

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
การเลี้ยงหมูเพื่อการฟักตนเองของเครือข่ายเกษตรกรมัยยังยืนดอยเต่า
ตำบลบ้านแอ่น อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

นายสงกรานต์ ยะपालะ และคณะ

มกราคม 2551

บอกเล่าเพื่อความเข้าใจร่วมกัน

งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นกระบวนการที่คนในชุมชนได้มาร่วมคิดทบทวนสถานการณ์ ตั้งคำถาม วางแผน หาข้อมูล ทดลองทำ วิเคราะห์ สรุปผลการทำงานและหาคำตอบเพื่อปรับปรุงงานต่อไป” กล่าวคือ งานวิจัยเพื่อ ท้องถิ่นเป็นเครื่องมือหนึ่งที่เน้นการให้ “คน” ในชุมชนเข้ามาร่วมใน กระบวนการวิจัย ตั้งแต่การเริ่มคิด การตั้งคำถาม การวางแผน และค้นหาคำตอบอย่างเป็นระบบเป็น รูปธรรม โดยเรียนรู้จากการปฏิบัติการจริง (Action Research) อันทำให้ชุมชนได้เรียนรู้ สร้างผลงาน มี ความก้าวหน้าในการแก้ปัญหาของตนเอง และสามารถใช้กระบวนการนี้ในการแก้ไขปัญหาอื่น ๆ ใน ท้องถิ่น โดยมีกระบวนการศึกษาเรียนรู้อย่างเป็นเหตุเป็นผล ดังนั้นจุดเน้นของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จึงอยู่ ที่ “กระบวนการ” มากกว่า “ผลลัพธ์” เพื่อให้ชาวบ้านได้ประโยชน์จากงานวิจัยโดยตรง และให้งานวิจัย มีส่วนในการแก้ปัญหาของชาวบ้าน รวมทั้งเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นจริงในชุมชน ซึ่งจะต้องอาศัย “เวที” (การประชุม เสวนา พุดคุยถกเถียง) เป็นวิธีการเพื่อให้คนในชุมชน ทั้งชาวบ้าน ครู นักพัฒนา สมาชิก อบต. กรรมการสหกรณ์ ข้าราชการ หรือกลุ่มคนอื่นๆ เข้าร่วมหา ร่วมใช้ “ปัญญา” ในกระบวนการวิจัย

“กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น” หมายถึง การทำงานอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อตอบ “คำถาม” หรือ “ความสงสัย” บางอย่าง ดังนั้นสิ่งสำคัญคือประเด็น “คำถาม” ต้องคมชัด โดยมีการแยกแยะประเด็นว่า ข้อสงสัยอยู่ตรงไหน มีการหา “ข้อมูล” ก่อนทำ มีการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูล มีการ “วางแผน” การทำงานบนฐานข้อมูลที่มีอยู่ และในระหว่างลงมือทำมีการ “บันทึก” มีการ “ทบทวน” ความก้าวหน้า “วิเคราะห์” ความสำเร็จและอุปสรรคอย่างสม่ำเสมอ เพื่อ “ถอด” กระบวนการเรียนรู้ที่ เกิดขึ้นออกมาให้ชัดเจน ในที่สุดก็จะสามารถ “สรุปบทเรียน” ตอบคำถามที่ตั้งไว้ แล้วอาจจะทำใหม่ให้ดีขึ้น ตลอดจนสามารถนำไปใช้เป็นบทเรียนสำหรับเรื่องอื่น ๆ หรือพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป ซึ่งทั้งหมดนี้กระทำ โดย “ผู้ที่สงสัย” ซึ่งเป็นคนในท้องถิ่นนั่นเอง ดังนั้นกระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจึงเป็นงานวิจัยอีก แบบหนึ่งที่ไม่ยึดติดกับระเบียบแบบแผนทางวิชาการมากนัก แต่เป็นการสร้างความรู้ในตัวคนท้องถิ่น โดยคนท้องถิ่น เพื่อคนท้องถิ่น โดยมุ่งแก้ไขปัญหาด้วยการทดลองทำจริง และมีการบันทึกและวิเคราะห์ อย่างเป็นระบบ การวิจัยแบบนี้จึงไม่ใช่เครื่องมือทางวิชาการ ไม่ใช่ของศักดิ์สิทธิ์ที่ผูกขาดอยู่กับ ครูบา อาจารย์ แต่เป็นเครื่องมือธรรมดาที่ชาวบ้านก็ใช้เป็น เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

สกว.สำนักงานภาค ได้ใช้วิธีการสนับสนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นตามแนวคิดและหลักการดังกล่าว มาแล้วในระยะเวลาหนึ่ง พบว่า ชาวบ้านหรือทีมวิจัยส่วนใหญ่สามารถสะท้อนการดำเนินงานด้วยการ บอกเล่าได้เป็นอย่างดี ในขณะเดียวกันก็พบว่า การเขียนรายงาน เป็นปัญหาที่สร้างความหนักใจให้แก่ นักวิจัยเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นด้วยความตระหนักถึงสถานการณ์ปัญหาดังกล่าว สกว.สำนักงานภาค จึงได้ ปรับรูปแบบการเขียนรายงานวิจัย ให้มีความ ยืดหยุ่น และมีความง่ายต่อการนำเสนองานออกมาใน รูปแบบที่นักวิจัยถนัด โดยไม่ยึดติดในเรื่องของภาษาและ รูปแบบที่เป็นวิชาการมากเกินไป ซึ่ง

เป้าหมายสำคัญของรายงานวิจัยยังคงมุ่งเน้นการนำเสนอให้เห็นภาพของกระบวนการวิจัยมากกว่าผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัย โดยกลไกสำคัญที่จะช่วยให้นักวิจัยให้มีความสามารถเขียนรายงานที่นำเสนอกระบวนการวิจัยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น คือ ศูนย์ประสานงานวิจัย (Node) ในพื้นที่ ซึ่งทำหน้าที่เป็น พี่เลี้ยงโครงการวิจัยมาตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบการทำงานวิจัย ดังนั้น Node จะรับรู้พัฒนาการของโครงการวิจัยมาโดยตลอด บทบาทการวิเคราะห์เนื้อหาหรือกิจกรรมของโครงการจึงเป็นการทำงานร่วมกันระหว่าง Node และ นักวิจัย ซึ่งความร่วมมือดังกล่าว ได้นำมาซึ่งการถอดบทเรียนโครงการวิจัยสู่การเขียนมาเป็นรายงานวิจัยที่มีคุณค่าในที่สุด

อย่างไรก็ตาม รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น อาจไม่สมบูรณ์แบบดังเช่นรายงานวิจัยเชิงวิชาการโดยทั่วไป หากแต่ได้คำตอบและเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการวิจัย ซึ่งท่านสามารถเข้าไปค้นหา ศึกษาและเรียนรู้เพิ่มเติมได้จากพื้นที่

สกว.สำนักงานภาค

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น เป็นกระบวนการที่ทำให้คนในชุมชนได้ร่วมกันคิด ทบทวนสถานการณ์ ตั้งคำถาม วางแผน หาข้อมูล ทดลองปฏิบัติจริง วิเคราะห์ สรุปผล และนำผลที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนางานต่อไป โครงการวิจัยการเลี้ยงหมูเพื่อการพึ่งตนเองเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอยเต่า ตำบลบ้านแอ่น อำเภอคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ เป็นโครงการหนึ่งที่เน้นให้คนในชุมชนเข้าร่วมในกระบวนการวิจัย ตั้งแต่การเริ่มคิด การตั้งคำถาม การวางแผน และการค้นหาคำตอบอย่างเป็นรูปธรรม โดยการเรียนรู้จากการปฏิบัติการจริง ทำให้ชุมชนได้เรียนรู้ และใช้กระบวนการนี้ในการแก้ไขปัญหา อันเป็นทางออกของชุมชนที่มีอาชีพเกษตรกรรม สมาชิกเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูได้มีอาหารสำเร็จรูปที่มีคุณภาพดี อัตราการเจริญโตดี และมีต้นทุนต่ำ ชุมชนเกิดความภาคภูมิใจที่มีโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นนี้เกิดขึ้นในชุมชนตำบลบ้านแอ่น และโครงการวิจัยนี้จะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าไม่มีผู้รู้ ผู้ประกอบการคุณโครงการวิจัยการเลี้ยงหมูเพื่อการพึ่งตนเองเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอยเต่า ตำบลบ้านแอ่น อำเภอคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัย และทีมงานวิจัยขอเป็นตัวแทนชุมชนขอบคุณพี่เลี้ยงโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นเชียงใหม่-ลำพูน คุณอติสา มณีไชยและ คุณอารียา กาแก้ว ขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น (สกว.) โครงการส่งเสริมและพัฒนาชุมชนเชียงใหม่สายใต้ สำนักงานเกษตรอำเภอคอยเต่า และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอคอยเต่า ที่ช่วยให้โครงการวิจัยนี้ดำเนินการด้วยความสำเร็จบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

นายสงกรานต์ ยะปาละ

หัวหน้าโครงการวิจัยการเลี้ยงหมูเพื่อการพึ่งตนเองฯ

ชื่อเรื่อง โครงการวิจัยการเลี้ยงหมูเพื่อการพึ่งตนเองเครือข่ายเกษตรกรมัยยังยืนคอยเต่า
ตำบลบ้านแอ่น อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่
ชื่อผู้เขียน นายสงกรานต์ ยะปาละ

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการเลี้ยงหมูเพื่อการพึ่งตนเองเครือข่ายเกษตรกรมัยยังยืนคอยเต่า ตำบลบ้านแอ่น อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ เป็นโครงการวิจัยที่เหมือนกับโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นโดยทั่วไปที่มุ่งใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือพัฒนาการเรียนรู้ สร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชน เปรียบเทียบความแตกต่างการเจริญเติบโตของหมู ในรูปแบบการเลี้ยงของเครือข่ายเกษตรกรมัยยังยืนคอยเต่าทั้งด้านอาหารที่ผลิตเองกับอาหารที่ซื้อกับบริษัท การทำโรงเรือน การดูแลรักษา ซึ่งเป็นการค้นหารูปแบบวิธีการเลี้ยงหมูที่สามารถสร้างความยั่งยืนให้กับเกษตรกรได้ โดยจะเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ของเครือข่ายเกษตรกรมัยยังยืนคอยเต่าด้านการพึ่งตนเองโดยการทำการเกษตรกรรมยังยืน

ผลการวิจัยพบว่า การเลี้ยงหมูของเกษตรกรเริ่มเปลี่ยนแปลงไปทั้งวัตถุประสงค์ของการเลี้ยงและวิธีการเลี้ยง กล่าวคือการเลี้ยงหมูของเกษตรกรบางรายเป็นการเลี้ยงแบบเกือบจะเป็นอาชีพหลัก เนื่องจากความต้องการของผู้บริโภคมีความต้องการเพิ่มมากขึ้น ทำให้รูปแบบการเลี้ยงต้องพึ่งปัจจัยภายนอกชุมชนคืออาหารหมูสำเร็จรูปที่มาจากบริษัทซึ่งมีราคาแพงสูงขึ้นเรื่อยๆ อีกทั้งการขนส่งก็ยากลำบากเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจของประเทศที่ไม่มีความแน่นอน และมั่นคง เกษตรกรที่เลี้ยงหมูบางรายไม่คุ้มกับการลงทุน บางรายเฉลี่ยได้กำไรจากการขายหมูตัวละ 200–300 บาท เท่านั้น (ไม่คิดค่าเวลาดูแลรักษา) น้อยรายที่จะได้กำไรจากการขายหมู 400–600 บาท ซึ่งปัญหาการไม่คุ้มทุนหรือกำไรน้อยนั้นมาจากสาเหตุของการพึ่งปัจจัยภายนอกโดยการซื้ออาหารหมูสำเร็จรูปของบริษัทมากเกินไป

เกษตรกรได้สรุปปัญหาเรื่องของการเลี้ยงหมูโดยมีมติข้อตกลงร่วมกันว่า เกษตรกรต้องการทำอาหารหมูสำเร็จรูปไว้ใช้ในชุมชนเอง เพราะหากเกษตรกรสามารถผลิตอาหารหมูสำเร็จรูปเองได้ เกษตรกรจะมีกำไรจากการขายหมูทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรงคือสามารถจะซื้ออาหารสำเร็จรูปในราคาที่ต่ำกว่าอาหารสำเร็จรูปของบริษัท เนื่องจากมีวัตถุดิบที่ใกล้กว่าไม่ต้องเสียค่าขนส่งไกล และไม่มีพ่อค้าคนกลางที่จะเอากำไรจากส่วนต่างของการขาย ทางอ้อมคือเกษตรกรสามารถผลิตวัตถุดิบที่เป็นส่วนผสมได้เอง และขายให้กับกลุ่มในราคาที่ เป็นธรรม ได้แก่ ข้าวโพดสัตว์ เนื่องจากอาหารจำนวน 100 กิโลกรัมจะมีข้าวโพดอยู่ไม่ต่ำกว่า 50 กิโลกรัม

จำกัดความการพึ่งตนเองของสมาชิกเครือข่ายเกษตรกรที่ยั่งยืนคอยเต่า เริ่มตั้งแต่การพึ่งตนเองในเรื่องของการลดต้นทุนในการให้อาหารหมู พึ่งตนเองในเรื่องของโรงเรือนที่ใช้เลี้ยงหมูทั้งแบบคอกซีเมนต์ คอกยกพื้น และคอกหมูหลุม การพึ่งตนเองในเรื่องของวัตถุดิบและสมุนไพรที่นำมาใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตอาหารหมูสำเร็จรูปซึ่งวัตถุดิบหลักๆ ส่วนใหญ่ก็ล้วนแล้วแต่จะมาจากชุมชน เช่น ข้าวโพด รำละเอียด สมุนไพร ขมิ้น ไพล ฟ้าทลายจน ฯลฯ เป็นต้น สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูต้องการมีอาหารหมูสำเร็จรูปที่ได้มาจากสมาชิกกลุ่มเครือข่ายฯ ช่วยกันผลิตขึ้นเองในชุมชน โดยนำวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาเป็นส่วนผสมในการทำอาหารหมูสำเร็จรูปเพื่อที่สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูจะได้มีต้นทุนในการเลี้ยงหมูที่ต่ำ ค่าไรมาก และใช้ระยะเวลาในการเลี้ยงที่ไม่นานเหมือนในอดีตที่ผ่านมา ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องที่ยั่งยืนสำหรับการให้อาหารหมูในแต่ละมือ ข้อดีของอาหารหมูสำเร็จรูปคือ สะดวก รวดเร็ว และง่ายในเรื่องของรูปแบบการให้อาหารในแต่ละวันของเกษตรกรผู้เลี้ยงหมู ชุมชนมีเนื้อหมูที่มีคุณภาพ ราคาถูกไว้บริโภค พ่อค้าในชุมชนสามารถซื้อหมูจากสมาชิกเครือข่ายฯ เกษตรกรผู้เลี้ยงหมูในราคาที่ถูกกว่าฟาร์มบริษัท เกิดเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชน สมาชิกเครือข่ายฯ และเกษตรกรในชุมชนมีรายได้จากการปลูกข้าวโพดสัตว์เพื่อจำหน่ายให้กับสมาชิกกลุ่มเครือข่ายฯ ที่ผลิตอาหารหมูสำเร็จรูปเอง วัตถุดิบที่ใช้ในการผสมอาหารหมูสำเร็จรูปนั้นก็ล้วนแล้วแต่จะมาจากทรัพยากรในท้องถิ่นโดยตรง สมาชิกกลุ่มเครือข่ายฯ ผู้ผลิตอาหารหมูสำเร็จรูปได้ซื้อวัตถุดิบในราคาที่ถูก เกษตรกรในชุมชนลดต้นทุนในด้านการทำการเกษตรโดยการนำปุ๋ยคอก(ขี้หมู)ที่เลี้ยงอยู่ในชุมชนมาใส่ในไร่นาของตนเอง เกิดการหมุนเวียนทรัพยากรในชุมชน เกษตรกรผู้เลี้ยงหมูในชุมชนตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และเข้าใจแนวทางการแก้ไขปัญหาพร้อมกันอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืนในชุมชน ชุมชนจะสามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น ครอบคลุมเป็นสุข ชุมชนก็เป็นสุขในที่สุด นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัย ทีมงานวิจัย และผู้ที่สนใจในชุมชนเกิดการคิดวิเคราะห์ บันทึก สรุปผล เรียบเรียงนำเสนอในหลักของกระบวนการทำงานโครงการวิจัยการเลี้ยงหมูเพื่อการพึ่งตนเองเครือข่ายเกษตรกรที่ยั่งยืนคอยเต่า ตำบลบ้านแอ่น อำเภอคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

ตำบลบ้านแอ่น อำเภอคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ เป็นชุมชนดั้งเดิม อยู่กันมานานหลายชั่วอายุคน ตั้งอยู่ติดกับแม่น้ำปิง ซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญของชุมชน แต่เดิมชุมชนนี้ อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นศูนย์กลางการค้าขาย การคมนาคม มีหมู่บ้านที่อยู่ในเขตการปกครอง จำนวน 9 หมู่บ้าน คือ บ้านแอ่น บ้านแพะ บ้านนาแก่ง บ้านหนองอีปุ่ม บ้านห้วยฝาง บ้านแม่ป่าไผ่ บ้านแม่จูด บ้านห้วยทราย และบ้านนาคอเรือ ซึ่งจากการเก็บข้อมูลจากผู้เฒ่าในชุมชน ให้ข้อมูลว่าบรรพบุรุษได้อพยพโยกย้ายมาจากแคว้นสิบสองปันนา ประเทศจีน (พ่อหนานฟัก คำปาลี บ้านห้วยทรายมูล ต.บ้านแอ่น อ.คอยเต่า เชียงใหม่)

ประมาณปี พ.ศ. 2507 เริ่มมีการสร้างเขื่อนภูมิพล ซึ่งเป็นเขื่อนที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย มีพื้นที่ครอบคลุมในเขต 4 จังหวัด คือ จังหวัดตาก จังหวัดลำปาง จังหวัดลำพูน และ อำเภอดอยเต่า และอำเภอฮอดจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งคือชุมชนบ้านแอ่นในตอนนั้น รัฐบาลให้ชาวบ้านอพยพโยกย้ายถิ่นฐานจากที่อยู่เดิม ไปอยู่ในที่แห่งใหม่ ที่ทางรัฐบาลจัดให้ เนื่องจากที่อยู่อาศัยเดิมน้ำท่วมทั้งหมด โดยดำเนินการเวนคืนที่ดินให้ชาวบ้านในรูปของเงิน และที่ดิน (ที่อยู่อาศัย) เช่น กรณีเป็นบ้านไม้สัก จะคิดเป็นเงินให้ในราคาหลังละประมาณ 400 – 2,700 บาท กรณีเป็นสวนไม้ผล เช่น มะม่วง ขนุน มะขาม ส้มเกลี้ยง ส้มโอ เป็นต้น จะคิดเป็นเงินให้ในราคาต้นละ 20 บาท ชาวบ้านบางส่วนที่มีเงินต้องอพยพไปอยู่ในที่แห่งใหม่ เพื่อหาที่ดินทำกินตามจังหวัดต่าง ๆ อาทิเช่น อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย, อำเภอปาย อำเภอแม่สะเรียง และ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน, อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน, กิ่งอำเภอดอยเต่า อำเภอไชยปราการ อำเภอฮอด อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนชาวบ้านที่ยากจน ไม่มีเงิน ได้อพยพเข้ามาอาศัยในที่อยู่อาศัย คือ ชุมชนบ้านแอ่นในปัจจุบัน

ตำบลบ้านแอ่น อำเภอคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ประมาณ 120 กิโลเมตรประกอบด้วยหมู่บ้าน 4 บ้านคือ หมู่ที่ 1 บ้านวังหม้อ หมู่ที่ 2 บ้านแอ่นใหม่ หมู่ที่ 3 บ้านแอ่นจัดสรร และหมู่ที่ 4 บ้านห้วยทรายมูล มีเนื้อที่ทำการเกษตรทั้งหมด 8,389 ไร่ จากพื้นที่ทั้งหมด 15,250 ไร่ หรือ 32 ตารางกิโลเมตร มีประชากรจำนวน 2,851 คน แยกเป็นชาย 1,431 คน หญิง 1,420 คน ความหนาแน่นประชากรต่อพื้นที่ 89 คน/ตารางกิโลเมตร (ข้อมูลจากแผนพัฒนาตำบลของอบต.บ้านแอ่น ประจำปี 2549- 2551)

ตำบลบ้านแอ่นเป็นอีกชุมชนหนึ่งที่มีสภาพคล้ายกับชุมชนอื่น ๆ เกษตรกรในเขตตำบลนี้มีอาชีพทำการเกษตร เกษตรกรมีการทำการเกษตรในระบบเกษตรแผนใหม่ ซึ่งเป็นระบบการเกษตรที่ต้องใช้ต้นทุนการผลิตสูง ทั้งในเรื่องของเครื่องจักรกล และสารเคมีทางการเกษตร ในบางฤดูกาลผลิต เกษตรกรประสบกับภาวะสินค้าล้นตลาด สินค้าราคาตกต่ำ ก่อให้เกิดการขาดทุน มีหนี้สินเพิ่มขึ้น เกษตรกรส่วนหนึ่งในพื้นที่ได้รวมกลุ่มกันเพื่อทำเกษตรกรรมยั่งยืน โดยมีชื่อว่า “เครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอยเต่า” มีการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์เพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว

เครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอยเต่าได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อปีพ.ศ. 2547 โดยการรวมกลุ่มกันของเกษตรกรภายใต้โครงการส่งเสริมและพัฒนาชุมชนเชิงใหม่สายใต้ มูลนิธิพัฒนาศักยภาพชุมชน ซึ่งดำเนินงานในอำเภอคอยเต่าในด้านการส่งเสริมเกษตรกรทำเกษตรยั่งยืนในรูปแบบเกษตรอินทรีย์ โดยมีนายชลิต สุขสม เป็นผู้ประสานงานโครงการ โครงการได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.) ผ่านทางโครงการอาหารเชิงใหม่ปลอดภัย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ และจากทางสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนองค์การมหาชน(พอช.) ผ่านทางเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด ปัจจุบันมีสมาชิกเกษตรกรในเครือข่ายทั้งหมด 61 ครอบครัว 4 กลุ่ม 4 หมู่บ้าน ของสมาชิกเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอยเต่า ตำบลบ้านแอ่น อำเภอคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

เครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอยเต่ามีกิจกรรมหลายกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้และความเข้มแข็งให้กับสมาชิกเกษตรกรในเครือข่าย สมาชิกเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอยเต่ามีการระดมทุนกันโดยการมีการออมทรัพย์กันเป็นประจำทุกเดือนในเวลาที่มีการประชุมประจำเดือน สมาชิกเครือข่ายฯ จะมีการประชุมประจำเดือนกันเพื่อแจ้งข่าวสารความเคลื่อนไหวของสถานการณ์ในปัจจุบันของประเทศไทย โดยเฉพาะเรื่องของการเกษตร โดยแต่ละกลุ่มสมาชิกจะมีการบริหารจัดการกันเองภายในกลุ่ม ประชานกลุ่ม รองประธาน เภรัญญิก และประชาสัมพันธ์ มีการปลูกพืชผัก พืชผลที่ปลอดภัย มีพืชหลักคือ ลำไย มะม่วง มะนาว และพืชผักเกษตรอินทรีย์ และนอกจากนี้ยังมีการระดมทุน รวมกลุ่มกันทำปลาร้าปลอดภัย และน้ำเต้าหู้ เพื่อจำหน่ายให้กับคนในชุมชน และอำเภอใกล้เคียงตามลำดับ

สมาชิกเกษตรกรในเครือข่ายฯ ได้สรุปปัญหาในเวทีประชุมเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอยเต่าในเรื่องของการเลี้ยงหมู มีมติข้อตกลงร่วมกันว่า เกษตรกรต้องหาทางออกในการลดต้นทุนการเลี้ยงหมูโดยการทำอาหารหมูสำเร็จรูปในชุมชนเอง เพื่อเป็นการพึ่งตนเองและลดต้นทุนการเลี้ยงหมูได้อย่างจริงจัง เพราะหากว่าเกษตรกรสามารถผลิตอาหารหมูสำเร็จรูปได้เอง เกษตรกรจะมีกำไรจากการขายหมูทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรงคือสามารถจะซื้ออาหารสำเร็จรูปในราคาต่ำกว่าอาหารสำเร็จรูปของบริษัทเนื่องจากมีวัตถุดิบที่ใกล้กว่า ไม่ต้องเสียค่าขนส่งไกล และไม่มีพ่อค้า

คนกลางที่จะเอากำไรจากส่วนต่างของการขาย ทางอ้อมคือเกษตรกรสามารถผลิตวัตถุดิบที่เป็นส่วนประกอบได้ และขายให้กับกลุ่มในราคาที่เป็นธรรม เช่น ข้าวโพด เกษตรกรขายข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่แห้งในราคา กิโลกรัมละ 3 บาท แต่ซื้อคืนเมื่อเป็นอาหารสำเร็จรูปแล้วไม่ต่ำกว่า กิโลกรัมละ 10 บาท เนื่องจากอาหารจำนวน 100 กิโลกรัมจะมีข้าวโพดอยู่ไม่ต่ำกว่า 50 กิโลกรัม (อาหารหมูรุ่นถึงอาหารแม่พันธุ์) ได้รับการปันหุ้นจากการที่เป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่าย ที่สำคัญหมู่ที่เลี้ยงด้วยอาหารของกลุ่มเกษตรกรจะสามารถยืนยันได้ว่าไม่มีสารเร่งเนื้อแดง หรือสารพิษเจือปนให้กับผู้บริโภค ซึ่งจะตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่ตระหนักในเรื่องของอาหารที่ปลอดภัยอย่างแท้จริง สมาชิกเครือข่ายเกษตรกรมยังยืนคอยเต่าได้มีการระดมรวมหุ้นกัน ทั้งเกษตรกรในเครือข่ายฯ และเกษตรกรที่สนใจโดยทั่วไปในชุมชนและในอำเภอใกล้เคียงเช่น อำเภอฮอด และอำเภอยางทอง ทั้งนี้เพื่อจัดทำโรงเรียนทำอาหารสำเร็จรูปจำนวน 1 โรง ตั้งอยู่ที่บ้านเลขที่ 60 หมู่ที่ 3 ตำบลบ้านแอ่น อำเภอคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ บริหารจัดการโดยเครือข่ายเกษตรกรมยังยืนคอยเต่า มีนายสงกรานต์ ยะปาละเป็นประธาน และมีคณะกรรมการร่วมทำงาน 10 คน และเจ้าหน้าที่โครงการ 3 คน

โครงการวิจัยดังกล่าวเป็นโครงการที่ใหม่ในชุมชน และเป็นโครงการที่เหมือนกับโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่น โดยทั่วไปที่มุ่งใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือพัฒนาการเรียนรู้และเปรียบเทียบความแตกต่างของการเจริญเติบโตของหมู ในรูปแบบการเลี้ยงของเครือข่ายเกษตรกรมยังยืนคอยเต่าทั้งด้านอาหารที่ผลิตเองกับอาหารที่ซื้อกับบริษัท การทำโรงเรียน การดูแลรักษา ซึ่งเป็นการค้นหารูปแบบวิธีการเลี้ยงหมูที่สามารถสร้างความยั่งยืนให้กับเกษตรกรได้ โดยจะเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ของเครือข่ายเกษตรกรมยังยืนคอยเต่าในด้านการพึ่งตนเองในการทำเกษตร โดยมีกิจกรรมที่สำคัญคือการเน้นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้วิจัยผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งทางเครือข่ายเกษตรกรมยังยืนคอยเต่าได้เรียนรู้ที่มีบริบทจริงรองรับ ผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัย ได้รวบรวมความรู้และบทเรียนท้องถิ่น เครือข่ายเกษตรกรมยังยืนคอยเต่าเกิดการเชื่อมโยงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับภาระงานซึ่งเชื่อมโยงกับพื้นที่ของเกษตรกรผู้เลี้ยงหมู และกระบวนการเลี้ยงหมูในตำบลบ้านแอ่น คือ บ้านวังหม้อ, บ้านแอ่นใหม่, บ้านแอ่นจัดสรร, บ้านห้วยทรายมูล และทีมวิจัยได้จัดอบรมความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงหมู ให้กับกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูและผู้สนใจ เพื่อให้เกิดความตระหนัก การรับรู้ และการเรียนรู้ให้กับสังคมอย่างต่อเนื่อง

การทำวิจัยในครั้งนี้เป็นการดำเนินงานเพื่อพัฒนากระบวนการเลี้ยงหมูเพื่อการพึ่งตนเองซึ่งช่วยให้เกษตรกรผู้เลี้ยงหมูในชุมชนตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และเข้าใจแนวทางการแก้ไขปัญหาที่สร้างสรรค์และยั่งยืน ชุมชนจะสามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น และครอบครัวเป็นสุขในที่สุด

2. คำถามหลักของการวิจัย

จะพัฒนาการเลี้ยงหมูเพื่อการฟักตนเองของเครือข่ายเกษตรกรมัยยังยืนคอยเต่า ตำบลบ้านแอน อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ได้อย่างไร

3. คำถามรองของการวิจัย

- 1.สภาพการเลี้ยงหมูของเกษตรกรในเครือข่ายเป็นอย่างไร
 - 1.1 รูปแบบโรงเรือน
 - 1.2 รูปแบบการให้อาหาร
 - 1.3 การดูแลรักษาหมู
- 2.การเลี้ยงหมูเพื่อการฟักตนเองของเครือข่ายเกษตรกรมัยยังยืนคอยเต่า จะสามารถเป็นทางเลือกในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนได้อย่างไร

4. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการเลี้ยงหมูของเกษตรกรในเครือข่ายตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน
2. เพื่อการพัฒนาคุณภาพเศรษฐกิจชุมชน
 - 1) เกษตรกรภายใต้เครือข่ายสามารถขายวัตถุดิบที่จะนำมาทำเป็นอาหารหมูได้
 - 2) เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการเลี้ยงหมูและได้กำไรเพิ่มจากการเลี้ยงหมู
 - 3) เกษตรกรมีปุ๋ยคอก (ขี้หมู) ไว้ใส่ในไร่นาสวนเกษตรกรมัยยังยืนของตน

5. ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. สมาชิกเครือข่ายเกษตรกรมัยยังยืนคอยเต่า เข้าใจสภาพปัญหาการเลี้ยงหมูตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน
2. สมาชิกเครือข่ายเกษตรกรมัยยังยืนคอยเต่า สามารถนำความรู้ในการเลี้ยงหมูมาประยุกต์ทดลองใช้ และนำไปปฏิบัติใช้ได้จริง
3. ผลการวิจัยบรรลุตามเป้าวัตถุประสงค์ที่วางไว้ทุกประการ

6. ขอบเขตของการวิจัย

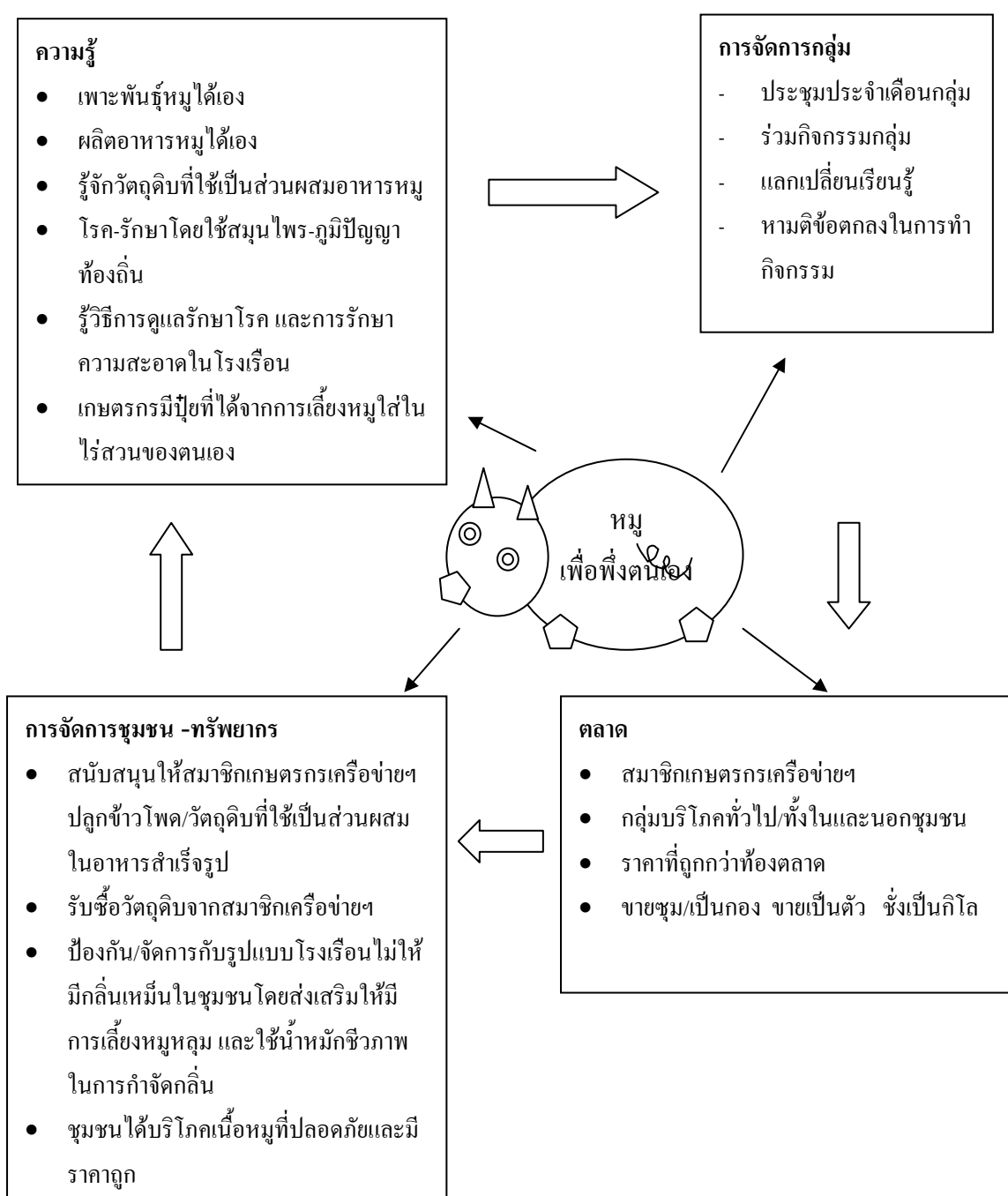
6.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่เครือข่ายเกษตรกรมัยยังยืนคอยเต่า 7/1 หมู่ที่ 4 ตำบลบ้านแอน อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

6.2 ขอบเขตด้านระยะเวลาการดำเนินงาน

ระยะเวลาในการดำเนินงานโครงการวิจัย 1 ปี ตั้งแต่ 1 สิงหาคม 2549 ถึง 31 กรกฎาคม 2550 และนักวิจัยได้ทำการขยายระยะเวลาการดำเนินงานโครงการวิจัยออกไปอีก 4 เดือน ตั้งแต่เดือนตุลาคม ถึงเดือนพฤศจิกายน 2550 เนื่องจากอยู่ในช่วงการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตรของสมาชิกเครือข่ายโครงการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

7. นิยามคำศัพท์เฉพาะ

อาหารปลอดภัย	หมายถึง	อาหารที่ไม่มีการปนเปื้อนสารเคมี หรือสิ่งแปลกปลอมใดๆ ที่จะทำให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภค
จุดคุ้มทุน	หมายถึง	ความคุ้มค่าของการลงทุน (รายรับมากกว่ารายจ่าย)
ชุมหมู	หมายถึง	การฆ่าหมูแล้วแบ่งเนื้อ เครื่องใน และส่วนประกอบต่างๆ อย่างผสมกัน เป็นกองเท่า ๆ กันเพื่อขายให้กับผู้บริโภคในชุมชนในราคากองละ 50 – 100 บาท
การพึ่งตนเอง	หมายถึง	เกษตรกรผู้เลี้ยงหมูมีรายได้จากการเลี้ยงหมู มีปุ๋ยคอก (จี้หมู) ไว้ใส่ในไร่นาของตนเอง มีวัตถุดิบที่ใช้เป็นอาหารในการเลี้ยงหมูเอง มีวัตถุดิบที่เป็นส่วนผสมของอาหารหมูสำเร็จรูปไว้จำหน่ายให้กับกลุ่มเครือข่าย มีอาหารหมูสำเร็จรูปที่ผลิตได้จากกลุ่มเครือข่ายฯ ในราคาที่ถูกลงกว่าท้องตลาด

บทที่ 2

ทบทวนเอกสารงานวิจัยและงานพัฒนาที่ผ่านมา

การศึกษาโครงการวิจัยเรื่องการเลี้ยงหมูเพื่อการฟุ้งตนเองของเครือข่ายเกษตรกรมัยยังยืนคอยเต่า ตำบลบ้านแอ่น อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ นักวิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่ามัยเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กับการศึกษาในครั้งนี้ ดังนี้

1. หลักการผลิตอาหารสัตว์ใช้เองในฟาร์ม
2. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาหารหมู
3. อาหาร การเจริญเติบโต และการให้ผลผลิตของสัตว์
4. ปัจจัยที่มีผลต่อการย่อยของวัตถุดิบอาหาร
5. วัตถุดิบอาหารเลี้ยงสัตว์

1. หลักการผลิตอาหารสัตว์ใช้เองในฟาร์ม

ในการที่จะผลิตอาหารคุณภาพดีใช้เองในฟาร์มนั้นเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ควรมัยความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่อไปนี้ คือ

1. วิชาการพื้นฐานอาหารสัตว์ รวมทั้งความต้องการสารอาหารของหมูในระยะต่างๆ
2. วัตถุดิบอาหารและสารเสริมในอาหารชนิดต่างๆ ที่เป็นตัวให้สารอาหารตามความต้องการของสัตว์ วัตถุดิบอาหารใดก็ตามที่มีสารอาหารชนิดต่างๆ ตามที่หมูต้องการ กินแล้วย่อยได้ อีกทั้งมัยไม่มีสารพิษที่เป็นอันตราย หรือขัดขวางการเจริญเติบโตของสัตว์ สามารถใช้เป็นอาหารหมูได้ทั้งนั้น การตรวจสอบคุณภาพวัตถุดิบอาหารก็เป็นสิ่งสำคัญอันหนึ่งที่จะช่วยทำให้การผสมอาหารสัตว์ใช้เองในฟาร์มได้รับความสำเร็จมากขึ้น
3. การเตรียมอาหาร การผสมและการเก็บรักษาอาหารอย่างเหมาะสมทั้งนี้เพื่อสารอาหารต่างๆ ที่มีอยู่ในวัตถุดิบอาหารเป็นประโยชน์ต่อสัตว์ที่เลี้ยงมากที่สุด

ปัจจุบันความรู้และข้อมูลต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นได้มีการพัฒนาไปมาก แต่ก็มัยยากเกินกว่าที่เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ทั้งหลายในประเทศไทยจะทำความเข้าใจและนำเอามัยใช้ประโยชน์ได้ในฟาร์มเกษตรกร

2. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาหารหมู

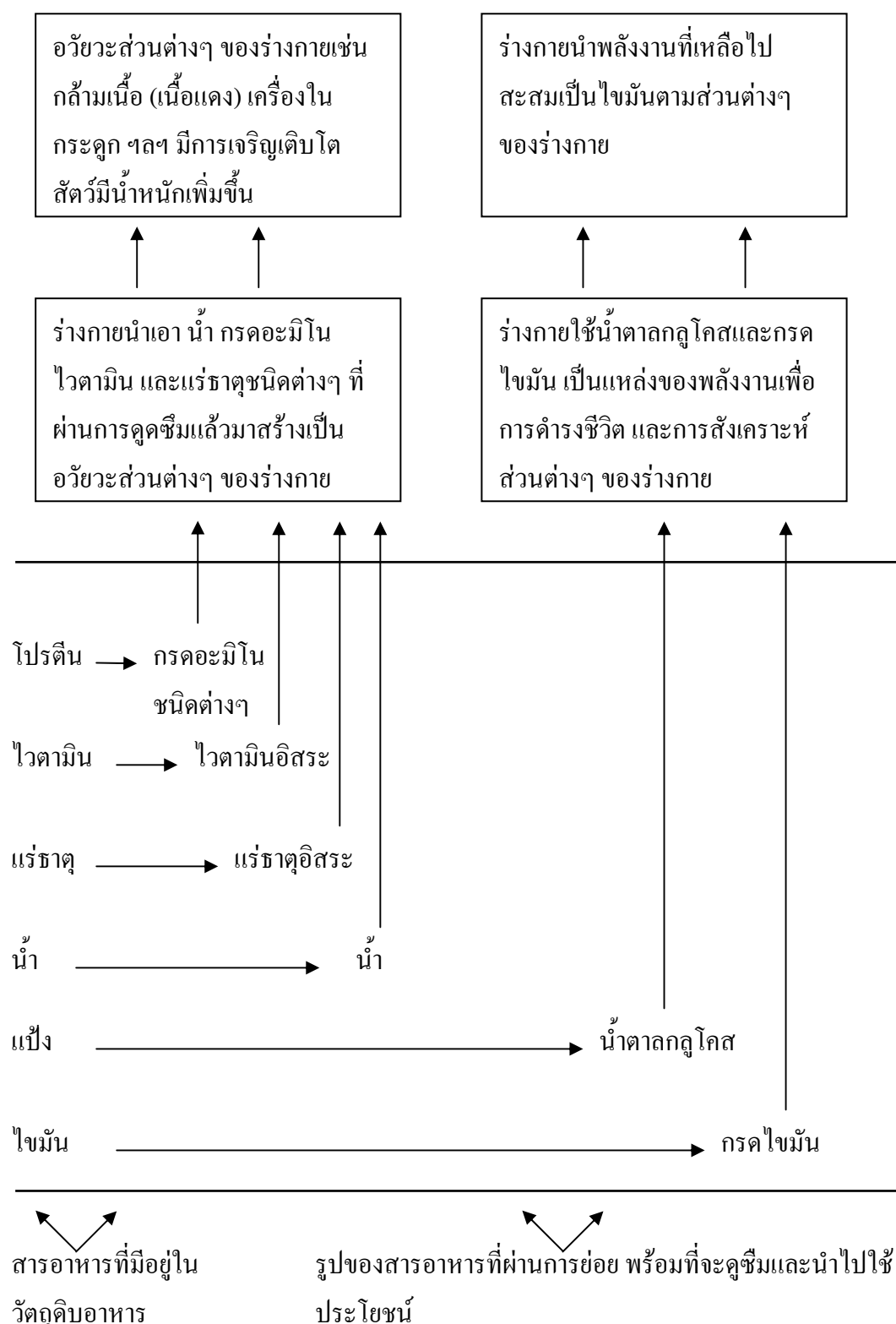
ดังเป็นที่ทราบกันทั่วไปแล้วว่าสัตว์จะใช้อาหารที่กินเข้าไปแต่ละมื้อ แต่ในวันนั้นเพื่อการดำรงให้มีชีวิตอยู่ได้ รวมทั้งเพื่อการเจริญเติบโตและการให้ผลผลิตต่างๆ เช่น นม ไข่ ฯลฯ สัตว์จะนำอาหารที่กินเข้าไปใช้เพื่อการดำรงชีวิตก่อน เหลือจากนั้นจึงใช้เพื่อการเจริญเติบโตและการให้ผลผลิตต่างๆ ดังนั้นหากต้องการให้สัตว์มีการเจริญเติบโตหรือมีการให้ผลผลิตสูงสุด เราจำเป็นต้องให้อาหารแก่สัตว์นอกจากในปริมาณที่เพียงพอแก่การดำรงชีวิตแล้วยังต้องมีเหลือในปริมาณที่เพียงพอแก่การเจริญเติบโตหรือการให้ผลผลิตอย่างเต็มที่ด้วยสัตว์ที่ได้รับอาหารต่ำกว่าความต้องการจะมีการเจริญเติบโตลดลงหรือการให้ผลผลิตลดลง ถ้าได้รับอาหารแต่พอดีกับความต้องการเพื่อการดำรงชีวิตสัตว์จะไม่มีมีการเจริญเติบโตเลย น้ำหนักตัวคงที่ และถ้าได้รับอาหารน้อยกว่าความต้องการเพื่อการดำรงชีพแล้ว สัตว์จะมีน้ำหนักตัวลดลงเรื่อยๆ ในที่สุดก็จะตาย ปริมาณอาหารที่สัตว์ได้รับจึงมีผลโดยตรงต่อการเจริญเติบโตและการให้ผลผลิตของสัตว์

3. อาหาร การเจริญเติบโต และการให้ผลผลิตของสัตว์

อาหารที่ใช้เลี้ยงหมู ก็คือแหล่งให้สารอาหารที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตการเจริญเติบโต และการให้ผลผลิต อาหารที่สัตว์กินเข้าไปแต่ละมื้อไม่ว่าจะเป็นหลายข้าว รำละเอียด กากถั่วเหลือง อาหารสำเร็จ ผักตบชวา หรือวัตถุดิบอาหารชนิดอื่นๆ เมื่ออาหารเหล่านี้ผ่านถึงกระเพาะและลำไส้เล็ก จะถูกย่อยให้มีขนาดเล็กลงจนในที่สุดจะได้ “โภชนะ” หรือ “สารอาหาร” ที่เป็นประโยชน์และจำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการเจริญเติบโตของสัตว์จำนวน 6 ชนิด คือ

1. โปรตีน หรือ กรดอมิโน
2. แป้ง หรือ น้ำตาล
3. ไขมัน
4. วิตามินชนิดต่างๆ
5. แร่ธาตุชนิดต่างๆ
6. น้ำ

แสดงการย่อย การดูดซึม และการใช้ประโยชน์ของสารอาหารชนิดต่างๆ ในวัตถุดิบอาหาร

รูปภาพที่ 1 แสดงการย่อย การดูดซึม และการใช้ประโยชน์ของสารอาหารชนิดต่างๆ ในวัตถุดิบอาหาร

การย่อย การดูดซึม และการใช้ประโยชน์ของสารอาหาร

สารอาหารทั้ง 6 ชนิดที่มีอยู่ในวัตถุดิบอาหารจะเกิดประโยชน์ต่อสัตว์ได้ก็ต่อเมื่อสัตว์กินเข้าไปแล้ว สามารถถูกย่อยและดูดซึมเข้าไปในร่างกาย อีกทั้งสัตว์สามารถนำเอาสารอาหารต่างๆ เหล่านั้นไปใช้ประโยชน์สร้างเป็นส่วนหรืออวัยวะต่างๆ ของร่างกาย เช่น สร้างเป็นเนื้อแดง กระดูก อวัยวะภายในต่างๆ ของสัตว์ การให้อาหารสัตว์นั้นจึงจะได้ผลครบตามความมุ่งหมาย แผนผังการย่อยการดูดซึม และการใช้ประโยชน์สารอาหารต่างๆ ได้ (ดังแสดงไว้ในรูปภาพที่ 1) เมื่อสัตว์กินวัตถุดิบอาหารชนิดต่างๆ ที่มีอยู่ในสูตรอาหารเข้าไปแล้ว ส่วนของวัตถุดิบอาหารที่สามารถย่อยได้จะถูกย่อยให้มีขนาดเล็กลง โดยน้ำย่อยหลายชนิดในระบบทางเดินอาหาร จนในที่สุดจะได้สารอาหารชนิดต่างๆ ที่มีอยู่ในสภาพอิสระและอยู่ในรูปที่สามารถดูดซึมได้ดังนี้คือ

รูปแบบที่อยู่ในวัตถุดิบอาหาร	รูปแบบที่ได้หลังการย่อยและพร้อมที่จะดูดซึม
โปรตีน	กรดอะมิโนชนิดต่างๆ
วิตามิน	วิตามินอิสระ
แร่ธาตุ	แร่ธาตุอิสระ
น้ำ	น้ำ
แป้ง	น้ำตาลกลูโคส
ไขมัน	กรดไขมัน

การย่อยอาหารเกิดขึ้นในส่วนของกระเพาะและลำไส้เล็กเป็นหลัก เมื่อสารอาหารชนิดต่างๆ ถูกย่อยจนอยู่ในสภาพพร้อมที่จะดูดซึมได้แล้ว ก็จะถูกดูดซึมเข้าระบบกระแสเลือดและระบบน้ำเหลือง เข้าสู่ร่างกายตรงส่วนของลำไส้เล็ก เพื่อร่างกายนำเอาสารอาหารเหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ต่อไป การให้อาหารเลี้ยงสัตว์มีจุดประสงค์ให้สารอาหารในวัตถุดิบอาหารสามารถถูกย่อย และถูกดูดซึมเข้าไปในร่างกายเพื่อใช้ประโยชน์ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

4. ปัจจัยที่มีผลต่อการย่อยของวัตถุดิบอาหาร

วัตถุดิบอาหารแต่ละชนิดที่ให้สัตว์กิน สัตว์ไม่สามารถย่อยได้ทั้งหมด วัตถุดิบอาหารจะย่อยได้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ดังนี้คือ

1. ปริมาณเยื่อใยหรือกาก สัตว์ไม่สามารถย่อยเยื่อใยหรือกากที่มีอยู่ในวัตถุดิบอาหารได้ ดังนั้นหากวัตถุดิบอาหารใดมีระดับเยื่อใยสูง จึงมีการย่อยได้ต่ำและทำให้มีคุณค่าทางอาหารรวมทั้งค่าพลังงานใช้ประโยชน์ได้ลดลง นอกจากนี้อาหารที่มีระดับเยื่อใยสูงจะมีการดูดน้ำผ่านระบบทางเดินอาหารเข้าไปรวมกับตัวเองมาก ทำให้อาหารเคลื่อนที่เข้าไปย่อยได้จึงต่ำลงอีกส่วนหนึ่งด้วย

2. ปริมาณสารพิษบางชนิด ในวัตถุดิบอาหารบางชนิดมีสารซึ่งสามารถไปขัดขวางเอนไซม์หรือนำย่อยในระบบทางเดินอาหารได้ เช่น ในเมล็ดถั่วเหลืองดิบ หรือในกากถั่วเหลืองที่ไม่สุกพอ จะมีสาร “ตัวยับยั้งทริปซิน” ในระดับค่อนข้างสูง และเมื่อสัตว์กินสารนี้เข้าไปจะมีผลทำให้การย่อยได้ของโปรตีนในอาหารลดลง เป็นต้น สารแทนนินที่พบมาในเมล็ดข้าวฟ่างแดงก็มีผลทำให้การย่อยได้ของโปรตีนและพลังงานลดลงเช่นกัน

3. ขนาดชิ้นของวัตถุดิบอาหาร เมื่อสัตว์กินอาหาร ระบบทางเดินอาหารจะทำการบีบตัวแบบลูกคลื่น (เพริสทอลติก) ตลอดเวลาเพื่อผลักดันให้อาหารเดินทางไปข้างหน้า อาหารจะถูกย่อยเมื่อเดินทางผ่านกระเพาะและลำไส้เล็ก เมื่ออาหารผ่านเข้าเขตลำไส้ใหญ่จะมีการย่อยอีกต่อไป ดังนั้นวัตถุดิบอาหารที่มีขนาดชิ้นใหญ่เกินไปหรือบดไม่ละเอียดพอ เมื่อวัตถุดิบอาหารนั้นผ่านกระเพาะและลำไส้เล็กอาจย่อยไม่หมด ทำให้เกิดการสูญเสีย จึงควรปรับขนาดชิ้นของวัตถุดิบอาหารนั้นให้มีขนาดเล็กลง หรือบดให้ละเอียดขึ้นเพื่อให้วัตถุดิบอาหารเมื่อเดินทางผ่านกระเพาะและลำไส้เล็กถูกย่อยหมดพอดีนั่นเอง

4. ปริมาณอาหารที่กิน การให้สัตว์กินอาหารอย่างเต็มที่ สัตว์ได้รับปริมาณอาหารต่อวันมาก มีแนวโน้มทำให้ประสิทธิภาพในการย่อยลดลง การให้สัตว์กินอาหารอย่างจำกัดสัตว์ได้รับปริมาณอาหารต่อวันน้อยกว่าปกติ ทำให้วัตถุดิบอาหารนั้นมีการย่อยได้ดีกว่า

5. การเตรียมอาหาร การเตรียมวัตถุดิบอาหารมีหลายวิธีเช่น การผ่านความร้อนแห้ง การคั่ว การต้ม การนึ่ง เหล่านี้มีผลทำให้แป้งในอาหารเปลี่ยนอยู่ในรูปของเจลาตินและทำให้การย่อยได้ดีขึ้น

สารอาหารชนิดต่างๆ หลังจากถูกดูดซึมจากทางเดินอาหารเข้าสู่ระบบกระแสเลือดหรือระบบน้ำเหลืองแล้ว มีวิธีการให้ประโยชน์ต่อร่างกายแตกต่างกัน ดังนั้นก่อนที่จะทำการศึกษาถึงเรื่องการประกอบสูตรอาหารสัตว์ชนิดต่างๆ เราควรจะต้องทำความเข้าใจในรายละเอียดเกี่ยวกับสารอาหารทั้ง 6 ชนิดนี้ให้ถ่องแท้เสียก่อนว่า แต่ละตัวมีความสำคัญต่อร่างกายอย่างไร ทำไมร่างกายสัตว์จึงต้องการสารอาหารเหล่านั้น ซึ่งจะช่วยให้เราเข้าใจเรื่องอาหารหมูได้มากขึ้น

โปรตีนและกรดอะมิโน

โปรตีนเป็นสารอาหารที่สำคัญมากตัวหนึ่ง ทั้งนี้เพราะโปรตีนทำหน้าที่สำคัญๆ หลายอย่างในร่างกาย เช่น เป็นส่วนประกอบหลักของเนื้อแดง (กล้ามเนื้อ) และอวัยวะภายในต่างๆ ของร่างกาย โปรตีนยังเป็นส่วนประกอบสำคัญของเม็ดเลือดแดง และภูมิคุ้มกันของร่างกายต่อสู้เชื้อโรคหรือต่อสารแปลกปลอมอื่นๆ เอนไซม์ทุกตัวและฮอร์โมนสำคัญๆ หลายตัวในร่างกายก็เป็นโปรตีนเช่นกัน นอกจากนี้โปรตีนยังทำหน้าที่สำคัญอื่นๆ ต่อร่างกายอีกมากมาย โปรตีนเป็นส่วนประกอบของผลผลิตของสัตว์ชนิดต่างๆ เช่น ไข่ นม ขน ฯลฯ อีกด้วย ร่างกายสามารถสังเคราะห์โปรตีนชนิดต่างๆ ที่ร่างกายต้องการใช้ได้เองในร่างกายแต่จำเป็นต้องมีกรดอะมิโนชนิดต่างๆ ที่เป็นส่วนประกอบของโปรตีนที่จะสร้างนั้น ในร่างกายอย่างเพียงพอ กรดอะมิโนบางชนิดร่างกายสามารถสังเคราะห์ขึ้นใช้ได้เองในร่างกายจึงไม่จำเป็นต้องมีในอาหาร แต่กรดอะมิโนบางชนิด ร่างกายไม่สามารถสร้างขึ้นใช้ได้เองจึงจำเป็นต้องได้รับจากอาหาร และโปรตีนในอาหารที่ใช้เลี้ยงสัตว์คือแหล่งให้กรดอะมิโนเหล่านี้นั่นเอง แผนผังการใช้ประโยชน์โปรตีนในอาหารสร้างเป็นโปรตีนตามส่วนต่างๆ ของร่างกายได้แสดงไว้ในรูปที่ 1 ร่างกายนำเอากรดอะมิโนชนิดต่างๆ มาสร้างกลับเป็นโปรตีนที่ร่างกายต้อง เช่น กล้ามเนื้อ (เนื้อแดง) อวัยวะภายในต่างๆ ไข่ นม ฯลฯ

โปรตีนและกรดอะมิโน

โปรตีนในวัตถุดิบอาหารที่เราให้สัตว์กินเป็นแหล่งให้กรดอะมิโนชนิดต่างๆ แก่ร่างกายสัตว์เพื่อนำไปใช้สร้างเป็นโปรตีนตามชนิดที่ร่างกายต้องการ โปรตีนในอาหารจะถูกย่อยสลายที่กระเพาะและลำไส้เล็กให้มีขนาดเล็กลง ในที่สุดจะได้กรดอะมิโนอิสระทั้งหมด 20 ชนิด จากนั้นกรดอะมิโนเหล่านี้จะถูกดูดซึมผ่านผนังลำไส้เล็กเข้าสู่เส้นเลือดดำไปที่ตับ และผ่านไปยังอวัยวะส่วนอื่นๆ ของร่างกายเพื่อใช้สร้างกลับเป็นโปรตีนตามที่ร่างกายต้องการต่อไป

กรดอะมิโนทั้ง 20 ชนิดที่ร่างกายต้องการเพื่อใช้สร้างเป็นโปรตีนของร่างกายนั้น อาจจะแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ

ประเภทที่ 1 กรดอะมิโนไม่จำเป็นต้องมีในอาหาร เป็นกรดอะมิโนที่ร่างกายสามารถสังเคราะห์ขึ้นใช้ได้เองอย่างเพียงพอภายในร่างกาย จึงไม่จำเป็นต้องเอามาจากอาหาร กรดอะมิโนพวกนี้มีทั้งหมด 10 ชนิดด้วยกัน ในการทำสูตรอาหารเลี้ยงสัตว์ไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงปริมาณของกรดอะมิโนเหล่านี้เป็นรายตัว เพียงแต่ให้ปริมาณรวมทั้งหมดมีครบตามความต้องการก็พอแล้ว

ประเภทที่ 2 กรดอะมิโนจำเป็นต้องมีในอาหาร เป็นกรดอะมิโนชนิดที่ร่างกายไม่สามารถสังเคราะห์ขึ้นใช้ได้เองหรือสร้างเองได้ แต่ไม่เพียงพอแก่ความต้องการ จึงจำเป็นต้องได้รับจากอาหาร หากสูตรอาหารมีระดับกรดอะมิโนพวกนี้ตัวใดตัวหนึ่งหรือหลายตัว ไม่ครบตามความ

ต้องการมีผลทำให้การใช้ประโยชน์ของโปรตีนหรือของกรดอะมิโนทั้งหมดในสูตรอาหารเสียไป หมูและสัตว์ปีกมีอัตราการเจริญเติบโต อัตราแลกเนื้อ และการให้ผลผลิตต่างๆ เลวลง ดังนั้นในการประกอบสูตรอาหารจึงต้องคำนึงถึงเรื่องนี้ให้มาก

5. วัตถุดิบอาหารเลี้ยงสัตว์

วัตถุดิบอาหารเป็นแหล่งให้สารอาหารหรือโภชนะทั้ง 6 ชนิดที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ การเจริญเติบโต และการให้ผลผลิตตามปกติของสัตว์ หมูสามารถใช้ผลิตผลหรือผลิตผลพลอยได้ และเศษเหลือจากการเกษตรหลายอย่างเป็นอาหารได้ ทรายใดที่สิ่งเหล่านั้นมีคุณสมบัติต่อไปนี้

1. มีสารอาหารชนิดใดชนิดหนึ่งหรือหลายชนิดเป็นส่วนประกอบ
2. เมื่อสัตว์กินเข้าไปแล้ว สามารถถูกย่อยให้มีขนาดเล็กลง และถูกดูดซึมเข้าไปในร่างกายเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ได้
3. ไม่มีสารพิษที่เป็นอันตรายต่อสัตว์ หรือไม่มีสารขัดขวางการเจริญเติบโตของสัตว์ แต่ถ้ามีสารพิษหรือสารขัดขวางการเจริญเติบโต ก็ควรจะมียูในระดับต่ำที่สัตว์สามารถขจัดออกจากร่างกายได้

ปริมาณสารอาหารที่มีอยู่ในวัตถุดิบอาหารชนิดต่างๆ ใช้เป็นส่วนประกอบสูตรอาหารสัตว์ วัตถุดิบอาหารแต่ละชนิดจะมีปริมาณสารอาหารชนิดต่างๆ ไม่เท่ากัน แบ่งวัตถุดิบอาหารตามปริมาณสารอาหารที่มีอยู่อาจแบ่งออกได้เป็น 5 ประเภท

1. วัตถุดิบอาหารประเภทโปรตีนต่ำหรือประเภทแป้ง

เป็นวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่ให้แห้งหรือน้ำตาลเป็นส่วนใหญ่ (กว่า 70 — 80 เปอร์เซ็นต์) มีโปรตีนเป็นส่วนประกอบในระดับค่อนข้างต่ำราว 8 — 12 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น อีกทั้งยังเป็นโปรตีนคุณภาพเลว มีปริมาณกรดอะมิโนไลซีน เมทไธโอนีน ซึ่งเป็นกรดอะมิโน ชนิดจำเป็นต้องมีในอาหารไม่เพียงพอแก่ความต้องการของหมู วัตถุดิบอาหารประเภทนี้ที่เราใช้ผสมเป็นอาหารสัตว์โดยทั่วไปได้แก่

1.1 ปลายข้าว เป็นอาหารสัตว์ที่ใช้เลี้ยงหมูมาตั้งแต่ดั้งเดิมและปัจจุบันก็ยังใช้เลี้ยงกันอยู่ทั่วไป ทั้งนี้ก็เพราะเป็นวัตถุดิบที่หาได้ง่ายแม้กระทั่งในท้องถิ่นที่ห่างไกล และมีราคาค่อนข้างถูก เมื่อเทียบกับวัตถุดิบอาหารอื่นๆ ที่มีคุณค่าทางอาหารใกล้เคียง เช่น ข้าวโพด ข้าวฟ่าง

1.2 รำละเอียด เป็นวัตถุดิบอาหารที่เป็นผลิตผลพลอยได้จากการสีข้าว เช่นเดียวกับปลายข้าว แต่รำละเอียดมีไขมันเป็นส่วนประกอบอยู่ในระดับค่อนข้างสูงมาก ประมาณ 12 — 13 เปอร์เซ็นต์

1.3 ข้าวเปลือกบด เป็นข้าวเปลือกที่จะต้องถูกบดให้ละเอียดเสียก่อนนำมาใช้เลี้ยงสัตว์

1.4 ข้าวกล้อง ข้าวกล้องจะต้องนำมาบดให้ละเอียดแล้วใช้ผสมในสูตรอาหารสัตว์ ข้าวกล้องบดมีคุณค่าทางอาหารใกล้เคียงกับปลายข้าวและข้าวโพด

1.5 เศษหมี่ เศษก๋วยเตี๋ยว เป็นของเหลือจากการทำเส้นหมี่และเส้นก๋วยเตี๋ยวสามารถใช้เป็นวัตถุดิบอาหารเลี้ยงสัตว์ได้เป็นอย่างดี ไม่มีขีดจำกัดในการใช้ แป้งในเศษหมี่ได้ผ่านการต้มการนึ่งมาแล้ว จึงมีการย่อยได้สูงมากและเหมาะที่จะใช้เป็นส่วนประกอบอาหารเลี้ยงสัตว์ระยะเล็ก เช่น ลูกหมูหย่านม

1.6 ข้าวโพด เป็นวัตถุดิบอาหารที่เหมาะสมแก่การใช้ผสมเป็นอาหารหมูเป็นอย่างมาก ข้าวโพดที่เหมาะสมแก่การใช้เป็นอาหารสัตว์ควรเป็นข้าวโพดที่บดอย่างละเอียด สะอาด ไม่มีมอดกิน ไม่มีสิ่งปนปลอมซึ่งโดยทั่วไปได้แก่ ชังข้าวโพดบด แกลบ หินฝุ่น ทั้งนี้เพราะสิ่งเหล่านี้มีคุณค่าทางอาหารต่ำ หรือไม่มีเลย และที่สำคัญที่สุดข้าวโพดนั้นจะต้องไม่ขึ้นหรือขึ้นรา เชื้อราที่ขึ้นบนข้าวโพดมักจะเป็นชนิด แอสเปจิลลัส เฟลวัส ซึ่งสามารถสร้างสารพิษ อะฟลาท็อกซิน ซึ่งมีผลต่อหมู ประสิทธิภาพในการใช้ต่ำลง หากได้รับในปริมาณมากจะเป็นอันตรายต่อสัตว์ถึงตายได้

1.7 ข้าวฟ่าง เป็นวัตถุดิบอาหารประเภทแป้งที่สามารถนำมาใช้เลี้ยงหมูได้ ข้าวฟ่างมีระดับโปรตีนสูงกว่าข้าวโพด แต่มีปริมาณกรดอะมิโนที่จำเป็นต้องมีในอาหารน้อยกว่า ฉะนั้นการใช้ข้าวฟ่างทดแทนข้าวโพดหรือปลายข้าวในสูตรอาหารจึงต้องระมัดระวังการปรับสูตรอาหารให้มีความสมดุลของกรดอะมิโนที่เหมาะสมด้วย ข้าวฟ่างเมล็ดแดง ไม่เหมาะที่จะนำมาใช้เลี้ยงหมู เพราะมีสาร แทนนิน ซึ่งมีรสฝาดอยู่ในระดับสูง สัตว์ไม่ชอบกิน ถ้านำมาผสมในสูตรอาหารจะทำให้สัตว์ได้รับสารแทนนินมากเกินไป สัตว์จะกินอาหารน้อย การเจริญเติบโตลดลง ข้าวฟ่างเมล็ดขาวและข้าวฟ่างเมล็ดเหลือง เหมาะที่จะใช้เป็นอาหารสัตว์ เพราะมีปริมาณสารแทนนินในระดับต่ำ สัตว์ชอบกิน อีกทั้งยังมีการย่อยได้ของโปรตีนและพลังงานดีกว่า

1.8 มันสำปะหลัง เป็นพืชที่นิยมปลูกกันมากโดยเฉพาะในเขต ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันออก มันสำปะหลังจัดเป็นวัตถุดิบอาหารประเภทแป้ง มีโปรตีน 1.5 – 2 เปอร์เซ็นต์ หัวมันสำปะหลังสดไม่ควรนำมาใช้เป็นอาหารสัตว์ เพราะมีสารพิษ กรดไฮโดรไซยานิก ในระดับสูงมากเป็นอันตรายต่อสัตว์ ฉะนั้นก่อนจะนำมันสำปะหลังมาเลี้ยงสัตว์ต้องหาทางลดสารพิษดังกล่าวให้เหลือปริมาณน้อยลง ซึ่งอาจทำได้ 2 วิธี คือ

1. ทำเป็นมันเส้น โดยเอาหัวมันสำปะหลังสดที่เพิ่งขูดมาใหม่ๆ มาหั่นเป็นชิ้นเล็กๆ หรือเป็นแว่นๆ แล้วผึ่งแดดให้แห้ง ซึ่งระหว่างการผึ่งแดดสารพิษกรดไฮโดรไซยานิกจะ

ระเหยออกไปสู่อากาศ ทำให้ปริมาณสารพิษที่เหลืออยู่ในมันเส้นน้อยลง มันเส้นควรจะผึ่งแดดอย่างน้อย 3 – 5 แดด

2. ทำเป็นมันหมัก การหมักเป็นวิธีการลดสารพิษกรดไฮโดรไซยานิกของ มันสำปะหลังวิธีหนึ่ง ซึ่งเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูสามารถทำได้เองในฟาร์ม วิธีการทำง่าย เพียงแค่เอามันสำปะหลังสดที่หั่นเป็นชิ้นเล็กๆแล้วนำมาอัดใส่ให้แน่นในบ่อซีเมนต์ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2 – 3 เมตร สูง 5 – 6 เมตร ตั้งบนดิน ปิดฝาให้แน่นไม่ให้อากาศเข้าได้ แล้วปล่อยทิ้งไว้อย่างน้อย 21 วัน ก็สามารถนำเอามาเลี้ยงสัตว์ได้

2. วัตถุดิบอาหารประเภทโปรตีนสูงหรืออาหารเสริมโปรตีน

เป็นวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่มีระดับโปรตีนสูงและโดยทั่วไปแล้วมักจะมีระดับโปรตีนสูงกว่าระดับความต้องการของสัตว์ อีกทั้งยังเป็นโปรตีนคุณภาพดีกว่าโปรตีนจากพวกวัตถุดิบอาหารประเภทแห้ง หรือพวกเมล็ดธัญพืช นอกจากนี้โปรตีนจากวัตถุดิบอาหารประเภทโปรตีนสูง มักจะมีระดับกรดอะมิโนไลซีน เมทไธโอนีนสูง การใช้วัตถุดิบอาหารประเภทนี้ผสมกับอาหารประเภทแห้ง (เมล็ดธัญพืช) จะช่วยทำให้ทั้งระดับโปรตีนและระดับของร่างกายสัตว์ วัตถุดิบอาหารประเภทโปรตีนสูงที่ใช้ผสมอาหารมีอยู่หลายชนิดและมาจากหลายแหล่งด้วยกัน ได้แก่จากพืชจากสัตว์ จากการหมักและผลพลอยได้จากการหมัก ซึ่งจะมีผลทำให้คุณค่าทางอาหารและมีปัญหาในการใช้ประโยชน์เป็นสูตรอาหารแตกต่างกันด้วย

2.1 วัตถุดิบอาหารประเภทโปรตีนสูงจากพืช ส่วนใหญ่เป็นพวกเมล็ดถั่วและพืช น้ำมันชนิดต่างๆ เช่น ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ถั่วดำ ฯลฯ รวมทั้งผลพลอยได้จากการสกัดน้ำมันเมล็ดถั่วและพืชน้ำมันเหล่านั้น เช่น กากถั่วเหลือง กากถั่วลิสง กากงา กากเมล็ดทานตะวัน การเมล็ดขางพารา ฯลฯ วัตถุดิบอาหารประเภทนี้สามารถผลิตได้ในปริมาณมากภายในประเทศ เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์จึงนิยมใช้ผสมในสูตรอาหารสัตว์ ได้แก่

1. กากถั่วเหลืองและถั่วเหลืองเมล็ด เมล็ดถั่วเหลืองสามารถนำมาใช้แทนกากถั่วเหลืองในการนำมาใช้เป็นส่วนประกอบสูตรอาหารได้ แต่เมล็ดถั่วเหลืองดิบไม่เหมาะแก่การมาใช้เลี้ยงหมู เพราะเมล็ดถั่วเหลืองดิบมีสารพิษชนิดที่เรียกว่า **ตัวยับยั้งทริปซิน** อยู่ด้วย สารพิษตัวนี้จะมีผลไปขัดขวางการย่อยโปรตีนในทางเดินอาหาร ทำให้การเจริญเติบโตของสัตว์ลดลง ดังนั้นก่อนจะนำเอาเมล็ดถั่วเหลืองมาใช้เลี้ยงสัตว์ควรจะทำให้สุกเสียก่อน เพื่อเป็นการทำลายตัวยับยั้งทริปซิน การให้ความร้อนแก่เมล็ดถั่วเหลืองควรใช้ความร้อนอยู่ที่ 100 องศาเซลเซียส นาน 30 นาที

2. กากถั่วลิสง เป็นวัตถุดิบอาหารประเภทโปรตีนสูงซึ่งได้จากการอัดหรือสกัดน้ำมันเมล็ดถั่วลิสง มีระดับโปรตีนอยู่ที่ระหว่าง 45 – 55 เปอร์เซ็นต์

3. กากเมล็ดฝ้าย เป็นผลพลอยได้จากการสกัดน้ำมันเมล็ดฝ้าย มีโปรตีนสูงประมาณ 41 เปอร์เซ็นต์ แต่คุณภาพของโปรตีนต่ำกว่ากากถั่วเหลือง กากเมล็ดฝ้ายที่ผลิตในประเทศมี 2 ชนิดคือ 1) กากเมล็ดฝ้ายอัดน้ำ วิธีขบวนการผลิตใช้ความร้อนสูง ได้คุณภาพโปรตีนต่ำ 2) กากเมล็ดฝ้ายสกัดน้ำมันด้วยสารเคมีอุณหภูมิต่ำ เป็นกากเมล็ดฝ้ายที่มีคุณภาพโปรตีนดีที่สุด เพราะ

4. กากมะพร้าว เป็นผลพลอยได้จากการบีบหรือสกัดน้ำมันมะพร้าวเช่นกัน มีระดับโปรตีนระหว่าง 20 – 25 เปอร์เซ็นต์ ระดับไขมันเฉลี่ย 6 เปอร์เซ็นต์

5. กากปาล์ม เป็นเศษเหลือจากการสกัดน้ำมันปาล์มน้ำมัน ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากในประเทศ กากปาล์มที่ผลิตได้ในประเทศไทยมีอยู่ 2 ชนิด คือ 1) กากปาล์มไม่กะเทาะเปลือก กากปาล์มชนิดนี้มีเปอร์เซ็นต์โปรตีนต่ำ และ 2) กากปาล์มกะเทาะเปลือก กากปาล์มชนิดนี้มีโปรตีน 16 – 18 เปอร์เซ็นต์

6. กากเมล็ดยางพารา เป็นผลพลอยได้จากการสกัดน้ำมันยางพารา กากเมล็ดยางพารามี 2 ชนิด คือ 1) กากเมล็ดยางพาราชนิดไม่กะเทาะเปลือก 2) กากเมล็ดยางพาราชนิดกะเทาะเปลือก

7. สำเหล้า คือ ประเทศไทยมักใช้ข้าวเจ้าหรือข้าวเหนียวมาหมักด้วยเชื้อราและยีสต์จนได้แอลกอฮอล์ จากนั้นแอลกอฮอล์จะถูกกลั่นออกมาและบรรจุขวดเป็นสุรา ส่วนกากที่เหลือก็คือสำเหล้า เมื่ออบหรือผึ่งแดดให้แห้งแล้วสามารถใช้เป็นวัตถุดิบอาหารเลี้ยงสัตว์ได้ สำเหล้ามีโปรตีน 20 – 25 เปอร์เซ็นต์ และมีไขมันอยู่ที่ประมาณ 9 เปอร์เซ็นต์ แต่โปรตีนดังกล่าวเป็นโปรตีนที่มีคุณภาพค่อนข้างต่ำ ไม่เหมาะสมแก่การเจริญเติบโตของสัตว์ ฉะนั้นจึงไม่ควรใช้สำเหล้าเป็นแหล่งของโปรตีนเพียงอย่างเดียว ควรใช้ร่วมกับวัตถุดิบโปรตีนคุณภาพดี เช่น กากถั่วเหลือง หรือ ปลาป่น

8. ใบกระถินป่น ใบกระถินป่นมีระดับโปรตีนอยู่ที่ระหว่าง 14 – 30 เปอร์เซ็นต์ ทั้งนี้ก็แล้วแต่ใบกระถินนั้นจะมีกิ่งก้านปนปลอมมากน้อยเพียงใด หากมีก้าน ลำต้นปนมาก เปอร์เซ็นต์โปรตีนก็จะต่ำลง ใบกระถินแห้งล้วนๆ ปราศจากกิ่งก้านปนปลอมจะมีโปรตีนราว 30 – 33 เปอร์เซ็นต์ มีปริมาณเยื่อใยต่ำ จึงมีคุณค่าทางอาหารสูง

3. วัตถุดิบอาหารโปรตีนสูงจากสัตว์

เป็นวัตถุดิบอาหารที่ได้จากสัตว์หรือผลผลิตพลอยได้จากการฆ่าสัตว์ วัตถุดิบอาหารชนิดนี้มักจะมีระดับและคุณภาพของโปรตีนโดยเฉลี่ยทั่วไปแล้วดีกว่าวัตถุดิบอาหารโปรตีนสูงจาก

พืช ส่วนใหญ่จะใช้เป็นแหล่งของกรดอะมิโนไลซีน เมทไธโอนีน และทริปโตเฟน ซึ่งมักจะมีน้อยในโปรตีนของพืช วัตถุดิบอาหารชนิดโปรตีนสูงจากสัตว์ที่ใช้เลี้ยงสัตว์ในประเทศไทยมี ดังนี้

3.1 ปลาป่น เป็นวัตถุดิบอาหารที่ให้โปรตีนสูงทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ จึงเหมาะแก่การเจริญเติบโตของหมู่มาก ปลาป่นที่ผลิตได้ในประเทมิได้ทำมาจากปลาชนิดใดชนิดหนึ่งโดยเฉพาะ โดยทั่วไปมักทำมาจากเศษปลาหรือปลาเป็ดซึ่งไม่สามารถใช้เป็นอาหารคนได้ ปลาป่นแท้ๆ จะมีโปรตีน 50 – 65 เปอร์เซ็นต์ และมีกรดอะมิโนไลซีนประมาณ 6 เปอร์เซ็นต์ นอกจากนี้ปลาป่นยังประกอบไปด้วยแร่ธาตุในปริมาณสูงถึง 20 – 24 เปอร์เซ็นต์

3.2 แกลบกุ้ง เป็นเศษเหลือจากการบรรจุกุ้งแช่เย็นส่งต่างประเทศ โดยทั่วไปแกลบกุ้งจะประกอบได้ด้วยเปลือกกุ้งเป็นส่วนใหญ่กับหัวกุ้ง แกลบกุ้งมีโปรตีนประมาณ 25 – 50 เปอร์เซ็นต์

3.3 เนื้อป่น เนื้อกระดูกป่น นำเอามาต้มหรือสกัดเอาไขมันออกทำให้แห้งแล้วบดให้ละเอียดก็สามารถใช้เป็นอาหารสัตว์ได้ มีโปรตีน 55 เปอร์เซ็นต์

3.4 เลือดป่น ได้จากการเอาเลือดซึ่งเป็นเศษเหลืออีกชนิดหนึ่งจากโรงงานฆ่าสัตว์มาหนึ่งเพื่อให้ตกตะกอนจากนั้นจึงอบให้แห้ง แล้วป่นละเอียดพร้อมจะใช้เป็นวัตถุดิบอาหารเลี้ยงสัตว์ เลือดป่นมีระดับโปรตีนสูงมาก 85 – 90 เปอร์เซ็นต์

3.5 ขนไก่ป่น (ย่อยสลายแล้ว) ขนไก่ป่นมีโปรตีนสูง 85 – 90 เปอร์เซ็นต์

3.6 ตัวไก่ป่น ตัวไก่ป่นดังกล่าวมีไขมันระดับสูง และมีโปรตีน 45 เปอร์เซ็นต์

3.7 หางนมผง เป็นวัตถุดิบอาหารที่มีโปรตีนคุณภาพดีมาก เพราะมีการย่อยได้สูง (ย่อยได้ 100 เปอร์เซ็นต์) และมีสมดุลของกรดอะมิโนใกล้เคียงกับความต้องการของสัตว์ เนื่องจากหางนมผลมีราคาแพงมาก จึงใช้เป็นอาหารสัตว์เฉพาะในคราวจำเป็นเท่านั้น ลูกหมูตั้งแต่ระยะแรกเกิดถึงอายุ 3 เดือน สัตว์สามารถย่อยโปรตีนได้เฉพาะโปรตีนจากนมเท่านั้น โปรตีนในอาหารหมูระยะนี้จึงต้องได้จากหางนมเป็นหลัก หลังจากนั้นลูกหมูสามารถย่อยโปรตีนจากปลาป่นหรือถั่วเหลืองได้ จึงค่อยๆ ลดโปรตีนจากนมลงแล้วแทนที่ด้วยโปรตีนราคาถูก

4. วัตถุดิบอาหารประเภทพลังงานสูง

เป็นวัตถุดิบอาหารเลี้ยงสัตว์ที่ใช้เพื่อเป็นแหล่งเพียงอย่างเดียวให้กับสูตรอาหาร โดยทั่วไปได้แก่ ไขมันชนิดต่างๆ น้ำตาลทราย และกากน้ำตาล การจะเลือกใช้วัตถุดิบอาหารประเภทพลังงานสูงชนิดใด ชนิดหนึ่งผสมลงไปนสูตรอาหารจำต้องทำด้วยความระมัดระวังมิให้เกินขีดจำกัดที่ควรจะเป็น มิฉะนั้นอาจเกิดผลเสียต่อสูตรอาหารและต่อสัตว์ได้ วัตถุดิบอาหารประเภทพลังงานสูง ได้แก่

1. ไขมันชนิดต่างๆ เป็นวัตถุดิบอาหารที่มีระดับพลังงานสูงกว่าวัตถุดิบอาหารประเภทแป้งประมาณ 2.25 เท่าตัว

2. น้ำตาลทราย เป็นวัตถุดิบอาหารที่ให้พลังงานแต่เพียงอย่างเดียว แต่มีระดับพลังงานใกล้เคียงกับข้าวโพดและปลายข้าว น้ำตาลมักจะใช้ในสูตรอาหารเพื่อจุดประสงค์เพิ่มความน่ากินของอาหารให้ดีขึ้น โดยเฉพาะในสูตรอาหารลูกหมูหย่านม

3. กากน้ำตาล เป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการผลิตน้ำตาลทรายจากอ้อย มีลักษณะเป็นของเหลว สีน้ำตาลคล้ำ มีความชื้นประมาณ 24 เปอร์เซ็นต์ มีโปรตีนต่ำเพียงแค่ 4 เปอร์เซ็นต์ จุดประสงค์เพิ่มความน่ากินของอาหารให้ดีขึ้น โดยเฉพาะในสูตรอาหารลูกหมูหย่านม

5. วัตถุดิบอาหารประเภทวิตามินและแร่ธาตุบริสุทธิ์

ในวัตถุดิบอาหารที่ใช้เลี้ยงสัตว์ทั่วไป จะมีวิตามินและแร่ธาตุชนิดต่างๆ อยู่ตามธรรมชาติแล้ว แต่มักจะมีในปริมาณที่น้อยกว่าความต้องการของสัตว์หรือมีแต่อยู่ในรูปที่สัตว์ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงที่สัตว์จะขาดวิตามิน และแร่ธาตุประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงที่สัตว์จะขาดวิตามินและแร่ธาตุในการเลี้ยงสัตว์จึงควรเติมวิตามินและแร่ธาตุสังเคราะห์ลงไปสูตรอาหารอย่างน้อยในปริมาณเท่ากับความต้องการ ยกเว้นธาตุแคลเซียมและธาตุฟอสฟอรัส ซึ่งสัตว์ต้องการในปริมาณมาก และวัตถุดิบอาหารหลายชนิด เช่น ปลาป่น เนื้อกระดูกป่น แกลบคั่ว ฯลฯ ก็เป็นแหล่งให้ธาตุแคลเซียมและฟอสฟอรัสเป็นอย่างดี การประกอบสูตรอาหารจึงต้องคำนึงถึง ปริมาณธาตุแคลเซียมและฟอสฟอรัสที่ได้จากวัตถุดิบอาหารปกติด้วย หากไม่พอจึงเสริมด้วยวัตถุดิบอาหารหรือสารเคมีที่ให้เฉพาะธาตุแคลเซียมและ/หรือฟอสฟอรัสในระดับสูงจนเพียงพอแก่ความต้องการของสัตว์ วัตถุดิบอาหารที่เป็นแหล่งให้เฉพาะแร่ธาตุและวิตามินมีดังนี้ คือ

1. กระดูกป่น ไคแคลเซียมฟอสเฟต ทั้งกระดูกป่นและไคแคลเซียมฟอสเฟตเป็นวัตถุดิบอาหารที่ให้ทั้งธาตุแคลเซียมและฟอสฟอรัส กระดูกป่นทำจากกระดูกสัตว์ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ได้จากโรงฆ่าสัตว์ กระดูกสัตว์ถูกนำมาต้มหรือนึ่งฆ่าเชื้อโรคเสียก่อนในขณะเดียวกันความร้อนจากการนึ่งทำให้ไขมันส่วนใหญ่ในกระดูกละลายออกมา จากนั้นจึงทำการอบหรือผึ่งกระดูกให้แห้งแล้วบดใช้เป็นอาหารสัตว์ได้ กระดูกป่นจะมีธาตุแคลเซียมและฟอสฟอรัสเป็นส่วนประกอบอยู่ประมาณ 12 - 24 เปอร์เซ็นต์ตามลำดับ

2. เปลือกหอยป่น หินปูน ทั้งเปลือกหอยป่นและหินปูนเป็นวัตถุดิบอาหารที่ให้เฉพาะธาตุแคลเซียมแต่เพียงอย่างเดียว ในระดับ 38 — 40 เปอร์เซ็นต์ วัตถุดิบอาหารทั้งสองชนิดสามารถใช้เป็นแหล่งของธาตุแคลเซียมในสูตรอาหารสัตว์ระยะต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

3. กลี้อแกง เป็นวัตถุดิบอาหารที่ให้ธาตุโซเดียมและคลอไรด์ ซึ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตการเจริญเติบโตรวมทั้งการให้ผลผลิตของหมูเป็นอย่างมาก อาหารหมูและอาหารสัตว์ปีกทุกกระยะต้องการเกลือในสูตรอาหารเท่ากับ 0.35 และ 0.5 เปอร์เซ็นต์ตามลำดับ วัตถุดิบอาหารบางชนิด เป็นผลิตภัณฑ์ที่มาจากทะเล เช่น ปลาป่น แกลบกุ้ง ฯลฯ มักจะมีเกลือปนมาอยู่แล้วในระดับสูง ฉะนั้นจึงสามารถลดปริมาณเกลือแกงที่ต้องเสริม ลงไปในสูตรอาหารให้น้อยลงได้

4. พรีเม็กซ์ (หัวไวตามิน – แร่ธาตุ) เนื่องจากหมูและสัตว์ปีกต้องการไวตามินและแร่ธาตุชนิดต่างๆ จำนวนหลายชนิด และแต่ละชนิดก็ต้องการในปริมาณที่น้อยมาก จึงเป็นการไม่สะดวกต่อเกษตรกรและในบางโอกาสอาจจะไม่คุ้มการลงทุน ที่จะซื้อไวตามินและแร่ธาตุสังเคราะห์ (เคมีภัณฑ์) แต่ละชนิดมาทำการผสมใช้เองในฟาร์ม ซึ่งไวตามินหลายๆ ส่วนมารวมกันเรียกกันว่า “หัวไวตามิน – แร่ธาตุ หรือ พรีเม็กซ์” พรีเม็กซ์นี้ช่วยทำให้การคำนวณสูตรอาหารและการผสมอาหารใช้เองในฟาร์มทำได้ง่ายและสะดวกมาก

สรุป จากการศึกษาเอกสารข้างต้น ทำให้พบว่าหลักการผลิตอาหารหมูไว้ใช้เองในฟาร์มนั้นจำเป็นต้องมีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาหาร การเจริญเติบโต การให้ผลผลิตของหมูและปัจจัยที่มีผลต่อการย่อยสลายวัตถุดิบที่ใช้ในการเลี้ยงหมู ซึ่งนักวิจัยพบว่าเอกสารที่ศึกษามาดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับแนวทางในการผลิตอาหารสัตว์ไว้ใช้เองของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอยเต่าและผู้สนใจในชุมชน

การเลี้ยงหมูถือว่าเป็นอาชีพเสริมและอาชีพหลักของคนในชุมชนเป็นส่วนใหญ่ ทำให้เกิดรายได้ในครอบครัว เกิดเศรษฐกิจในชุมชนเป็นตามลำดับ นับว่าการที่กลุ่มเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอยเต่าและผู้สนใจในชุมชนร่วมกันคิดค้นหาวิธีที่จะผลิตอาหารหมูสำเร็จรูปไว้ใช้เองนั้น ถือว่าเป็นทางออกของเกษตรกรเครือข่ายผู้เลี้ยงหมูและทางออกของชุมชนที่ช่วยกันลดต้นทุนการเลี้ยงหมู และยังเป็นผลพวงพลอยได้ในการลดต้นทุนทางการเกษตร เกษตรกรมีปุ๋ยคอกที่ได้จากการเลี้ยงหมูไว้ใส่ในไร่นาของตนเอง เกษตรกรมีรายได้จากการขายข้าวโพดสัตว์ที่ใช้เป็นส่วนผสมในการทำอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มผลิตขึ้นเอง เกษตรกรมีรายได้จากการขายหมู เกิดเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชน ชุมชนมีความรักและความสามัคคีในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ชุมชนเกิดความเข้าใจในกระบวนการทำงานการวิจัยเพื่อท้องถิ่น อันจะนำไปสู่การยกระดับองค์ความรู้และการพัฒนาการกระบวนการเลี้ยงหมูของกลุ่มสมาชิกเครือข่ายฯ เกิดความรักใคร่สามัคคีในชุมชน ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง ชุมชนมีแหล่งเรียน สร้างความภาคภูมิใจ สืบสานภูมิปัญญาไปถึงชั่วลูก ชั่วหลานอย่างยั่งยืน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

โครงการวิจัยการเลี้ยงหมูเพื่อการพึ่งตนเองของเครือข่ายเกษตรกรมัยยังยืนคอยเต่า ตำบลบ้านแอ่น อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ เป็นงานวิจัยแบบผสมผสานที่ได้บูรณาการพัฒนาระบวนการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์และใช้สถิติขั้นพื้นฐานในการประมวลผลข้อมูล เข้ากับกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมจากชุมชน ด้วยการทบทวนบริบทชุมชน การร่วมศึกษาปัญหาสาเหตุในชุมชน การเลี้ยงหมูในชุมชน การวิเคราะห์ปัญหา การตั้งเป้าหมายคำถามการวิจัย การวางแผนดำเนินการวิจัยเพื่อแสวงหาคำตอบ เพื่อสร้างทางออกและทางเลือกเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจ อีกทั้งมีการปฏิบัติการด้วยการศึกษาดูงานนอกสถานที่ การทดลองและปฏิบัติการผสมสูตรอาหารหมูที่ได้จากการไปศึกษาดูงานนอกสถานที่ การทดลองเลี้ยงหมูเพื่อทำการเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมูระหว่างหมูที่กินอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯ ผลิตเองกับอาหารหมูสำเร็จรูปที่มาจากบริษัท การออกแบบและจัดเก็บข้อมูลเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมู การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การเลี้ยงหมู การส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกวัตถุดิบที่จะนำมาเป็นส่วนผสมในการทำอาหารหมูสำเร็จรูป และการสัมภาษณ์จากประสบการณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงหมูโดยตรง โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาหาค่าทางสถิติขั้นพื้นฐาน การสังเกตการณ์และเสนอความคิดเห็นอย่างมีส่วนร่วมของกลุ่มเครือข่ายฯ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ครบถ้วนตามที่กำหนดเอาไว้ในวัตถุประสงค์ของการวิจัยทุกประการ ซึ่งวิธีการดำเนินการวิจัยได้แบ่งช่วงระยะเวลาการวิจัยเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงระยะที่ 1 เริ่มดำเนินการวิจัยตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2549 ถึงวันที่ 31 มกราคม 2550 และช่วงระยะที่ 2 เริ่มดำเนินการวิจัยตั้งแต่วันที่ 2 เมษายน ถึงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2550 โดยช่วงระยะวิจัยในช่วงที่ 1 นั้นได้แยกกิจกรรมดำเนินการออกเป็น 8 กิจกรรม ได้แก่

1. ประชุมทีมวิจัยเพื่อสร้างความเข้าใจและวางแผนการทำงานร่วมกัน
2. เวทีถอดบทเรียนการดำเนินงานของกลุ่ม
3. ศึกษาบริบทชุมชน
 - ข้อมูลชุมชน
 - ขั้นตอนการดำเนินงานของกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม การระดมทุน
 - การบริหารจัดการ วัตถุดิบ และการตลาด
4. เวทีวิเคราะห์เศรษฐกิจชุมชน
5. เวทีออกแบบวิธีการเก็บข้อมูล แหล่ง ราคา ปริมาณวัตถุดิบ ที่นำมาผลิตอาหารหมู และทดลองเครื่องมือ พร้อมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูลในชุมชน

6. ศึกษาฐาน การพัฒนาระบวนการเลี้ยงหมูแบบครบวงจร
7. อบรม ขยายความรู้ กระบวนการเลี้ยงหมูแบบครบวงจร ผู้ชุมชน
8. เวทีสรุปบทเรียนการดำเนินงานในระยะแรก

และช่วงการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2 ได้แยกกิจกรรมดำเนินการออกเป็น 8 กิจกรรม ได้แก่

- 1.ประชุมทีมวิจัยในช่วงระยะเวลาที่ 2
- 2.ออกแบบการเก็บข้อมูลเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมูระหว่างการให้อาหารหมูสำเร็จรูปจากกลุ่มสมาชิกเครือข่ายผลิตเอง และอาหารหมูสำเร็จรูปจากบริษัทในรูปแบบโรงเรือน 3 ระบบ คือคอกหมูซีเมนต์ คอกหมูยกพื้น และคอกหมูหลุม
3. ทดลองทำอาหารหมูสำเร็จรูป
- 4.สรรหากูหมูที่จะนำมาเลี้ยงเพื่อทดลองการทำวิจัย
- 5.จัดเก็บข้อมูลอัตราการเจริญเติบโตของหมูระหว่างการให้อาหารหมูสำเร็จรูปจากกลุ่มสมาชิกเครือข่ายผลิตเอง และอาหารหมูสำเร็จรูปจากบริษัทในรูปแบบโรงเรือน 3 ระบบคือคอกหมูซีเมนต์ คอกหมูยกพื้น และคอกหมูหลุม
- 6.เวทีเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมูระหว่างการให้อาหารหมูสำเร็จรูปจากกลุ่มสมาชิกเครือข่ายผลิตเอง และอาหารสำเร็จรูปจากบริษัทในรูปแบบโรงเรือน 3 ระบบ คือคอกหมูซีเมนต์ คอกหมูยกพื้น และคอกหมูหลุม
- 7.ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกวัตถุดิบที่จะนำมาเป็นส่วนผสมในการทำอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายจะผลิตเอง
- 8.เวทีสรุปบทเรียนผลการดำเนินงานโครงการวิจัยในระยะที่ 2

แต่อย่างไรก็ตามในกระบวนการทำงานแต่ละกิจกรรมย่อมเกิดผลกระทบจากการทำงานวิจัย เกิดกระบวนการจัดการใหม่ เกิดการเรียนรู้ของผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยระหว่างการร่วมทำกิจกรรมด้วยกัน

กิจกรรมประชุมทีมวิจัยเพื่อสร้างความเข้าใจและวางแผนการทำงานร่วมกัน

เป้าหมาย

สร้างความเข้าใจและวางแผนการทำงานร่วมกันของโครงการวิจัยเรื่องการเลี้ยงหมูเพื่อการพึ่งตนเองของเครือข่ายเกษตรกรมัยยังยืนคอยเต่า ตำบลบ้านแอ่น อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ในช่วงระยะที่ 1

วัตถุประสงค์

เพื่อแจ้งหลักการและกระบวนการทำงานของโครงการวิจัยเรื่องการเลี้ยงหมูเพื่อการพึ่งตนเองของเครือข่ายเกษตรกรมัยยังยืนคอยเต่า ตำบลบ้านแอ่น อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ในช่วงระยะที่ 1

คำถามนำ

1. ทำไมเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูถึงคิดว่าสาเหตุของการเลี้ยงหมูถึงมีต้นทุนที่สูง
2. ประสบการณ์ และองค์ความรู้การเลี้ยงหมูจากอดีตสู่ปัจจุบันเพื่อการพึ่งตนเองเป็นอย่างไร

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

1. นักวิจัย
2. ผู้ร่วมทำงานทีมวิจัย
3. สมาชิกกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรมัยยังยืนคอยเต่า
4. ผู้ที่สนใจในชุมชน
5. ทีมพี่เลี้ยงงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเชียงใหม่ – ลำพูน
6. ทีมหนุนเสริมเครือข่ายเกษตรกรมัยยังยืน จ.แม่ฮ่องสอน

วิธีการ

จัดเวทีประชุมทีมวิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชน การแนะนำโครงการ งบประมาณของโครงการวิจัย ขอบเขตระยะเวลาการดำเนินงานวิจัย การสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และองค์ความรู้การเลี้ยงหมูจากอดีตสู่ปัจจุบันเพื่อการพึ่งตนเอง การสังเกตแบบมีส่วนร่วม

กระบวนการแสวงหาคำตอบ

1. ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ทบทวนข้อเสนอโครงการวิจัย

ทบทวนข้อเสนอโครงการวิจัยที่ผ่านการสนับสนุนทุนวิจัย สัญญารับทุน งบประมาณ โครงการและการจ่ายเงิน พร้อมทั้งตรวจสอบข้อเสนอแนะและแจ้งผลการวิจัยจากเครือข่าย สนับสนุนทุนวิจัย เพื่อความครบถ้วนของโครงการ และรับฟังหลักการของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น กระบวนการงานวิจัยเพื่อเก็บข้อมูล การตั้งคำถามงานวิจัย การเขียนรายงานวิจัย ระเบียบการบริหารจัดการงบประมาณโครงการวิจัย การนำเสนอรายงานความก้าวหน้าและผลงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น

2. ผู้วิจัยศึกษาเอกสารงานวิจัยและการพัฒนาที่ผ่านมา โดยแบ่งเป็น

เอกสารเกี่ยวกับโครงการ ได้แก่

1. หลักการผลิตอาหารสัตว์ในฟาร์ม
2. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาหารสุกร
3. อาหาร การเจริญเติบโต และการให้ผลผลิตของสัตว์
4. ปัจจัยที่มีผลต่อการย่อยของวัตถุดิบอาหาร
5. วัตถุดิบอาหารเลี้ยงสัตว์

เอกสารวิธีวิทยาการวิจัย ได้แก่

เทคนิคในการวิจัยเชิงการพัฒนา การเลือกใช้สถิติในการวิจัย แนวความคิดในการวิจัย ทางสังคมศาสตร์ การถอดบทเรียนและการสังเคราะห์องค์ความรู้ การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้าง สังคมแห่งการเรียนรู้ การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม วิจัยเพื่อคืนความรู้สู่ท้องถิ่น การสนทนา แลกเปลี่ยนประสบการณ์และองค์ความรู้การเลี้ยงหมูจากอดีตสู่ปัจจุบันเพื่อการพึ่งตนเอง

3. ผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยเข้าร่วมประชุมประจำเดือนของสมาชิกเครือข่าย เกษตรกรรมยั่งยืนคอยเต่า เพื่อสร้างความเข้าใจในกระบวนการวิจัย

สมาชิกกลุ่มเกษตรกรเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอยเต่าจะมีการประชุมประจำเดือน กันทุกเดือน เพื่อแจ้งข่าวสารความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับความคืบหน้าวิธีการเกษตรของเกษตรกรไทย ความเป็นอยู่ของคนในชุมชน สถานการณ์ทางการเกษตรและการเมืองในประเทศ ผู้วิจัยและผู้ช่วย นักวิจัยได้เข้าร่วมประชุม สนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แจ้งข่าวสารทางการเกษตร และลักษณะการ ทำโครงการวิจัย โครงการวิจัยหมายถึงอะไร ทำไมสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูและคนใน ชุมชนถึงต้องให้เกิดงานวิจัยในชุมชน ความสำคัญของงานวิจัย แผนการจัดกิจกรรม ระยะเวลา สถานที่การทำ งบประมาณและค่าใช้จ่ายที่ได้จากการวิจัย

ผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยใช้ความเป็นกัลยาณมิตร เป็นลูกหลานของเกษตรกรในชุมชน เพราะผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยล้วนเป็นลูกหลานของคนในชุมชนตำบลบ้านแอ่น อำเภอคอยเต่า

จังหวัดเชียงใหม่ ชักจูงให้คนในชุมชนมีความเข้าใจในโครงการวิจัย ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการกิน การอยู่ การเลี้ยงชีพของคนในชุมชนที่กำลังวิกฤต ราคา ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น เชิญชวนให้คนในชุมชนเป็นผู้มีส่วนร่วมในการทำวิจัยครั้งนี้ เพราะงานวิจัยในครั้งนี้ถือว่าเป็นงานวิจัยที่เกิดขึ้นใหม่ในชุมชน

4. ผู้วิจัยเปิดประเด็นแลกเปลี่ยนประสบการณ์/องค์ความรู้การเลี้ยงหมูจากอดีตสู่ปัจจุบันเพื่อการพึ่งตนเอง ของสมาชิกเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูและผู้สนใจในชุมชน

ผู้วิจัยเปิดประเด็นให้สมาชิกเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูและผู้สนใจในชุมชนได้แลกเปลี่ยน สันทนาประสบการณ์ และองค์ความรู้การเลี้ยงหมูจากอดีตสู่ปัจจุบันในเวทีชี้แจงโครงการ ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะได้นำมาเป็นข้อมูลในการตอบโต้ ตอบคำถามงานวิจัย โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยได้สังเกตการณ์จากการเล่าเรื่องของสมาชิกแต่ละคน การซักถามจากผู้มีประสบการณ์การเลี้ยงหมู และการจดบันทึกทั้งกิจกรรมและนอกกิจกรรมที่ทำ

กิจกรรมเวทีถอดบทเรียนการดำเนินงานของกลุ่ม

เป้าหมาย

ทบทวนประสบการณ์บทเรียนการดำเนินงานของกลุ่มสมาชิกเกษตรกรผู้เลี้ยงหมู ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

วัตถุประสงค์

เพื่อทบทวนบทเรียนการดำเนินงานของกลุ่มสมาชิกเกษตรกรผู้เลี้ยงหมู ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานวิจัย

คำถามนำ

การเลี้ยงหมูของกลุ่มสมาชิกเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูเลี้ยงกันมาอย่างไร

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

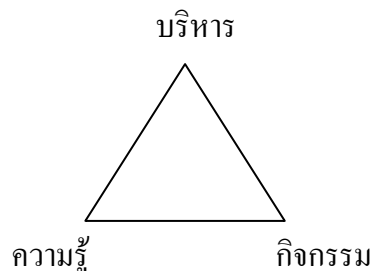
1. นักวิจัย
2. ผู้ร่วมทำงานทีมวิจัย
3. สมาชิกกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรมัยยังยืนคอยเต่า
4. ผู้ที่สนใจในชุมชน
5. ทีมพี่เลี้ยงงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเชียงใหม่ – ลำพูน
6. ทีมหนุนเสริมเครือข่ายเกษตรกรมัยยังยืน จ.แม่ฮ่องสอน

วิธีการ

ลักษณะการดำเนินงานในโครงการจะยึดหลักการทำงานตามความพร้อมของผู้ร่วมทำงานวิจัยเป็นหลัก โดยมีแผนงานเป็นแนวทางในการทำงานในช่วงระยะเวลา 1-6 เดือน (สิงหาคม 2549 – มกราคม 2550) โดยมีลักษณะงานที่นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัย สมาชิกเครือข่าย เกษตรกรผู้เลี้ยงหมู และผู้ที่สนใจในชุมชนต้องร่วมกันทำงานวิจัยอย่างมีส่วนร่วม นักวิจัยได้ชี้แจง กิจกรรมและแนวทางกระบวนการทำงานวิจัย โดยจะทำตามลำดับขั้นตอนที่ได้อ้างไว้ในกิจกรรม ให้ผู้ร่วมทำกิจกรรมได้เปิดความคิด อธิบาย ประสพการณ์และแนวทางการทำงานที่จะนำมาซึ่งความสำเร็จของงานวิจัย

กระบวนการแสวงหาคำตอบ

เปิดเวทีให้สมาชิกเกษตรกรผู้เลี้ยงหมู และผู้ร่วมวิจัยในชุมชนเล่าถึงประสบการณ์ในการเลี้ยงหมูจากอดีตสู่ปัจจุบัน ต้นทุนการเลี้ยงหมู ปัจจัยที่ทำให้หมูมีต้นทุนการเลี้ยงที่สูง สนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเลี้ยงหมู โดยนายนิศศักดิ์ โคนิติ ผู้ช่วยพี่เลี้ยงนักวิจัยทีมหนุนเสริมเครือข่ายเกษตรกรยังยืนจังหวัดแม่ฮ่องสอน กล่าวว่า กระบวนการทำงานต้องยึดหลักการทำงานตามกรอบสามเหลี่ยม คือ ต้องมีความรู้ มีการบริหาร และมีกิจกรรม

จากการถอดบทเรียนการเลี้ยงหมูเพื่อการพึ่งตนเองทำให้ได้ข้อมูล และสาเหตุที่ทำให้ต้นทุนในการเลี้ยงหมูสูง สมาชิกเครือข่ายเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูได้แสดงความคิดเห็น เล่าถึงสาเหตุที่ทำให้ต้นทุนในการเลี้ยงหมูสูง

กิจกรรมเวทีศึกษาบริบทชุมชน

เป้าหมาย

ข้อมูลบริบทชุมชนในทุกด้าน ขั้นตอนการดำเนินงานของกลุ่ม การระดมทุน การบริหารจัดการ วัตถุประสงค์ และการตลาด ตำบลบ้านแอ่น อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาบริบทชุมชน ขั้นตอนการดำเนินงานของกลุ่ม การระดมทุน การบริหารจัดการ วัตถุประสงค์ การตลาด สถานการณ์ที่เป็นอยู่และเปลี่ยนแปลงของชุมชน ตำบลบ้านแอ่น อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

คำถามนำ

บริบทชุมชนได้มีความเป็นมาอย่างไร กลุ่มสมาชิกเครือข่ายมีขั้นตอนการดำเนินงานอย่างไร

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

1. นักวิจัย
2. ผู้ร่วมทำงานทีมวิจัย
3. สมาชิกกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนดอยเต่า
4. ผู้ที่สนใจในชุมชน
5. ทีมพี่เลี้ยงงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเชียงใหม่ – ลำพูน
6. ทีมหนุนเสริมเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืน จ.แม่ฮ่องสอน

วิธีการ

จัดเวทีศึกษาบริบทชุมชน นักวิจัยเปิดประเด็นให้เพื่อนोनัก ผนวชนตบ พอนนอยเมือง สุขสม พอทองคำ คำหล้า และสมาชิกเกษตรกรเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนดอยเต่า ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ในชุมชนเล่าความเป็นมาของชุมชนตำบลบ้านแอ่นจากอดีตสู่ปัจจุบัน ให้นักวิจัยและผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รู้ถึงความเป็นมาของชุมชน เกิดการซักถาม การสัมภาษณ์ของคนเฒ่าคนแก่ และผู้รู้ในชุมชน

การที่ได้มาเป็นกลุ่มสมาชิกเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอยแต่ได้อย่างไร โดย
 ปรธานเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอยแต่นายสงกรานต์ ยะปาละ เล่าถึงความเป็นมาของกลุ่ม
 สมาชิกเครือข่ายฯ กระบวนการทำงานของกลุ่มสมาชิกเครือข่ายฯ จำนวนสมาชิก การบริหาร
 จัดการของกลุ่มฯ ระบบการดำเนินงานของกลุ่ม การระดมทุน การบริหารจัดการ และการก่อตั้ง
 กลุ่มสมาชิกเครือข่ายเกษตรผู้เลี้ยงหมูในชุมชนตำบลบ้านแอ่น โดยนักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัย พี่
 เลี้ยงโครงการ ทำการจดบันทึก เก็บข้อมูลรวบรวมเพื่อนำมาวิเคราะห์ สรุปผลเพื่อเป็นเอกสาร
 ข้อมูลในการทำวิจัย

กระบวนการแสวงหาคำตอบ

ข้อมูลชุมชน ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลบริบทชุมชนโดยการสัมภาษณ์ การบอกเล่าของผู้
 เฒ่าผู้แก่ในชุมชนว่าตำบลบ้านแอ่น อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ เป็นชุมชนดั้งเดิม อยู่กันมา
 นานหลายชั่วอายุคน ตั้งอยู่ติดกับแม่น้ำปิง ซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญของชุมชน แต่เดิมชุมชน
 นี้อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นศูนย์กลางการค้าขาย การคมนาคม
 มีหมู่บ้านที่อยู่ในเขตการปกครอง จำนวน 9 หมู่บ้าน คือ บ้านแอ่น บ้านแพะ บ้านนาแก บ้าน
 หนองอีปุ่ม บ้านห้วยฝาง บ้านแม่ป่าไผ่ บ้านแม่จูด บ้านห้วยทราย และบ้านนาคอเรือ ซึ่งจาก
 การเก็บข้อมูลจากผู้เฒ่าในชุมชน ให้ข้อมูลว่าบรรพบุรุษได้อพยพโยกย้ายมาจากแคว้นสิบสองปัน
 นา ประเทศจีน (พ่อหนานฟัก คำปาลี บ้านห้วยทรายมูล ต.บ้านแอ่น อ.ดอยเต่า เชียงใหม่)

**ขั้นตอนการดำเนินงานของกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม การระดมทุน การบริหารจัดการ
 วัตถุประสงค์ และการตลาด** ผู้วิจัยได้ข้อมูลของสมาชิกกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนจาก
 นายชลิต สุขสมซึ่งเป็นหัวหน้าโครงการเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอยแต่ ว่าสมาชิกกลุ่มเครือข่าย
 เกษตรกรรมยั่งยืนคอยแต่ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อปีพ.ศ. 2547 โดยการรวมกลุ่มกันของเกษตรกรภายใต้
 โครงการส่งเสริมและพัฒนาชุมชนเชียงใหม่สายใต้ มูลนิธิพัฒนาศักยภาพชุมชน ซึ่งดำเนินงานใน
 อำเภอดอยเต่าในด้านการส่งเสริมเกษตรกรทำเกษตรยั่งยืนในรูปแบบเกษตรอินทรีย์ มีการออม
 ทรัพย์กันในการประชุมประจำเดือน มีการจัดการกันภายในกลุ่มโดยมีประธานหัวหน้ากลุ่ม และมี
 คณะกรรมการ เจริญญิกเป็นผู้เก็บเงิน มีการทำการเกษตรอินทรีย์ ไม่ใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมี มีการ
 ทำปุ๋ยหมักร่วมกันภายในกลุ่ม รายได้ที่เกิดจากกลุ่มหลังหักต้นทุนออกจะมีการเก็บไว้เป็นเงิน
 กองกลาง สมาชิกกลุ่มสามารถกู้ยืมเงินได้โดยมีดอกเบี่ยร้อยละห้าสิบสตางค์ต่อเดือน

กิจกรรมเวทีวิเคราะห์เศรษฐกิจชุมชน

เป้าหมาย

ได้รับรู้ข้อมูล และความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วม

วัตถุประสงค์

เพื่อสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประมวลผล วิเคราะห์ผล และนำข้อมูลที่ได้มาสรุปผลเพื่อหาทางออก

คำถามนำ

เศรษฐกิจชุมชนตำบลบ้านแอ่นเป็นอย่างไร ส่วนใหญ่คนในชุมชนประกอบอาชีพอะไร

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

1. นักวิจัย
2. ผู้ร่วมทำงานทีมวิจัย
3. สมาชิกกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอยเต่า
4. ผู้ที่สนใจในชุมชน
5. ทีมพี่เลี้ยงงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเชียงใหม่ – ลำพูน
6. ทีมหนุนเสริมเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืน จ.แม่ฮ่องสอน

วิธีการ

จัดเวทีสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประมวลข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้มาสรุปเป็นเอกสาร โดยนักวิจัยนายสงกรานต์ ยะปาละ เปิดประเด็นชักถามเล่าความเป็นมาเศรษฐกิจของชุมชน และให้ผู้เฒ่าผู้แก่ ผู้เข้าร่วมร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น นำข้อมูลจากแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแอ่น มาเป็นข้อมูลประกอบในการทำวิจัย

กระบวนการแสวงหาคำตอบ

สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดจากคนในชุมชน ศึกษาข้อมูลจากแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแอ่นประจำปี 2549- 2551 อาชีพของคนในชุมชนตำบลบ้านแอ่นส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการทำเกษตรเป็นหลัก ในบางช่วงฤดูกาลผลิตเกษตรกรประสบกับภาวะสินค้า ล้นตลาด สินค้าราคาตกต่ำ ก่อให้เกิดการขาดทุน มีหนี้สินเพิ่มขึ้น รายได้เฉลี่ยต่อคนอยู่ที่ประมาณ 2,500 – 2,600 บาทต่อปี ซึ่งถือว่ามียาได้น้อยมาก

กิจกรรมเวทีออกแบบวิธีการเก็บข้อมูล แหล่ง ราคา ปริมาณวัตถุดิบที่นำมาผลิตอาหารหมูและทดลองเครื่องมือ พร้อมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูลในชุมชน

เป้าหมาย

ได้ข้อมูลเบื้องต้นผู้เลี้ยงหมู สายพันธุ์หมูที่เลี้ยง ประเภทหมูที่เลี้ยง รูปแบบโรงเรือนที่เลี้ยง และรู้ถึงวัตถุดิบในการผลิตอาหารหมู

วัตถุประสงค์

เพื่อนำข้อมูลที่ได้นำมาหาวิธีการลดต้นทุนการเลี้ยงหมูของเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูในเครือข่าย และผู้ที่สนใจในชุมชน

คำถามนำ

สาเหตุใดที่ทำให้ต้นทุนการเลี้ยงหมูของสมาชิกเครือข่ายมีต้นทุนการเลี้ยงที่สูง

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

1. นักวิจัย
2. ผู้ร่วมทำงานทีมวิจัย
3. สมาชิกกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรมัยยืนคอยเต่า
4. ผู้ที่สนใจในชุมชน
5. ทีมพี่เลี้ยงงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเชียงใหม่ – ลำพูน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามการเลี้ยงหมู
2. สรุปแบบสัมภาษณ์การเก็บข้อมูลเกษตรกรผู้เลี้ยงหมู

วิธีการ

จัดเวทีการออกแบบวิธีการเก็บข้อมูล แหล่ง ราคา ปริมาณวัตถุดิบที่นำมาผลิตอาหารหมูและทดลองใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลนั้น ทางทีมงานวิจัยได้ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ในการออกเก็บข้อมูล ทำให้ได้รู้ถึงรายละเอียดต่างๆ ของสมาชิกเกษตรกรเครือข่ายผู้เลี้ยงหมูเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอยเต่า ตำบลบ้านแอ่น อำเภอคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ โดยการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลซึ่งมีทั้งหมด 60 ราย จากสมาชิกเครือข่ายทั้งหมด 60 ครอบครัวในตำบลบ้านแอ่นซึ่งส่วนใหญ่ล้วนแต่เลี้ยงหมูกันเป็นอาชีพเสริมรองลงจากการทำเกษตรแบบผสมผสาน

กระบวนการแสวงหาคำตอบ

จากการเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงหมูทีมงานวิจัยได้เก็บข้อมูล ซึ่งแบ่งความสำคัญของข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน

ข้อมูลส่วนที่ 1 ส่วนที่เป็นข้อมูลทั่วไป ระบุถึงจำนวนสมาชิกเกษตรกรเครือข่ายผู้เลี้ยงหมูเพศชาย และเพศหญิง มีจำนวนเท่าไรในที่นี่ได้เทียบออกมาเป็นเปอร์เซ็นต์/ร้อยละ

ข้อมูลส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลพื้นฐาน ระบุถึงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวหมู การดูแลรักษาหมู การตลาด กำไรสุทธิจากขายหมู ต้นทุนการเลี้ยงหมูในปัจจุบัน อะไรที่เป็นสาเหตุที่ทำให้ต้นทุนการเลี้ยงหมูในปัจจุบันมีต้นทุนการเลี้ยงที่สูง สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูจะลดต้นทุนการเลี้ยงหมูได้ด้วยวิธีใดที่จะทำให้มีต้นทุนการเลี้ยงหมูน้อยที่สุด ในชุมชนของสมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูมีวัตถุดิบอะไรบ้างที่จะมาผลิตอาหารหมู ถ้าสมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูมีวัตถุดิบในการผลิตอาหารหมู และคิดว่าจะสามารถผลิตวัตถุดิบได้เพียงพอหรือไม่ และถ้ากลุ่มเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอยเต่าจะผลิตอาหารหมู สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูจะส่งเสริมให้มีการผลิตหรือไม่

ข้อมูลส่วนที่ 3 เป็นส่วนที่ทำให้สมาชิกเกษตรกรเครือข่ายผู้เลี้ยงหมูได้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะเกี่ยวกับการเลี้ยงหมู ซึ่งเป็นข้อมูลเพิ่มเติมที่ไม่ได้อยู่ในแบบสัมภาษณ์

กิจกรรมศึกษาดูงาน การพัฒนากระบวนการเลี้ยงหมูแบบครบวงจร

เป้าหมาย

ร่วมเรียนรู้จากกิจกรรมการศึกษาดูงานการพัฒนากระบวนการเลี้ยงหมูแบบครบวงจร ทั้ง 2 แห่ง คือ กิตติสฟาร์ม บ้านศาลาดงลาน ตำบลท่าศาลา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง และ มูลนิธิศูนย์ฝึกอบรมเกษตรกรรมและอาชีพ ตำบลหงส์หิน อำเภोजุน จังหวัดพะเยา เรียนรู้ถึงสายพันธุ์หมู ลักษณะโรงเรือน ฝึกปฏิบัติวิธีการผลิตอาหารหมู เพิ่มทักษะกระบวนการเลี้ยงหมู และนำไปเผยแพร่ให้กับสมาชิกในกลุ่ม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อได้ร่วมเรียนรู้ถึงสายพันธุ์หมู ลักษณะโรงเรือน
2. ได้ร่วมเรียนรู้และฝึกปฏิบัติวิธีการผลิตอาหารหมู
3. เพิ่มทักษะกระบวนการเลี้ยงหมู
4. ฝึกปฏิบัติวิธีการผลิตอาหารหมูให้กับผู้ที่เข้าร่วมการอบรมเพื่อนำไปเผยแพร่ให้กับสมาชิกในกลุ่มต่อไป

คำถามนำ

เหตุใดที่ทำให้การพัฒนากระบวนการเลี้ยงหมูของคนในชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

1. นักวิจัย
2. ผู้ร่วมทำงานทีมวิจัย
3. สมาชิกกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอยเต่า
4. ผู้ที่สนใจในชุมชน
5. ทีมพี่เลี้ยงงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเชียงใหม่ – ลำพูน

วิธีการ

ออกเดินทางจากพื้นที่ โดยมีนักวิจัยผู้ช่วยนักวิจัยและเข้าร่วมทีมวิจัยชุมชนและพี่เลี้ยงโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นจำนวน 20 คน เข้ารับการแนะนำสถานที่ ประวัติการก่อตั้งฟาร์ม และกระบวนการวิธีการผลิตอาหารสำเร็จรูป

กระบวนการแสวงหาคำตอบ

นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัย และเข้าร่วมทีมวิจัยชุมชนเกิดการซักถาม การสังเกตการณ์จากแหล่งที่ศึกษาดูงานทั้ง 2 แหล่งการสนทนา การทบทวนซักถามข้อแลกเปลี่ยนผลจากการศึกษาดูงาน ข้อจำกัดหาคะนำเอาวิธีการเลี้ยงหมูที่ได้จากการศึกษาดูงานมาปรับใช้กับกลุ่ม ข้อดี ข้อเสียที่พบจากการศึกษาดูงาน การทดลองปฏิบัติกระบวนการผลิตอาหารหมูสำเร็จรูปของกลุ่มสมาชิกเครือข่ายฯ ที่ได้จากการศึกษาดูงาน การทดลองปรับสูตรประยุกต์ใช้วัตถุดิบ สมุนไพรที่มีอยู่ในชุมชนให้เข้ากับอาหารหมูสำเร็จรูป และการจดบันทึกเพื่อนำข้อมูลมาเป็นเอกสารงานวิจัยในครั้งต่อไป

กิจกรรมอบรม ขยายความรู้กระบวนการเลี้ยงหมูแบบครบวงจร ผู้ชุมชน

เป้าหมาย

สมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูได้ร่วมเรียนรู้ถึงสายพันธุ์หมู ลักษณะโรงเรือน ร่วมปฏิบัติการรูปแบบการทำโรงเรือนหมูหลุม นำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปเผยแพร่กับสมาชิกและคนในชุมชนที่สนใจ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูได้ร่วมเรียนรู้ถึงสายพันธุ์หมู ลักษณะโรงเรือน
2. เพื่อร่วมปฏิบัติการรูปแบบการทำโรงเรือนหมูหลุม
3. เพื่อนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปเผยแพร่กับสมาชิก และคนในชุมชนที่สนใจ

คำถามนำ

จะพัฒนากระบวนการเลี้ยงหมูของคนในชุมชนให้เกิดการเรียนรู้แบบครบวงจรได้อย่างไร

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

1. นักวิจัย
2. ผู้ร่วมทำงานทีมวิจัย
3. สมาชิกกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอยเต่า
4. ผู้ที่สนใจในชุมชน
5. ทีมพี่เลี้ยงงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเชียงใหม่ – ลำพูน

วิธีการ

จัดเวทีการอบรม ขยายความรู้ กระบวนการเลี้ยงหมูแบบครบวงจร ผู้ชุมชนสมาชิกเครือข่ายทั้งหมด 60 ครอบครัวในตำบลบ้านแอ่น ซึ่งส่วนใหญ่ล้วนแล้วแต่เลี้ยงหมูกันเป็นอาชีพเสริม รองจากอาชีพหลักคือการทำเกษตรแบบผสมผสาน การเล่าความหลังของการศึกษาดูงานทั้งสองแหล่ง และการเสริมความรู้กระบวนการเลี้ยงหมูทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การสาธิตการทำหมูหลุม และการปลูกจิตสำนึกในการเลี้ยงหมูที่ดี การเลี้ยงหมูร่วมกันอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืนในชุมชน

กระบวนการแสวงหาคำตอบ

นักวิจัยผู้ช่วยนักวิจัย และผู้เข้าร่วมทีมวิจัยชุมชนเล่าความหลังของการศึกษาดูงานทั้งสองแหล่ง นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ถึงปัญหา/อุปสรรคในการเลี้ยงหมูของสมาชิกเกษตรกรเครือข่ายผู้เลี้ยงหมู เปรียบเทียบการเลี้ยงหมูจากแหล่งศึกษาดูงานทั้ง 2 แหล่ง ว่ามีข้อดี ข้อเสียอย่างไรจากการที่ได้เห็น ชุมชนสามารถนำมาปรับหรือประยุกต์ใช้ได้อย่างไร และนำข้อมูลที่ได้มาจดบันทึกเปรียบเทียบข้อมูลการเลี้ยงหมูจากอดีตกับปัจจุบันแตกต่างกันอย่างไร

กิจกรรมเวทีสรุปบทเรียนการดำเนินงานในระยะแรก

เป้าหมาย

สรุปบทเรียนกระบวนการทำงานของทีมวิจัย สมาชิกเครือข่ายเกษตรกรผู้เลี้ยงหมู และผู้ที่สนใจในช่วงระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์

สรุปบทเรียนกระบวนการทำงานของทีมวิจัย สมาชิกเครือข่ายเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูและผู้ที่สนใจในช่วงระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัย เพื่อหาทางแก้ไขปัญห อุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน ทั้งนี้เพื่อให้ผลการดำเนินงานวิจัยได้บรรลุตามเป้าประสงค์ที่วางไว้ทุกประการ

คำถามนำ

ตลอดระยะเวลา 6 เดือนที่ได้ทำการวิจัยมาอะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้กระบวนการทำงานวิจัยเกิดอุปสรรคต่อการทำงาน

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

1. นักวิจัย
2. ผู้ร่วมทำงานทีมวิจัย
3. สมาชิกกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรที่ยั่งยืนคอยเต่า
4. ผู้ที่สนใจในชุมชน
5. ทีมพี่เลี้ยงงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเชียงใหม่ – ลำพูน

วิธีการ

จัดเวทีการกระบวนการวิจัยมาช่วงระยะเวลาที่ 1 ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2548 ถึงเดือนมกราคม 2550 สรุปบทเรียนกระบวนการทำงานในกิจกรรมที่ผ่านมา วิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้เกิดอุปสรรคต่อกระบวนการทำงานวิจัย สรุปผลการทำงาน บันทึก เรียบเรียงนำเสนอในเครือข่ายสมาชิกเกษตรกรผู้เลี้ยงหมู ผู้ที่สนใจในชุมชน และรายงานความก้าวหน้าให้กับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น

กระบวนการแสวงหาคำตอบ

สรุปบทเรียนกระบวนการทำงานในกิจกรรมที่ผ่านมา การทำงานวิจัยในครั้งนี้เน้นการพึ่งตนเองเป็นหลักของเกษตรกรผู้เลี้ยงหมู ไม่ว่าจะเป็นสภาพการเลี้ยง โรงเรือนแบบคอกหมูซีเมนต์ คอกหมูหลุม วัสดุคอก และสมุนไพรที่นำมาใช้เป็นส่วนประกอบในการผลิตอาหารหมูส่วนใหญ่จะมาจากชุมชน เช่น ข้าวโพด ยาสมุนไพร แกลบ และการตลาดมีการจำหน่ายทั้งในชุมชนและนอกชุมชน มีการจำหน่ายแบบขายหมู แบบขายเป็นตัว ขายเป็นกิโล นอกจากนี้ยังวิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้เกิดอุปสรรคต่อกระบวนการทำงานวิจัย สรุปผลการทำงาน บันทึก เรียบเรียงนำเสนอในเครือข่ายสมาชิกเกษตรกรผู้เลี้ยงหมู และผู้ที่สนใจในชุมชน

และการดำเนินการวิจัยในช่วงระยะเวลาที่ 2 นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้แยกกิจกรรมในดำเนินงานวิจัยออกเป็น 8 กิจกรรม ได้แก่

1. ประชุมทีมวิจัยในช่วงระยะเวลาที่ 2
2. ออกแบบการเก็บข้อมูลเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมูระหว่างการให้อาหารหมูสำเร็จรูปจากกลุ่มสมาชิกเครือข่ายฯผลิตเอง และอาหารหมูสำเร็จรูปจากบริษัทในโรงเรือน 3 ระบบ คือคอกหมูซีเมนต์ คอกหมูยกพื้น และคอกหมูหลุม
3. ทดลองทำอาหารหมูสำเร็จรูป
4. สรรหาหมูที่จะนำมาเลี้ยงเพื่อทดลองการทำวิจัย
5. จัดเก็บข้อมูลอัตราการเจริญเติบโตของหมูระหว่างการให้อาหารหมูสำเร็จรูปจากกลุ่มสมาชิกเครือข่ายฯผลิตเอง และอาหารสำเร็จรูปจากบริษัทในรูปแบบโรงเรือน 3 ระบบคือคอกหมูซีเมนต์ คอกหมูยกพื้น และคอกหมูหลุม
6. เปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมูระหว่างการให้อาหารหมูสำเร็จรูปจากกลุ่มสมาชิกเครือข่ายผลิตเอง และอาหารสำเร็จรูปจากบริษัทในรูปแบบโรงเรือน 3 ระบบ คือคอกหมูซีเมนต์ คอกหมูยกพื้น และคอกหมูหลุม
7. ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกวัตถุดิบที่จะนำมาเป็นส่วนผสมในการทำอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯจะผลิตเอง
8. เสร็จสิ้นบทเรียนการดำเนินงานในระยะที่ 2

กิจกรรมประชุมทีมวิจัยในช่วงระยะเวลาที่ 2

เป้าหมาย

นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยสร้างความเข้าใจและวางแผนการทำงานร่วมกันของโครงการวิจัยเรื่องการเลี้ยงหมู เพื่อการพึ่งตนเองของเครือข่ายเกษตรกรกรรมยั่งยืนคอยเต่า ตำบลบ้านแอ่น อำเภอคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ในช่วงระยะที่ 2

วัตถุประสงค์

เพื่อแจ้งหลักการและกระบวนการทำงาน สร้างความเข้าใจ วางแผนการทำงานร่วมกันของโครงการวิจัยในช่วงระยะที่ 2 ในโครงการวิจัยการเลี้ยงหมูเพื่อการพึ่งตนเองของเครือข่ายเกษตรกรกรรมยั่งยืนคอยเต่า ตำบลบ้านแอ่น อำเภอคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

คำถามนำ

1. ประสบการณ์และองค์ความรู้ในการเลี้ยงหมูจากอดีตสู่ปัจจุบันจะนำไปสู่การลดต้นทุนได้อย่างไร
2. วัตถุดิบที่เราจะนำมาเป็นส่วนผสมในการทำอาหารหมูสำเร็จรูปนั้นจะมีความเพียงพอต่อการเลี้ยงในปัจจุบันและอนาคตหรือไม่

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

1. นักวิจัย
2. ผู้ร่วมทำงานทีมวิจัย
3. สมาชิกกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรกรรมยั่งยืนคอยเต่า
4. ผู้ที่สนใจในชุมชน
5. ทีมพี่เลี้ยงงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเชียงใหม่ – ลำพูน

วิธีการ

จัดเวทีประชุมทีมวิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชน การแนะนำโครงการในช่วงระยะที่ 2 หัวหน้าโครงการแจ้งงบประมาณของโครงการวิจัย ขอบเขตระยะเวลาการดำเนินงานวิจัย สนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และองค์ความรู้ในการเลี้ยงหมูจากอดีตสู่ปัจจุบันจะนำไปสู่การลดต้นทุนได้อย่างไร และวัตถุดิบที่เราจะนำมาเป็นส่วนผสมในการทำอาหารหมูสำเร็จรูปนั้นจะมีความเพียงพอต่อการผลิตหรือไม่ โดยทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม

กระบวนการแสวงหาคำตอบ

1. นักวิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ทบทวนข้อเสนอโครงการวิจัย

ทบทวนข้อเสนอโครงการวิจัยที่ผ่านมาในระบะที่ 1 ทบทวนการสนับสนุนทุนวิจัย ศึกษารับทุน งบประมาณโครงการและการจ่ายเงิน พร้อมทั้งตรวจสอบข้อเสนอแนะและแจ้ง ผลการวิจัยจากเครือข่ายสนับสนุนทุนวิจัย เพื่อความครบถ้วนของโครงการ และรับฟังหลักการ ของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น กระบวนการงานวิจัยเพื่อเก็บข้อมูล การตั้งคำถามงานวิจัย การเขียน รายงานวิจัย ระเบียบการบริหารจัดการงบประมาณโครงการวิจัย การนำเสนอรายงาน ความก้าวหน้าและผลงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น

2. นักวิจัยศึกษาเอกสารงานวิจัยและการพัฒนาที่ผ่านมา โดยแบ่งเป็นเอกสารเกี่ยวกับโครงการ ได้แก่

1. หลักการผลิตอาหารสัตว์ใช้เองในฟาร์ม
2. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาหารสุกร
3. อาหาร การเจริญเติบโต และการให้ผลผลิตของสัตว์
4. ปัจจัยที่มีผลต่อการย่อยของวัตถุดิบอาหาร
5. วัตถุดิบอาหารเลี้ยงสัตว์

3. นักวิจัยชี้แจงกิจกรรมการดำเนินงานโครงการวิจัยในช่วงระยะเวลาที่ 2

นักวิจัยโครงการวิจัยการเลี้ยงหมูเพื่อการพึ่งตนเองของเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอย เต่า ตำบลบ้านแอ่น อำเภอคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ชี้แจงกิจกรรมการดำเนินงานโครงการวิจัย ในช่วงระยะเวลาที่ 2 ว่าโครงการวิจัยเราดำเนินการในช่วงที่ 2 นี้เริ่มตั้งแต่เดือนเมษายน ไปจนถึง เดือนพฤศจิกายน 2550 ซึ่งสมาชิกกลุ่มโครงการวิจัยการเลี้ยงหมูเพื่อการพึ่งตนเองเครือข่าย เกษตรกรรมยั่งยืนคอยเต่า และผู้ที่สนใจในชุมชนจะได้ร่วมกันดำเนินตามกิจกรรมของ โครงการวิจัยที่เราได้ตั้งเป้าหมายไว้ โดยเริ่มจากกิจกรรมที่ 1) เป็นกิจกรรมที่เราจะร่วมกันประชุมทีม วิจัยในช่วงระยะเวลาที่ 2 เพื่อชี้แจงกิจกรรมที่เราจะดำเนินการวิจัย 2) นักวิจัยและทีมงานร่วมกัน ออกแบบการเก็บข้อมูลเพื่อจะทำการเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมูที่เราจะทำการเลี้ยง ทดลองวิจัยระหว่างหมูที่เลี้ยงอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายผลิตขึ้นเองกับอาหารหมูสำเร็จรูป ที่ซื้อจากบริษัท 3) นักวิจัยและทีมงานวิจัยร่วมกันทดลองทำอาหารหมูสำเร็จรูปจากผลที่ได้ไป ศึกษาดูงานที่จังหวัดลำปาง 4) หลังจากทีนักวิจัยและทีมวิจัยร่วมกันทำอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่ม เครือข่ายผลิตขึ้นเองแล้ว นักวิจัยและทีมวิจัยช่วยกันสรรหาหมูที่จะนำมาทดลองเลี้ยงวิจัย และ ร่วมกันปลูกวัตถุดิบ(เมล็ดข้าวโพดสัตว์)ที่จะนำมาเป็นส่วนผสมในการทำอาหารหมู เพื่อทำการ ทดลองเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมูและเปรียบเทียบหาต้นทุนของอาหารว่าอาหาร

สำเร็จรูปไหนดีมีต้นทุนต่ำกว่าและอาหารประเภทไหนดีหมูกินแล้วโตเร็วกว่า ระหว่างอาหารสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯผลิตเองกับอาหารสำเร็จรูปที่ซื้อจากบริษัท โดยทำการทดลองเลี้ยงในโรงเรือนทั้ง 3 ระบบ ได้แก่ คอกหมูซีเมนต์ คอกหมูยกพื้น และคอกหมูหลุม 5)หลังจากที่ได้ทำการทดลองเลี้ยง แล้วนักวิจัยและอาสาสมัครที่ทดลองเลี้ยงช่วยกันบันทึก จัดเก็บข้อมูลอัตราการเจริญเติบโตของหมูที่ทำการระหว่างทดลองเลี้ยงวิจัย 6)นำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกมาทำกิจกรรมเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมูเพื่อทำการเปรียบเทียบหาต้นทุนของอาหาร และเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมู ทั้งโรงเรือน 3 ระบบที่ทำการทดลองเลี้ยงวิจัย 7)นักวิจัยและทีมวิจัยร่วมกันเก็บเกี่ยววัตถุดิบที่ปลูกไว้เพื่อนำมาเป็นส่วนผสมในการทำอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯผลิตเอง 8)นักวิจัยและทีมวิจัยร่วมกิจกรรมเวทีสรุปผลการดำเนินงานที่ผ่านมาในช่วงระยะเวลาที่ 2 และสรุปผลการทดลองเลี้ยงหมู โครงการวิจัยเปรียบเทียบหาต้นทุนอาหารและอัตราการเจริญเติบโตของหมูทั้งโรงเรือน 3 ระบบ ว่าต้นทุนอาหารประเภทที่มีราคาถูกกว่ากัน ระหว่างอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯผลิตเองกับอาหารหมูสำเร็จรูปที่ซื้อจากบริษัท

4. นักวิจัยเปิดประเด็นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ องค์ความรู้ในการเลี้ยงหมูจากอดีตสู่ปัจจุบันว่าจะนำไปสู่การลดต้นทุนการเลี้ยงหมูได้อย่างไร และวัตถุดิบที่เราจะนำมาเป็นส่วนผสมในการทำอาหารหมูสำเร็จรูปนั้นจะมีความเพียงพอต่อการเลี้ยงในปัจจุบันและอนาคตหรือไม่

นักวิจัยเปิดประเด็นให้สมาชิกเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูและผู้สนใจในชุมชนได้แลกเปลี่ยนสนทนาประสบการณ์ และองค์ความรู้การเลี้ยงหมูจากอดีตสู่ปัจจุบันว่าจะนำไปสู่การลดต้นทุนการเลี้ยงหมูได้อย่างไร และวัตถุดิบที่เราจะนำมาเป็นส่วนผสมในการทำอาหารหมูสำเร็จรูปนั้นจะมีความเพียงพอต่อการเลี้ยงในปัจจุบันและอนาคตหรือไม่ในเวทีประชุมทีมวิจัยในช่วงระยะเวลาที่ 2 ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะได้นำมาเป็นข้อมูลมาตอบคำถามของการวิจัยว่าโครงการวิจัยจะพัฒนาการเลี้ยงหมูเพื่อการพึ่งตนเองของเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอยเต่า ตำบลบ้านแอ่น อำเภอคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ได้อย่างไร ซึ่งในการทำวิจัยครั้งนี้ นักวิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยได้กระทำการสังเกตการณ์จากการเล่าเรื่องของสมาชิกแต่ละคน การซักถามจากผู้มีประสบการณ์การเลี้ยงหมู และการจดบันทึกในระหว่างที่ทำการกิจกรรมการวิจัย

กิจกรรมออกแบบการเก็บข้อมูลเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมูระหว่างการทำ อาหารหมูสำเร็จรูปจากกลุ่มสมาชิกเครือข่ายฯ ผลิตเอง และอาหารหมูสำเร็จรูปจาก บริษัทในรูปแบบโรงเรือนคือ คอกหมูซีเมนต์ คอกหมูยกพื้น และคอกหมูหลุม

เป้าหมาย

ได้ข้อมูลเบื้องต้นของการเก็บข้อมูลอัตราการเจริญเติบโตของหมูในระหว่างการทำอาหารหมูสำเร็จรูปจากกลุ่มสมาชิกเครือข่ายฯ ผลิตเอง และอาหารหมูสำเร็จรูปจากบริษัท รูปแบบโรงเรือน 3 ระบบ คือคอกหมูซีเมนต์ คอกหมูยกพื้น และคอกหมูหลุม

วัตถุประสงค์

เพื่อออกแบบเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมูระหว่างการทำอาหารหมูสำเร็จรูปจากกลุ่มสมาชิกเครือข่ายฯ ผลิตเอง และอาหารหมูสำเร็จรูปจากบริษัท

คำถามนำ

ทำไมนักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยถึงต้องออกแบบเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมูระหว่างการทำอาหารหมูสำเร็จรูปจากกลุ่มสมาชิกเครือข่ายฯ ผลิตเอง และอาหารหมูสำเร็จรูปจากบริษัท

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

1. นักวิจัย
2. ผู้ร่วมทำงานทีมวิจัย
3. สมาชิกกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอยเต่า
4. ผู้ที่สนใจในชุมชน
5. ทีมพี่เลี้ยงงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเชียงใหม่ – ลำพูน

วิธีการ

นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยช่วยกันออกแบบเครื่องมือในการจดบันทึก การเก็บข้อมูลการเลี้ยงหมูที่อาสาสมัครได้ทำการทดลองเลี้ยงหมูโครงการวิจัยในระบบโรงเรือนทั้ง 3 รูปแบบ คือคอกหมูซีเมนต์ คอกหมูยกพื้น และคอกหมูหลุม โดยให้อาสาสมัครสังเกตลักษณะการกินอาหารของหมู ลักษณะการถ่ายของหมู ลักษณะนิสัยอาการ/สุขภาพของหมู ให้บันทึกการ

ทำความสะอาดคอกหมู และการให้ยาวัคซีน อาสาสมัครต้องทำการจดบันทึกทุกวันในช่วงที่อาหารในมือเช้าและมือเย็น ซึ่งเป็นการทดลองเลี้ยงเพื่อทำการเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมูและเปรียบเทียบต้นทุนอาหารหมูสำเร็จรูปที่เกิดจากกลุ่มเครือข่ายผลิตเองกับอาหารหมูสำเร็จรูปที่มาจากบริษัท ว่าอาหารสำเร็จรูปไหนที่มีต้นทุนต่ำกว่าและอาหารประเภทไหนที่หมูกินแล้วอัตราการเจริญเติบโตเร็วว่าในรูปแบบโรงเรือนที่ทำการทดลองวิจัยทั้ง 3 ระบบ คือคอกหมูซีเมนต์ คอกหมูยกพื้น และคอกหมูหลุม

กระบวนการแสวงหาคำตอบ

นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยเข้าใจแนวทางเครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมูระหว่างการทดลองให้อาหารหมูสำเร็จรูปจากกลุ่มสมาชิกเครือข่ายฯ ผลิตเอง และอาหารหมูสำเร็จรูปจากบริษัท โดยอาสาสมัครจะทำการสังเกตและจดบันทึกลักษณะการกินอาหารของหมู ลักษณะการถ่ายของหมู ลักษณะนิสัยอาการ/สุขภาพของหมู ให้บันทึกการทำความสะอาดคอกหมู และการให้ยาวัคซีน ในช่วงที่อาหารในมือเช้าและมือเย็นตลอดระยะเวลาที่ทำการทดลองวิจัย โดยอาสาสมัครจะทำการจดบันทึกในเครื่องมือที่นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยช่วยกันสร้างขึ้นมาซึ่งเป็นแบบการบันทึกการเลี้ยงหมูโครงการวิจัยการเลี้ยงหมูเพื่อการพึ่งตนเองของเครือข่ายเกษตรกรมัยยังยืนคอยเต่า ดังนี้

แบบบันทึกการเลี้ยงหมู
โครงการวิจัย การเลี้ยงหมูเพื่อการพึ่งตนเองเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนดอยเต่า

ข้อมูลพื้นฐาน

ชื่อ-สกุลผู้เลี้ยง.....

อายุ.....เพศ.....

ที่อยู่.....

รูปแบบโรงเรือนที่เลี้ยง.....

ลักษณะพันธุ์หมู.....

จำนวนหมูที่เลี้ยง.....ตัว

เพศผู้.....ตัว เพศเมีย.....ตัว

วัน/เดือน/ปี ที่เริ่มเลี้ยง.....ถึง (วัน/เดือน/)... ..

น้ำหนักหมูก่อนขึ้นคอก

หมูตัวที่ 1 ชื่อ.....น้ำหนัก.....กิโลกรัม

หมูตัวที่ 2 ชื่อ.....น้ำหนัก.....กิโลกรัม

หมูตัวที่ 3 ชื่อ.....น้ำหนัก.....กิโลกรัม

หมูตัวที่ 4 ชื่อ.....น้ำหนัก.....กิโลกรัม

วันที่เก็บข้อมูล/เดือน/2550

แบบบันทึกการเลี้ยงหมู

โครงการวิจัย การเลี้ยงหมูเพื่อการพึ่งตนเองเครือข่ายเกษตรกรมัยยืนนคยเต่า

หมูตัวที่ 1 ชื่อ..... 1.ลักษณะการกินอาหาร ☐ กินดี ☐ กินไม่ดี ☐ อาหารเพียงพอ ☐ อาหารไม่เพียงพอ 2. ลักษณะการถ่ายมูลของหมู ☐ ถ่ายเป็นปกติ ☐ ถ่ายผิดปกติ 3. ลักษณะอาการ/สุขภาพหมู ☐ ร่าเริง ☐ ซึมเศร้า 4.การทำความสะอาดคอกหมู ☐ ทำ ☐ ไม่ทำ 5.การให้ยาวัคซีน ☐ ชาติเหล็ก ☐ อหิวาต์สุกร ☐ พืชสมุนไพร ☐ อื่นๆ.....	หมูตัวที่ 2 ชื่อ..... 1.ลักษณะการกินอาหาร ☐ กินดี ☐ กินไม่ดี ☐ อาหารเพียงพอ ☐ อาหารไม่เพียงพอ 2. ลักษณะการถ่ายมูลของหมู ☐ ถ่ายเป็นปกติ ☐ ถ่ายผิดปกติ 3. ลักษณะอาการ/สุขภาพหมู ☐ ร่าเริง ☐ ซึมเศร้า 4.การทำความสะอาดคอกหมู ☐ ทำ ☐ ไม่ทำ 5.การให้ยาวัคซีน ☐ ชาติเหล็ก ☐ อหิวาต์สุกร ☐ พืชสมุนไพร ☐ อื่นๆ.....
หมูตัวที่ 3 ชื่อ..... 1.ลักษณะการกินอาหาร ☐ กินดี ☐ กินไม่ดี ☐ อาหารเพียงพอ ☐ อาหารไม่เพียงพอ 2. ลักษณะการถ่ายมูลของหมู ☐ ถ่ายเป็นปกติ ☐ ถ่ายผิดปกติ 3. ลักษณะอาการ/สุขภาพหมู ☐ ร่าเริง ☐ ซึมเศร้า 4.การทำความสะอาดคอกหมู ☐ ทำ ☐ ไม่ทำ 5.การให้ยาวัคซีน ☐ ชาติเหล็ก ☐ อหิวาต์สุกร ☐ พืชสมุนไพร ☐ อื่นๆ.....	หมูตัวที่ 4 ชื่อ..... 1.ลักษณะการกินอาหาร ☐ กินดี ☐ กินไม่ดี ☐ อาหารเพียงพอ ☐ อาหารไม่เพียงพอ 2. ลักษณะการถ่ายมูลของหมู ☐ ถ่ายเป็นปกติ ☐ ถ่ายผิดปกติ 3. ลักษณะอาการ/สุขภาพหมู ☐ ร่าเริง ☐ ซึมเศร้า 4.การทำความสะอาดคอกหมู ☐ ทำ ☐ ไม่ทำ 5.การให้ยาวัคซีน ☐ ชาติเหล็ก ☐ อหิวาต์สุกร ☐ พืชสมุนไพร ☐ อื่นๆ.....

กิจกรรมทดลองทำอาหารหมูสำเร็จรูปของกลุ่มเครือข่ายฯ ผลิตเอง

เป้าหมาย

ได้อาหารหมูสำเร็จรูปที่มาจากกลุ่มสมาชิกเกษตรกรเครือข่ายฯ ผลิตเอง

วัตถุประสงค์

ทดลองทำอาหารหมูสำเร็จรูป ไว้ใช้ในชุมชนของตนเอง เพื่อเปรียบเทียบอัตราการการเจริญเติบโตของหมู และเปรียบเทียบต้นทุนในการผลิต ระหว่างอาหารหมูสำเร็จรูปที่สมาชิกกลุ่มเครือข่ายฯ ผลิตเองกับอาหารสำเร็จรูปที่มาจากบริษัท

คำถามนำ

กลุ่มสมาชิกเครือข่ายฯ ผลิตอาหารหมูสำเร็จรูป ขึ้นเองในชุมชน จะสามารถลดต้นทุนในการผลิตได้หรือไม่

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

1. นักวิจัย
2. ผู้ร่วมทำงานทีมวิจัย
3. สมาชิกกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรที่ยั่งยืนคอยเต่า
4. ผู้ที่สนใจในชุมชน
5. ทีมพี่เลี้ยงงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเชียงใหม่ – ลำพูน

วิธีการ

นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยช่วยกันจัดหาวัตถุดิบที่จะนำมาเป็นส่วนผสมในการทำอาหารหมูสำเร็จรูป เพื่อที่จะทำการทดลองทำอาหารหมูสำเร็จรูป ในที่นี้นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้ทำการทดลองทำสูตรอาหารหมูสำเร็จรูป 2 สูตร คือ สูตรอาหารหมูเล็กหย่านมซึ่งหมูจะมีน้ำหนักอยู่ที่ 5 – 20 กิโลกรัม และสูตรอาหารหมูรุ่นมีน้ำหนักตัวอยู่ที่ 20 – 60 กิโลกรัม ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะทำอาหารหมูสำเร็จรูปกลุ่มเครือข่ายฯ ผลิตเองไว้เพื่อเตรียมการทดลองเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมูและเปรียบเทียบหาต้นทุนในอาหารหมูสำเร็จรูปของกลุ่มเครือข่ายฯ ผลิตเองว่ามีความแตกต่างในเรื่องของราคาต่ำกว่าอาหารสำเร็จรูปที่ซื้อจากบริษัทหรือไม่

กระบวนการแสวงหาคำตอบ

นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยช่วยกันนำวัตถุดิบต่างๆ ที่เป็นส่วนผสมของอาหารหมูมารวมกันแล้วทำการผสมเพื่อให้ได้ออกมาเป็นอาหารหมูสำเร็จรูปของกลุ่มเครือข่ายฯ ผลิตเอง ทั้งนี้ นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้ทำการผสมอาหารหมูสำเร็จรูปเป็นจำนวน 2 สูตรด้วยกัน คือ สูตรอาหารหมูหย่านม(ขนาดน้ำหนักหมู 5 -20 กิโลกรัม) และสูตรอาหารหมูรุ่น (ขนาดน้ำหนักหมู 20 – 60 กิโลกรัม) โดยทำตามสูตรของการทำอาหารหมูสำเร็จรูปของกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรที่ยั่งยืนดอยเต่าผลิตเอง

ตารางการทำอาหารหมูสำเร็จรูปของกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรที่ยั่งยืนดอยเต่า

สูตรอาหารหมูหย่านม(ขนาดน้ำหนักหมู 5 -20 กิโลกรัม)

ส่วนประกอบ	จำนวน (กก.)ที่ใช้	ราคาต่อหน่วย
ข้าวโพด	40.5	283.5
กากถั่วเหลือง	34	630
รำละเอียด	16	78
ปลาป่น	8	304
น้ำตาลทราย	2	40
กระดูกป่น	0.5	2.5
เกลือป่น	0.5	2.5
ไคแคลเซียม	1	5
พรีมิกซ์	0.5	20
สมุนไพร (มะตูม, ขมิ้น, กระถิน, ไพล)	2 ช้อนโต๊ะ	2
รวม	100	1,366

ตารางการทำอาหารหมูสำเร็จรูปของกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรมัยยืนค้อยเต่า
สูตรอาหารหมูรุ่น(ขนาดน้ำหนักหมู 20 -60 กิโลกรัม)

ส่วนประกอบ	จำนวน (กก.)ที่ใช้	ราคาต่อหน่วย
ข้าวโพด	44.5	7
กากถั่วเหลือง	12	18
รำละเอียด	38	6
ปลาป่น	3	38
น้ำตาลทราย	-	-
กระดูกป่น	0.5	5
เกลือป่น	0.5	3
ไคแอลเซียม	1	5
พรีมิกซ์	0.5	40
สมุนไพร (มะตูม, ขมิ้น, กระถิน, ไพล)	2 ช้อนโต๊ะ	2
รวม	100	900

จากการทดลองทำอาหารหมูสำเร็จรูปของนักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและกลุ่มเครือข่ายฯ ผลิตอาหารหมูสำเร็จรูปเองนั้น ทำให้รับทราบถึงต้นทุนในการทำอาหารหมูสำเร็จรูปของกลุ่มเครือข่ายฯ ผลิตเองว่ามีต้นทุนในการผลิตที่ถูกกว่าอาหารหมูสำเร็จรูปที่มาจากบริษัทอยู่จริง โดยทำการเปรียบเทียบหาต้นทุนได้ คือ อาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯผลิตเอง ในอาหารหมูหย่านม (น้ำหนักหมู 5 -20 กก.) ราคากระสอบละ(30 กก.) 410 บาท ราคาเฉลี่ย/กิโลกรัมละ 13.66 บาท อาหารหมูสำเร็จรูปจากบริษัทในอาหารหมูหย่านม (น้ำหนักหมู 5 -20 กก.) ราคากระสอบละ(30 กก.) 520 บาท ราคาเฉลี่ย/กิโลกรัมละ 17.33 บาท เมื่อเทียบราคาแล้วอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯ ผลิตเองในอาหารหมูหย่านม (น้ำหนักหมู 5 -20 กก.)มีราคา/กระสอบถูกกว่าอาหารบริษัท 110 บาท เฉลี่ยราคา/กก.มีราคาถูกกว่าอาหารบริษัท 3.67 บาท และเปรียบเทียบหาต้นทุนอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯผลิตเองใน อาหารหมูรุ่น (น้ำหนักหมู 30 -60 กก.)ราคากระสอบละ(30 กก.) 270 บาท ราคาเฉลี่ย/กิโลกรัมละ 9 บาท อาหารหมูสำเร็จรูปจากบริษัทในอาหารหมูรุ่น (น้ำหนักหมู 30 -60 กก.) ราคากระสอบละ(30 กก.) 320 บาท ราคาเฉลี่ย/กิโลกรัมละ 10.66 บาท เมื่อเทียบราคาแล้วอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯ ผลิตเองในอาหารหมูรุ่น (น้ำหนักหมู 30 -60 กก.) มีราคา/กระสอบถูกกว่าอาหารบริษัท 50 บาท เฉลี่ยราคา/กก.มีราคาถูกกว่าอาหารบริษัท 1.66 บาท

กิจกรรมสรรหาลูกหมูที่จะนำมาเลี้ยงเพื่อทดลองการทำวิจัย

เป้าหมาย

ได้มีลูกหมูไว้เลี้ยงเพื่อทำการทดลองวิจัยเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมูและเปรียบเทียบต้นทุนในการเลี้ยงที่ให้อาหารหมูสำเร็จรูปกลุ่มเครือข่ายฯผลิตเองกับการอาหารหมูสำเร็จรูปที่ซื้อจากบริษัท

วัตถุประสงค์

สรรหาลูกหมูที่จะนำมาเลี้ยงเพื่อทำการทดลองวิจัยเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมูและเปรียบเทียบต้นทุนในการเลี้ยงที่ให้อาหารหมูสำเร็จรูปกลุ่มเครือข่ายฯผลิตเองกับการอาหารหมูสำเร็จรูปที่ซื้อจากบริษัท

คำถามนำ

การสรรหาลูกหมูที่จะนำมาเลี้ยงเพื่อทำการทดลองวิจัยเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมูและเปรียบเทียบต้นทุนในการเลี้ยง ระหว่างการให้อาหารหมูสำเร็จรูปกลุ่มเครือข่ายฯผลิตเองกับการอาหารหมูสำเร็จรูปที่ซื้อจากบริษัทจะทำให้เห็นผลหรือไม่

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

1. นักวิจัย
2. ผู้ร่วมทำงานทีมวิจัย
3. สมาชิกกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอยเต่า
4. ผู้ที่สนใจในชุมชน
5. ทีมพี่เลี้ยงงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเชียงใหม่ – ลำพูน

วิธีการ

นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยช่วยกันสรรหาลูกหมู อาสาสมัครผู้ที่จะเลี้ยงหมูเพื่อการทดลองวิจัยและสรรหาอาหารหมูสำเร็จรูปทั้งอาหารหมูสำเร็จรูปที่มาจากกลุ่มเครือข่ายฯผลิตเอง และอาหารหมูสำเร็จรูปที่ซื้อมาจากบริษัท อาสาสมัครจะทำการทดลองเลี้ยงวิจัยในโรงเรือน 3 ระบบ คือ คอกหมูซีเมนต์ คอกหมูยกพื้นและคอกหมูหลุม โดยการให้อาหารที่จะทำการทดลองเลี้ยงวิจัยในจำนวนที่เท่ากัน เพื่อทำการจัดเก็บข้อมูลไว้เปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโต

ของหมูและเปรียบเทียบต้นทุนในการเลี้ยง และในที่นี้นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้ จัดสรรอาหารหมูสำเร็จรูปไว้ให้โรงเรือนละ 390 กิโลกรัมต่อหมู 4 ตัว ระยะเวลาในการทดลอง เลี้ยงวิจัย 90 วัน โดยให้อาหารหมูตามตารางที่นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้กำหนดไว้ ในแต่ละวันเท่านั้น

กระบวนการแสวงหาคำตอบ

นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยนำอาสาสมัครและลูกหมูที่ได้จากการสรรหามา ทำการทดลองเลี้ยงวิจัยเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมูและเปรียบเทียบต้นทุนในการเลี้ยง ในโรงเรือน 3 ระบบ คือ คอกหมูซีเมนต์ คอกหมูยกพื้น คอกหมูหลุม ในที่นี้ได้มีลูกหมูที่จะทำการ เลี้ยงวิจัยจำนวน 24 ตัว อาสาสมัครทดลองเลี้ยงวิจัยอีก 6 คน และให้อาหารที่จะทำการ ทดลองเลี้ยงวิจัยในจำนวนโรงเรือนที่เท่ากันโดยให้โรงเรือนละ 390 กิโลกรัมต่อหมู 4 ตัว ระยะเวลาในการทดลองเลี้ยงวิจัย 90 วัน อาสาสมัครให้อาหารหมูตามตารางที่นักวิจัย ผู้ช่วย นักวิจัยและทีมงานวิจัยได้กำหนดไว้ในแต่ละวัน ซึ่งได้แบ่งลักษณะการทดลองเลี้ยงวิจัยออกเป็น 3 ประเภทคือ 1)ประเภทคอกหมูซีเมนต์มีอาสาสมัครทดลองเลี้ยงวิจัย 2 คน โดยแบ่งออกเป็นคอกหมู ซีเมนต์ที่ให้อาหารสำเร็จรูปจากกลุ่มเครือข่ายฯ ผลิตเองจำนวน 1 คอกหมู และคอกหมูซีเมนต์ที่ให้ อาหารสำเร็จรูปจากบริษัทอีกจำนวน 1 คอกหมู โดยจัดสรรให้จำนวนลูกหมูที่จะทำการเลี้ยง ทดลองวิจัยคนละ 4 ตัว 2)ประเภทคอกหมูยกพื้นมีอาสาสมัครทดลองเลี้ยงวิจัย 2 คน โดยแบ่ง ออกเป็นคอกหมูยกพื้นที่ให้อาหารสำเร็จรูปจากกลุ่มเครือข่ายฯ ผลิตเองจำนวน 1 คอกหมู และคอก หมูยกพื้นที่ให้อาหารสำเร็จรูปจากบริษัทอีกจำนวน 1 คอกหมู โดยจัดสรรให้จำนวนลูกหมูที่จะทำ การเลี้ยงทดลองวิจัยคนละ 4 ตัว 3)ประเภทคอกหมูหลุมมีอาสาสมัครทดลองเลี้ยงวิจัย 2 คน โดย แบ่งออกเป็นคอกหมูหลุมที่ให้อาหารสำเร็จรูปจากกลุ่มเครือข่ายฯ ผลิตเองจำนวน 1 คอกหมู และ คอกหมูหลุมที่ให้อาหารสำเร็จรูปจากบริษัทอีกจำนวน 1 คอกหมู โดยจัดสรรให้จำนวนลูกหมูที่จะ ทำการเลี้ยงทดลองวิจัยคนละ 4 ตัว โดยมีนายทองคำ คำห้ำ เป็นผู้รับอาสาสมัครทดลองเลี้ยงหมู คอกยกพื้นโดยให้อาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯผลิตเอง นายศรีวงศ์ พุดัน เป็นผู้รับ อาสาสมัครทดลองเลี้ยงหมูคอกซีเมนต์โดยให้อาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯผลิตเอง นาย สงกรานต์ ชะปาละ เป็นผู้รับอาสาสมัครทดลองเลี้ยงหมูคอกหมูหลุมโดยให้อาหารสำเร็จรูปที่กลุ่ม เครือข่ายฯผลิตเอง นายคำจันทร์ ปินดาจ เป็นผู้รับอาสาสมัครทดลองเลี้ยงหมูคอกยกพื้นโดยให้ อาหารสำเร็จรูปที่ซื้อจากบริษัท นายนัก ณวรรณดีบ เป็นผู้รับอาสาสมัครทดลองเลี้ยงหมูคอก ซีเมนต์โดยให้อาหารสำเร็จรูปที่ซื้อจากบริษัท และนายมานิช เทพสิงห์ เป็นผู้รับอาสาสมัคร ทดลองเลี้ยงหมูคอกหมูหลุมโดยให้อาหารสำเร็จรูปที่ซื้อจากบริษัท

โดยอาสาสมัครทดลองเลี้ยงหมูจะทำการให้อาหารหมูตามตารางที่นักวิจัย ผู้ช่วย นักวิจัยและทีมงานวิจัยได้กำหนดไว้ในแต่ละวันดังต่อไปนี้

ตารางการให้อาหารหมูโครงการวิจัยการเลี้ยงหมูเพื่อการฟักตนเองเครือข่ายเกษตรกรมัยยืนคอดยเต่า
ตำบลบ้านแอ่น อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

ช่วงระยะเวลาการให้อาหารหมู 90 วัน (ตั้งแต่วันที่ 15 กรกฎาคม - 15 ตุลาคม 2550)

จำนวนอาหารที่ใช้ในการเลี้ยงทดลองวิจัย 390 กิโลกรัมต่อจำนวนหมู 4 ตัว

มือ	ช่วงระยะวันการให้อาหารหมูในแต่ละมือ																													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
เช้า	0.2	0.2	0.3	0.3	0.4	0.5	0.5	1	1	1	1.2	1.2	1.4	1.4	1.4	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8
เย็น	0.2	0.2	0.3	0.3	0.4	0.5	0.5	1	1	1	1.2	1.2	1.4	1.4	1.4	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8
รวม	0.8 ก.ก.		1.2 ก.ก.		0.8	2 ก.ก.		6 ก.ก.			4.8 ก.ก.		8.4 ก.ก.			16 ก.ก.					36 ก.ก.									

มือ	ช่วงระยะวันการให้อาหารหมูในแต่ละมือ																													
	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
เช้า	2.2	2.2	2.2	2.2	2.2	2.2	2.2	2.2	2.2	2.2	2.4	2.4	2.4	2.4	2.4	2.4	2.4	2.4	2.4	2.4	2.6	2.6	2.6	2.6	2.6	2.6	2.6	2.6	2.6	2.6
เย็น	2.2	2.2	2.2	2.2	2.2	2.2	2.2	2.2	2.2	2.2	2.4	2.4	2.4	2.4	2.4	2.4	2.4	2.4	2.4	2.4	2.6	2.6	2.6	2.6	2.6	2.6	2.6	2.6	2.6	2.6
รวม	44ก.ก.										48 ก.ก.										52 ก.ก.									

มือ	ช่วงระยะวันการให้อาหารหมูในแต่ละมือ																													
	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
เช้า	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.9	2.9	2.9	2.9	2.9	2.9	2.9	2.9	2.9	2.9
เย็น	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.9	2.9	2.9	2.9	2.9	2.9	2.9	2.9	2.9	2.9
รวม	112 ก.ก.															58 ก.ก.														

****หมายเหตุ** มีหน่วยเป็นขีด และเป็นกิโลกรัมต่อจำนวนอาหาร 1 มือ

หมู 1 ตัวใช้อาหาร 97.5 กิโลกรัม

กรรมจัดเก็บข้อมูลอัตราการเจริญเติบโตของหมูระหว่างการให้อาหารหมูสำเร็จรูปจาก กลุ่มสมาชิกเครือข่ายฯผลิตเอง และอาหารหมูสำเร็จรูปจากบริษัทในรูปแบบโรงเรือน 3 ระบบคือคอกหมูซีเมนต์ คอกหมูยกพื้น และคอกหมูหลุม

เป้าหมาย

ได้มีข้อมูลไว้ทำการเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมูระหว่างการให้อาหารหมูสำเร็จรูปจากกลุ่มสมาชิกเครือข่ายผลิตเอง และอาหารหมูสำเร็จรูปจากบริษัท ในรูปแบบโรงเรือน 3 ระบบ คือคอกหมูซีเมนต์ คอกหมูยกพื้น และคอกหมูหลุม

วัตถุประสงค์

เพื่อทำการจัดเก็บข้อมูลอัตราการเจริญเติบโตของหมูระหว่างการให้อาหารหมูสำเร็จรูปจากกลุ่มสมาชิกเครือข่ายผลิตเอง และอาหารสำเร็จรูปจากบริษัท ในรูปแบบโรงเรือน 3 ระบบ คือคอกหมูซีเมนต์ คอกหมูยกพื้น และคอกหมูหลุม

คำถามนำ

การจัดเก็บข้อมูลอัตราการเจริญเติบโตของหมูในรูปแบบโรงเรือน 3 ระบบ คือคอกหมูซีเมนต์ คอกหมูยกพื้น และคอกหมูหลุมทำให้รู้ถึงความแตกต่างของหมูที่ทำการทดลองเลี้ยงวิจัยหรือไม่

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

1. นักวิจัย
2. ผู้ร่วมทำงานทีมวิจัย
3. สมาชิกกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอยเต่า
4. ผู้ที่สนใจในชุมชน
5. ทีมพี่เลี้ยงงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเชียงใหม่ – ลำพูน

วิธีการ

นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยช่วยบอกให้อาสาสมัครรับเลี้ยงหมูโครงการวิจัยทำการจดบันทึกข้อมูลการเลี้ยงหมูในแต่ละวัน ตามที่อาสาสมัครได้ทำการทดลองเลี้ยงหมูโครงการวิจัยในระบบโรงเรือนทั้ง 3 รูปแบบ คือคอกหมูซีเมนต์ คอกหมูยกพื้น และคอกหมูหลุม

โดยให้อาสาสมัครสังเกตลักษณะการกินอาหารของหนู ลักษณะการถ่ายของหนู ลักษณะนิสัย
อาการ/สุขภาพของหนู บันทึกการทำความสะอาดคอกหนู และการให้ยาวัคซีนป้องกันโรค
อาสาสมัครจะต้องกระทำการจดบันทึกทุกวันในช่วงที่มีการอาหารในมือเช้าหรือมือเย็น ซึ่งเป็น
การเก็บข้อมูลเพื่อทำการเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหนูและเปรียบเทียบต้นทุนอาหารหนู
สำเร็จรูปที่เกิดจากกลุ่มเครือข่ายผลิตเองกับอาหารหนูสำเร็จรูปที่มาจากบริษัท

นอกจากนี้นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยจะต้องทำการจัดบันทึกอัตราการ
เจริญเติบโตของหนูที่ทดลองเลี้ยงวิจัยในแต่ละตัวโดยการชั่งน้ำหนักหนูทุกๆ 1 เดือน รวมแล้วจะทำ
การชั่งน้ำหนักหนูเป็นจำนวนถึง 3 ครั้ง

กระบวนการแสวงหาคำตอบ

นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัย ทำการจดบันทึกการเลี้ยงหนูที่ทำการทดลองวิจัย
ตามแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทั้งโรงเรือน 3 ระบบ คือคอกหนูซีเมนต์ คอกหมูยกพื้น และคอก
หมูหลุม นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยสังเกตลักษณะการกินอาหารของหนู ลักษณะการ
ถ่ายของหนู ลักษณะนิสัยอาการ/สุขภาพของหนู บันทึกการทำความสะอาดคอกหนู และการให้
ยาวัคซีนป้องกันและพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงของหนูที่ทดลองเลี้ยงในแต่ละตัวในตอนที่ให้อาหาร
มือเช้าและมือเย็น ซึ่งจะช่วยให้รู้พฤติกรรมของหนูในแต่ละโรงเรือน

กิจกรรมเวทีเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมูระหว่างการให้อาหารหมูสำเร็จรูป จากกลุ่มสมาชิกเครือข่ายฯ ผลิตเอง และอาหารหมูสำเร็จรูปจากบริษัท ในรูปแบบโรงเรือน 3 ระบบ คือคอกหมูซีเมนต์ คอกหมูยกพื้น และคอกหมูหลุม

เป้าหมาย

ได้มีข้อมูลไว้เปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมูที่นำมาเลี้ยงวิจัยระหว่างการเลี้ยงแบบให้อาหารหมูสำเร็จรูปที่ได้จากกลุ่มสมาชิกเครือข่ายฯ ผลิตเอง กับอาหารสำเร็จรูปที่ได้มาจากบริษัท และมีข้อมูลไว้ศึกษาและอ้างอิงในชุมชน

วัตถุประสงค์

เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมูระหว่างการให้อาหารหมูสำเร็จรูปจากกลุ่มสมาชิกเครือข่ายฯ ผลิตเอง และอาหารหมูสำเร็จรูปจากบริษัท ในรูปแบบโรงเรือน 3 ระบบ คือคอกหมูซีเมนต์ คอกหมูยกพื้น และคอกหมูหลุม

คำถามนำ

การเลี้ยงหมูโดยให้อาหารหมูสำเร็จรูปจากกลุ่มสมาชิกเครือข่ายฯ ผลิตเองกับการให้อาหารหมูสำเร็จรูปจากจากบริษัทแตกต่างกันในเรื่องต้นทุนหรือไม่

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

1. นักวิจัย
2. ผู้ร่วมทำงานทีมวิจัย
3. สมาชิกกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอยเต่า
4. ผู้ที่สนใจในชุมชน
5. ทีมพี่เลี้ยงงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเชียงใหม่ – ลำพูน

วิธีการ

นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยช่วยกันคำนวณหาอัตราการเจริญเติบโตของหมู คำนวณหาต้นทุนอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯ ผลิตเอง และต้นทุนอาหารหมูสำเร็จรูปที่ซื้อมาจากบริษัท โดยทำการคำนวณหาต้นทุนอาหารหมูสำเร็จรูปทั้ง 2 สูตร คือสูตรอาหารหมูหย่านม

ซึ่งหมูจะมีน้ำหนักอยู่ที่ 5 – 20 กิโลกรัม และสูตรอาหารหมูรุ่นมีน้ำหนักอยู่ที่ 20 – 60 กิโลกรัม ทั้งนี้ก็เพื่อที่ความต้องการจะเปรียบเทียบหาต้นทุนอาหารหมูสำเร็จรูปที่ต่ำที่สุด

กระบวนการแสวงหาคำตอบ

นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยทำการทดลองเปรียบเทียบหาต้นทุนอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯผลิตเอง และต้นทุนอาหารหมูสำเร็จรูปจากบริษัททั้ง 2 โดยทำการเปรียบเทียบหาต้นทุนทั้ง 2 สูตร คือสูตรอาหารหมูหย่านมซึ่งหมูจะมีน้ำหนักอยู่ที่ 5 – 20 กิโลกรัม และสูตรอาหารหมูรุ่นมีน้ำหนักตัวอยู่ที่ 20 – 60 กิโลกรัม ซึ่งจะทำให้ให้นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้รับทราบถึงต้นทุนในการทำอาหารหมูสำเร็จรูปของกลุ่มเครือข่ายฯ ผลิตเองว่ามีต้นทุนในการผลิตที่ถูกกว่าอาหารหมูสำเร็จรูปที่มาจากบริษัทอยู่จริงหรือไม่ โดยทำการเปรียบเทียบหาต้นทุนได้ด้วยการคำนวณเปรียบเทียบจากราคาอาหารหมูสำเร็จรูปทั้งแหล่ง คือ อาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯผลิตเองในอาหารหมูหย่านม (น้ำหนักหมู 5 -20 ก.ก.) ราคากระสอบละ(30 ก.ก.) 410 บาท ราคาเฉลี่ย/กิโลกรัมละ 13.66 บาท อาหารหมูสำเร็จรูปจากบริษัทในอาหารหมูหย่านม (น้ำหนักหมู 5 -20 ก.ก.) ราคากระสอบละ(30 ก.ก.) 520 บาท ราคาเฉลี่ย/กิโลกรัมละ 17.66 บาท เมื่อเทียบราคาแล้วอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯ ผลิตเองในอาหารหมูหย่านม (น้ำหนักหมู 5 -20 ก.ก.)มีราคา/กระสอบถูกกว่าอาหารบริษัท 110 บาท เฉลี่ยราคา/ก.ก.มีราคาถูกกว่าอาหารบริษัท 3.67 บาท และเปรียบเทียบหาต้นทุนอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯผลิตเองในอาหารหมูรุ่น (น้ำหนักหมู 30 -60 ก.ก.)ราคากระสอบละ(30 ก.ก.) 270 บาท ราคาเฉลี่ย/กิโลกรัมละ 9 บาท อาหารหมูสำเร็จรูปจากบริษัทในอาหารหมูรุ่น (น้ำหนักหมู 30 -60 ก.ก.) ราคากระสอบละ(30 ก.ก.) 320 บาท ราคาเฉลี่ย/กิโลกรัมละ 10.66 บาท เมื่อเทียบราคาแล้วอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯ ผลิตเองในอาหารหมูรุ่น (น้ำหนักหมู 30 -60 ก.ก.) มีราคา/กระสอบถูกกว่าอาหารบริษัท 50 บาท เฉลี่ยราคา/ก.ก.มีราคาถูกกว่าอาหารบริษัท 1.66 บาท

กิจกรรมส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกวัตถุดิบที่จะนำมาเป็นส่วนผสมในการทำอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอยเต่าผลิตเอง

เป้าหมาย

ได้วัตถุดิบที่จะนำมาเป็นส่วนผสมในการทำอาหารหมูที่มาจากท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกวัตถุดิบที่จะนำมาเป็นส่วนผสมในการทำอาหารหมูสำเร็จรูปที่มาจากชุมชนท้องถิ่นของตน

คำถามนำ

วัตถุดิบที่จะนำมาเป็นส่วนผสมในการทำอาหารหมูสำเร็จรูป ของกลุ่มสมาชิกเครือข่ายฯ จะมีความเพียงพอต่อการเลี้ยงหมูในปัจจุบันและอนาคตหรือไม่

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

1. นักวิจัย
2. ผู้ร่วมทำงานทีมวิจัย
3. สมาชิกกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอยเต่า
4. ผู้ที่สนใจในชุมชน
5. ทีมพี่เลี้ยงงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเชียงใหม่ – ลำพูน

วิธีการ

นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดสัตว์ให้แก่ 53 สมาชิกเกษตรกรเครือข่ายฯนำไปปลูกในไร่สวนที่สมาชิกเกษตรกรเครือข่ายฯได้จัดเตรียม...ปลูก เพื่อเตรียมเป็นวัตถุดิบในการนำไปเป็นส่วนผสมของการทำอาหารหมูสำเร็จรูป โดยสมาชิกเกษตรกรเครือข่ายฯได้ร่วมกันปลูกเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดสัตว์ในพื้นที่ของสมาชิกเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอยเต่าจำนวนพื้นที่ 6 ไร่

กระบวนการแสวงหาคำตอบ

นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยร่วมกับสมาชิกเกษตรกรเครือข่ายฯได้ร่วมกันปลูกเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดสัตว์ในพื้นที่ไร่ของนายศรีวงศ์ พุดัน จำนวนพื้นที่ 5 ไร่ ซึ่งใช้เมล็ดพันธุ์

ข้าวโพดสัตว์ทั้งหมด 2 กระสอบ คิดเป็นน้ำหนักกระสอบละ 10 กิโลกรัม รวมจำนวนน้ำหนักเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดที่ใช้ปลูกคิดเป็น 20 กิโลกรัม โดยนักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัย ทีมงานวิจัยและสมาชิกเกษตรกรเครือข่ายฯ ร่วมกันปลูกเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดสัตว์ในเดือนมิถุนายน 2550 ซึ่งเป็นช่วงที่กำลังจะเข้าฤดูฝน การดูแลรักษาโดยการให้พืชได้กินน้ำฝนตามฤดูกาล และบำรุงต้นโดยการใส่ปุ๋ยคอก(ขี้หมู)ที่ได้จากการเลี้ยงหมูของสมาชิกเกษตรกรเครือข่ายฯ จำนวน 2 ครั้ง คือหลังแรกใส่ปุ๋ยคอก(ขี้หมู)หลังการปลูกได้ 15 วัน และครั้งที่สองใส่ปุ๋ยคอก(ขี้หมู)เมื่อพืชเจริญเติบโตได้ 30 วัน ผลผลิตที่จะได้จะอยู่ที่ไร่ละ 500 กิโลกรัม รวมแล้วนักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัย ทีมงานวิจัยและสมาชิกเกษตรกรเครือข่ายฯจะมีวัตถุดิบเก็บไว้เป็นส่วนผสมของอาหารหมูสำเร็จรูปที่สมาชิกเครือข่ายฯผลิตเองถึง 2,500 กิโลกรัม ซึ่งถือว่ามีความเพียงพอต่อการนำมาเป็นวัตถุดิบในส่วนผสมของอาหารหมูสำเร็จรูปของสมาชิกเครือข่ายฯ

กิจกรรมเวทีสรุปบทเรียนผลการดำเนินงานโครงการวิจัยในระยะที่ 2

เป้าหมาย

นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัย ทีมงานวิจัย สมาชิกเกษตรกรผู้เลี้ยงหมู และผู้ที่สนใจในชุมชนมีความรู้ในเรื่องของการเลี้ยงหมู ระบบโรงเรือน ระบบการให้อาหาร ระบบการให้น้ำ การให้ยารักษาโรค การผลิตอาหารหมูสำเร็จรูปเอง และสามารถนำไปประยุกต์และปรับใช้ในการดำรงชีพของตน

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัย ทีมงานวิจัย สมาชิกเกษตรกรผู้เลี้ยงหมู และผู้ที่สนใจในชุมชนมีความรู้ในเรื่องของการเลี้ยงหมู ระบบโรงเรือน ระบบการให้อาหาร ระบบการให้น้ำ การให้ยารักษาโรค การผลิตอาหารหมูสำเร็จรูปเอง และสามารถนำไปประยุกต์และปรับใช้ในการดำรงชีพของตน

คำถามนำ

อะไรเป็นสาเหตุที่ต้องทำให้เกิดโครงการวิจัยการเลี้ยงหมูเพื่อการพึ่งตนเองของเครือข่ายเกษตรกรมัยยั้งคอยเต่า ตำบลบ้านแอ่น อำเภอคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

1. นักวิจัย
2. ผู้ร่วมทำงานทีมวิจัย
3. สมาชิกกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอยเต่า
4. ผู้ที่สนใจในชุมชน
5. ทีมพี่เลี้ยงงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเชียงใหม่ – ลำพูน

วิธีการ

นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยจัดเวทีสรุปบทเรียนผลการดำเนินงานโครงการวิจัยในระยะที่ 2 ตั้งแต่เดือนเมษายน ถึงเดือนพฤศจิกายน 2550 นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยนำข้อมูลที่ได้ทำตลอดระยะเวลาของกิจกรรมโครงการวิจัยที่ผ่านมา โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาสาเหตุที่ต้องทำให้เกิดโครงการวิจัยการเลี้ยงหมูเพื่อการพึ่งตนเองของเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอยเต่า ตำบลบ้านแอ่น อำเภอคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ ว่าต้องการทำโครงการวิจัยนี้เพื่ออะไร

กระบวนการแสวงหาคำตอบ

นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยนำข้อมูลที่ได้มาสรุปบทเรียนกระบวนการทำงานในกิจกรรมที่ผ่านมา เพื่อแสวงหาคำตอบของการทำงานวิจัยในครั้งนี้ซึ่งกระบวนการแสวงหาคำตอบที่ได้ก็คือเกษตรกรสมาชิกเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอยเต่าต้องการเลี้ยงหมูเพื่อการพึ่งตนเองในชุมชน ซึ่งความจำกัดความของการพึ่งตนเองของสมาชิกเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอยเต่าเริ่มตั้งแต่การพึ่งตนเองในเรื่องของการเลี้ยงหมู โรงเรือนที่ใช้เลี้ยงหมูทั้งแบบคอกซีเมนต์ คอกยกพื้น และคอกหมูหลุม การพึ่งตนเองในเรื่องของวัตถุดิบและสมุนไพรที่นำมาใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตอาหารหมูสำเร็จรูปซึ่งวัตถุดิบหลักๆ ส่วนใหญ่ก็ล้วนแล้วแต่จะมาจากชุมชน เช่น ข้าวโพด รำละเอียด สมุนไพร ขมิ้น ไพล ฟ้าทลายจน ฯลฯ เป็นต้น สมาชิกเครือข่ายผู้เลี้ยงหมูต้องการได้มีอาหารหมูสำเร็จรูปที่ได้มาจากสมาชิกกลุ่มเครือข่ายฯช่วยกันผลิตขึ้นเองในชุมชน โดยนำวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาเป็นส่วนผสมในการทำอาหารหมูสำเร็จรูป เพื่อที่สมาชิกเครือข่ายผู้เลี้ยงหมูจะได้มีต้นทุนในการเลี้ยงหมูที่ต่ำ ค่าไรมากและใช้ระยะเวลาในการเลี้ยงที่ไม่นานเหมือนในอดีตที่ผ่านมา นับว่าเป็นเรื่องที่ยุ่งยากสำหรับการให้อาหารหมูในแต่ละมื้อ ข้อดีของอาหารหมูสำเร็จรูปคือ สะดวก รวดเร็ว และง่ายในเรื่องของรูปแบบการให้อาหารหมูในแต่ละวัน สำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงหมู ชุมชนมีเนื้อหมูที่มีคุณภาพ ราคาถูกไว้บริโภคในชุมชน พ่อค้าในชุมชนสามารถซื้อหมูจากสมาชิกเครือข่ายฯ เกษตรกรผู้เลี้ยงหมูในราคาที่ถูกลงกว่าฟาร์มบริษัท เกิดเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชน สมาชิกเครือข่ายฯ และเกษตรกรในชุมชนมีรายได้จากการปลูก

ข้าวโพดสัตว์เพื่อจำหน่ายให้กับสมาชิกกลุ่มเครือข่ายฯที่ผลิตอาหารหมูสำเร็จรูป และวัตถุดิบที่ใช้เป็นส่วนผสมในการทำอาหารหมูสำเร็จรูปนั้นก็ล้วนแต่จะมาจากทรัพยากรในท้องถิ่นโดยตรง สมาชิกกลุ่มเครือข่ายฯผู้ผลิตอาหารหมูสำเร็จรูปได้ซื้อวัตถุดิบได้ในราคาที่ถูกลง เกษตรกรในชุมชนก็ลดต้นทุนในด้านการทำเกษตรโดยการนำปุ๋ยคอก(ขี้หมู)ที่ได้จากการเลี้ยงหมูในชุมชนมาใส่ในไร่นาของตนเอง เกิดการหมุนเวียนทรัพยากรในชุมชน นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัย ทีมงานวิจัยและผู้ที่สนใจในชุมชนเกิดการคิดวิเคราะห์ บันทึก สรุปผล เรียบเรียงนำเสนอในหลักของกระบวนการนงานทำงานในด้านโครงการวิจัยเพื่อการเลี้ยงหมูของเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืน ตำบลบ้านแอ่น อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่เป็น

บทที่ 4

ผลการวิจัย

โครงการวิจัยเรื่องการเลี้ยงหมูเพื่อการพึ่งตนเองของเครือข่ายเกษตรกรมัยยังยืนคอยเต่า ตำบลบ้านแอ่น อำเภอคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ เป็นงานวิจัยแบบผสมผสานที่ได้บูรณาการพัฒนาระบบการวิจัยทางสังคมศาสตร์เศรษฐศาสตร์และใช้สถิติขั้นพื้นฐานในการประมวลผลข้อมูลเข้ากับกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมจากชุมชน ด้วยการทบทวนบริบทชุมชน การร่วมศึกษาสาเหตุปัญหาในชุมชน การเลี้ยงหมูในชุมชน วิเคราะห์ปัญหา ตั้งเป้าหมาย ตั้งคำถามการวิจัย วางแผนและดำเนินการวิจัยเพื่อแสวงหาคำตอบปัญหา สร้างทางเลือกนำไปสู่การตัดสินใจ อีกทั้งมีการปฏิบัติการด้วยการศึกษาดูงานนอกสถานที่ การทดลองปฏิบัติการผสมสูตรอาหารหมู

จากการที่ได้ไปศึกษาดูงานที่กิตติรสฟาร์ม ตำบลศาลาดงลาน อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง และศึกษาดูงานที่มูลนิธิศูนย์ฝึก่อบรมเกษตรกรและอาชีพ ตำบลหงส์หิน อำเภอจุน จังหวัดพะเยา การทดลองการเลี้ยงหมูเพื่อทำการเปรียบเทียบหาอัตราการเจริญเติบโตของหมู และเปรียบเทียบหาต้นทุนที่ต่ำในการเลี้ยงหมูโดยการใช้อาหารหมูสำเร็จรูปที่สมาชิกเครือข่ายฯ ผลิตเองกับอาหารหมูสำเร็จรูปที่ซื้อมาจากบริษัท การส่งเสริมให้สมาชิกเกษตรกรในเครือข่ายปลูกวัตถุดิบที่จะนำมาเป็นส่วนผสมในการทำอาหารหมูสำเร็จรูป การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสัมภาษณ์ การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การเก็บข้อมูลจากการสังเกต การจดบันทึกจากการทดลองเลี้ยงหมู เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ออกในรูปของสถิติขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง สมาชิกโครงการวิจัยมีส่วนร่วมและเสนอความคิดเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งวิธีการดำเนินการวิจัยได้แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 2 ช่วง คือช่วงระยะเวลาการดำเนินการวิจัย ช่วงที่ 1 เริ่มตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2549 ถึงเดือนมกราคม 2550 และช่วงระยะเวลาการดำเนินการวิจัย ช่วงที่ 2 เริ่มตั้งแต่เดือนเมษายน ถึงเดือนพฤศจิกายน 2550 ซึ่งแต่ละช่วงระยะเวลาดำเนินการวิจัยนั้นได้ดำเนินตามกิจกรรมที่วางไว้

เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย โดยช่วงระยะเวลาโครงการวิจัยระยะที่ 1 นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้ดำเนินไปตามกิจกรรมดังนี้

1. ประชุมทีมวิจัยเพื่อสร้างความเข้าใจและวางแผนการทำงานร่วมกัน
2. เวทีถอดบทเรียนการดำเนินงานของกลุ่ม

3. ศึกษาบริบทชุมชน

- ข้อมูลชุมชน
- ขั้นตอนการดำเนินงานของกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม การระดมทุน การบริหารจัดการ วัตถุดิบ และการตลาด

4. เวทีวิเคราะห์เศรษฐกิจชุมชน

5. เวทีออกแบบวิธีการเก็บข้อมูล แหล่ง ราคา ปริมาณวัตถุดิบ ที่นำมาผลิตอาหาร หมู และทดลองเครื่องมือ พร้อมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูลในชุมชน
6. ศึกษาฐาน การพัฒนากระบวนการเลี้ยงหมูแบบครบวงจร
7. อบรม ขยายความรู้ กระบวนการเลี้ยงหมูแบบครบวงจร ชุมชน
8. เวทีสรุปบทเรียนการดำเนินงานในระยะแรก

และช่วงระยะเวลาโครงการวิจัยระยะที่ 2 นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้ ดำเนินไปตามกิจกรรมดังนี้

1. ประชุมทีมวิจัยในช่วงระยะเวลาที่ 2
2. ออกแบบการเก็บข้อมูลเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมูระหว่างการให้อาหารหมูสำเร็จรูปจากกลุ่มสมาชิกเครือข่ายฯผลิตเอง และอาหารหมูสำเร็จรูปจากบริษัทในรูปแบบโรงเรือน 3 ระบบ คือคอกหมูซีเมนต์ คอกหมู ยกพื้น และคอกหมูหลุม
3. ทดลองทำอาหารหมูสำเร็จรูป
4. สรรหาลูกหมูที่จะนำมาเลี้ยงเพื่อทดลองการทำวิจัย
5. จัดเก็บข้อมูลอัตราการเจริญเติบโตของหมูระหว่างการให้อาหารหมูสำเร็จรูปจากกลุ่มสมาชิกเครือข่ายผลิตเอง และอาหารหมูสำเร็จรูปจากบริษัทในรูปแบบโรงเรือน 3 ระบบคือคอกหมูซีเมนต์ คอกหมูยกพื้น และคอกหมูหลุม
6. เวทีเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมูระหว่างการให้อาหารหมูสำเร็จรูปจากกลุ่มสมาชิกเครือข่ายผลิตเอง และอาหารสำเร็จรูปจากบริษัทในรูปแบบโรงเรือน 3 ระบบ คือคอกหมูซีเมนต์ คอกหมูยกพื้น และคอกหมูหลุม
7. ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกวัตถุดิบที่จะนำมาเป็นส่วนผสมในการทำอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯจะผลิตเอง
8. เวทีสรุปบทเรียนผลการดำเนินงานโครงการวิจัยในระยะที่ 2

กิจกรรมประชุมทีมวิจัยเพื่อสร้างความเข้าใจและวางแผนการทำงานร่วมกัน

เพื่อแจ้งหลักการและกระบวนการทำงานของโครงการวิจัยเรื่องการเลี้ยงหมูเพื่อการพึ่งตนเองของเครือข่ายเกษตรกรที่ยั่งยืนคอยเต่า ตำบลบ้านแอ่น อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

1. ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ทบทวนข้อเสนอโครงการวิจัย

ทบทวนข้อเสนอโครงการวิจัยที่ผ่านการสนับสนุนทุนวิจัย สัญญารับทุนงบประมาณโครงการและการจ่ายเงิน พร้อมทั้งตรวจสอบข้อเสนอแนะและแจ้งผลการวิจัยจากเครือข่ายสนับสนุนทุนวิจัย เพื่อความครบถ้วนของโครงการ และรับฟังหลักการของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น กระบวนการงานวิจัยเพื่อเก็บข้อมูล การตั้งคำถามงานวิจัย การเขียนรายงานวิจัย ระเบียบการบริหารจัดการงบประมาณโครงการวิจัย การนำเสนอรายงานความก้าวหน้าและผลงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น

2. ผู้วิจัยศึกษาเอกสารงานวิจัยและการพัฒนาที่ผ่านมา โดยแบ่งเป็นเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ได้แก่

1. หลักการผลิตอาหารสัตว์ใช้เองในฟาร์ม
2. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาหารหมู
3. อาหาร การเจริญเติบโต และการให้ผลผลิตของสัตว์
4. ปัจจัยที่มีผลต่อการย่อยของวัตถุดิบอาหาร
5. วัตถุดิบอาหารเลี้ยงสัตว์

3. ผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยเข้าร่วมประชุมประจำเดือนของสมาชิกเครือข่ายเกษตรกรที่ยั่งยืนคอยเต่า เพื่อสร้างความเข้าใจในกระบวนการวิจัย

สมาชิกกลุ่มเกษตรกรเครือข่ายเกษตรกรที่ยั่งยืนคอยเต่าจะมีการประชุมประจำเดือนกันทุกเดือน เพื่อแจ้งข่าวสารความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับความคืบหน้าวิธีการเกษตรของเกษตรกรไทย ความเป็นอยู่ของคนในชุมชน สถานการณ์ทางการเกษตรและการเมืองในประเทศ ผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยได้เข้าร่วมประชุม สนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แจ้งข่าวสารทางการเกษตร และลักษณะการทำโครงการวิจัย โครงการวิจัยหมายถึงอะไร ทำไมสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูและคนในชุมชนถึงต้องให้เกิดงานวิจัยในชุมชน ความสำคัญของงานวิจัย แผนการจัดกิจกรรม ระยะเวลา สถานที่การทำ งบประมาณและค่าใช้จ่ายที่ได้จากการวิจัย

ผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยใช้ความเป็นกัลยาณมิตร เป็นลูกหลานของเกษตรกรในชุมชน เพราะผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยล้วนเป็นลูกหลานของคนในชุมชนตำบลบ้านแอ่น อำเภอดอยเต่า

จังหวัดเชียงใหม่ ชักจูงให้คนในชุมชนมีความเข้าใจในโครงการวิจัย ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการกิน การอยู่ การเลี้ยงชีพของคนในชุมชนที่กำลังวิกฤต ราคา ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น เชิญชวนให้คนในชุมชนเป็นผู้มีส่วนร่วมในการทำวิจัยครั้งนี้ เพราะงานวิจัยในครั้งนี้ถือว่าเป็นงานวิจัยที่เกิดขึ้นใหม่ในชุมชน

4. ผู้วิจัยเปิดประเด็นแลกเปลี่ยนประสบการณ์/องค์ความรู้การเลี้ยงหมูจากอดีตสู่ปัจจุบันเพื่อการพึ่งตนเอง ของสมาชิกเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูและผู้สนใจในชุมชน

ผู้วิจัยเปิดประเด็นให้สมาชิกเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูและผู้สนใจในชุมชนได้แลกเปลี่ยน สันทนาประสบการณ์ และองค์ความรู้การเลี้ยงหมูจากอดีตสู่ปัจจุบันในเวทีชี้แจงโครงการ ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะได้นำมาเป็นข้อมูลในการตอบโต้ตอบคำถามงานวิจัย โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยได้สังเกตการณ์จากการเล่าเรื่องของสมาชิกแต่ละคน การซักถามจากผู้มีประสบการณ์การเลี้ยงหมู และการจดบันทึกทั้งกิจกรรมและนอกกิจกรรมที่ทำ

กิจกรรมเวทีถอดบทเรียนการดำเนินงานของกลุ่ม

ทบทวนประสบการณ์บทเรียนการดำเนินงานของกลุ่มสมาชิกเกษตรกรผู้เลี้ยงหมู ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

ความสำเร็จของการเลี้ยงหมู

- การเลี้ยงหมูแบบคอกหมูหลุม
- การเลี้ยงหมูแบบคอกยกพื้น
- การเลี้ยงหมูแบบคอกซีเมนต์

การเลี้ยงหมูแบบคอกหมูหลุม

นายมานิช เทพสิงห์ การเลี้ยงหมูแบบนี้คอกหมูจะไม่มีกลิ่นเหม็น หมูไม่เครียด เนื้อหมูมีมันน้อย และสามารถเอาก้อนหมูมาทำเป็นปุ๋ยไปใส่ในไร่นาได้ทันที โดยไม่ต้องไปผ่านกระบวนการหมักปุ๋ย

นายคำจันทร์ ปินตาตง การเลี้ยงหมูแบบนี้ต้นทุนต่ำกว่าการเลี้ยงแบบอื่น คือการเลี้ยงแบบคอกยกพื้น คอกซีเมนต์ คอกหมูหลุมจะไม่มีกลิ่นเหม็น แต่จะมีปัญหาตอนที่เวลาฝนตก ฝนจะสาดใส่คอกทำให้คอกเปียกแฉะ

- ข้อดี 1.เนื้อหมูดี มีมันน้อย
2. คอกไม่มีกลิ่นเหม็น
3. ลงทุนต่ำ
4. นำหมูไปเป็นปุ๋ย ใส่ในไร่สวนได้

- ข้อเสีย 1. ถ้าเป็นคอกที่เล็กเวลาฝนตกฝนสาดใส่คอก ทำให้คอกเปียกแฉะ
2. ต้องหมั่นเปลี่ยนแกลบในการเลี้ยงรุ่นต่อรุ่นของหมูที่เลี้ยง

การเลี้ยงหมูแบบคอกยกพื้น

นายทองคำ คำหล้า การเลี้ยงหมูแบบนี้ทำให้หมูสะอาด ทำความสะอาดคอกได้ง่าย อัตราการเจริญเติบโตของหมูโตเร็ว 2 – 3 เดือนขายได้แล้ว เวลาที่พ่อค้าหมูมาซื้อจะทำให้พ่อค้าสะดวก เพราะหมูที่อยู่ในคอกจะอยู่ในระดับสายตาพ่อค้าพอดี ดูเหมือนกับว่าหมูตัวโตกว่าหมูที่อยู่ในลักษณะที่ต่ำ เช่นหมูหลุม

- ข้อดี 1.หมูโตเร็ว 2 – 3 เดือนขายได้
2. ให้อาหารง่าย
3. คอกสะอาด
4. ทำความสะอาดคอกง่าย

- ข้อเสีย 1. คอกมีกลิ่นเหม็น
2. ล้างคอกบ่อย

การเลี้ยงหมูแบบคอกซีเมนต์

นางสุ้มคำ จี้อย การเลี้ยงหมูแบบนี้ทำให้หมูสะอาด ทำให้หมูที่เลี้ยงมีความน่าซื้อ ฤดูร้อนหมูจะโตเร็วกว่าการเลี้ยงคอกแบบอื่น เพราะหมูไม่เครียด พื้นซีเมนต์จะทำให้หมูมีความเย็น ทำความสะอาดคอกง่าย เลี้ยงน้อยๆ คอกจะไม่มีกลิ่นเหม็น

- ข้อดี 1.คอกทำความสะอาดง่าย
2. ให้อาหารง่าย
3. คอกสะอาด
4. ฤดูร้อนหมูโตเร็วกว่า

- ข้อเสีย 1. เลี้ยงมากคอกมีกลิ่นเหม็น
2. เนื้อหมูจะมีมันมากกว่าหมูหลุม
3. ทำความสะอาดคอกบ่อย

ปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงหมูเพื่อการฟักตนเองของเครือข่ายเกษตรกรที่ยั่งยืนโดยต่านักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้ค้นพบปัญหา 7 ประการสำหรับเกษตรกรที่เลี้ยงหมู

1. โรงเรือน
2. ประเภทหมูที่เลี้ยง
3. รูปแบบการเลี้ยง
4. การดูแลรักษาหมู
5. การตลาด
6. ต้นทุนการเลี้ยงหมู
7. กำไรที่ได้จากการเลี้ยงหมู

โรงเรือน โรงเรือนของหมูที่เลี้ยงกันในเครือข่ายฯ มีอยู่ 3 แบบ คือ ยกพื้น , ซีเมนต์ , หมูหลุม ซึ่งแต่ละลักษณะก็มีความแตกต่างกันออกไป แล้วแต่ผู้เลี้ยงจะถนัดเลี้ยงแบบไหน จากการสรุปแล้วผู้เลี้ยงนิยมเลี้ยงกันมากเป็นอันดับ 1 คือ การเลี้ยงแบบคอกซีเมนต์ รองลงมาคือการเลี้ยงแบบคอกยกพื้น และรองลงมาตามลำดับคือการเลี้ยงแบบคอกหมูหลุม ซึ่งการเลี้ยงแบบคอกหมูหลุมนี้เกษตรกรยังไม่นิยมเลี้ยงกัน เพราะถือว่าการเลี้ยงคอกแบบนี้ถือว่าเป็นเรื่องที่ยุ่งยากและซับซ้อน แต่ลักษณะของโรงเรือนแต่ละแบบก็มีข้อดีข้อเสียที่แตกต่างกันออกไป

ประเภทหมูที่เลี้ยง ประเภทหมูที่เกษตรกรเลี้ยงกันในเครือข่ายฯ มีอยู่ 3 ประเภท โดยแบ่งประเภทการเลี้ยงเลี้ยงตามลำดับที่นิยมกันได้เป็น หมูรุ่น หมูแม่พันธุ์ และหมูพ่อพันธุ์ โดยหมูรุ่นจะเป็นการเลี้ยงเพื่อรอการจำหน่ายจะเริ่มเลี้ยงกันตั้งแต่หมูอายุ 1 เดือนครึ่ง เลี้ยง 3 - 4 เดือนถึงขาย และจะนิยมขายกันเป็นตัวแล้วแต่ขนาดความเล็ใหญ่ของหมู ส่วนหมูแม่พันธุ์จะนิยมเลี้ยงไว้เพื่อเอาลูกหมูมาเลี้ยงเป็นหมูรุ่นต่อไป เพื่อลดต้นทุนการเลี้ยง แต่มีเกษตรกรผู้เลี้ยงบางรายที่เลี้ยงหมูแม่พันธุ์เพื่อขายลูกหมูเพียงอย่างเดียว หรือเก็บลูกหมูไว้เลี้ยงพอประมาณต่อกำลังทรัพย์ของตน 4 - 5 ตัว ส่วนที่เหลือก็ขาย ลูกหมูจะขายกันเป็นตัว ราคาลูกหมูอยู่ที่ 500 - 800 บาท ต่อลูกหมู 1 ตัว หรือแล้วแต่ลักษณะสายพันธุ์ หรือขนาดความเล็ก - ใหญ่ของลูกหมู

ลักษณะของลูกหมูที่นิยมเลี้ยงกันในปัจจุบัน ก็จะเป็นลูกหมู 2 สายพันธุ์ และ 3 สายพันธุ์ ลูกหมูที่นิยมเลี้ยงแล้วหมูโตไว โตเร็ว หมูแข็งแรง และทนต่อโรค เป็นที่ยอมรับกันใน

เครือข่ายเกษตรกรผู้เลี้ยงหมู และเครือข่ายพ่อค้าหมู นั่นก็คือลูกหมู 3 สายพันธุ์ ลูกหมู 3 สายพันธุ์ คือ ลูกหมูที่มีแม่พันธุ์มาจากการผสมพันธุ์แลนเรตผสมกับลาดไวท์ พ่อพันธุ์จะเป็นคูร์อกเจนซี่ ส่วนลูกหมู 2 สายพันธุ์ คือ แม่พันธุ์เป็นแลนเรต ผสมกับพ่อพันธุ์ที่เป็นลาดไวท์ ไม่ค่อยนิยมเลี้ยง เพราะหมูโตช้า ไม่ทนต่อโรค และผลสรุปข้อดีของหมู 2 สายพันธุ์คือ สามารถนำเอามาเป็นแม่พันธุ์ขยายพันธุ์ต่อได้ ส่วนข้อเสียของหมู 3 สายพันธุ์คือ ไม่สามารถนำมาเป็นแม่พันธุ์ได้

รูปแบบการเลี้ยง การเลี้ยงหมูจะมีการเลี้ยงอยู่ 2 แบบ คือ การเลี้ยงแบบสมัยใหม่ และแบบสมัยเก่า การเลี้ยงแบบสมัยใหม่จะเป็นการเลี้ยงแบบให้อาหารสำเร็จรูป ส่วนการเลี้ยงแบบสมัยเก่าจะเป็นการเลี้ยงแบบให้อาหารตามทำธรรมชาติ (ไม่ให้อาหารสำเร็จรูป) ในปัจจุบันเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูจะนิยมเลี้ยงกันแบบสมัยใหม่ คือการให้อาหารแบบสำเร็จรูป เพราะการเลี้ยงแบบนี้เป็นการเลี้ยงแบบไม่ยุ่งยาก ประหยัดเวลา สะดวกสบาย หมูโตเร็วกว่า ระยะเวลาการเลี้ยง 3 - 4 เดือนได้ขายหมู แต่มีข้อเสียคือ ต้นทุนในการเลี้ยงสูง เพราะเป็นการพึ่งพาอาหารสำเร็จรูปจากบริษัท ส่วนการเลี้ยงหมูแบบสมัยเก่าปัจจุบันเกษตรกรเครือข่ายผู้เลี้ยงหมูไม่นิยมเลี้ยงกันในหมูรุ่น หรือหมูขุนเพื่อรอขาย เพราะจะทำให้หมูโตช้า เนื้อหมูไม่ดี อัตราการเจริญเติบโตของเนื้อมีน้อยการหมูที่ให้อาหารสำเร็จรูป แต่จะนิยมเลี้ยงกันในหมูแม่พันธุ์ หรือหมูดำ หมูคอย หมูป่า เป็นต้น เพราะเป็นการประหยัดต้นทุนในการเลี้ยง

การให้อาหารหมู จะมีการให้อาหารกันอยู่ 2 แบบ คือ การให้อาหารหมูแบบเปียก และการให้อาหารหมูแบบแห้ง การให้อาหารหมูแบบเปียก ก็จะมีวิธีการให้อีก 2 วิธี คือวิธีที่ 1 การนำอาหารสำเร็จรูปมาผสมแกลบ และน้ำคูกเคี้ยวให้เข้ากันแล้วนำมาให้หมูกิน ข้อดีของการให้อาหารแบบเปียกวิธีที่ 1 นี้คือ ประหยัดอาหาร ประหยัดเวลา และประหยัดน้ำ ข้อเสียคือ ถ้าหมูกินแล้วอาหารเหลือ หมูกินไม่หมดจะทำให้อาหารเสีย วิธีแก้ไขคือ ต้องผสมอาหารให้พอดีกับจำนวนหมูที่จะกิน และการให้อาหารหมูแบบเปียกวิธีที่ 2 คือ การนำอาหารสำเร็จรูปมาผสมกับน้ำคูกเคี้ยวให้เข้ากันแล้วนำมาให้หมูกิน ข้อดีของการให้อาหารแบบเปียกวิธีที่ 2 คือ ประหยัดเวลา ประหยัดน้ำ หมูได้รับสารอาหารที่มากกว่าการให้อาหารแบบเปียกวิธีที่ 1 ส่วนข้อเสียคือ ถ้าหมูกินแล้วอาหารเหลือ หมูกินไม่หมดจะทำให้อาหารเสียเหมือนกับการให้อาหารแบบเปียกวิธีที่ 1 ส่วนการให้อาหารหมูแบบแห้งนั้นจะเป็นการให้อาหารหมูแบบเพียวๆ ไม่มีการผสมส่วนอื่นใดไม่ว่าจะเป็นน้ำ แกลบ ก้าวย ผักสด ฯลฯ ถือลักษณะการให้อาหารแบบนี้ก็จะนำเอาอาหารสำเร็จรูปมาเทลงรางใส่อาหารหรือภาชนะที่หมูจะกิน ซึ่งลักษณะของการให้อาหารหมูแบบแห้งนี้ก็มี 2 วิธีเช่นกัน วิธีที่ 1 คือการนำเอาอาหารสำเร็จรูปผสมแกลบแล้วเทลงรางใส่อาหารหรือภาชนะที่หมูจะกิน ข้อดีของการให้อาหารหมูแบบแห้งวิธีที่ 1 นี้คือหมูสามารถกินอาหารได้ตลอดเวลา อาหารไม่เสีย

ประหยัดอาหาร ส่วนข้อเสียของการให้อาหารหมูแบบแห้งวิธีที่ 1 นี้ คือ เปลือกน้ำ เปลือกอาหาร เปลือกน้ำเพราะเวลาที่หมูกินอาหาร 2 - 5 คำ หมูจะต้องวิ่งไปกินน้ำ 1 ครั้ง แล้วกลับมากินอาหารใหม่ ซ้ำอย่างนี้ไปเรื่อยๆ จนกว่าหมูจะกินอาหารอิ่ม และต้นทุนการให้อาหารสูงกว่าการให้อาหารแบบเปียก และการให้อาหารหมูแบบแห้งวิธีที่ 2 คือ วิธีผสมเหมือนกับการให้อาหารหมูแบบแห้งวิธีที่ 1 แตกต่างกันเพียงการให้อาหารหมูแบบแห้งวิธีที่ 2 นี้เป็นการให้อาหารสำเร็จรูปเพียงอย่างเดียว ไม่มีการผสมเกลบ ข้อดีของการให้อาหารแบบแห้งวิธีที่ 2 นี้หมูสามารถกินอาหารได้ตลอดเวลา อาหารไม่เสีย ประหยัดเวลา หมูโตเร็ว ข้อเสียคือ ต้นทุนสูง

และการให้น้ำหมู ก็จะมีอยู่ 2 แบบ คือ การให้น้ำแบบราง และการให้น้ำแบบก๊อกปากเปิด วิธีการให้น้ำแบบรางนี้จะเทน้ำใส่ลงไปรางหรือภาชนะที่ใส่อาหารหมู ข้อดีของการให้น้ำแบบรางนี้คือ ประหยัดต้นทุน ส่วนข้อเสียคือเปลืองน้ำ น้ำสกปรก ทำให้คอกเปียกแฉะได้ง่าย เสี่ยงต่อการติดเชื้อได้ง่าย และการให้น้ำแบบก๊อกปากเปิด คือการนำก๊อกปากเปิดมาต่อกับท่อพีวีซีขนาด 4 นิ้ว การให้น้ำแบบนี้ปัจจุบันเป็นที่นิยมกันแพร่หลายในเครือข่ายเกษตรกรผู้เลี้ยงหมู ข้อดีของการให้น้ำแบบก๊อกปากเปิดคือ ประหยัดน้ำ คอกไม่เปียกแฉะ หมูสามารถกินน้ำได้ตลอดเวลา หมูไม่เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรค ส่วนข้อเสียคือ ต้นทุนสูง

การดูแลรักษาหมู คือ การดูแลรักษาโดยการทำความสะอาดคอกหมู ทำความสะอาดตัวหมู และการให้วัคซีนรักษาป้องกันโรค วัคซีนที่ใช้ในการรักษาก็จะมี วัคซีนหลัก , อหิวา, พิษสุนัขบ้าเทียม , แก้วไข่, ท้องร่วง, แก้วเครียด การดูแลรักษาหมูโดยการให้วัคซีนนี้ก็เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้หมูเกิดโรค เพิ่มความคุ้มกันให้กับหมู โดยจะเริ่มตั้งแต่เมื่อลูกหมูเกิดได้ 3 - 4 วัน ก็จะฉีดวัคซีนหลักขนาด 1 ซี.ซี. ต่อลูกหมู 1 ตัว และหลังจากนั้นได้ 15 วันก็จะฉีดวัคซีนอหิวาขนาด 1 ซี.ซี. ต่อลูกหมู 1 ตัว เพื่อป้องกันการติดเชื้อจากแม่ จนกระทั่งลูกหมูได้ 45 วัน ก็จะฉีดวัคซีนพิษสุนัขบ้าเทียมขนาด 1 ซี.ซี. ต่อลูกหมู 1 ตัว และหลังจากนั้นก็ดูแลหมูโดยการสังเกตอาการของหมู ว่ามีสุขภาพดีหรือไม่ดี ถ้าหมูไม่กินข้าว หรือซึมก็แสดงว่าหมูไม่สบาย หรือว่าหมูมีอาการเครียด เมื่อรู้อาการของหมูแล้วเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูก็จะปรึกษาแพทย์ประจำตำบล หรือผู้มีประสบการณ์การเลี้ยงหมูเพื่อหาวิธีการวิธีแก้ไขอาการของหมูต่อไป

การตลาด ลักษณะของตลาดหมูในชุมชนจะมีอยู่ 3 แบบ แบบที่ 1 คือแบบชุมชนแบบขายเป็นตัว แบบขายเหมา การตลาดแบบชุมชนคือการฆ่าหมูแล้วแบ่งหมูออกเป็นกองๆ แล้วแต่นขนาดกองเล็ก กองใหญ่ โดยปกติแล้วจะนิยมแบ่งกันออกเป็นขนาดกองละ 1.2 กิโลกรัม ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่เป็นกองขนาดใหญ่จะขายในราคา 100 บาท ส่วนกองเล็กอยู่ในราคาที่ 50 บาท การ

ขายแบบซุ่มนี้จะนิยมกันช่วงที่หมูมีราคาถูก ข้อดีของตลาดแบบซุ่มนี้คือได้วัววะทุกส่วนของหมู เนื้อหมูสด ข้อเสียของการตลาดแบบซุ่มนี้คือ ต้องมีความชำนาญในการหั่นเนื้อ แบ่งสันปันส่วน ให้พอดีกับขนาดตัวของหมู ส่วนแบบที่ 2 คือการขายเป็นตัว นี่เป็นการขายหมูแบบให้พ่อค้า มาตีราคาและซื้อโดยไม่ต้องชั่งกิโล ข้อดีคือไม่มีความยุ่งยากและซับซ้อน มีความยุติธรรมทั้งสอง ฝ่าย คือเกิดความพึงพอใจในการซื้อขาย ข้อเสียคือถ้าขายหมูในช่วงฤดูที่อาหารปามีจะทำให้ขาย ได้ในราคาที่ถูกทำให้ขาดทุนในการเลี้ยง และแบบที่ 3 คือการขายแบบเหมา คือ เป็นการขาย แบบยกคอก ขายแบบยกชุด ในจำนวนหมูที่เลี้ยงต่อรุ่น ตัวอย่างเช่นในหมู 1 รุ่นมีจำนวนหมู 5 ตัว พ่อค้าต้องซื้อไปทั้งหมด 5 ตัว ข้อดีของการขายแบบนี้ทำให้ได้รับเงินเป็นก้อน ข้อเสียของการขาย แบบนี้คือมักจะได้กำไรน้อย เพราะเป็นการขายแบบตีราคามูลงแล้วเฉลี่ย

ต้นทุนการเลี้ยงหมู ต้นทุนของการเลี้ยงหมูของสมาชิกเครือข่ายเกษตรกรมัยยังยืน คอยแต่แบ่งได้เป็น 3 ต้นทุน คือ 1.ต้นทุนของลูกหมูที่จะนำมาเลี้ยงเป็นหมูขุน 2.ต้นทุนของ อาหารหมู 3.ต้นทุนของเรื่องวัคซีนหรือยารักษาโรค ซึ่งต้นทุนของลูกหมูที่จะนำมาเลี้ยงเป็นหมู ขุนคือราคาการซื้อลูกหมูที่จะนำมาเลี้ยงเป็นหมูขุน ปัจจุบันลูกหมูมีราคาอยู่ที่ 500 – 800 บาท ส่วน ต้นทุนของอาหารหมูก็กแบ่งได้เป็น 3 ประเภทคือ 1.ประเภทอาหารหมูหย่านมอายุลูกหมู 1 – 1.5 เดือน อาหารหมูหย่านมจะให้ตอนที่ลูกหมูมีอายุ 1 เดือนขึ้นไปปัจจุบันอาหารหมูหย่านมมีราคาอยู่ ที่ 510- 515 บาทต่อกระสอบ 2.ประเภทอาหารหมูรุ่นขนาดน้ำหนักหมู 20 กิโลกรัมขึ้นไป จะให้ อาหารต่อจากที่ให้อาหารหมูหย่านมเดือนครึ่ง หรือ 45 วัน การให้อาหารหมูรุ่นนี้เป็นการให้อาหาร เพื่อขุน หรือเร่งการเจริญเติบโตของหมูเพื่อรอการจำหน่าย ซึ่งสมาชิกเครือข่ายเกษตรกรผู้เลี้ยงหมู เครือข่ายเกษตรกรมัยยังยืนคอยแต่จะนิยมเลี้ยงหมูรุ่นหรือหมูขุนกันอยู่ที่ระยะเวลา 3-4 เดือนก็จะจำ จำหน่าย ปัจจุบันมีราคาอยู่ที่ 310 - 320 บาท 3. ประเภทอาหารหมูแม่พันธุ์ เป็นอาหารหมูที่ ให้ตอนที่หมูอุมท้อง ปกติหมูที่จะนำเป็นแม่พันธุ์จะมีอายุ 8 – 9 เดือนถึงจะนำมาผสมพันธุ์ได้ ระยะเวลาการอุมท้องถึงคลอด 4 เดือน หรือประมาณ 115 วันหลังจากผสมพันธุ์ การให้อาหาร หมูแม่พันธุ์ของสมาชิกเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูเครือข่ายเกษตรกรมัยยังยืนคอยแต่ จะนิยมให้แบบเปียก คือมีส่วนผสมของอาหารแม่พันธุ์สำเร็จรูปอุมท้องผสมน้ำ แกลบและผักสดหรือต้นกล้วยคั่วให้ เข้ากันแล้วนำมาให้หมูแม่พันธุ์กิน ปัจจุบันราคาอาหารหมูมีพันธุ์อยู่ที่ 285 - 325 บาทต่อกระสอบ

กำไรที่ได้จากการเลี้ยงหมู กำไรที่ได้จากการเลี้ยงหมู คือกำไรที่ได้จากการจำหน่าย หมูขุนหรือหมูรุ่น และจากการจำหน่ายลูกหมู การเลี้ยงหมูขุนหรือหมูรุ่นเพื่อรอการจำหน่ายของ เกษตรกรผู้เลี้ยงหมูเครือข่ายเกษตรกรมัยยังยืนคอยแต่ ปกติจะนิยมเลี้ยงกันอยู่ที่ 3-4 เดือนแล้วขาย

คิดเฉลี่ยแล้วหมู 1 ตัวจะมีต้นทุนการเลี้ยง และกำไรดังนี้ หมูขุนหรือหมูรุ่นขนาดน้ำหนัก 20 กิโลกรัม หรือลูกหมูมีอายุได้ 1 เดือนครึ่ง หรือประมาณ 45 วัน ราคา 800 บาท ระยะเวลาการเลี้ยง 3-4 เดือน ปริมาณการให้อาหาร 4 กระสอบ กระสอบละ 320 บาท เป็นจำนวนเงิน 1,280 บาท จำหน่ายหมูในราคาตัวละ 2,300 บาท เฉลี่ยกำไรที่ได้จากการจำหน่ายหมู 220 บาทต่อหมู 1 ตัว

กิจกรรมเวทีศึกษาบริบทชุมชน

เพื่อศึกษาบริบทชุมชน ขั้นตอนการดำเนินงานของกลุ่ม การระดมทุน การบริหารจัดการ วัดดุติบ และการตลาด ตำบลบ้านแอ่น อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่และสถานการณ์ที่เป็นอยู่และเปลี่ยนแปลงไปของชุมชน

บริบทชุมชนตำบลบ้านแอ่น

1.1 ข้อมูลชุมชน

ตำบลบ้านแอ่น อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ เป็นชุมชนดั้งเดิม อยู่กันมานานหลายชั่วอายุคน ตั้งอยู่ติดกับแม่น้ำปิง ซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญของชุมชน แต่เดิมชุมชนนี้อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นศูนย์กลางการค้าขาย การคมนาคม มีหมู่บ้านที่อยู่ในเขตการปกครอง จำนวน 9 หมู่บ้าน คือ บ้านแอ่น บ้านพะเยา บ้านนาแก บ้านหนองอีปุ่ม บ้านห้วยฝาง บ้านแม่ป่าไผ่ บ้านแม่จูด บ้านห้วยทราย และบ้านนาคอเรือ ซึ่งจากการเก็บข้อมูลจากผู้เฒ่าในชุมชน ให้ข้อมูลว่าบรรพบุรุษได้อพยพโยกย้ายมาจากแคว้นสิบสองปันนา ประเทศจีน (พ่อหนานฟัก คำปาลี บ้านห้วยทรายมูล ต.บ้านแอ่น อ.ดอยเต่า เชียงใหม่)

ประมาณปี พ.ศ. 2507 เริ่มมีการสร้างเขื่อนภูมิพล ซึ่งเป็นเขื่อนที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย มีพื้นที่ครอบคลุมในเขต 4 จังหวัด คือ จังหวัดตาก จังหวัดลำปาง จังหวัดลำพูน จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งจังหวัดเชียงใหม่นั้นมี 2 อำเภอที่ถูกผลกระทบจากการสร้างเขื่อนภูมิพล คืออำเภอดอยเต่า และอำเภอสอด เดิมชุมชนบ้านแอ่นในสมัยนั้นเป็นส่วนหนึ่งที่อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอสอด รัฐบาลให้ชาวบ้านอพยพโยกย้ายถิ่นฐานจากที่อยู่เดิม ไปอยู่ในที่แห่งใหม่ ที่ทางรัฐบาลจัดสรรให้ เนื่องจากที่อยู่อาศัยเดิมน้ำท่วมทั้งหมด โดยดำเนินการเวนคืนที่ดินให้ชาวบ้านในรูปแบบของเงิน และที่ดิน (ที่อยู่อาศัย) เช่น กรณีเป็นบ้านไม้สัก จะคิดเป็นเงินให้ในราคาหลังละประมาณ 400 – 2,700 บาท กรณีเป็นสวนไม้ผล เช่น มะม่วง ขนุน มะขาม ส้มเกลี้ยง ส้มโอ เป็นต้น จะคิดเป็นเงินให้ในราคาต้นละ 20 บาท

ชาวบ้านบางส่วนที่มีเงินต้องอพยพไปอยู่ในที่แห่งใหม่ เพื่อหาที่ดินทำกินตามจังหวัดต่าง ๆ อาทิ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ, อำเภอปาย อำเภอแม่สะเรียง และ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน, อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน, กิ่งอำเภอดอยหล่อ อำเภอไชยปราการ อำเภอสอด อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนชาวบ้านที่ยากจน ไม่มีเงิน ได้อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ที่ทางรัฐบาลได้จัดสรรไว้ให้ และไม่ได้จัดสรรไว้ให้ คือ ชุมชนบ้านแอ่นในปัจจุบัน

ที่ตั้ง และอาณาเขต

ปัจจุบันตำบลบ้านแอ่น อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอดอยเต่า ห่างจากที่ว่าการอำเภอดอยเต่าประมาณ 18 กิโลเมตร อยู่ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ประมาณ 120 กิโลเมตรประกอบด้วยหมู่บ้าน 4 บ้านคือ หมู่ที่ 1 บ้านวังหม้อ หมู่ที่ 2 บ้านแอ่นใหม่ หมู่ที่ 3 บ้านแอ่นจัดสรร และหมู่ที่ 4 บ้านห้วยทรายมูล มีเนื้อที่ทำการเกษตรทั้งหมด 8,389 ไร่ จากพื้นที่ทั้งหมด 15,250 ไร่ หรือ 32 ตารางกิโลเมตร มีประชากรจำนวน 2,851 คน แยกเป็นชาย 1,431 คน หญิง 1,420 คน ความหนาแน่นประชากรต่อพื้นที่ 89 คน/ตารางกิโลเมตร (ข้อมูลจากแผนพัฒนาตำบลของอบต.บ้านแอ่น อ.ดอยเต่า จ.เชียงใหม่ ประจำปี 2549- 2551)

ตำบลบ้านแอ่นเป็นอีกชุมชนหนึ่งที่มีสภาพคล้ายกับชุมชนอื่น ๆ เกษตรกรในเขตตำบลนี้มีอาชีพทำการเกษตร เกษตรกรมีการทำการเกษตรในระบบเกษตรแผนใหม่ ซึ่งเป็นระบบการเกษตรที่ต้องใช้ต้นทุนการผลิตสูง ทั้งในเรื่องของเครื่องจักรกล และสารเคมีทางการเกษตร ในบางฤดูกาลผลิต เกษตรกรประสบกับภาวะสินค้าล้นตลาด สินค้าราคาตกต่ำ ก่อให้เกิดการขาดทุน มีหนี้สินเพิ่มขึ้น เกษตรกรส่วนหนึ่งในพื้นที่ได้รวมกลุ่มกันเพื่อทำเกษตรกรรมยั่งยืน โดยมีชื่อว่า “เครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนดอยเต่า” มีการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์เพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว

การศึกษา

การศึกษาชุมชนตำบลบ้านแอ่นมีโรงเรียนระดับอนุบาล 3 โรงเรียนระดับประถมศึกษา อยู่ 4 โรงเรียน และมีโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอีก 1 โรงเรียน(โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา)

สาธารณสุข

ชุมชนตำบลบ้านแอ่นไม่มีโรงพยาบาล แต่มีสถานอนามัยตำบลบ้านแอ่น กระทรวงสาธารณสุขจำนวน 1 สถานี เป็นสถานที่รับการรักษาเบื้องต้น หากอาการของโรคยากเกินกว่าความสามารถจึงจะส่งผู้ป่วยไปรับการรักษาต่อที่โรงพยาบาลอื่น เช่น โรงพยาบาลดอยเต่า โรงพยาบาลสอด โรงพยาบาลนครพิงค์ และโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ เป็นต้น และ

นอกจากนี้ยังมีสถานบริการเทคนิคจำนวน 1 แห่ง ตั้งอยู่ที่บ้านแอ่นจัดสรร หมู่ 3 ตำบลบ้านแอ่น อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

วัฒนธรรมและประเพณี

ชุมชนตำบลบ้านแอ่นเป็นอีกชุมชนหนึ่งที่มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางด้านภาษาได้ดี โดยคนในชุมชนส่วนใหญ่ใช้ภาษาท้องถิ่น(ภาษาบ้านแอ่น)เป็นหลักในชีวิตประจำวัน รองลงมาคือ ภาษาพื้นเมืองล้านนาและภาษาไทยกลางในการติดต่อสื่อสารอย่างเป็นทางการ สำเนียงภาษาชุมชนตำบลบ้านแอ่นคล้ายลือสิบสองปันนา มีนาฏศิลป์ เช่น การฟ้อนเล็บ ฟ้อนแม้ว ฟ้อนเทียน ชุดพื้นเมืองก็เป็นที่นิยมในงานมงคลแต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ ปีใหม่เมือง(สงกรานต์) ยี่เป็ง(ลอยกระทง) ประเพณีทรงน้ำพระธาตุ ส่วนวัฒนธรรมการกินอาหาร คนในชุมชนมีขันโตกใช้ใส่สำหรับอาหาร เวลากินจะนั่งบนเสื่อ ยกขันโตกขึ้นวางแล้วนำกลองข้าว น้ำล้ามือ ผ้าเช็ดมือ มาประกอบมารยาทในการกินมักให้ผู้อาวุโสสุดในครัวเรือนกินเป็นคนแรกๆ จากนั้นผู้อ่อนวัยจึงจะกินตาม ซึ่งการกระทำแบบนี้เป็นประเพณีที่นิยมกันมาแต่โบราณ คนชุมชนบ้านแอ่นกินข้าวเหนียวเป็นหลัก ชอบอาหารรสเผ็ดเปรี้ยว หวาน มีการกินอยู่แบบง่ายๆ ตามฤดูกาล หากุ้ง หอย ปู ปลา จากแม่น้ำปิง ไข่ฝักดิบ ผักสดจิ้มน้ำพริก มีน้ำพริกตาแดง น้ำพริกหนุ่ม น้ำพริกน้ำปู น้ำพริกอ่อน น้ำพริกเห็ดหล่ม น้ำพริกปลา ยำน้ำปู เห็ดถอบ เห็ดหล่ม เห็ดขหานขาเห็ดอง เห็ดถั่วลิสง นอกจากนี้ยังมีแกงฮังเล แกงแค แกงโสะ แกงอ่อม ยำเนื้อไก่ ลาบ แคนหมู ข้าวแคบข้าวคั่ว แกงปลา ยำอึ่งอ่าง ยำกบ ส่วนขนมได้แก่ ขนมจ็อก ขนมอั่ว ขนมปาด (เป็นขนมที่ทำกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ 1 ปีจะทำแค่ครั้งเดียวคือในช่วงปีใหม่เมือง (สงกรานต์))

ศาสนา ความเชื่อและการเคารพนับถือ

ชุมชนบ้านแอ่นนับถือศาสนาพุทธ นับถือผีปู่ย่าตายาย พุทธศาสนสถานในชุมชนที่สำคัญได้แก่วัดบ้านแอ่นใหม่ ตั้งอยู่ที่หมู่ 2 วัดศรีพิงค์ชัย ตั้งอยู่ที่หมู่ 3 วัดวราราม ตั้งอยู่ที่หมู่ 1 และหมู่ 4 ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นที่ใช้ประกอบพิธีกรรมที่สำคัญทางศาสนา นอกจากนี้ยังมีการสืบทอดคนและบ้าน การทานข้าวใหม่และการข้าวใหม่ เลี้ยงหอเจ้าดีหรือผีปู่ย่าตายาย รดน้ำดำหัวผู้เฒ่าผู้แก่ ขนทรายขึ้นวัด และแค้ไม้ค้ำโพธิ์ในประเพณีปีใหม่เมือง

การปกครองส่วนท้องถิ่น

อำเภอคอยเต่าแบ่งการปกครองออกเป็น 6 ตำบล คือตำบลบ้านแอ่น ตำบลบงตัน ตำบลท่าเคื่อ ตำบลคอยเต่า และตำบลโป่งทุ่ง โดยมีคำขวัญของอำเภอว่า *มะนาวลูกใหญ่ ลำไยเนื้อหนา คอยแก้งสูงสง่า ชิมรสปลาที่คอยเต่า*

ตำบลบ้านแอ่นอยู่ภายใต้การปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแอ่นมี 4 หมู่บ้าน ได้แก่			
บ้านวังหม้อ	หมู่ 1	มีประชากร	870 คน
บ้านแอ่นใหม่	หมู่ 2	“.....”	1,019 คน
บ้านแอ่นจัดสรร	หมู่ 3	“.....”	715 คน
บ้านห้วยทรายมูล	หมู่ 4	“.....”	260 คน

อาณาเขตที่ติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	เขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตาล
ทิศใต้	“.....”	เขตองค์การบริหารส่วนตำบลบงตัน
ทิศตะวันออก	“.....”	เขตบ้านตาล ต.บ้านตาล อ.สอด
ทิศตะวันตก	“.....”	บ้านนาคอเรือ ต.นาคอเรือ อ.สอด

ลักษณะภูมิประเทศ

เป็นพื้นที่ลาดเอียงจากทิศตะวันออกไปทิศตะวันตก มีลำน้ำปิงเป็นแนวเขตแบ่งระหว่าง ต. บ้านแอ่น กับ ตำบลนาคอเรือ อ.สอด จ.เชียงใหม่ โดยแบ่งออกเป็น

- ที่ราบลุ่ม ลักษณะเป็นดินอุดมสมบูรณ์ เหมาะสำหรับการเพาะปลูก ปลูกพืชผัก และไม้ยืนต้น

- ที่ดอน ลักษณะเป็นดินทรายลูกรัง ขาดความอุดมสมบูรณ์ ไม่มีแหล่งน้ำ

ลักษณะภูมิอากาศ

ฤดูฝน	จะมีในช่วงเดือน	กรกฎาคม	ถึงเดือน	ตุลาคม
ฤดูหนาว	“.....”	พฤศจิกายน	“.....”	กุมภาพันธ์
ฤดูร้อน	“.....”	มีนาคม	“.....”	มิถุนายน

สภาพทางเศรษฐกิจ

ชุมชนตำบลบ้านแอ่นส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ได้การทำนา ทำสวนลำไย สวนมะนาว มะม่วง สวนพริก สวนหอม สวนข้าวโพด ฯลฯ มีการทำการประมงและเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพเสริมโดยเฉพาะการเลี้ยงหมู เป็ด ไก่

การประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล ในเรื่องระบบน้ำพลังงานไฟฟ้า น้ำมันเชื้อเพลิงในการทำการเกษตร องค์กรพัฒนาเอกชน โครงการส่งเสริมและพัฒนาชุมชนเชิงใหม่สายใต้ มูลนิธิพัฒนามาศักยภาพชุมชน ในเรื่ององค์ความรู้การทำเกษตรยั่งยืน การทำเกษตรพอเพียง เทคนิคการทำเกษตรแบบยั่งยืน และหน่วยงานราชการเกษตรอำเภอ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน เป็นต้น

สภาพปัญหาของชุมชนในปัจจุบัน

ตำบลบ้านแอ่น เป็นชุมชนเล็ก ๆ มีวิถีชีวิตเหมือนกับชุมชนชนบทของประเทศไทย และมีสภาพปัญหาไม่แตกต่างกับชุมชนชนบทโดยทั่วไป ซึ่งอาจจะแยกปัญหาหลักที่สำคัญของชุมชนได้ดังนี้

ปัญหาด้านการประกอบอาชีพ ซึ่งสามารถแยกออกเป็นประเด็นปัญหาย่อย ดังนี้

- ปัญหาขาดที่ดินทำกิน เนื่องจากที่ดินทำการเกษตรในปัจจุบัน อยู่ในเขตของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (เขื่อนภูมิพล) ซึ่งเป็นที่ดินที่ไม่มั่นคงในการทำเกษตร เพราะบางปีมีน้ำท่วมขังทั้งหมด ทำให้พืชผัก ไม่ผลเสียหาย
- ปัญหาการตลาดและปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ ไม่คงที่ โดยจะถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง ที่เข้ามาซื้อผลผลิตของเกษตรกร เนื่องจากเกษตรกรยังไม่มีกลุ่มของเกษตรกรที่เข้มแข็งที่สามารถต่อรองราคาผลผลิตกับพ่อค้าคนกลาง และไม่สามารถทำการตลาดเองได้
- ขาดทางเลือกในการประกอบอาชีพ คนในชุมชนเห็นว่าการทำการเกษตร ไม่มีความมั่นคงทางด้านรายได้ ทำให้มีการอพยพแรงงานจากชุมชนเข้าสู่เมืองใหญ่ เช่น กรุงเทพฯ ชลบุรี นครปฐม และรวมถึงตัวเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ทำให้เกิดปัญหาติดตามมา เช่น ปัญหาเสพติด ปัญหาโรคติดต่อ HIV ปัญหาครอบครัว ขาดความอบอุ่น ปัญหาสุขภาพ เป็นต้น เนื่องจากคนในชุมชนยังขาดความเชื่อมั่นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเนื่องจากขาดความรู้เรื่องเกษตรกรรม

ยั่งยืน เพราะยังไม่มียุทธศาสตร์ใด ๆ เข้าไปให้ส่งเสริม และเผยแพร่ทางด้านเกษตรกรรมยั่งยืน

- ต้นทุนการผลิตสูง เนื่องจากต้องนำไปซื้อวัสดุอุปกรณ์และสารเคมีทางการเกษตร เนื่องจากยังขาดความรู้และเทคนิคทางการเกษตรยั่งยืนที่จะนำมาทดแทนการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- ปัญหากล้วยทางธรรมชาติ ซึ่งจะมีทุกปี เช่นฝนแล้ง น้ำท่วม และพายุ

ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ที่สำคัญมีดังนี้

- รายได้เฉลี่ยต่อครอบครัวต่ำ เนื่องจากคนในชุมชนไม่มีความมั่นคงทางด้านการประกอบอาชีพ ทั้งที่มาจากไม่มีที่ดิน และความไม่แน่นอนของธรรมชาติ เช่น อาชีพเกษตรกรรม บางปีถูกน้ำท่วม พืชผลได้รับความเสียหาย อาชีพประมง บางปีมีน้ำน้อย ไม่สามารถจับปลาได้ตลอดปี เป็นต้น
- เกษตรกรเกือบ 90% มีหนี้สิน ซึ่งมาจากการกู้ยืมเงินเพื่อนำมาลงทุนในการประกอบอาชีพ ทั้งภาคเกษตร เช่น ซื้อปุ๋ย ซื้อสารเคมี จัดทำระบบน้ำ ซื้ออาหารสัตว์ ภาคประมง เช่น นำไปซื้ออุปกรณ์จับปลา เช่น เรือ อวน แห ฯลฯ ส่วนใหญ่จะกู้เงินของธนาคารเพื่อการเกษตร (ธกส.) และสหกรณ์การเกษตรอำเภอคอยเต่า

ปัญหาด้านสุขภาพ ซึ่งส่วนใหญ่จะมาจากการประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิต ดังนี้

- ปัญหาสุขภาพทรุดโทรมเนื่องมาจากการใช้สารเคมีทางการเกษตร ทั้งพืช ผลไม้ อาทิเช่น หอมแดง กระเทียม แตงโม ฟักทอง มะเขือเทศ ถั่วลิสง ลำไย และพืชผักผลไม้ชนิดอื่น ๆ เนื่องจากยังขาดความรู้ ความเข้าใจในด้านเกษตรยั่งยืน
- ปัญหาสุขภาพทรุดโทรมเนื่องมาจากการบริโภคอาหารที่มีการปนเปื้อนจากสารเคมี เนื่องจากคนในชุมชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องความปลอดภัย

ทางด้านอาหาร และการโฆษณาการในบางด้าน อาทิเช่น สารเคมีที่ตกค้างในพืชผัก ชาวบ้านคิดว่าถ้าล้างผักแล้ว สารเคมีก็จะออกไปหมด และเนื้อหมูแดง ชาวบ้านคิดว่า ยิ่งแดง ยิ่งมีคุณค่าทางอาหาร เป็นต้น จึงควรเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการให้ความรู้ด้านโฆษณาการแก่ชาวบ้าน และส่งเสริมให้มีการผลิตอาหารในชุมชนเอง

ปัญหาสิ่งแวดล้อมเสีย ส่วนมากจะมาจากการทำการเกษตรโดยใช้สารเคมี

- จำนวนสัตว์น้ำลดปริมาณลง อาทิเช่น กบ เขียด ปลา ปู เนื่องจากมีการใช้สารเคมีทางการเกษตร โดยขาดจิตสำนึกที่มีต่อธรรมชาติของเกษตรกร และเกษตรกรบางคนไม่มีความรู้ในเรื่องการใช้สารเคมีทางการเกษตรว่าจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในรูปแบบใดบ้าง อาทิเช่น ไม่รู้ว่า สารเคมีฟูราดาน สามารถมีฤทธิ์ทางเคมีขนาดไหน สามารถตกค้างอยู่ในดิน และในน้ำได้เป็นระยะเวลานานเท่าใด เป็นต้น

บริบทชุมชนกับการเลี้ยงหมูของชุมชนตำบลบ้านแอ่น

การทำการเกษตรของชาวตำบลบ้านแอ่นทำแบบผสมผสานทั้งพืชล้มลุก เช่นข้าวโพด ถั่วลิสง หอมแดง เป็นต้น พืชยืนต้นเช่น ลำไย มะม่วง มะนาว เป็นต้น รวมทั้งมีการเลี้ยงสัตว์ เช่น การเลี้ยงวัว การเลี้ยงไก่พื้นเมือง และการเลี้ยงหมู โดยเฉพาะการเลี้ยงหมูเป็นที่นิยมเลี้ยงในครัวเรือน ครอบครัวละ 1 – 2 ตัวเพื่อเป็นอาชีพเสริมให้กับครอบครัวดัดข้าวต้มผักให้หมูกินซึ่งหาวัตถุดิบง่ายตามท้องถื่นซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ในด้านทรัพยากรซึ่งใช้เวลาในการเลี้ยงประมาณ 1 ปี ถึงจะขายหรือฆ่าจำหน่ายได้ มีน้ำหนักตัวประมาณ 70 กิโลกรัม ในช่วงนั้นเป็นพันธุ์พื้นเมืองเป็นส่วนใหญ่ เช่น พันธุ์ควาย พันธุ์ไหหลำ เป็นต้นราคาจะขายแล้วแต่จะตกลงกันระหว่างคนซื้อจะขายเป็นตัวไม่ได้ขายเป็นกิโลกรัมประมาณตัวละ 1,200 – 1,500 บาท บางคนที่เลี้ยงจะทำการฆ่าขายเอง โดยเรียกว่า ชุมหมู เพื่อขายให้กับคนในชุมชนในราคาที่ยุติธรรมปัจจุบันนี้ทางเครือข่ายเกษตรกรมยังยืนยังปฏิบัติอยู่ ตลาดที่รับซื้อหมูของชุมชนมีทั้งตลาดภายในชุมชนเอง ซึ่งจะซื้อไปชำแหละกันตามงานเทศกาลต่างๆ ซึ่งมีตลอดปี และตลาดภายนอกที่เข้ามาสั่งซื้อหมูกันถึงภายในหมู่บ้าน โดยเกษตรกรไม่ต้องออกไปเร่ขายเอง ในระยะหลังเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2535 เป็นต้นมาเริ่มปรับเปลี่ยนมาเป็นการเลี้ยงแบบใช้อาหารสำเร็จรูปเนื่องจากสภาพแวดล้อมเปลี่ยนไปผักที่เคยต้มให้หมูกินตามหัวไร่ปลายนาไม่มีเนื่องจากสภาพแวดล้อมเปลี่ยนไปก็มีฤดูแล้งมีความแห้งแล้ง ในช่วงฤดูฝนน้ำจะท่วมไร่นาไม่สามารถเก็บพืชผักนำมาต้มให้หมูกินได้ และเริ่มที่จะมีพันธุ์หมูจากที่อื่นเข้ามาโดยไม่ทราบชื่อพันธุ์ ในช่วงปีพ.ศ. 2545 เป็นต้นมาเริ่มทราบชื่อพันธุ์ ส่วนมากจะเป็นพันธุ์

แลนค์เรซ ลาร์จไวท์ ดูรีคเจอซี่ เพื่อตอบสนองความต้องการของหมูพันธุ์ดังกล่าว ทำให้เกษตรกรต้องใช้อาหารสำเร็จรูปในการเลี้ยงหมูเป็นหลัก อาหารสำเร็จรูปการเลี้ยงใช้เวลาการเลี้ยงประมาณประมาณ 3 เดือน และมีน้ำหนักตัวประมาณ 60 – 70 / กิโลกรัม ราคาประมาณตัวละ 2,300 – 2,700 บาท โดยเฉลี่ยแล้วเกษตรกรในชุมชนตำบลบ้านแอ่นเลี้ยงหมูครบครวละ 15 ตัวต่อ 1 ปี และใช้อาหารสำเร็จรูปจำนวน 45 กระสอบ คิดเป็นจำนวนเงิน 22,500 บาท ต่อครบครว

การเลี้ยงหมูของเกษตรกรเริ่มเปลี่ยนแปลงไปทั้งวัตถุประสงค์ของการเลี้ยงและวิธีเลี้ยง กล่าวคือการเลี้ยงหมูของเกษตรกรบางรายเป็นการเลี้ยงแบบเกือบจะเป็นอาชีพหลัก เนื่องจากความต้องการของผู้บริโภคมีความต้องการเพิ่มขึ้น ทำให้การเลี้ยงต้องพึ่งปัจจัยภายนอกชุมชนคืออาหารหมูสำเร็จรูป ที่มาจากบริษัทซึ่งมีราคาแพงขึ้นเรื่อย ๆ อีกทั้งการขนส่งก็ลำบากเนื่องจากระยะทางไกล เกษตรกรที่เลี้ยงบางรายไม่คุ้มทุน บางรายได้เฉลี่ยกำไรจากการขายหมูตัวละ 200 – 300 บาท เท่านั้น (ไม่คิดค่าเวลาดูแลรักษา) น้อยรายที่จะได้กำไรจากการขายหมู 400 – 500 บาท ซึ่งปัญหาการไม่คุ้มทุนหรือกำไรน้อยมาจากการซื้ออาหารสำเร็จรูป การเลี้ยงที่พึ่งปัจจัยภายนอกมากเกินไป

ซึ่งเกษตรกรได้สรุปปัญหาในเวทีประชุมเครือข่ายเกษตรกรมยังยืนคอยเต่าในเรื่องของการเลี้ยงหมู มีมติข้อเกษตรกรต้องการทำอาหารหมูสำเร็จรูปในชุมชนเอง เพราะว่าหากเกษตรกรสามารถผลิตอาหารหมูสำเร็จรูปเองได้ เกษตรกรจะมีกำไรจากการขายหมูทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรงคือสามารถจะซื้ออาหารสำเร็จรูปในราคาต่ำกว่าอาหารสำเร็จรูปของบริษัท เนื่องจากมีวัตถุดิบที่ใกล้กว่า ไม่ต้องเสียค่าขนส่งไกล และไม่มีพ่อค้าคนกลางที่จะเอากำไรจากส่วนต่างของการขาย ทางอ้อมคือเกษตรกรสามารถผลิตวัตถุดิบที่เป็นส่วนประกอบได้ และขายให้กับกลุ่มในราคาที่เป็นธรรม เช่น ข้าวโพด เกษตรกรขายข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่แห้งในราคา กิโลกรัมละ 3 บาทแต่ซื้อคั้นเมื่อเป็นอาหารสำเร็จรูปแล้วไม่ต่ำกว่า กิโลกรัมละ 10 บาท เนื่องจากอาหารจำนวน 100 กิโลกรัมจะมีข้าวโพดอยู่ไม่ต่ำกว่า 50 กิโลกรัม (อาหารหมูรุ่น ถึงอาหารแม่พันธุ์) ได้รับการปันหุ้นจากการที่เป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่าย ที่สำคัญหมูที่เลี้ยงด้วยอาหารของกลุ่มเกษตรกรจะสามารถยืนยันได้ว่าไม่มีสารเร่งเนื้อแดงหรือสารพิษเจือปน ให้กับผู้บริโภค ซึ่งตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่ตระหนักในเรื่องของอาหารที่ปลอดภัยอย่างแท้จริง

ขั้นตอนการดำเนินงานของกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม การระดมทุน การบริหารจัดการ วัตถุประสงค์ การตลาด

สมาชิกกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรมัยยังยืนคอยเต่าได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อปีพ.ศ. 2547 โดยการรวมกลุ่มกันของเกษตรกรภายใต้โครงการส่งเสริมและพัฒนาชุมชนเชิงใหม่สายใต้ มูลนิธิพัฒนาศักยภาพชุมชน ซึ่งดำเนินงานในอำเภอดอยเต่าในด้านการส่งเสริมเกษตรกรทำเกษตรยังยืนในรูปแบบเกษตรอินทรีย์ โดยมีนายชลิต สุขสม เป็นผู้ประสานงานโครงการ โครงการได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.) ผ่านทางโครงการอาหารเชิงใหม่ปลอดภัย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ และจากทางสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน องค์กรมหาชน(พอช.) ผ่านทางเครือข่ายเกษตรกรมัยยังยืนภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด

ปัจจุบันเกษตรกรเครือข่ายเกษตรกรมัยยังยืนคอยเต่า ตำบลบ้านแอ่น อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ มีสมาชิกทั้งหมด 61 ครอบครัว มี 4 กลุ่ม เครือข่ายเกษตรกรมัยยังยืนคอยเต่า มีกิจกรรมหลายกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้และความเข้มแข็งให้กับสมาชิกเกษตรกรในเครือข่าย สมาชิกเครือข่ายเกษตรกรมัยยังยืนคอยเต่ามีการระดมทุนกันโดยการมีการออมทรัพย์กันเป็นประจำทุกเดือนในเวลาที่มีการประชุมประจำเดือน สมาชิกเครือข่ายฯ จะมีการประชุมประจำเดือนกันเพื่อแจ้งข่าวสารความเคลื่อนไหวของสถานการณ์ในปัจจุบันของประเทศไทย โดยเฉพาะเรื่องของการเกษตร แต่ละกลุ่มสมาชิกจะมีการบริหารจัดการกันเองภายในกลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มจะมีประธานกลุ่ม รองประธาน เภรัญญิก และประชาสัมพันธ์

มีการปลูกพืชผัก พืชผลที่ปลอดภัยมีพืชหลักคือ ลำไย มะม่วง มะนาว และพืชผักเกษตรอินทรีย์ และนอกจากนี้ยังมีการระดมทุน รวมกลุ่มกันทำปลาร้าที่ปลอดภัย และน้ำเต้าหู้ เพื่อจำหน่ายให้กับคนในชุมชนและอำเภอใกล้เคียงตามลำดับ

กิจกรรมเวทีวิเคราะห์เศรษฐกิจชุมชน

สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประมวลข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสรุปผลเพื่อหาทางออก

อาชีพของคนในชุมชนตำบลบ้านแอ่นส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการทำเกษตรเป็นหลัก ซึ่งตำบลบ้านแอ่นเป็นอีกชุมชนหนึ่งที่มีสภาพคล้ายกับชุมชนอื่น ๆ เกษตรกรในเขตตำบลนี้ มีอาชีพทำการเกษตร เกษตรกรมีการทำการเกษตรในระบบเกษตรแผนใหม่ ซึ่งเป็นระบบการเกษตรที่ต้องใช้ต้นทุนการผลิตสูง ทั้งในเรื่องของเครื่องจักรกล และสารเคมีทางการเกษตร ในบางช่วงฤดูกาลผลิต เกษตรกรประสบกับภาวะสินค้าล้นตลาด สินค้าราคาตกต่ำ ก่อให้เกิดการขาดทุน มีหนี้สินเพิ่มขึ้น รายได้เฉลี่ยต่อคนอยู่ที่ประมาณ 2,500 – 2,600 บาทต่อปี ซึ่งถือว่ามียาได้น้อยมาก

ธุรกิจที่ทำกันอยู่ในตำบลบ้านแอ่น อำเภอคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่จะเป็นธุรกิจขนาดเล็ก ทำกันภายในชุมชน และครอบครัว

- ธุรกิจปั๊มน้ำมันหลอดและก๊าซ	จำนวน	7	แห่ง
- โรงสี	จำนวน	5	แห่ง
- ร้านค้าในชุมชน	จำนวน	27	แห่ง
- มีตลาดนัดวันเสาร์	จำนวน	1	แห่ง
- ร้านขายอาหารสัตว์ (หมู)	จำนวน	2	แห่ง

การเลี้ยงสัตว์ถือว่าเป็นอีกอาชีพหนึ่งที่ทำรายได้ให้กับชุมชนตำบลบ้านแอ่น โดยเฉพาะการเลี้ยงหมู ซึ่งเป็นที่นิยมของเกษตรกรมานานหลายชั่วอายุคน เริ่มตั้งแต่การเลี้ยงแบบคัมข้าวต้ม ผักให้หมูกิน และได้ปรับเปลี่ยนมาเป็นการเลี้ยงแบบใช้อาหารสำเร็จรูปเนื่องจากสภาพแวดล้อมเปลี่ยนไปผักที่เคยคัมให้หมูกินตามหัวไร่ปลายนามิมี เนื่องจากสภาพแวดล้อมเปลี่ยนไปก็เกิดภาวะวิกฤติแห้งแล้ง ในช่วงฤดูฝนน้ำจะท่วมไร่นาไม่สามารถเก็บพืชผักนำมาคัมให้หมูกินได้ เกษตรกรต้องใช้อาหารสำเร็จรูปในการเลี้ยงหมูเป็นหลัก โดยเฉลี่ยแล้วเกษตรกรในชุมชนตำบลบ้านแอ่นเลี้ยงหมูครอบครัวละ 15 ตัวต่อ 1 ปี และใช้อาหารสำเร็จรูปจำนวน 45 กระสอบ ซึ่งคิดเป็นจำนวนเงินถึง 22,500 บาท การเลี้ยงหมูของเกษตรกรเริ่มเปลี่ยนแปลงไปทั้งวัตถุประสงค์ของการเลี้ยงและวิธีการเลี้ยง กล่าวคือการเลี้ยงหมูของเกษตรกรบางรายเป็นการเลี้ยงแบบเกือบจะเป็นอาชีพหลัก เนื่องจากความต้องการของผู้บริโภคมีความต้องการเพิ่มขึ้น ทำให้การเลี้ยงต้องพึ่งปัจจัยภายนอกชุมชนเป็นสำคัญ คืออาหารหมูสำเร็จรูปที่มาจากบริษัทซึ่งมีราคาแพงขึ้นเรื่อยๆ อีกทั้งการขนส่งก็ลำบากเนื่องจากระยะทางไกล เกษตรกรที่เลี้ยงบางรายไม่คุ้มทุน บางรายได้เฉลี่ยกำไรจาก

การขายหมูตัวละ 200 – 300 บาท เท่านั้น (ไม่คิดค่าเวลาดูแลรักษา) น้อยรายที่จะได้กำไรจากการขายหมู 400 – 500 บาท ซึ่งสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาการไม่คุ้มทุนหรือกำไรน้อยมาจากการซื้ออาหารสำเร็จรูปจากบริษัทมากเกินไป สมาชิกเกษตรกรในเครือข่ายฯ ได้สรุปปัญหาในเวทีประชุมเครือข่ายเกษตรกรที่ยั่งยืนคอยเต่าในเรื่องของการเลี้ยงหมู มีมติข้อตกลงร่วมกันว่า เกษตรกรต้องหาทางออกในการลดต้นทุนการเลี้ยงหมูโดยการทำอาหารหมูสำเร็จรูปในชุมชนเอง เพื่อเป็นการพึ่งตนเองและลดต้นทุนการเลี้ยงหมูได้อย่างจริงจัง สมาชิกเครือข่ายเกษตรกรที่ยั่งยืนคอยเต่าได้มีการระดมรวมหุ้นทั้งเกษตรกรในเครือข่ายฯ และเกษตรกรที่สนใจโดยทั่วไปในชุมชนและในอำเภอใกล้เคียงเช่น อำเภอฮอด และอำเภอจอมทอง ทั้งนี้เพื่อจัดทำโรงเรือนทำอาหารสำเร็จรูปจำนวน 1 โรง ตั้งอยู่ที่บ้านเลขที่ 60 หมู่ที่ 3 ตำบลบ้านแอ่น อำเภอคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ บริหารจัดการโดยเครือข่ายเกษตรกรที่ยั่งยืนคอยเต่า มีนายสงกรานต์ ยะปาละเป็นประธาน และมีคณะกรรมการร่วมทำงาน 10 คน และเจ้าหน้าที่โครงการ 3 คน

กิจกรรมเวทีออกแบบวิธีการเก็บข้อมูล แหล่ง ราคา ปริมาณวัตถุดิบที่นำมาผลิตอาหารหมูและทดลองเครื่องมือ พร้อมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูลในชุมชน

ได้ข้อมูลเบื้องต้นผู้เลี้ยงหมู สายพันธุ์หมูที่เลี้ยง ประเภทหมูที่เลี้ยง รูปแบบโรงเรือนที่เลี้ยง และได้รู้ถึงวัตถุดิบในการผลิตอาหารหมู เพื่อนำข้อมูลที่ได้นำมาหาวิธีการลดต้นทุนการเลี้ยงหมูของเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูในเครือข่าย และผู้สนใจในชุมชน

จากการจัดเวทีการออกแบบวิธีการเก็บข้อมูล แหล่ง ราคา ปริมาณวัตถุดิบที่นำมาผลิตอาหารหมูและทดลองใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลนั้น ทางทีมงานวิจัยได้ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ในการออกเก็บข้อมูล ทำให้ได้รู้ถึงรายละเอียดต่างๆ ของสมาชิกเกษตรกรเครือข่ายผู้เลี้ยงหมูเครือข่ายเกษตรกรที่ยั่งยืนคอยเต่า ตำบลบ้านแอ่น อำเภอคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ โดยการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลซึ่งมีทั้งหมด 60 รายจากสมาชิกเครือข่ายทั้งหมด 60 ครอบครัวในตำบลบ้านแอ่นซึ่งส่วนใหญ่ล้วนแต่เลี้ยงหมูกันเป็นอาชีพเสริมรองลงจากการทำเกษตรแบบผสมผสาน

กิจกรรมการศึกษาฐาน การพัฒนากระบวนการเลี้ยงหมูแบบครบวงจร

ร่วมเรียนจากกิจกรรมการศึกษาฐานการพัฒนากระบวนการเลี้ยงหมูแบบครบวงจร ทั้ง 2 แห่ง คือ กิตติธฟาร์ม บ้านศาลาดงลาน ตำบลท่าศาลา อำเภอกะลา จังหวัดลำปางและมูลนิธิศูนย์ฝึกอบรมเกษตรกรรมและอาชีพ ตำบลหงส์หิน อำเภोजุน จังหวัดพะเยา เรียนรู้ถึงสายพันธุ์หมู ลักษณะโรงเรือน ฝึกปฏิบัติวิธีการผลิตอาหารหมู เพิ่มทักษะกระบวนการเลี้ยงหมู และนำไปเผยแพร่ให้กับสมาชิกในกลุ่ม

ผลที่ได้จากการศึกษาฐาน การพัฒนากระบวนการเลี้ยงหมูแบบครบวงจรจังหวัดลำปาง สิ่งที่ได้เห็น

เป็นธุรกิจของครอบครัว เจ้าของฟาร์มเคยรับราชการครูก่อน แล้วกลับมาทำเพราะใจรัก โดยดูแลกันเองในครอบครัว 3 คน เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่มีคนมาศึกษาฐานตลอดเวลา มีบ่อแก๊ส บ่อปลา ฟาร์มหมู เลี้ยงไก่ เป็ด ขณะนี้เริ่มทำหมูหลุม เชื่อว่าวัตถุดิบสำเร็จรูปมาผสมเป็นอาหารหมูเองโดยมีการเติมสมุนไพรลงไปด้วย มีพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์เอง และทำคลอดหมูเอง โรงเรือนมีลักษณะสะอาด หมูค้ำน้ำวันละ 20 ลิตร ขณะนี้มีหมูจำนวน 100 กว่าตัว

สิ่งที่กลุ่มคิดว่าจะนำมาปรับใช้

1. สร้างโรงเรือนทำอาหารหมู
2. นำสูตรอาหารมาปรับใช้กับกลุ่ม
3. ติดต่อขอพ่อพันธุ์มาผสมเองที่กลุ่ม
4. รูปแบบการเลี้ยงที่เหมาะสม

ข้อจำกัดที่ไม่สามารถนำมาทำกับกลุ่มได้

1. มีเครื่องมือครบพร้อม ประกอบไปด้วย เครื่องบด เครื่องผสม เป็นการทำแบบธุรกิจในครอบครัว ไม่ใช่เป็นการรวมกลุ่ม
2. กลุ่มฯ ต้องมีการระดมทุน มีเงินในการซื้ออุปกรณ์

สูตรผสมอาหารหมูกิตติรศฟาร์ม จังหวัดลำปาง

สูตรหมูน้ำหนัก 30 -100 กก. และหมูขุน

ส่วนประกอบ	จำนวน (กก.)ที่ใช้	ราคา (บาท/กก.)	จำนวนเงิน (บาท)
ข้าวโพด	65	7.50	487.5
กากถั่วเหลือง	14	12	168
รำละเอียด	16	6.50	104
กระดุกป่น	1	5.50	2.75
เกลือป่น	0.6	3.60	1.8
ไคแคลเซียม	1	6	6
พรีมิก(วิตามิน)	0.4	45	18
ปลาป่น	2	35	70
สมุนไพร (มะตูม, ขมิ้น, กระถิน, ไพล)	2 ซ่อนโต	-	-
รวม	100		852.05

สูตรหมูแม่พันธุ์อุ้มท้อง

ส่วนประกอบ	จำนวน (กก.)ที่ใช้	ราคา (บาท/กก.)	จำนวนเงิน (บาท)
ข้าวโพด	60	7.50	487.5
กากถั่วเหลือง	5.5	12	66
รำละเอียด	30	6.50	195
กระดุกป่น	0.5	5.50	2.75
เกลือป่น	0.5	3.60	1.8
ไคแคลเซียม	1	6	6
พรีมิก(วิตามิน)	0.5	45	22.5
ปลาป่น	2	35	70
สมุนไพร (มะตูม, ขมิ้น, กระถิน, ไพล)	2 ซ่อนโต	-	-
รวม	100		820.05

ผลที่ได้จากการศึกษาฐาน การพัฒนากระบวนการเลี้ยงหมูแบบครบวงจรจังหวัดพะเยา

มูลนิธิศูนย์ฝึกอบรมเกษตรกรรมและอาชีพ ตั้งอยู่ที่ 172 หมู่ 8 ตำบลหงส์หิน อำเภอจุน จังหวัดพะเยา 56150 มีพื้นที่ทั้งหมด 140 ไร่ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นที่ศึกษาเรียนรู้ของผู้ที่สนใจโดยทั่วไปเกี่ยวกับการทำเกษตรและประกอบอาชีพ โดยมี Dr.MISABURO TANIGUCHI เป็นประธานมูลนิธิฯ

มูลนิธิเน้นการทำเกษตรแบบผสมผสาน ทำการเกษตรอินทรีย์ ปัจจุบันปลูกมันสำปะหลัง เพื่อนำมาใช้ในการทำวัตถุดิบอาหารสัตว์ ส่งเสริมให้ปลูกยางพาราเพื่อสนองตามนโยบายของรัฐบาล ปลูกข้าวอินทรีย์ พันธุ์ PTR ซึ่งเป็นสายพันธุ์ที่มาจากประเทศญี่ปุ่น และปัจจุบันทดลองปลูกมะละกอสายพันธุ์ เกรดรามาดอน ทางมูลนิธิฯ ไม่ส่งเสริมให้มีการปลูกพืชเชิงเดี่ยว เพราะการปลูกพืชเชิงเดี่ยวมักจะเป็นสาเหตุของการเกิดปัญหาหลายๆ อย่างตามมา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของโรค แมลงศัตรูพืช และเกิดปัญหาหนี้สินตามมา และนอกจากจะปลูกพืชแบบผสมผสานแล้วมูลนิธิฯ ยังส่งเสริมให้เลี้ยงหมูแบบอินทรีย์ เนื่องจากการเลี้ยงหมูในปัจจุบันมีความเสี่ยงค่อนข้างสูง วิธีการเลี้ยงก็เปลี่ยนแปลงไปเป็นลักษณะเชิงการค้าค่อนข้างมาก ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นซึ่งต้องอาศัยอาหารสำเร็จรูป นอกจากนี้การเลี้ยงหมูในปัจจุบันยังส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สกปรกเหม็นในชุมชน

คุณพิระพัฒน์ ผู้ควบคุมและดูแลการเลี้ยงหมูในมูลนิธิฯ มูลนิธิฯ ได้มีการทดลองและเลี้ยงหมูด้วยกัน 3 แบบ คือ

1. การเลี้ยงหมูแบบธรรมชาติ
2. การเลี้ยงหมูหลุม
3. การเลี้ยงหมูซีเมนต์

ซึ่งการเลี้ยงหมูที่จะทำให้เราได้กำไรได้นั้นเราต้องลดต้นทุนของเราให้ได้มากที่สุด ที่สำคัญคือเรื่องของอาหาร และรองลงมาคือลูกหมู เราเราลดต้นทุน 2 ตัวนี้ได้แล้วจะทำให้เราไม่วิตกกังวลเรื่องของราคาหมู ถึงแม้หมูจะมีราคาตกต่ำเราก็ไม่กลัวที่จะว่าไม่ได้กำไร เพราะต้นทุนเรามีไม่มากอยู่แล้ว ดังนั้นทางมูลนิธิฯ จึงได้ผลิตอาหารหมูเอง หันมาใช้สมุนไพรรักษาโรคแทนการใช้ยาปฏิชีวนะ และเลี้ยงหมูแบบบ่ออยู่ตามธรรมชาติ มีบริเวณให้หมู ได้เล่น

ปัจจุบัน มูลนิธิฯ มีพ่อพันธุ์ 3 ตัว มีพันธุ์คูร์ร็อก 1 ตัว พันธุ์แลนด์ 2 ตัว และมีแม่พันธุ์ 30 กว่าตัว รวมแล้วมีหมูในฟาร์มทั้งหมด 1,000 กว่าตัว

ด้านหมูแม่พันธุ์ ระยะเวลาการอัตรการคลอด 4-5 วัน

ด้านการบริโภค ทุก 1 สัปดาห์มูลนิธิฯ จะฆ่าหมู 2 ตัว เพื่อบริโภคกันในมูลนิธิฯ ทุกอย่างเราจะไม่ซื้อ จะซื้ออย่างเดียวก็คือ เกือบกับน้ำปลา เท่านั้น

ด้านต้นทุนการเลี้ยง อาหารหมูมูลนิธิฯจะผลิตเอง เฉลี่ยแล้วอาหารกิโลกรัมละ 5 บาท
ลูกหมูไม่ได้ซื้อ

ด้านการตลาด มูลนิธิฯ จะขายหมูแบบซังเป็นกิโล เฉลี่ยกิโลกรัมละ 35 – 36 บาท

ด้านน้ำหนักของหมูที่จะขาย น้ำหนักหมูจะอยู่ที่ 80 - 90 กิโลกรัมต่อตัว

ด้านระยะเวลาการเลี้ยง จะใช้ระยะเวลาการเลี้ยง 5 เดือน ถึงจะขาย

กำไรที่ได้จากการขายหมูเฉลี่ยต่อตัว 1,000 บาท (ราคาตลาดที่กิโลกรัมละ 50 – 52 บาท)

สิ่งที่ได้จาก Dr.MISABURO TANIGUCHI ประธานมูลนิธิศูนย์ฝึกอบรมเกษตรกรกรรมและอาชีพ
เรื่องของการใช้สมุนไพรในการรักษาโรค

- การให้สมุนไพรควรจะให้หมูกินเป็นประจำและต่อเนื่อง ดีกว่าที่จะให้กินตอนที่หมูเป็นโรค เพราะบางทีการรักษาอาจจะไม่ทันเหมือนยาปฏิชีวนะ
- โรคหมูท้องเสีย ไม่ใช่มาจากสาเหตุของอาหาร แต่มาจากเชื้อไวรัสที่เกิดมาจากแม่
- ใครที่เลี้ยงหมูแม่พันธุ์ที่ท้องเสียบ่อยๆ อย่างนำมาเลี้ยงอีก เพราะลูกที่เกิดมาก็จะติดเชื้อมาจากแม่ และจะไม่มีกำไร
- ถ้าเราเลี้ยงหมูเพื่อการบริโภค เราไม่น่าจะกังวลเรื่องโรค
- ถ้าจะเลี้ยงหมูเพื่อการตลาด ต่างประเทศไม่ยอมรับ เพราะหมูประเทศไทยจะมีสารตกค้างในหมู เนื่องจากเร่งการเจริญเติบโตมากเกินไป
- ประชากรที่อเมริกา 30 % จะเป็นโรคอ้วนมาก สาเหตุมาจากบริโภคเนื้อมาก ทำให้มีผลต่อสุขภาพ และอีกไม่นานคนไทยถ้ามีเงินก็จะเป็นเหมือนเช่นอเมริกา
- เกษตรกรน่าจะรวมตัวกันทำอาหารหมูเอง ดีกว่าที่จะทำใครทำมันเพราะการที่รวมตัวกันจะทำให้ได้อาหารในราคาที่ถูกลง
- ถ้าเลี้ยงหมูควรจะให้กินสมุนไพร เพราะจะได้ประโยชน์ 2 ทาง คือ
 1. ได้ปุ๋ย
 2. หมูมีสุขภาพดี
- ถ้าหมูมีราคาตกต่ำทางออกที่ดีที่สุด เราควรจะฆ่าชำแหละเองซึ่งจะเป็นทางออกที่ดีที่สุด

สรุปผลที่ได้จากการศึกษาดูงาน

1. ได้ความรู้เรื่องการทำเกษตรผสมผสาน ซึ่งเป็นทางออกของการเป็นหนี้สิน
2. ได้รับความรู้เรื่องธรรมชาติของหมู
3. การให้อาหารหมู
4. การผลิตอาหารหมูเอง
5. ประโยชน์ของการเลี้ยงหมูแบบธรรมชาติ และการเลี้ยงหมูบนดิน
6. ได้รับความรู้เรื่องการใช้สมุนไพรในการรักษาโรค
7. ความรู้เรื่องของการคัดเลือกหมูที่จะมาเป็นแม่พันธุ์ที่ดี
8. ความรู้เรื่องของสาเหตุอาการที่หมูท้องเสีย
9. ความรู้เรื่องของทางออกที่ดีเมื่อประสบปัญหาเมื่อหมูราคาตกต่ำ

สูตรผสมอาหารหมูมูลนิธิศูนย์ฝักรวมเกษตรกรรมและอาชีพ จังหวัดพะเยา

สูตรหมูน้ำหนัก 15 -30 กก. และหมูที่ตั้งท้อง

ส่วนประกอบ	จำนวน (กก.)ที่ใช้	ราคา (บาท/กก.)	จำนวนเงิน (บาท)
มันสำปะหลังดิบ	30	2	60
รำละเอียด	34	5	175
ข้าวโพด	15	5	75
ถั่วเหลือง	15	12	180
ปลาป่น	6	25	150
ยาป้องกันท้องเสีย	(20 กรัม)	200	0.4
เกลือ	1	4	4
ไคแคลเซียม	1	5	5
รวม	100		650

สูตรหมูนํ้าหนัก 30 - 100 กก. และหมูขุน

ส่วนประกอบ	จำนวน (กก.)ที่ใช้	ราคา (บาท/กก.)	จำนวนเงิน (บาท)
มันสำปะหลังดิบ	40	2	80
รำละเอียด	30	5	150
ข้าวโพด	15	5	75
ถั่วเหลือง	11	12	132
ปลาป่น	4	25	100
ยาป้องกันท้องเสีย	(20 กรัม)	200	0.4
เกลือ	1	4	4
ไคแคลเซียม	1	5	5
รวม	100		547

กิจกรรมอบรมขยายความรู้ กระบวนการเลี้ยงหมูแบบครบวงจร ผู้ชุมชน

สมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูได้ร่วมเรียนรู้ถึงสายพันธุ์หมู ลักษณะโรงเรือน ร่วมปฏิบัติการรูปแบบการทำโรงเรือนหมูหลุม นำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปเผยแพร่กับสมาชิก และคนในชุมชนที่สนใจ

นักวิจัยผู้ช่วยนักวิจัย และผู้เข้าร่วมทีมวิจัยชุมชนเล่าความหลังของการศึกษาดูงานทั้งสองแห่ง วิเคราะห์ถึงปัญหาอุปสรรคในการเลี้ยงหมู การจดบันทึกเปรียบเทียบข้อมูลการเลี้ยงหมู การเปลี่ยนแปลงสภาพการเลี้ยงหมูอดีตสู่ปัจจุบัน ติดตามกระบวนการเลี้ยงหมูของสมาชิกเกษตรกรเครือข่ายผู้เลี้ยงหมู เรียนรู้ร่วมกันทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในกระบวนการเลี้ยงหมูเพื่อการพึ่งตนเองของเครือข่ายเกษตรกรที่ยั่งยืนต่อไป

สมาชิกเกษตรกรเครือข่ายผู้เลี้ยงหมูได้มีจัดอบรม ขยายความรู้ กระบวนการเลี้ยงหมูแบบครบวงจร ผู้ชุมชน มีการเล่าความหลังของการศึกษาดูงานทั้งสองแห่ง และนอกจากนี้ยังมีการเสริมความรู้กระบวนการเลี้ยงหมูทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เน้นกระบวนการเลี้ยงหมูให้ได้ประโยชน์มากที่สุดจากตัวหมู มีการสาธิตการทำหมูหลุม เพราะการเลี้ยงหมูหลุมนั้นมีประโยชน์

ตรงที่สามารถนำมูลหมู(จี้หมู)มาใส่แปลงพืชผักได้เลย เพราะมูลหมู(จี้หมู)ได้ผ่านกระบวนการหมักทับถมของมูลที่อยู่ในหลุมอยู่แล้ว ทำให้สมาชิกเกษตรกรเครือข่ายผู้เลี้ยงหมูและผู้ที่สนใจในชุมชนได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เพิ่มทักษะการเลี้ยงหมู ได้ฝึกปฏิบัติกระบวนการเลี้ยงหมูร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ ได้เผยแพร่ให้กับสมาชิกในกลุ่มเครือข่ายที่ไม่ได้มีโอกาสได้มาร่วมกิจกรรม และเผยแพร่ให้กับกลุ่มผู้ที่สนใจในชุมชนตำบลบ้านแอ่น

กิจกรรมเวทีสรุปบทเรียนการดำเนินงานในระยะแรก

สรุปบทเรียนกระบวนการทำงานของทีมวิจัย สมาชิกเครือข่ายเกษตรกรผู้เลี้ยงหมู และผู้ที่สนใจในช่วงระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัยเพื่อหาทางแก้ไขปัญห อุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน ทั้งนี้เพื่อให้ผลการดำเนินงานวิจัยได้บรรลุตามเป้าประสงค์ที่วางไว้ทุกประการหลังจากทำกิจกรรมกระบวนการวิจัยมาได้ช่วงระยะเวลาที่ 1 ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2548 ถึงเดือนมกราคม 2550 ก็ได้มาสรุปบทเรียนกระบวนการทำงานกันของทีมวิจัย สมาชิกเครือข่ายเกษตรกรผู้เลี้ยงหมู และผู้ที่สนใจ ว่าระหว่างช่วงเวลาที่ทำกิจกรรมมาได้เกิดปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้าง เข้าใจในกระบวนการทำงานวิจัยหรือไม่ หลังจากกิจกรรมช่วงระยะเวลาที่1 ผ่านไป ทีมวิจัยและคณะจะร่วมกันวางแผนการกระบวนการทำงานช่วงระยะเวลาที่ 2 อย่างไร

จากการทำกิจกรรมกระบวนการวิจัยก็เกิดปัญหาอุปสรรคหลายอย่าง ทำให้กิจกรรมที่ทำล่าช้าเพราะช่วงเริ่มต้นกิจกรรมเป็นช่วงที่เกษตรกรเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร อาทิ ข้าว และ ถั่วลิสง อีกทั้งงานวิจัยยังเป็นงานชิ้นแรกของชุมชน นักวิจัยและทีมงาน สมาชิกเกษตรกรเครือข่ายในชุมชนยังไม่คุ้นเคยกับงานวิจัย หลังจากที่ได้ทำงานวิจัยไปตามแผนการดำเนินงานก็ทำให้เกิดการเรียนรู้กันในชุมชน ได้มีการสรุปกระบวนการทำงานของแต่ละกิจกรรม วางแผนการทำงานช่วงระยะเวลาที่ 2 ร่วมกันอย่างมีส่วนร่วมระหว่างนักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและคณะทำงานในชุมชน ทำให้คนในชุมชนได้รับทราบสถานการณ์วิกฤติเศรษฐกิจการเปลี่ยนแปลงของประเทศชาติ ราคาดินค้ามีการขยับตัวสูงขึ้น แต่ในทางกลับกันราคาสินค้าพืชผลทางการเกษตรกลับลดต่ำลง การทำการเกษตรของชาวตำบลบ้านแอ่นทำแบบผสมผสานทั้งพืชล้มลุก เช่น ข้าวโพด ถั่วลิสง หอมแดง เป็นต้น พืชยืนต้นเช่น ลำไย มะม่วง มะนาว เป็นต้น รวมทั้งมีการเลี้ยงสัตว์ เช่น การเลี้ยงวัว การ

เลี้ยงไก่พื้นเมือง สืบเนื่องไปสู่วิถีชีวิตการเลี้ยงหมูของชุมชนตำบลบ้านแอ่น โดยเฉพาะการเลี้ยงหมูเป็นที่นิยมเลี้ยงในครัวเรือน ครอบครัพละ 1 – 2 ตัวเพื่อเป็นอาชีพเสริมให้กับครอบครัว

การเลี้ยงหมูของเกษตรกรเริ่มเปลี่ยนแปลงไปทั้งวัตถุประสงค์ของการเลี้ยงและวิธีเลี้ยง กล่าวคือการเลี้ยงหมูของเกษตรกรบางรายเป็นการเลี้ยงแบบเกื้อบจะเป็นอาชีพหลัก เนื่องจากความต้องการของผู้บริโภคมีความต้องการเพิ่มขึ้น ทำให้การเลี้ยงต้องพึ่งปัจจัยภายนอกชุมชนคืออาหารหมูสำเร็จรูป ที่มาจากบริษัทซึ่งมีราคาแพงขึ้นเรื่อย ๆ อีกทั้งการขนส่งก็ลำบากเนื่องจากระยะทางไกล เกษตรกรที่เลี้ยงบางรายไม่คุ้มทุน บางรายได้เฉลี่ยกำไรจากการขายหมูตัวละ 200 – 300 บาท เท่านั้น (ไม่คิดค่าเวลาดูแลรักษา) น้อยรายที่จะได้กำไรจากการขายหมู 400 – 500 บาท ซึ่งปัญหาการไม่คุ้มทุนหรือกำไรน้อยมาจากการซื้ออาหารสำเร็จรูป การเลี้ยงที่พึ่งปัจจัยภายนอกมากเกินไป

เกษตรกรได้สรุปปัญหาเรื่องของการเลี้ยงหมู มีมติข้อตกลงร่วมกันว่า เกษตรกรต้องการทำอาหารหมูสำเร็จรูปในชุมชนเอง เพราะว่าหากเกษตรกรสามารถผลิตอาหารหมูสำเร็จรูปเองได้ เกษตรกรจะมีกำไรจากการขายหมูทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรงคือสามารถจะซื้ออาหารสำเร็จรูปในราคาต่ำกว่าอาหารสำเร็จรูปของบริษัทเนื่องจากมีวัตถุดิบที่ใกล้กว่า ไม่ต้องเสียค่าขนส่งไกล และไม่มีพ่อค้าคนกลางที่จะเอากำไรจากส่วนต่างของการขาย ทางอ้อมคือเกษตรกรสามารถผลิตวัตถุดิบที่เป็นส่วนประกอบได้ และขายให้กับกลุ่มในราคาที่ เป็นธรรม เช่น ข้าวโพด เกษตรกรขายข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่แห้งในราคา กิโลกรัมละ 3 บาทแต่ซื้อคืนเมื่อเป็นอาหารสำเร็จรูปแล้วไม่ต่ำกว่า กิโลกรัมละ 10 บาท เนื่องจากอาหารจำนวน 100 กิโลกรัมจะมีข้าวโพดอยู่ไม่ต่ำกว่า 50 กิโลกรัม (อาหารหมูรุ่น ถึงอาหารแม่พันธุ์) ได้รับการปันหุ้นจากการที่เป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่าย ที่สำคัญหมูที่เลี้ยงด้วยอาหารของกลุ่มเกษตรกรจะสามารถยืนยันได้ว่าไม่มีสารเร่งเนื้อแดงหรือสารพิษเจือปน ให้กับผู้บริโภค ซึ่งตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่ตระหนักถึงในเรื่องของการบริโภคอาหารที่ปลอดภัยอย่างแท้จริง

และกิจกรรมที่ได้ดำเนินการดำเนินงานการวิจัยในช่วงที่ 2 นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้ดำเนินกิจกรรมตั้งแต่เดือนเมษายน ถึงเดือนพฤศจิกายน 2550 ตามกิจกรรมดังนี้

กิจกรรมประชุมทีมวิจัยในช่วงระยะเวลาที่ 2

1. นักวิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ทบทวนข้อเสนอโครงการวิจัย

ทบทวนข้อเสนอโครงการวิจัยที่ผ่านมาในระยที่ 1 ทบทวนการสนับสนุนทุนวิจัย สัญญารับทุน งบประมาณโครงการและการจ่ายเงิน พร้อมทั้งตรวจสอบข้อเสนอแนะและแจ้งผลการวิจัยจากเครือข่ายสนับสนุนทุนวิจัย เพื่อความครบถ้วนของโครงการ และรับฟังหลักการของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น กระบวนการงานวิจัยเพื่อเก็บข้อมูล การตั้งคำถามงานวิจัย การเขียนรายงานวิจัย ระเบียบการบริหารจัดการงบประมาณโครงการวิจัย การนำเสนอรายงานความก้าวหน้าและผลงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น

2. นักวิจัยศึกษาเอกสารงานวิจัยและการพัฒนาที่ผ่านมา โดยแบ่งเป็นเอกสารเกี่ยวกับโครงการ ได้แก่

1. หลักการผลิตอาหารสัตว์ใช้เองในฟาร์ม
2. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาหารสุกร
3. อาหาร การเจริญเติบโต และการให้ผลผลิตของสัตว์
4. ปัจจัยที่มีผลต่อการย่อยของวัตถุดิบอาหาร
5. วัตถุดิบอาหารเลี้ยงสัตว์

3. นักวิจัยชี้แจงกิจกรรมการดำเนินงานโครงการวิจัยในช่วงระยะเวลาที่ 2

นักวิจัยโครงการวิจัยการเลี้ยงหมูเพื่อการพึ่งตนเองของเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอยเต่า ตำบลบ้านแอ่น อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ชี้แจงกิจกรรมการดำเนินงานโครงการวิจัยในช่วงระยะเวลาที่ 2 ว่าโครงการวิจัยเราดำเนินการในช่วงที่ 2 นี้เริ่มตั้งแต่เดือนเมษายน ไปจนถึงเดือนกันยายน 2550 ซึ่งสมาชิกกลุ่มโครงการวิจัยการเลี้ยงหมูเพื่อการพึ่งตนเองเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอยเต่า และผู้ที่สนใจในชุมชนจะได้ร่วมกันดำเนินตามกิจกรรมของโครงการวิจัยที่เราได้ตั้งเป้าหมายไว้ โดยเริ่มจากกิจกรรมที่ 1) เป็นกิจกรรมที่เราร่วมกันประชุมทีมวิจัยในช่วงระยะเวลาที่ 2 เพื่อชี้แจงกิจกรรมที่เราจะดำเนินการวิจัย 2) นักวิจัยและทีมงานร่วมกันออกแบบการเก็บข้อมูลเพื่อจะทำการเปรียบเทียบอัตราการผลิตของหมูที่เราจะทำการเลี้ยงทดลองวิจัยระหว่างหมูที่เลี้ยงอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯผลิตขึ้นเองกับอาหารหมูสำเร็จรูปที่ซื้อจากบริษัท 3) นักวิจัยและทีมงานวิจัยร่วมกันทดลองทำอาหารหมูสำเร็จรูปจากผลที่ได้ไปศึกษาดูงานที่จังหวัดลำปาง 4) หลังจากทีนักวิจัยและทีมวิจัยร่วมกันทำอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯผลิตขึ้นเองแล้ว นักวิจัยและทีมงานวิจัยช่วยกันสรรหาลูกหมูที่จะนำมาทดลองเลี้ยงวิจัย และร่วมกันปลูกวัตถุดิบ(เมล็ดข้าวโพดสัตว์)ที่จะนำมาเป็นส่วนผสมในการทำอาหารหมู เพื่อทำการ

ทดลองเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมูและเปรียบเทียบหาต้นทุนของอาหารว่าอาหารสำเร็จรูปไหนที่มีต้นทุนต่ำกว่าและอาหารประเภทไหนที่หมูกินแล้วโตเร็วกว่า ระหว่างอาหารสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯผลิตเองกับอาหารสำเร็จรูปที่ซื้อจากบริษัท โดยทำการทดลองเลี้ยงในโรงเรือนทั้ง 3 ระบบ ได้แก่ คอกหมูซีเมนต์ คอกหมูยกพื้น และคอกหมูหลุม 5)หลังจากที่ได้ทำการทดลองเลี้ยง แล้วนักวิจัยและอาสาสมัครที่ทดลองเลี้ยงช่วยกันบันทึก จัดเก็บข้อมูลอัตราการเจริญเติบโตของหมูที่ทำการระหว่างทดลองเลี้ยงวิจัย 6)นำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกมาทำกิจกรรมเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมูเพื่อทำการเปรียบเทียบหาต้นทุนของอาหาร และเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมู ทั้งโรงเรือน 3 ระบบที่ทำการทดลองเลี้ยงวิจัย 7)นักวิจัยและทีมวิจัยร่วมกันเก็บเกี่ยววัตถุดิบที่ปลูกไว้เพื่อนำมาเป็นส่วนผสมในการทำอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯผลิตเอง 8)นักวิจัยและทีมวิจัยร่วมกิจกรรมเวทีสรุปผลการดำเนินงานที่ผ่านมาในช่วงระยะเวลาที่ 2 และสรุปผลการทดลองเลี้ยงหมูโครงการวิจัยเปรียบเทียบหาต้นทุนอาหารและอัตราการเจริญเติบโตของหมูทั้งโรงเรือน 3 ระบบ ว่าต้นทุนอาหารประเภทที่มีราคาถูกกว่ากันระหว่างอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯผลิตเองกับอาหารหมูสำเร็จรูปที่ซื้อจากบริษัท

4. นักวิจัยเปิดประเด็นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ องค์ความรู้ในการเลี้ยงหมูจากอดีตสู่ปัจจุบันว่าจะนำไปสู่การลดต้นทุนการเลี้ยงหมูได้อย่างไร และวัตถุดิบที่เราจะนำมาเป็นส่วนผสมในการทำอาหารหมูสำเร็จรูปนั้นจะมีความเพียงพอต่อการเลี้ยงในปัจจุบันและอนาคตหรือไม่

นักวิจัยเปิดประเด็นให้สมาชิกเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูและผู้ที่สนใจในชุมชนได้แลกเปลี่ยนสนทนาประสบการณ์ และองค์ความรู้การเลี้ยงหมูจากอดีตสู่ปัจจุบันว่าจะนำไปสู่การลดต้นทุนการเลี้ยงหมูได้อย่างไร และวัตถุดิบที่เราจะนำมาเป็นส่วนผสมในการทำอาหารหมูสำเร็จรูปนั้นจะมีความเพียงพอต่อการเลี้ยงในปัจจุบันและอนาคตหรือไม่ในเวทีประชุมทีมวิจัยในช่วงระยะเวลาที่ 2 ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะได้นำมาเป็นข้อมูลมาตอบคำถามของการวิจัยว่าโครงการวิจัยจะพัฒนาการเลี้ยงหมูเพื่อการพึ่งตนเองของเครือข่ายเกษตรกรที่ยั่งยืนคอยเต่า ตำบลบ้านแอ่น อำเภอคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ได้อย่างไร ซึ่งในการทำวิจัยครั้งนี้ นักวิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยได้กระทำการสังเกตการณ์จากการเล่าเรื่องของสมาชิกแต่ละคน การซักถามจากผู้มีประสบการณ์การเลี้ยงหมู และการจดบันทึกในระหว่างที่ทำการกิจกรรมการวิจัย

กิจกรรมออกแบบการเก็บข้อมูลเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมูระหว่างการทำให้อาหารหมูสำเร็จรูปจากกลุ่มสมาชิกเครือข่ายฯ ผลิตเอง และอาหารหมูสำเร็จรูปจากบริษัทในรูปแบบโรงเรือนคือ คอกหมูซีเมนต์ คอกหมูยกพื้น และคอกหมูหลุม

นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยเข้าใจแนวทางเครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมูระหว่างการทำให้อาหารหมูสำเร็จรูปจากกลุ่มสมาชิกเครือข่ายฯ ผลิตเอง และอาหารหมูสำเร็จรูปจากบริษัท โดยอาสาสมัครจะทำการสังเกตและจดบันทึกลักษณะการกินอาหารของหมู ลักษณะการถ่ายของหมู ลักษณะนิสัยอาการ/สุขภาพของหมู ให้บันทึกการทำความสะอาดคอกหมู และการให้ยาวัคซีน ในช่วงที่อาหารในมือเช้าและมือเย็นตลอดระยะเวลาที่ทำการทดลองวิจัย โดยอาสาสมัครจะทำการจดบันทึกในเครื่องมือที่นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยช่วยกันสร้างขึ้นมาซึ่งเป็นแบบการบันทึกการเลี้ยงหมูโครงการวิจัยการเลี้ยงหมูเพื่อการพึ่งตนเองของเครือข่ายเกษตรกรมยังยืนคอยเต่า ดังนี้

แบบบันทึกการเลี้ยงหมู

โครงการวิจัย การเลี้ยงหมูเพื่อการพึ่งตนเองเครือข่ายเกษตรกรมยังยืนคอยเต่า

ข้อมูลพื้นฐาน

ชื่อ-สกุล.....
 อายุ.....เพศ.....ที่อยู่.....
 รูปแบบโรงเรือนที่เลี้ยง.....ลักษณะพันธุ์หมู.....
 จำนวนหมูที่เลี้ยง.....ตัว เพศผู้.....ตัว เพศเมีย.....ตัว
 วัน/เดือน/ปี ที่เริ่มเลี้ยง.....ถึง (วัน/เดือน/ปี).....

น้ำหนักหมูก่อนขึ้นคอก

หมูตัวที่ 1 ชื่อ.....	น้ำหนัก.....	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 2 ชื่อ.....	น้ำหนัก.....	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 3 ชื่อ.....	น้ำหนัก.....	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 4 ชื่อ.....	น้ำหนัก.....	กิโลกรัม

แบบบันทึกการเลี้ยงหมู
โครงการวิจัย การเลี้ยงหมูเพื่อการพึ่งตนเองเครือข่ายเกษตรกรมัยยืนโดยเต่า

หมูตัวที่ 1 ชื่อ..... 1.ลักษณะการกินอาหาร ☐ กินดี ☐ กินไม่ดี ☐ อาหารเพียงพอ ☐ อาหารไม่เพียงพอ 2. ลักษณะการถ่ายมูลของหมู ☐ ถ่ายเป็นปกติ ☐ ถ่ายผิดปกติ 3. ลักษณะอาการ/สุขภาพหมู ☐ ร่าเริง ☐ ซึมเศร้า 4.การทำความสะอาดคอกหมู ☐ ทำ ☐ ไม่ทำ 5.การให้ยาวัคซีน ☐ ชาติเหล็ก ☐ อหิวาต์สุกร ☐ พืชสมุนไพร ☐ อื่นๆ.....	หมูตัวที่ 2 ชื่อ..... 1.ลักษณะการกินอาหาร ☐ กินดี ☐ กินไม่ดี ☐ อาหารเพียงพอ ☐ อาหารไม่เพียงพอ 2. ลักษณะการถ่ายมูลของหมู ☐ ถ่ายเป็นปกติ ☐ ถ่ายผิดปกติ 3. ลักษณะอาการ/สุขภาพหมู ☐ ร่าเริง ☐ ซึมเศร้า 4.การทำความสะอาดคอกหมู ☐ ทำ ☐ ไม่ทำ 5.การให้ยาวัคซีน ☐ ชาติเหล็ก ☐ อหิวาต์สุกร ☐ พืชสมุนไพร ☐ อื่นๆ.....
หมูตัวที่ 3 ชื่อ..... 1.ลักษณะการกินอาหาร ☐ กินดี ☐ กินไม่ดี ☐ อาหารเพียงพอ ☐ อาหารไม่เพียงพอ 2. ลักษณะการถ่ายมูลของหมู ☐ ถ่ายเป็นปกติ ☐ ถ่ายผิดปกติ 3. ลักษณะอาการ/สุขภาพหมู ☐ ร่าเริง ☐ ซึมเศร้า 4.การทำความสะอาดคอกหมู ☐ ทำ ☐ ไม่ทำ 5.การให้ยาวัคซีน ☐ ชาติเหล็ก ☐ อหิวาต์สุกร ☐ พืชสมุนไพร ☐ อื่นๆ.....	หมูตัวที่ 4 ชื่อ..... 1.ลักษณะการกินอาหาร ☐ กินดี ☐ กินไม่ดี ☐ อาหารเพียงพอ ☐ อาหารไม่เพียงพอ 2. ลักษณะการถ่ายมูลของหมู ☐ ถ่ายเป็นปกติ ☐ ถ่ายผิดปกติ 3. ลักษณะอาการ/สุขภาพหมู ☐ ร่าเริง ☐ ซึมเศร้า 4.การทำความสะอาดคอกหมู ☐ ทำ ☐ ไม่ทำ 5.การให้ยาวัคซีน ☐ ชาติเหล็ก ☐ อหิวาต์สุกร ☐ พืชสมุนไพร ☐ อื่นๆ.....

กิจกรรมทดลองทำอาหารหมูสำเร็จรูปของกลุ่มเครือข่ายฯผลิตเอง

นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยช่วยกันนำวัตถุดิบต่างๆ ที่เป็นส่วนผสมของอาหารหมูมารวมกันแล้วทำการผสมเพื่อให้ได้ออกมาเป็นอาหารหมูสำเร็จรูปของกลุ่มเครือข่ายฯ ผลิตเอง ทั้งนี้ นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้ทำการผสมอาหารหมูสำเร็จรูปเป็นจำนวน 2 สูตรด้วยกัน คือ สูตรอาหารหมูหย่านม(ขนาดน้ำหนักหมู 5 -20 กิโลกรัม) และสูตรอาหารหมูรุ่น (ขนาดน้ำหนักหมู 20 – 60 กิโลกรัม) โดยทำตามสูตรของการทำอาหารหมูสำเร็จรูปของกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรมัยยืนค้อยเต้าผลิตเอง

ตารางการทำอาหารหมูสำเร็จรูปของกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรมัยยืนค้อยเต้า

ส่วนประกอบ	หมูหย่านม (5-20 ก.ก.)	หมูรุ่น (20-60 ก.ก.)	ราคาต่อ หน่วย	ต้นทุนหมู หย่านม	ต้นทุนหมู รุ่น
ข้าวโพด	41.5	453.5	7	290.5	318.5
กากถั่วเหลือง	35	12	18	630	216
รำละเอียด	12	37	6	72	222
ปลาป่น	8	3	38	304	114
น้ำตาลทราย	2	-	20	40	-
กระดูกป่น	0.5	0.5	5	2.5	2.5
เกลือป่น	0.5	0.5	3	1.5	1.5
ไคแคลเซียม	1	1	5	5	5
พรีมิกซ์	0.5	0.5	40	20	20
สมุนไพร (มะตูม, ขมิ้น, กระถิน, ไพล)	2 ช้อนโต๊ะ	2 ช้อนโต๊ะ	-	-	-
รวม	100	100		1,366	900

ตารางเปรียบเทียบราคาอาหารหมูสำเร็จรูป
ระหว่างอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มผลิตเองกับอาหารหมูสำเร็จรูปที่ซื้อจากบริษัท
ณ เดือนกรกฎาคม 2550

อาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มผลิตเอง	อาหารหมูสำเร็จรูปที่ซื้อจากบริษัท
อาหารหมูหย่านม (น้ำหนักหมู 5 -20 ก.ก.) ราคา/กระสอบ(30 ก.ก.) : 410 บาท ราคาเฉลี่ย/ก.ก. : 13.66 บาท เทียบราคา/กระสอบถูกกว่าอาหารบริษัท:110 บ. เทียบราคา/ก.ก.ถูกกว่าอาหารบริษัท : 3.67 บาท	อาหารหมูหย่านม(น้ำหนักหมู 5 -20 ก.ก.) ราคา/กระสอบ(30 ก.ก.) : 520 บาท ราคาเฉลี่ย/ก.ก. : 17.33 บาท เทียบราคา/กระสอบแพงกว่าอาหารกลุ่มฯ:110 บ. เทียบราคา/ก.ก.แพงกว่าอาหารกลุ่มฯ : 3.67 บาท
อาหารหมูรุ่น (น้ำหนักหมู 20 -60 ก.ก.) ราคา/กระสอบ(30 ก.ก.) : 270 บาท ราคาเฉลี่ย/ก.ก. : 9 บาท เทียบราคา/กระสอบถูกกว่าอาหารบริษัท :50 บ. เทียบราคา/ก.ก.ถูกกว่าอาหารบริษัท : 1.66 บาท	อาหารหมูรุ่น(น้ำหนักหมู 20 -60 ก.ก.) ราคา/กระสอบ(30 ก.ก.) : 320 บาท ราคาเฉลี่ย/ก.ก. : 10.66 บาท เทียบราคา/กระสอบแพงกว่าอาหารกลุ่มฯ: 50 บ. เทียบราคา/ก.ก.แพงกว่าอาหารกลุ่มฯ :1.66 บาท

จากการทดลองทำอาหารหมูสำเร็จรูปของนักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและกลุ่มเครือข่ายฯ ผลิตอาหารหมูสำเร็จรูปเองนั้น ทำให้รับทราบถึงต้นทุนในการทำอาหารหมูสำเร็จรูปของกลุ่มเครือข่ายฯ ผลิตเองว่ามีต้นทุนในการผลิตที่ถูกกว่าอาหารหมูสำเร็จรูปที่มาจากบริษัทอยู่จริง โดยทำการเปรียบเทียบหาต้นทุนได้ คือ อาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯผลิตเอง ในอาหารหมูหย่านม (น้ำหนักหมู 5 -20 ก.ก.) ราคากระสอบละ(30 ก.ก.) 410 บาท ราคาเฉลี่ย/กิโลกรัมละ 13.66 บาท อาหารหมูสำเร็จรูปจากบริษัทในอาหารหมูหย่านม (น้ำหนักหมู 5 -20 ก.ก.) ราคากระสอบละ(30 ก.ก.) 520 บาท ราคาเฉลี่ย/กิโลกรัมละ 17.33 บาท เมื่อเทียบราคาแล้วอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯ ผลิตเองในอาหารหมูหย่านม (น้ำหนักหมู 5 -20 ก.ก.)มีราคา/กระสอบถูกกว่าอาหารบริษัท 110 บาท เฉลี่ยราคา/ก.ก.มีราคาถูกกว่าอาหารบริษัท 3.67 บาท และเปรียบเทียบหาต้นทุนอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯผลิตเองใน อาหารหมูรุ่น (น้ำหนักหมู 30 -60 ก.ก.)ราคากระสอบละ(30 ก.ก.) 270 บาท ราคาเฉลี่ย/กิโลกรัมละ 9 บาท อาหารหมูสำเร็จรูปจากบริษัทในอาหารหมูรุ่น (น้ำหนักหมู 30 -60 ก.ก.) ราคากระสอบละ(30 ก.ก.) 320 บาท ราคาเฉลี่ย/กิโลกรัมละ

10.66 บาท เมื่อเทียบราคาแล้วอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯ ผลิตเองในอาหารหมูรุ่น (น้ำหนักหมู 30 -60 ก.ก.) มีราคา/กระสอบถูกกว่าอาหารบริษัท 50 บาท เฉลี่ยราคา/ก.ก.มีราคาถูกกว่าอาหารบริษัท 1.66 บาท

กิจกรรมสรรหาลูกหมูที่จะนำมาเลี้ยงเพื่อทดลองการทำวิจัย

นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยนำอาสาสมัครและลูกหมูที่ได้จากการสรรหามาทำการทดลองเลี้ยงวิจัยเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมูและเปรียบเทียบต้นทุนในการเลี้ยงในโรงเรือน 3 ระบบ คือ คอกหมูซีเมนต์ คอกหมูยกพื้น คอกหมูหลุม ในที่นี้ได้มีลูกหมูที่จะทำการเลี้ยงวิจัยจำนวน 24 ตัว อาสาสมัครทดลองเลี้ยงวิจัยอีก 6 คน และให้อาหารที่จะทำการทดลองเลี้ยงวิจัยในจำนวนโรงเรือนที่เท่ากันโดยให้โรงเรือนละ 390 กิโลกรัมต่อหมู 4 ตัว ระยะเวลาในการทดลองเลี้ยงวิจัย 90 วัน อาสาสมัครให้อาหารหมูตามตารางที่นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้กำหนดไว้ในแต่ละวัน ซึ่งได้แบ่งลักษณะการทดลองเลี้ยงวิจัยออกเป็น 3 ประเภทคือ 1)ประเภทคอกหมูซีเมนต์มีอาสาสมัครทดลองเลี้ยงวิจัย 2 คน โดยแบ่งออกเป็นคอกหมูซีเมนต์ที่ให้อาหารสำเร็จรูปจากกลุ่มเครือข่ายฯ ผลิตเองจำนวน 1 คอกหมู และคอกหมูซีเมนต์ที่ให้อาหารสำเร็จรูปจากบริษัทอีกจำนวน 1 คอกหมู โดยจัดสรรให้จำนวนลูกหมูที่จะทำการเลี้ยงทดลองวิจัยคนละ 4 ตัว 2)ประเภทคอกหมูยกพื้นมีอาสาสมัครทดลองเลี้ยงวิจัย 2 คน โดยแบ่งออกเป็นคอกหมูยกพื้นที่ให้อาหารสำเร็จรูปจากกลุ่มเครือข่ายฯ ผลิตเองจำนวน 1 คอกหมู และคอกหมูยกพื้นที่ให้อาหารสำเร็จรูปจากบริษัทอีกจำนวน 1 คอกหมู โดยจัดสรรให้จำนวนลูกหมูที่จะทำการเลี้ยงทดลองวิจัยคนละ 4 ตัว 3)ประเภทคอกหมูหลุมมีอาสาสมัครทดลองเลี้ยงวิจัย 2 คน โดยแบ่งออกเป็นคอกหมูหลุมที่ให้อาหารสำเร็จรูปจากกลุ่มเครือข่ายฯ ผลิตเองจำนวน 1 คอกหมู และคอกหมูหลุมที่ให้อาหารสำเร็จรูปจากบริษัทอีกจำนวน 1 คอกหมู โดยจัดสรรให้จำนวนลูกหมูที่จะทำการเลี้ยงทดลองวิจัยคนละ 4 ตัว โดยมีนายทองคำ คำหล้า เป็นผู้รับอาสาสมัครทดลองเลี้ยงหมูคอกยกพื้นโดยให้อาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯผลิตเอง นายศรีวงศ์ พุดั่น เป็นผู้รับอาสาสมัครทดลองเลี้ยงหมูคอกซีเมนต์โดยให้อาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯผลิตเอง นายสงกรานต์ ยะปาละ เป็นผู้รับอาสาสมัครทดลองเลี้ยงหมูคอกหมูหลุมโดยให้อาหารสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯผลิตเอง นายคำจันทร์ ปินดาแดง เป็นผู้รับอาสาสมัครทดลองเลี้ยงหมูคอกยกพื้นโดยให้อาหารสำเร็จรูปที่ซื้อจากบริษัท นายนัก ฌวรรณดิบ เป็นผู้รับอาสาสมัครทดลองเลี้ยงหมูคอก

ซีเมนต์โดยให้อาหารสำเร็จรูปที่ซื้อจากบริษัท และนายมาโนช เทพสิงห์ เป็นผู้รับอาสาสมัครทดลองเลี้ยงหมูคอกหมูหลุมโดยให้อาหารสำเร็จรูปที่ซื้อจากบริษัท โดยอาสาสมัครจะทำการให้อาหารหมูตามตารางที่นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้กำหนดไว้ในแต่ละวัน

เปรียบเทียบต้นทุนการเลี้ยงหมูทดลองงานวิจัย

ตั้งแต่ 15 กรกฎาคม – 15 ตุลาคม 2550

สมาชิกเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนดอยเต่า ต.บ้านแอ่น อ.ดอยเต่า จ.เชียงใหม่

ระยะเวลาทดลองเลี้ยง 90 วัน : ปริมาณอาหารเท่ากัน 390 กิโลกรัมต่อหมู 4 ตัว

อาหาร	ต้นทุนลูกหมู	ปริมาณอาหารและราคาอาหาร/กิโลกรัม			รวมต้นทุนทั้งหมด
		หมูหย่านม(5-20 ก.ก.)	หมูรุ่น(20-60 ก.ก.)	ต้นทุนอาหาร	
บริษัท	(ลูกหมู 4 ตัว x 800 บาท) 3,200 บาท	(30 ก.ก. x 17.33 บาท) 5,10 บาท	(360 ก.ก.x10.66 บาท) 3,838 บาท	4,348 บาท	7,548 บาท
กลุ่มผลิตเอง	(ลูกหมู 4 ตัว x 800 บาท) 3,200 บาท	(30 ก.ก. x 13.66 บาท) 410 บาท	(360 ก.ก.x9 บาท) 3,240 บาท	3,650 บาท	6,850 บาท

ดังนั้น ต้นทุนอาหารหมูสำเร็จรูปของกลุ่มเครือข่ายฯ ผลิตเองมีต้นทุนราคาที่ถูกลงกว่าอาหารหมู

สำเร็จรูปจากบริษัทถึง 698 บาท คิดเป็นต้นทุนเฉลี่ยต่อหมู 1 ตัว เท่ากับ 175 บาท

ผลการทดลองวิจัยการเลี้ยงหมูเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมูและเปรียบเทียบต้นทุนในการเลี้ยง ในโรงเรือน 3 ระบบ คือ คอกหมูซีเมนต์ คอกหมูยกพื้น และคอกหมูหลุมนั้น ทำให้นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้รับรู้ถึงข้อแตกต่างในการทดลองเลี้ยงหมู โครงการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างมากคือ

หมูคอกซีเมนต์ผู้รับอาสาสมัครทดลองเลี้ยงวิจัยโดยนายศรีวงศ์ ฟุตัน ให้อาหารหมูสำเร็จรูปโดยกลุ่มเครือข่ายฯผลิตเอง ผลการวิจัยที่ได้คือหมูกินอาหารดี ซึ่งทำให้อาหารที่ให้หมูกินในวันแรกนั้นไม่เพียงพอ โดยการให้อาหารตามตารางที่นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้กำหนดไว้ในแต่ละวัน ลักษณะการถ่ายมูลของหมูเป็นปกติ ลักษณะนิสัยอาการของหมู ร่าเริง การทำความสะอาดคอกหมูไม่ได้ทำเลย คอกหมูไม่มีกลิ่นเหม็น และไม่มีการให้ยาวัคซีน

หมูคอกซีเมนต์ผู้รับอาสาสมัครทดลองเลี้ยงวิจัยโดยนายนัก ณวรรณดีบ ให้อาหารหมูสำเร็จรูปโดยบริษัท ผลการวิจัยที่ได้คือหมูกินอาหารดี ซึ่งทำให้อาหารที่ให้หมูกินในวันแรกนั้นไม่เพียงพอ โดยการให้อาหารตามตารางที่นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้กำหนดไว้ในแต่ละวัน ลักษณะการถ่ายมูลของหมูเป็นปกติ ลักษณะนิสัยอาการของหมูร่าเริง การทำความสะอาดคอกทำความสะอาดด้วยการฉีดน้ำทุกวัน คอกหมูมีกลิ่นเหม็นตอนที่ไม่ได้ทำความสะอาดและไม่มีการให้ยาวัคซีน

หมูคอกยกพื้นผู้รับอาสาสมัครทดลองเลี้ยงวิจัยโดยนายทองคำ คำหล้า ให้อาหารหมูสำเร็จรูปโดยกลุ่มเครือข่ายฯผลิตเอง ผลการวิจัยที่ได้คือหมูกินอาหารดี ซึ่งทำให้อาหารที่ให้หมูกินในวันแรกนั้นไม่เพียงพอ โดยการให้อาหารตามตารางที่นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้กำหนดไว้ในแต่ละวัน ลักษณะการถ่ายมูลของหมูเป็นปกติ ลักษณะนิสัยอาการของหมูร่าเริง การทำความสะอาดคอกไม่ได้ทำเลย คอกหมูมีกลิ่นเหม็นดับกลิ่นด้วยการรวบปูนขาวอาทิตย์ละ1 ครั้ง และไม่มีการให้ยาวัคซีน

หมูคอกยกพื้นผู้รับอาสาสมัครทดลองเลี้ยงวิจัยโดยคำจันทร์ ปินตาดง ให้อาหารหมูสำเร็จรูปโดยอาหารบริษัท ผลการวิจัยที่ได้คือหมูกินอาหารดี ซึ่งทำให้อาหารที่ให้หมูกินในวันแรกนั้นไม่เพียงพอ โดยการให้อาหารตามตารางที่นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้กำหนดไว้ในแต่ละวัน ลักษณะการถ่ายมูลของหมูเป็นปกติ ลักษณะนิสัยอาการของหมูร่าเริง การทำความสะอาดคอกไม่ได้ทำเลย คอกหมูมีกลิ่นเหม็นดับกลิ่นด้วยการรดน้ำหมักชีวภาพอาทิตย์ละ1 ครั้ง และไม่มีการให้ยาวัคซีน

คอกหมูหลุมผู้รับอาสาสมัครทดลองเลี้ยงวิจัยโดยนายสงกรานต์ ชะปาละ ให้อาหารหมูสำเร็จรูปโดยกลุ่มเครือข่ายฯผลิตเอง ผลการวิจัยที่ได้คือหมูกินอาหารดี ซึ่งทำให้อาหารที่ให้หมูกินในวันแรกนั้นไม่เพียงพอ โดยการให้อาหารตามตารางที่นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้กำหนดไว้ในแต่ละวัน ลักษณะการถ่ายมูลของหมูเป็นปกติ ลักษณะนิสัยอาการของหมูร่าเริง การทำความสะอาดคอกไม่ได้ทำเลย ป้องกันกลิ่นเหม็นด้วยการรดน้ำหมักชีวภาพอาทิตย์ละ1 ครั้ง และไม่มีการให้ยาวัคซีน

คอกหมูหลุมผู้รับอาสาสมัครทดลองเลี้ยงวิจัยโดยนายมาโนช เทพสิงห์ ให้อาหารหมูสำเร็จรูปโดยอาหารบริษัท ผลการวิจัยที่ได้คือหมูกินอาหารดี ซึ่งทำให้อาหารที่ให้หมูกินในวันแรกนั้นไม่เพียงพอ โดยการให้อาหารตามตารางที่นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้กำหนดไว้ในแต่ละวัน ลักษณะการถ่ายมูลของหมูเป็นปกติ ลักษณะนิสัยอาการของหมูร่าเริง การทำความสะอาดคอกไม่ได้ทำเลย ป้องกันกลิ่นเหม็นด้วยการรดน้ำหมักชีวภาพอาทิตย์ละ1 ครั้ง และไม่มีการให้ยาวัคซีน

**กิจกรรมจัดเก็บข้อมูลอัตราการเจริญเติบโตของหมูระหว่างการให้อาหารหมูสำเร็จรูป
จากกลุ่มสมาชิกเครือข่ายผลิตเอง และอาหารหมูสำเร็จรูปจากบริษัทในรูปแบบโรงเรือน
3 ระบบคือคอกหมูซีเมนต์ คอกหมูยกพื้น และคอกหมูหลุม**

นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัย ทำการจดบันทึกของการเลี้ยงหมูที่ทำการทดลองวิจัยทั้งโรงเรือน 3 ระบบ คือคอกหมูซีเมนต์ คอกหมูยกพื้น และคอกหมูหลุม นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยสังเกตลักษณะนิสัยอาการ และพฤติกรรมการเปลี่ยนแปลงของหมูที่เลี้ยงในแต่ละตัว โดยทำการสังเกตตอนที่ให้อาหารมือเช้า และมือเย็น ทำให้อาสาสมัครที่เลี้ยงหมูโครงการวิจัยรู้พฤติกรรมของหมูในแต่ละโรงเรือน ดังนี้

หมูคอกซีเมนต์ผู้รับอาสาสมัครทดลองเลี้ยงวิจัยโดยนายศรีวงศ์ ฟุตัน ให้อาหารหมูสำเร็จรูปโดยกลุ่มเครือข่ายฯผลิตเอง ผลบันทึกการเลี้ยงหมู ทำการชั่งน้ำหนักหมูครั้งที่ 1 ในวันที่ 15 กรกฎาคม 2550

หมูตัวที่ 1 ชื่อ น้องขาวยาว	น้ำหนักชั่งก่อนขึ้นคอก	15.8	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 2 ชื่อ น้องขาวสั้น	น้ำหนักชั่งก่อนขึ้นคอก	15	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 3 ชื่อ ขาวหน้าดำ	น้ำหนักชั่งก่อนขึ้นคอก	15.1	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 4 ชื่อ น้องขาวยาว	น้ำหนักชั่งก่อนขึ้นคอก	14.4	กิโลกรัม
น้ำหนักรวม		65.3	กิโลกรัม

ชั่งน้ำหนักหมูครั้งที่ 2 ในวันที่ 15 กันยายน 2550

หมูตัวที่ 1 ชื่อ น้องขาวยาว	น้ำหนัก	45.5	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 2 ชื่อ น้องขาวสั้น	น้ำหนัก	36.7	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 3 ชื่อ ขาวหน้าดำ	น้ำหนัก	36.7	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 4 ชื่อ น้องขาวยาว	น้ำหนัก	36.7	กิโลกรัม
น้ำหนักรวม		155.6	กิโลกรัม

จากการที่ได้ทดลองเลี้ยงหมูไปแล้ว 60 วัน ทำให้เห็นถึงการเจริญเติบโตของหมู คิดเป็นน้ำหนักโดยเฉลี่ยเท่ากับ 38.9 กิโลกรัมต่อตัว

ชั่งน้ำหนักหมูครั้งที่ 3 ในวันที่ 15 ตุลาคม 2550

หมูตัวที่ 1	ชื่อ น้อยขาวยาว	น้ำหนัก	57	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 2	ชื่อ น้อยขาวสั้น	น้ำหนัก	49	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 3	ชื่อ ขาวหน้าดำ	น้ำหนัก	57	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 4	ชื่อ น้อยขาวยาว	น้ำหนัก	68	กิโลกรัม
น้ำหนักรวม			231	กิโลกรัม

จากการที่ได้ทดลองเลี้ยงหมูไปแล้ว 90 วัน ทำให้เห็นถึงการเจริญเติบโตของหมูขึ้นคิดเป็นน้ำหนักโดยเฉลี่ยเท่ากับ 57.8 กิโลกรัมต่อตัว น้ำหนักโดยรวม 231 กิโลกรัม และลักษณะพฤติกรรมของหมูที่ทำการเลี้ยงทดลองวิจัยตั้งแต่วันที่ 1 – วันที่ 90 สังเกตเห็นได้ดังนี้

หมูตัวที่ 1 ถึง 4 มีลักษณะพฤติกรรมดังนี้

ลักษณะการกินอาหารกินดี	คิดเป็นร้อยละ 100	เปอร์เซ็นต์
ลักษณะการถ่ายมูลของหมูเป็นปกติ	คิดเป็นร้อยละ 100	เปอร์เซ็นต์
ลักษณะอาหาร/สุขภาพหมูดี	คิดเป็นร้อยละ 100	เปอร์เซ็นต์

หมูลอกซีเมนต์ผู้รับอาสาสมัครทดลองเลี้ยงวิจัยโดยนายนัก ณวรรณดีบ ให้อาหารหมูสำเร็จรูปโดยบริษัท ผลบันทึกการเลี้ยงหมู ทำการชั่งน้ำหนักหมูครั้งที่ 1 ในวันที่ 15 กรกฎาคม 2550

หมูตัวที่ 1	ชื่อ ปานดำ 3	น้ำหนักชั่งก่อนขึ้นคอก	15.2	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 2	ชื่อ ขาวใหญ่	น้ำหนักชั่งก่อนขึ้นคอก	16.2	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 3	ชื่อ ปานรวม	น้ำหนักชั่งก่อนขึ้นคอก	15.4	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 4	ชื่อ ขาวเล็ก	น้ำหนักชั่งก่อนขึ้นคอก	14.5	กิโลกรัม
น้ำหนักรวม			61.3	กิโลกรัม

ชั่งน้ำหนักหมูครั้งที่ 2 ในวันที่ 15 กันยายน 2550

หมูตัวที่ 1	ชื่อ ปานดำ 3	น้ำหนัก	46.5	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 2	ชื่อ ขาวใหญ่	น้ำหนัก	44.5	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 3	ชื่อ ปานรวม	น้ำหนัก	44.5	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 4	ชื่อ ขาวเล็ก	น้ำหนัก	31.5	กิโลกรัม
น้ำหนักรวม			167	กิโลกรัม

จากการที่ได้ทดลองเลี้ยงหมูไปแล้ว 60 วัน ทำให้เห็นถึงการเจริญเติบโตของหมู คิดเป็นน้ำหนักโดยเฉลี่ยเท่ากับ 41.75 กิโลกรัมต่อตัว

ชั่งน้ำหนักหมูครั้งที่ 3 ในวันที่ 15 ตุลาคม 2550

หมูตัวที่ 1 ชื่อ ปานดำ 3	น้ำหนัก	53	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 2 ชื่อ ขาวใหญ่	น้ำหนัก	63	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 3 ชื่อ ปานรวม	น้ำหนัก	57	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 4 ชื่อ ขาวเล็ก	น้ำหนัก	45	กิโลกรัม
น้ำหนักรวม		228	กิโลกรัม

จากการที่ได้ทดลองเลี้ยงหมูไปแล้ว 90 วัน ทำให้เห็นถึงการเจริญเติบโตของหมูขึ้นคิดเป็นน้ำหนักโดยเฉลี่ยเท่ากับ 57 กิโลกรัมต่อตัว น้ำหนักโดยรวม 228 กิโลกรัม และลักษณะพฤติกรรมของหมูที่ทำการเลี้ยงทดลองวิจัยตั้งแต่วันที่ 1 – วันที่ 90 สังเกตเห็นได้ดังนี้

หมูตัวที่ 1 ถึง 4 มีลักษณะพฤติกรรมดังนี้

ลักษณะการกินอาหารกินดี	คิดเป็นร้อยละ 100 เปอร์เซนต์
ลักษณะการถ่ายมูลของหมูเป็นปกติ	คิดเป็นร้อยละ 100 เปอร์เซนต์
ลักษณะอาหาร/สุขภาพหมูดี	คิดเป็นร้อยละ 100 เปอร์เซนต์

หมูออกกยพื้นที่รับอาสาสมัครทดลองเลี้ยงวิจัยโดยนายทองคำ คำหล้า ให้อาหารหมูสำเร็จรูปโดยกลุ่มเครือข่ายฯผลิตเอง ผลบันทึกการเลี้ยงหมู ทำการชั่งน้ำหนักหมูครั้งที่ 1 ในวันที่ 15 กรกฎาคม 2550

หมูตัวที่ 1 ชื่อ ผู้แดงจาง	น้ำหนักชั่งก่อนขึ้นคอก	13.2	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 2 ชื่อ แม่แดงเข้ม	น้ำหนักชั่งก่อนขึ้นคอก	12	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 3 ชื่อ ดำ	น้ำหนักชั่งก่อนขึ้นคอก	14.1	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 4 ชื่อ ขาว	น้ำหนักชั่งก่อนขึ้นคอก	16.2	กิโลกรัม
น้ำหนักรวม		55.6	กิโลกรัม

ชั่งน้ำหนักหมูครั้งที่ 2 ในวันที่ 15 กันยายน 2550

หมูตัวที่ 1	ชื่อ ผู้แดงจาง	น้ำหนัก	36.5	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 2	ชื่อ แม่แดงเข้ม	น้ำหนัก	34.5	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 3	ชื่อ ดำ	น้ำหนัก	37.5	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 4	ชื่อ ขาว	น้ำหนัก	45.5	กิโลกรัม
น้ำหนักรวม			154	กิโลกรัม

จากการที่ได้ทดลองเลี้ยงหมูไปแล้ว 60 วัน ทำให้เห็นถึงการเจริญเติบโตของหมู คิดเป็นน้ำหนักโดยเฉลี่ยเท่ากับ 38.5 กิโลกรัมต่อตัว

ชั่งน้ำหนักหมูครั้งที่ 3 ในวันที่ 15 ตุลาคม 2550

หมูตัวที่ 1	ชื่อ ผู้แดงจาง	น้ำหนัก	53	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 2	ชื่อ แม่แดงเข้ม	น้ำหนัก	53	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 3	ชื่อ ดำ	น้ำหนัก	55	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 4	ชื่อ ขาว	น้ำหนัก	69	กิโลกรัม
น้ำหนักรวม			230	กิโลกรัม

จากการที่ได้ทดลองเลี้ยงหมูไปแล้ว 90 วัน ทำให้เห็นถึงการเจริญเติบโตของหมูขึ้นคิดเป็นน้ำหนักโดยเฉลี่ยเท่ากับ 57.5 กิโลกรัมต่อตัว น้ำหนักโดยรวม 230 กิโลกรัม และลักษณะพฤติกรรมของหมูที่ทำการเลี้ยงทดลองวิจัยตั้งแต่วันที่ 1 – วันที่ 90 สังเกตเห็นได้ดังนี้

หมูตัวที่ 1 ถึง 4 มีลักษณะพฤติกรรมดังนี้

ลักษณะการกินอาหารกินดี	คิดเป็นร้อยละ 100 เปอร์เซ็น
ลักษณะการถ่ายมูลของหมูเป็นปกติ	คิดเป็นร้อยละ 100 เปอร์เซ็น
ลักษณะอาหาร/สุขภาพหมูดี	คิดเป็นร้อยละ 100 เปอร์เซ็น

หมูดอกยกพื้นผู้รับอาสาสมัครทดลองเลี้ยงวิจัยโดยคำจันทร์ ปินตาตง ให้อาหารหมูสำเร็จรูปโดยอาหารบริษัท ผลบันทึกการเลี้ยงหมู ทำการชั่งน้ำหนักหมูครั้งที่ 1 ในวันที่ 15 กรกฎาคม 2550

หมูตัวที่ 1 ชื่อ แม่ขาวยาว	น้ำหนักชั่งก่อนขึ้นคอก	14.2	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 2 ชื่อ แม่ขาวสั้น	น้ำหนักชั่งก่อนขึ้นคอก	15	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 3 ชื่อ แม่ขาวปาน	น้ำหนักชั่งก่อนขึ้นคอก	15.1	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 4 ชื่อ แม่แดง	น้ำหนักชั่งก่อนขึ้นคอก	15.2	กิโลกรัม
น้ำหนักรวม		59.6	กิโลกรัม

ชั่งน้ำหนักหมูครั้งที่ 2 ในวันที่ 15 กันยายน 2550

หมูตัวที่ 1 ชื่อ แม่ขาวยาว	น้ำหนัก	35	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 2 ชื่อ แม่ขาวสั้น	น้ำหนัก	36.5	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 3 ชื่อ แม่ขาวปาน	น้ำหนัก	37.5	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 4 ชื่อ แม่แดง	น้ำหนัก	45.5	กิโลกรัม
น้ำหนักรวม		154.5	กิโลกรัม

จากการที่ได้ทดลองเลี้ยงหมูไปแล้ว 60 วัน ทำให้เห็นถึงการเจริญเติบโตของหมู คิดเป็นน้ำหนักโดยเฉลี่ยเท่ากับ 38.6 กิโลกรัมต่อตัว

ชั่งน้ำหนักหมูครั้งที่ 3 ในวันที่ 15 ตุลาคม 2550

หมูตัวที่ 1 ชื่อ แม่ขาวยาว	น้ำหนัก	52	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 2 ชื่อ แม่ขาวสั้น	น้ำหนัก	53	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 3 ชื่อ แม่ขาวปาน	น้ำหนัก	58	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 4 ชื่อ แม่แดง	น้ำหนัก	63	กิโลกรัม
น้ำหนักรวม		226	กิโลกรัม

จากการที่ได้ทดลองเลี้ยงหมูไปแล้ว 90 วัน ทำให้เห็นถึงการเจริญเติบโตของหมูขึ้นคิดเป็นน้ำหนักโดยเฉลี่ยเท่ากับ 56.5 กิโลกรัมต่อตัว น้ำหนักโดยรวม 226 กิโลกรัม และลักษณะพฤติกรรมของหมูที่ทำการเลี้ยงทดลองวิจัยตั้งแต่วันที่ 1 – วันที่ 90 สังเกตเห็นได้ดังนี้

หมูตัวที่ 1 ถึง 4 มีลักษณะพฤติกรรมดังนี้

ลักษณะการกินอาหารกินดี	คิดเป็นร้อยละ 100 เปอร์เซ็น
ลักษณะการถ่ายมูลของหมูเป็นปกติ	คิดเป็นร้อยละ 100 เปอร์เซ็น
ลักษณะอาหาร/สุขภาพหมูดี	คิดเป็นร้อยละ 100 เปอร์เซ็น

คอกหมูหลุมผู้รับอาสาสมัครทดลองเลี้ยงวิจัยโดยนายสงกรานต์ ยะปาละ ให้อาหารหมูสำเร็จรูปโดยกลุ่มเครือข่ายฯผลิตเอง ผลบันทึกการเลี้ยงหมู ทำการชั่งน้ำหนักหมูครั้งที่ 1 ในวันที่ 15 กรกฎาคม 2550

หมูตัวที่ 1 ชื่อ แบ็คแฮม	น้ำหนักชั่งก่อนขึ้นคอก	14.1 กิโลกรัม
หมูตัวที่ 2 ชื่อ วินัส	น้ำหนักชั่งก่อนขึ้นคอก	16.1 กิโลกรัม
หมูตัวที่ 3 ชื่อ น้องแดง	น้ำหนักชั่งก่อนขึ้นคอก	15.4 กิโลกรัม
หมูตัวที่ 4 ชื่อ น้องเล็ก	น้ำหนักชั่งก่อนขึ้นคอก	10.1 กิโลกรัม
	น้ำหนักรวม	55.7 กิโลกรัม

ชั่งน้ำหนักหมูครั้งที่ 2 ในวันที่ 15 กันยายน 2550

หมูตัวที่ 1 ชื่อ แบ็คแฮม	น้ำหนัก	28.5 กิโลกรัม
หมูตัวที่ 2 ชื่อ วินัส	น้ำหนัก	41.5 กิโลกรัม
หมูตัวที่ 3 ชื่อ น้องแดง	น้ำหนัก	46.5 กิโลกรัม
หมูตัวที่ 4 ชื่อ น้องเล็ก	น้ำหนัก	32.5 กิโลกรัม
	น้ำหนักรวม	149 กิโลกรัม

จากการที่ได้ทดลองเลี้ยงหมูไปแล้ว 60 วัน ทำให้เห็นถึงการเจริญเติบโตของหมู คิดเป็นน้ำหนักโดยเฉลี่ยเท่ากับ 37.5 กิโลกรัมต่อตัว

ชั่งน้ำหนักหมูครั้งที่ 3 ในวันที่ 15 ตุลาคม 2550

หมูตัวที่ 1 ชื่อ แบ็คแฮม	น้ำหนัก	46 กิโลกรัม
หมูตัวที่ 2 ชื่อ วินัส	น้ำหนัก	62 กิโลกรัม
หมูตัวที่ 3 ชื่อ น้องแดง	น้ำหนัก	67 กิโลกรัม
หมูตัวที่ 4 ชื่อ น้องเล็ก	น้ำหนัก	45 กิโลกรัม
	น้ำหนักรวม	220 กิโลกรัม

จากการที่ได้ทดลองเลี้ยงหมูไปแล้ว 90 วัน ทำให้เห็นถึงการเจริญเติบโตของหมูขึ้นคิดเป็นน้ำหนักโดยเฉลี่ยเท่ากับ 55 กิโลกรัมต่อตัว น้ำหนักโดยรวม 220 กิโลกรัม และลักษณะพฤติกรรมของหมูที่ทำการเลี้ยงทดลองวิจัยตั้งแต่วันที่ 1 – วันที่ 90 สังเกตเห็นได้ดังนี้

หมูตัวที่ 1 ถึง 4 มีลักษณะพฤติกรรมดังนี้

ลักษณะการกินอาหารกินดี	คิดเป็นร้อยละ 100 เปอร์เซ็น
ลักษณะการถ่ายมูลของหมูเป็นปกติ	คิดเป็นร้อยละ 100 เปอร์เซ็น
ลักษณะอาหาร/สุขภาพหมูดี	คิดเป็นร้อยละ 100 เปอร์เซ็น

คอกหมูหลุมผู้รับอาสาสมัครทดลองเลี้ยงวิจัยโดยนายมาโนช เทพลิงห์ ให้อาหารหมูสำเร็จรูปโดยอาหารบริษัท ผลบันทึกการเลี้ยงหมู ทำการชั่งน้ำหนักหมูครั้งที่ 1 ในวันที่ 15 กรกฎาคม 2550

หมูตัวที่ 1 ชื่อ น้องขาวปาน	น้ำหนักชั่งก่อนขึ้นคอก	15 กิโลกรัม
หมูตัวที่ 2 ชื่อ คุณขาว	น้ำหนักชั่งก่อนขึ้นคอก	13.2 กิโลกรัม
หมูตัวที่ 3 ชื่อ คุณบางแดง	น้ำหนักชั่งก่อนขึ้นคอก	11 กิโลกรัม
หมูตัวที่ 4 ชื่อ น้องขาว	น้ำหนักชั่งก่อนขึ้นคอก	13.4 กิโลกรัม
	น้ำหนักรวม	52.6 กิโลกรัม

ชั่งน้ำหนักหมูครั้งที่ 2 ในวันที่ 15 กันยายน 2550

หมูตัวที่ 1 ชื่อ น้องขาวปาน	น้ำหนัก	41.5 กิโลกรัม
หมูตัวที่ 2 ชื่อ คุณขาว	น้ำหนัก	30.5 กิโลกรัม
หมูตัวที่ 3 ชื่อ คุณบางแดง	น้ำหนัก	30.5 กิโลกรัม
หมูตัวที่ 4 ชื่อ น้องขาว	น้ำหนัก	29.9 กิโลกรัม
	น้ำหนักรวม	132.4 กิโลกรัม

จากการที่ได้ทดลองเลี้ยงหมูไปแล้ว 60 วัน ทำให้เห็นถึงการเจริญเติบโตของหมู คิดเป็นน้ำหนักโดยเฉลี่ยเท่ากับ 33.1 กิโลกรัมต่อตัว

ชั่งน้ำหนักหมูครั้งที่ 3 ในวันที่ 15 ตุลาคม 2550

หมูตัวที่ 1	ชื่อ	น้องขาวปาน	น้ำหนัก	56	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 2	ชื่อ	คุณขาว	น้ำหนัก	55	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 3	ชื่อ	คุณบางแดง	น้ำหนัก	54	กิโลกรัม
หมูตัวที่ 4	ชื่อ	น้องขาว	น้ำหนัก	52	กิโลกรัม
			น้ำหนักรวม	217	กิโลกรัม

จากการที่ได้ทดลองเลี้ยงหมูไปแล้ว 90 วัน ทำให้เห็นถึงการเจริญเติบโตของหมูขึ้นคิดเป็นน้ำหนักโดยเฉลี่ยเท่ากับ 54.3 กิโลกรัมต่อตัว น้ำหนักโดยรวม 217 กิโลกรัม และลักษณะพฤติกรรมของหมูที่ทำการเลี้ยงทดลองวิจัยตั้งแต่วันที่ 1 – วันที่ 90 สังเกตเห็นได้ดังนี้

หมูตัวที่ 1 ถึง 4 มีลักษณะพฤติกรรมดังนี้

ลักษณะการกินอาหารกินดี	คิดเป็นร้อยละ 100 เปอร์เซนต์
ลักษณะการถ่ายมูลของหมูเป็นปกติ	คิดเป็นร้อยละ 100 เปอร์เซนต์
ลักษณะอาหาร/สุขภาพหมูดี	คิดเป็นร้อยละ 100 เปอร์เซนต์

**กิจกรรมเวทีเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมูระหว่างการให้อาหารหมูสำเร็จรูป
จากกลุ่มสมาชิกเครือข่ายฯ ผลิตเอง และอาหารหมูสำเร็จรูปจากบริษัท
ในรูปแบบโรงเรือน 3 ระบบ คือคอกหมูซีเมนต์ คอกหมูยกพื้น และคอกหมูหลุม**

จากการที่นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้ทำการทดลองผสมสูตรอาหารหมูสำเร็จรูปของกลุ่มเครือข่ายฯ ทั้ง 2 สูตรนั้น ทำให้นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานได้รับทราบถึงและต้นทุนของการผลิตอาหารหมูสำเร็จรูป คือสูตรอาหารหมูหย่านม(หมูจะมีน้ำหนักอยู่ที่ 5 – 20 กิโลกรัม) และสูตรอาหารหมูรุ่น(หมูจะมีน้ำหนักตัวอยู่ที่ 20 – 60 กิโลกรัม)

นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยทำการทดลองเปรียบเทียบหาต้นทุนอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯผลิตเอง และต้นทุนอาหารหมูสำเร็จรูปจากบริษัททั้ง โดยทำการเปรียบเทียบหาต้นทุนทั้ง 2 สูตร คือสูตรอาหารหมูหย่านมซึ่งหมูจะมีน้ำหนักอยู่ที่ 5 – 20 กิโลกรัม และสูตรอาหารหมูรุ่นมีน้ำหนักตัวอยู่ที่ 20 – 60 กิโลกรัม ซึ่งจะทำให้นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้รับทราบถึงต้นทุนในการทำอาหารหมูสำเร็จรูปของกลุ่มเครือข่ายฯ ผลิตเองว่ามีต้นทุนในการผลิตที่ถูกกว่าอาหารหมูสำเร็จรูปที่มาจากบริษัทอยู่จริงหรือไม่

**ตารางเปรียบเทียบราคาอาหารหมูสำเร็จรูป
ระหว่างอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มผลิตเองกับอาหารหมูสำเร็จรูปที่ซื้อจากบริษัท
ณ เดือนกรกฎาคม 2550**

อาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มผลิตเอง	อาหารหมูสำเร็จรูปที่ซื้อจากบริษัท
อาหารหมูหย่านม (น้ำหนักหมู 5 -20 ก.ก.) ราคา/กระสอบ(30 ก.ก.) : 410 บาท ราคาเฉลี่ย/ก.ก. : 13.66 บาท เทียบราคา/กระสอบถูกกว่าอาหารบริษัท:110 บ. เทียบราคา/ก.ก.ถูกกว่าอาหารบริษัท : 3.67 บาท	อาหารหมูหย่านม(น้ำหนักหมู 5 -20 ก.ก.) ราคา/กระสอบ(30 ก.ก.) : 520 บาท ราคาเฉลี่ย/ก.ก. : 17.33 บาท เทียบราคา/กระสอบแพงกว่าอาหารกลุ่มฯ:110 บ. เทียบราคา/ก.ก.แพงกว่าอาหารกลุ่มฯ : 3.67 บาท
อาหารหมูรุ่น (น้ำหนักหมู 20 -60 ก.ก.) ราคา/กระสอบ(30 ก.ก.) : 270 บาท ราคาเฉลี่ย/ก.ก. : 9 บาท เทียบราคา/กระสอบถูกกว่าอาหารบริษัท :50 บ. เทียบราคา/ก.ก.ถูกกว่าอาหารบริษัท : 1.66 บาท	อาหารหมูรุ่น(น้ำหนักหมู 20 -60 ก.ก.) ราคา/กระสอบ(30 ก.ก.) : 320 บาท ราคาเฉลี่ย/ก.ก. : 10.66 บาท เทียบราคา/กระสอบแพงกว่าอาหารกลุ่มฯ: 50 บ. เทียบราคา/ก.ก.แพงกว่าอาหารกลุ่มฯ :1.66 บาท

จากการทดลองเปรียบเทียบต้นทุนอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯผลิตเอง และต้นทุนอาหารหมูสำเร็จรูปที่มาจากบริษัท ทั้งสองสูตร คือ อาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯผลิตเองในอาหารหมูหย่านม (น้ำหนักหมู 5 -20 ก.ก.) ราคากระสอบละ(30 ก.ก.) 410 บาท ราคาเฉลี่ย/กิโลกรัมละ 13.66 บาท อาหารหมูสำเร็จรูปจากบริษัทในอาหารหมูหย่านม (น้ำหนักหมู 5 -20 ก.ก.) ราคากระสอบละ(30 ก.ก.) 520 บาท ราคาเฉลี่ย/กิโลกรัมละ 17.66 บาท เมื่อเทียบราคาแล้วอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯ ผลิตเองในอาหารหมูหย่านม (น้ำหนักหมู 5 -20 ก.ก.)มีราคา/กระสอบถูกกว่าอาหารบริษัท 110 บาท เฉลี่ยราคา/ก.ก.มีราคาถูกกว่าอาหารบริษัท 3.67 บาท และเปรียบเทียบหาต้นทุนอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯผลิตเองใน อาหารหมูรุ่น (น้ำหนักหมู 30 -60 ก.ก.)ราคากระสอบละ(30 ก.ก.) 270 บาท ราคาเฉลี่ย/กิโลกรัมละ 9 บาท อาหารหมูสำเร็จรูปจากบริษัทในอาหารหมูรุ่น (น้ำหนักหมู 30 -60 ก.ก.) ราคากระสอบละ(30 ก.ก.) 320 บาท ราคาเฉลี่ย/กิโลกรัมละ 10.66 บาท เมื่อเทียบราคาแล้วอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯ ผลิตเองในอาหารหมูรุ่น (น้ำหนักหมู 30 -60 ก.ก.) มีราคา/กระสอบถูกกว่าอาหารบริษัท 50 บาท เฉลี่ยราคา/ก.ก.มีราคาถูกกว่าอาหารบริษัท 1.66 บาท

กิจกรรมส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกวัตถุดิบที่จะนำมาเป็นส่วนผสมในการทำอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายเกษตรกรมยังยืนดอยเต่าผลิตเอง

นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยร่วมกับสมาชิกเกษตรกรเครือข่ายฯได้ร่วมกันปลูกเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดสัตว์ในพื้นที่ไร่ของนายศรีวงศ์ ฟูตัน จำนวนพื้นที่ 5 ไร่ ซึ่งใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดสัตว์ทั้งหมด 2 กระสอบ คิดเป็นน้ำหนักกระสอบละ 10 กิโลกรัม รวมจำนวนน้ำหนักเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดที่ใช้ปลูกคิดเป็น 20 กิโลกรัม โดยนักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัย ทีมงานวิจัยและสมาชิกเกษตรกรเครือข่ายฯ ร่วมกันปลูกเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดสัตว์ในเดือนมิถุนายน 2550 ซึ่งเป็นช่วงที่กำลังจะเข้าฤดูฝน การดูแลรักษาโดยการให้พืชได้กินน้ำฝนตามฤดูกาล และบำรุงต้นโดยการใส่ปุ๋ยคอก(ขี้หมู)ที่ได้จากการเลี้ยงหมูของสมาชิกเกษตรกรเครือข่ายฯ จำนวน 2 ครั้ง คือหลังแรกใส่ปุ๋ยคอก(ขี้หมู)หลังการปลูกได้ 15 วัน และครั้งที่สองใส่ปุ๋ยคอก(ขี้หมู)เมื่อพืชเจริญเติบโตได้ 30 วัน ผลผลิตที่จะได้จะอยู่ที่ไร่ละ 500 กิโลกรัม รวมแล้วนักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัย ทีมงานวิจัยและสมาชิกเกษตรกรเครือข่ายฯจะมีวัตถุดิบเก็บไว้เป็นส่วนผสมของอาหารหมูสำเร็จรูปที่สมาชิกเครือข่ายฯผลิตเองถึง 2,500 กิโลกรัม ซึ่งถือว่ามีความเพียงพอต่อการนำมาเป็นวัตถุดิบในส่วนผสมของอาหารหมูสำเร็จรูปของสมาชิกเครือข่ายฯ

กิจกรรมเวทีสรุปบทเรียนผลการดำเนินงานโครงการวิจัยในระยะที่ 2

นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยนำข้อมูลที่ได้มาสรุปบทเรียนกระบวนการทำงานในกิจกรรมที่ผ่านมา เพื่อแสวงหาคำตอบของการทำงานวิจัยในครั้งนี้ซึ่งกระบวนการแสวงหาคำตอบที่ได้ก็คือเกษตรกรสมาชิกเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอยแต่ต้องการเลี้ยงหมูโดยการฟัดตน ซึ่งความจำกัดความของการฟัดตนเองของสมาชิกเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอยแต่เริ่มตั้งแต่การฟัดตนเองในเรื่องของลดต้นทุนในการให้อาหารหมู ฟัดตนเองในเรื่องของโรงเรือนที่ใช้เลี้ยงหมูทั้งแบบคอกซีเมนต์ คอกยกพื้น และคอกหมูหลุม การฟัดตนเองในเรื่องของวัตถุดิบและสมุนไพรที่นำมาใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตอาหารหมูสำเร็จรูปซึ่งวัตถุดิบหลักๆ ส่วนใหญ่ก็ล้วนแล้วแต่จะมาจากชุมชน เช่น ข้าวโพด รำละเอียด สมุนไพร ขมิ้น ปลายไฟฟ้ายาง ฯลฯ เป็นต้น สมาชิกเครือข่ายผู้เลี้ยงหมูต้องการได้มีอาหารหมูสำเร็จรูปที่ได้มาจากสมาชิกกลุ่มเครือข่ายฯช่วยกันผลิตขึ้นเองในชุมชน โดยนำวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาเป็นส่วนผสมในการทำอาหารหมูสำเร็จรูปเพื่อที่สมาชิกเครือข่ายผู้เลี้ยงหมูจะได้มีต้นทุนในการเลี้ยงหมูที่ต่ำ กำไรมากและใช้ระยะเวลาในการเลี้ยงที่ไม่นานเหมือนในอดีตที่ผ่านมา นับว่าเป็นเรื่องที่ยั่งยืนสำหรับการให้อาหารหมูในแต่ละมื้อ ข้อดีของอาหารหมูสำเร็จรูปคือ สะดวก รวดเร็ว และง่ายในเรื่องของรูปแบบการให้อาหารหมูในแต่ละวันสำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงหมู ชุมชนมีเนื้อหมูที่มีคุณภาพ ราคาถูกไว้บริโภคในชุมชน พ่อค้าในชุมชนสามารถซื้อหมูจากสมาชิกเครือข่ายฯเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูในราคาที่ถูกลงกว่าฟาร์มบริษัท เกิดเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชน สมาชิกเครือข่ายฯ และเกษตรกรในชุมชนมีรายได้จากการปลูกข้าวโพดสัตว์เพื่อจำหน่ายให้กับสมาชิกกลุ่มเครือข่ายฯที่ผลิตอาหารหมูสำเร็จรูป และวัตถุดิบที่ใช้เป็นส่วนผสมในการทำอาหารหมูสำเร็จรูปนั้นก็ล้วนแล้วแต่จะมาจากทรัพยากรในท้องถิ่นโดยตรง สมาชิกกลุ่มเครือข่ายผู้ผลิตอาหารหมูสำเร็จรูปได้ซื้อวัตถุดิบได้ในราคาที่ถูกลง เกษตรกรในชุมชนก็ลดต้นทุนในด้านการทำเกษตรโดยการนำปุ๋ยคอก(ขี้หมู)ที่ได้จากการเลี้ยงหมูในชุมชนมาใส่ในไร่นาของตนเอง เกิดการหมุนเวียนทรัพยากรในชุมชน นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัย ทีมงานวิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชนเกิดการคิดวิเคราะห์ บันทึก สรุปผล เรียบเรียงนำเสนอในหลักของกระบวนการทำงานในด้านโครงการวิจัยเพื่อการเลี้ยงหมูของเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืน ตำบลบ้านแอ่น อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่เป็น

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยโครงการวิจัยเรื่องการเลี้ยงหมูเพื่อการพึ่งตนเองของเครือข่ายเกษตรกรมัยยังยืนคอยเต่า ตำบลบ้านแอ่น อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ ในครั้งนี้ต้องการศึกษาของการพัฒนากระบวนการเลี้ยงหมูเพื่อนำไปสู่การพึ่งตนเองของเครือข่ายเกษตรกรมัยยังยืนคอยเต่า ซึ่งจะช่วยใหเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูในชุมชนตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเลี้ยงหมู และเข้าใจแนวทางการแก้ไขปัญหาพร้อมกันอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืนในชุมชน ชุมชนจะสามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น และครอบครัวเป็นสุขในที่สุด ซึ่งเป็นสิ่งที่นักวิจัยและทีมวิจัยต้องการอยากจะทำให้เกิดขึ้นในชุมชน นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัย ได้แบ่งวิธีการดำเนินงานวิจัยออกเป็น 2 ช่วง คือช่วงระยะเวลาการดำเนินการวิจัยช่วงที่ 1 เริ่มตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2549 ถึงเดือนมกราคม 2550 และช่วงระยะเวลาการดำเนินการวิจัยช่วงที่ 2 เริ่มตั้งแต่เดือนเมษายน ถึงเดือนพฤศจิกายน 2550 ซึ่งแต่ละช่วงระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัยนั้นได้ดำเนินการตามกิจกรรมที่วางไว้ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย โดยช่วงระยะเวลาโครงการวิจัยระยะที่ 1 นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้ดำเนินการไปตามกิจกรรมดังนี้

1. ประชุมทีมวิจัยเพื่อสร้างความเข้าใจและวางแผนการทำงานร่วมกัน
2. เวทีถอดบทเรียนการดำเนินงานของกลุ่ม
3. ศึกษาบริบทชุมชน
 - ข้อมูลชุมชน
 - ขั้นตอนการดำเนินงานของกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม การระดมทุน การบริหารจัดการ วัตถุประสงค์ และการตลาด
4. เวทีวิเคราะห์เศรษฐกิจชุมชน
5. เวทีออกแบบวิธีการเก็บข้อมูล แหล่ง ราคา ปริมาณวัตถุดิบ ที่นำมาผลิตอาหารหมู และทดลองเครื่องมือ พร้อมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูลในชุมชน
6. ศึกษาฐาน การพัฒนากระบวนการเลี้ยงหมูแบบครบวงจร
7. อบรม ขยายความรู้ กระบวนการเลี้ยงหมูแบบครบวงจร ผู้ชุมชน
8. เวทีสรุปบทเรียนการดำเนินงานในระยะแรก

และช่วงระยะเวลาโครงการวิจัยระยะที่ 2 นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้ดำเนินการไปตามกิจกรรมดังนี้

1. ประชุมทีมวิจัยในช่วงระยะเวลาที่ 2
2. ออกแบบการเก็บข้อมูลเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมูระหว่างการให้อาหารหมูสำเร็จรูปจากกลุ่มสมาชิกเครือข่ายฯผลิตเองและอาหารหมูสำเร็จรูปจากบริษัทในรูปแบบโรงเรือน 3 ระบบ คือคอกหมูซีเมนต์ คอกหมู ยกพื้น และคอกหมูหลุม
3. ทดลองทำอาหารหมูสำเร็จรูป
4. สรรหาลูกหมูที่จะนำมาเลี้ยงเพื่อทดลองการทำวิจัย
5. จัดเก็บข้อมูลอัตราการเจริญเติบโตของหมูระหว่างการให้อาหารหมูสำเร็จรูปจากกลุ่มสมาชิกเครือข่ายผลิตเองและอาหารหมูสำเร็จรูปจากบริษัทในรูปแบบโรงเรือน 3 ระบบคือคอกหมูซีเมนต์ คอกหมูยกพื้น และคอกหมูหลุม
6. เปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมูระหว่างการให้อาหารหมูสำเร็จรูปจากกลุ่มสมาชิกเครือข่ายผลิตเองและอาหารสำเร็จรูปจากบริษัทในรูปแบบโรงเรือน 3 ระบบ คือคอกหมูซีเมนต์ คอกหมูยกพื้น และคอกหมูหลุม
7. ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกวัตถุดิบที่จะนำมาเป็นส่วนผสมในการทำอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯจะผลิตเอง
8. เสร็จสิ้นบทเรียนผลการดำเนินงานโครงการวิจัยในระยะที่ 2

1.สรุปผลการวิจัยในช่วงระยะเวลาการดำเนินงานในช่วงที่ 1 และช่วงที่ 2

1.1 ประชุมทีมวิจัยเพื่อสร้างความเข้าใจและวางแผนการทำงานร่วมกัน

จากการจัดประชุมทีมวิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจและวางแผนการทำงานร่วมกัน ถือว่าเป็นเวทีเริ่มต้นของการทำงานวิจัยในชุมชน และเป็นงานวิจัยชิ้นแรกของกลุ่มเครือข่ายฯ เป็นงานวิจัยที่ต้องการดำเนินงานเพื่อพัฒนากระบวนการเลี้ยงหมูเพื่อนำไปสู่การพึ่งตนเองของเกษตรกรสมาชิกเครือข่ายผู้เลี้ยงหมู

1.2 เวิร์กช็อปการเรียนรู้การดำเนินงานของกลุ่ม

สืบเนื่องต่อจากการจัดเวทีประชุมทีมวิจัยเพื่อสร้างความเข้าใจและวางแผนการทำงานร่วมกัน ในเวิร์กช็อปการเรียนรู้การดำเนินงานของกลุ่มได้มีการทบทวนประสบการณ์บทเรียนการดำเนินงานของกลุ่มสมาชิกเกษตรกรผู้เลี้ยงหมู ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานวิจัย

จากการถอดบทเรียนการเลี้ยงหมูเพื่อการฟุ้งตนเองของเครือข่ายเกษตรกรมัยยังยืนคอย
เต้าได้ข้อสรุป ได้เป็น 7 ประการที่สำคัญด้วยกัน ดังนี้

1. โรงเรือน
2. ประเภทหมูที่เลี้ยง
3. รูปแบบการเลี้ยง
4. การดูแลรักษาหมู
5. การตลาด
6. ต้นทุนของการเลี้ยงหมู
7. กำไรที่ได้จากการเลี้ยงหมู

โรงเรือน โรงเรือนของหมูที่เลี้ยงกันในเครือข่ายฯ มีอยู่ 3 แบบ คือ คอกหมูยกพื้น
คอกหมูซีเมนต์ และคอกหมูหลุม

ประเภทหมูที่เลี้ยง ประเภทหมูที่เกษตรกรเลี้ยงกันในเครือข่ายฯ มีอยู่ 3 ประเภท โดย
แบ่งประเภทการเลี้ยงเลี้ยงตามลำดับที่นิยมกันได้เป็น หมูรุ่น หมูแม่พันธุ์ และหมูพ่อพันธุ์

รูปแบบการเลี้ยง การเลี้ยงหมูจะมีการเลี้ยงอยู่ 2 แบบ คือ การเลี้ยงแบบสมัยใหม่
และแบบสมัยเก่า การเลี้ยงแบบสมัยใหม่จะเป็นการเลี้ยงแบบให้อาหารสำเร็จรูป ส่วนการเลี้ยง
แบบสมัยเก่าจะเป็นการเลี้ยงแบบให้อาหารตามธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่น (ไม่ให้อาหารสำเร็จรูป)

การดูแลรักษาหมู คือ การดูแลรักษาโดยการทำความสะอาดคอกหมู ทำความสะอาด
ตัวหมู และการให้วัคซีนรักษาป้องกันโรค วัคซีนที่ใช้ในการรักษาก็จะมี ชาติเหล็ก, อหิวา,
พิษสุนัขบ้าเทียม, แก้วไข, ท้องร่วง

การตลาด ลักษณะของตลาดหมูในชุมชนจะมีอยู่ 3 แบบ แบบที่ 1 คือแบบซุ่ม
แบบขายเป็นตัว แบบขายซังเป็นกิโล

ต้นทุนของการเลี้ยงหมู ต้นทุนของการเลี้ยงหมูของสมาชิกเครือข่ายเกษตรกร
มัยยังยืนคอยเต้าแบ่งได้เป็น 3 ต้นทุน คือ 1. ต้นทุนของลูกหมูที่จะนำมาเลี้ยงเป็นหมูขุน 2. ต้นทุนของ
อาหารหมู 3. ต้นทุนของเรื่องวัคซีนหรือยารักษาโรค

กำไรที่ได้จากการเลี้ยงหมู กำไรที่ได้จากการเลี้ยงหมู คือกำไรที่ได้จากการจำหน่าย
หมูขุนหรือหมูรุ่น และจากการจำหน่ายลูกหมู

1.3 ศึกษาบริบทชุมชน

ข้อมูลชุมชน ตำบลบ้านแอ่น อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ เป็นชุมชนดั้งเดิม อยู่กันมานานหลายชั่วอายุคน ตั้งอยู่ติดกับแม่น้ำปิง มี 4 หมู่บ้านคือ หมู่ที่ 1 บ้านวังหม้อ หมู่ที่ 2 บ้านแอ่นใหม่ หมู่ที่ 3 บ้านแอ่นจัดสรร และหมู่ที่ 4 บ้านห้วยทรายมูล มีเนื้อที่ทำการเกษตรทั้งหมด 8,389 ไร่ จากพื้นที่ทั้งหมด 15,250 ไร่ หรือ 32 ตารางกิโลเมตร มีประชากรจำนวน 2,851 คน แยกเป็นชาย 1,431 คน หญิง 1,420 คน ความหนาแน่นประชากรต่อพื้นที่ 89 คน/ตารางกิโลเมตร

ขั้นตอนการดำเนินงานของกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม การระดมทุน การบริหารจัดการ วัตถุประสงค์ การตลาด

สมาชิกเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนดอยเต่ามีการระดมทุนกัน โดยการมีการออมทรัพย์กันเป็นประจำทุกเดือนในเวลาที่มีการประชุมประจำเดือนของกลุ่มสมาชิกเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนดอยเต่า ตำบลบ้านแอ่น อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ โดยจะมีการประชุมกันเป็นทุกเดือน

1.4 เวทีวิเคราะห์เศรษฐกิจชุมชน

อาชีพของคนในชุมชนตำบลบ้านแอ่นส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการทำเกษตรเป็นหลัก มีการทำการเกษตรในระบบเกษตรแผนใหม่ ซึ่งเป็นระบบการเกษตรที่ต้องใช้ต้นทุนการผลิตสูง ทั้งในเรื่องของเครื่องจักรกล และสารเคมีทางการเกษตร ในบางช่วงฤดูกาลผลิต เกษตรกรประสบกับภาวะสินค้าล้นตลาด สินค้าราคาตกต่ำ ก่อให้เกิดการขาดทุน มีหนี้สินเพิ่มขึ้น รายได้เฉลี่ยต่อคนอยู่ที่ประมาณ 2,500 – 2,600 บาทต่อปี ซึ่งถือว่ามียาได้น้อยมาก

การเลี้ยงสัตว์ถือว่าเป็นอีกอาชีพหนึ่งที่ทำรายได้ให้กับชุมชนตำบลบ้านแอ่น โดยเฉพาะการเลี้ยงหมู ซึ่งเป็นที่นิยมของเกษตรกรมานานหลายชั่วอายุคน

1.5 เวทีออกแบบวิธีการเก็บข้อมูล แหล่ง ราคา ปริมาณวัตถุดิบ ที่นำมาผลิตอาหารหมู และทดลองเครื่องมือ พร้อมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูลในชุมชน

จากการจัดเวทีการออกแบบวิธีการเก็บข้อมูล แหล่ง ราคา ปริมาณวัตถุดิบที่นำมาผลิตอาหารหมูและทดลองใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลนั้น ทางทีมงานวิจัยได้ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ในการออกเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคลซึ่งมีทั้งหมด 60 รายจากสมาชิกเครือข่ายทั้งหมด 60 ครอบครัว โดยแบ่งความสำคัญของข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน คือ

ข้อมูลส่วนที่ 1 ส่วนที่เป็นข้อมูลทั่วไป ระบุถึงจำนวนสมาชิกเกษตรกรเครือข่ายผู้เลี้ยงหมูเพศชาย และเพศหญิง มีจำนวนเท่าไร ในที่นี้ได้เทียบออกมาเป็นเปอร์เซ็นต์/ร้อยละ

ข้อมูลส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลพื้นฐาน ระบุถึงเรื่องเกี่ยวกับตัวหมู การดูแลรักษาหมู การตลาด กำไรสุทธิจากขายหมู ต้นทุนการเลี้ยงหมูในปัจจุบัน อะไรที่เป็นสาเหตุที่ทำให้ต้นทุนการเลี้ยงหมูในปัจจุบันมีต้นทุนการเลี้ยงที่สูง สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูจะลดต้นทุนการเลี้ยงหมูได้ด้วยวิธีใดที่จะทำให้มีต้นทุนการเลี้ยงหมูน้อยที่สุด ในชุมชนของสมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูมีวัตถุดิบอะไรบ้างที่จะมาผลิตอาหารหมู ถ้าสมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูมีวัตถุดิบในการผลิตอาหารหมู และคิดว่าจะสามารถผลิตวัตถุดิบได้เพียงพอหรือไม่ และถ้ากลุ่มเครือข่ายเกษตรกรมียั่งยืนคอยแต่จะผลิตอาหารหมู สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูจะส่งเสริมให้มีการผลิตหรือไม่

ข้อมูลส่วนที่ 3 เป็นส่วนที่ให้สมาชิกเกษตรกรเครือข่ายผู้เลี้ยงหมูได้แสดงความคิดเห็น และเสนอแนะเกี่ยวกับการเลี้ยงหมู ซึ่งเป็นข้อมูลเพิ่มเติมที่ไม่ได้อยู่ในแบบสัมภาษณ์

สรุปผลที่ได้จากการเก็บข้อมูลดังนี้

จากการเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงหมูที่ทีมงานวิจัยได้เก็บข้อมูล ซึ่งแบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ทั้งนี้ก็เพื่อให้เกษตรกรผู้เลี้ยงหมูมีความเข้าใจในแบบสัมภาษณ์ และให้ข้อมูลที่แท้จริงกับทีมงานวิจัย

ข้อมูลส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

จากการเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงหมูที่เป็นสมาชิกเครือข่ายเกษตรกรมียั่งยืนคอยเต่า ต.บ้านแอ่น อ.คอยเต่า จ.เชียงใหม่ ในส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและทำให้ทราบข้อมูลเท็จจริงของสมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูได้ดังนี้

เกษตรกรผู้เลี้ยงหมูที่เป็นสมาชิกเครือข่ายเกษตรกรมียั่งยืนคอยเต่าจำนวน 60 ครอบครัว

คิดเป็นเพศชายร้อยละ 66.67 %

คิดเป็นเพศหญิงร้อยละ 33.33 %

ข้อมูลส่วนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐาน

1. เรื่องหมู จากการเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงหมูที่เป็นสมาชิกเครือข่ายเกษตรกรมียั่งยืนคอยเต่า ต.บ้านแอ่น อ.คอยเต่า จ.เชียงใหม่ ในส่วนที่ 2 เรื่องหมูทำให้ทราบข้อมูลเท็จจริงของสมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูได้ดังนี้

1.1 สำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูที่เป็นสมาชิกเครือข่ายฯ ในการเลี้ยงหมูต่อครั้ง /ต่อรุ่น
ของสมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูสรุปได้ข้อมูลดังนี้

1.1.1 จำนวนหมูที่สมาชิกเกษตรกรเลี้ยงต่อครั้ง/รุ่น 1 – 2 ตัว

คิดเป็นร้อยละ 25.00 %

1.1.2 จำนวนหมูที่สมาชิกเกษตรกรเลี้ยงต่อครั้ง/รุ่น 3 – 5 ตัว

คิดเป็นร้อยละ 56.66 %

1.1.3 จำนวนหมูที่สมาชิกเกษตรกรเลี้ยงต่อครั้ง/รุ่น 6 – 10 ตัว

คิดเป็นร้อยละ 15.00 %

1.1.4 จำนวนหมูที่สมาชิกเกษตรกรเลี้ยงต่อครั้ง/รุ่น 10 ตัวขึ้นไป

คิดเป็นร้อยละ 03.34 %

1.2 สำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูที่เป็นสมาชิกเครือข่ายฯ จำแนกตามชนิดสายพันธุ์ที่
เลี้ยงของสมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูสรุปได้ข้อมูลดังนี้

1.2.1 ไม่รู้จักสายพันธุ์ที่เลี้ยง คิดเป็นร้อยละ 51.66 %

1.2.2 รู้จักสายพันธุ์ที่เลี้ยงเป็นสายพันธุ์พื้นเมือง คิดเป็นร้อยละ 11.66 %

1.2.3 รู้จักสายพันธุ์ที่เลี้ยงเป็นสายพันธุ์สายเดียว คิดเป็นร้อยละ 05.00 %

1.2.4 รู้จักสายพันธุ์ที่เลี้ยงเป็นสายพันธุ์สองสายเลือด(แลนด์เลตผสมราทไวท์)

คิดเป็นร้อยละ 20.00 %

1.2.5 รู้จักสายพันธุ์ที่เลี้ยงเป็นสายพันธุ์สามสายเลือด(แลนด์เลต+ราทไวท์

+ดูลอกเจอร์ซี่)

คิดเป็นร้อยละ 11.68 %

1.3 สำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูที่เป็นสมาชิกเครือข่ายฯ จำแนกเป็นประเภทที่เลี้ยงของ
สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูสรุปได้ข้อมูลดังนี้

1.3.1 ประเภทที่เลี้ยงเป็นหมูรุ่น/ขุน คิดเป็นร้อยละ 64.52 %

1.3.1.1 แบ่งเป็นเพศผู้ คิดเป็นร้อยละ 50.00 %

1.3.1.2 แบ่งเป็นเพศเมีย คิดเป็นร้อยละ 50.00 %

1.3.2 ประเภทที่เลี้ยงเป็นหมูพ่อพันธุ์ คิดเป็นร้อยละ 01.80 %

1.3.3 ประเภทที่เลี้ยงเป็นหมูแม่พันธุ์ คิดเป็นร้อยละ 33.68 %

1.4 สำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูที่เป็นสมาชิกเครือข่ายฯ จำแนกลักษณะโรงเรือนที่เลี้ยง
ของสมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูสรุปได้ข้อมูลดังนี้

1.4.1 ลักษณะโรงเรือนที่เลี้ยงเป็นคอกซีเมนต์	คิดเป็นร้อยละ	41.66 %
1.4.2 ลักษณะโรงเรือนที่เลี้ยงเป็นคอกยกพื้น	คิดเป็นร้อยละ	40.00 %
1.4.3 ลักษณะโรงเรือนที่เลี้ยงเป็นคอกหลุม	คิดเป็นร้อยละ	03.34 %
1.4.4 ลักษณะโรงเรือนที่เลี้ยงเป็นแบบอื่นๆ (มัดกับต้นไม้)	คิดเป็นร้อยละ	15.00 %

1.5 สำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูที่เป็นสมาชิกเครือข่ายฯ จำแนกลักษณะการเลี้ยงรูปแบบการให้อาหารหมู ปริมาณการให้อาหารหมูของสมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูสรุปได้ข้อมูลดังนี้

1.5.1 รูปแบบ/ลักษณะการให้อาหารหมูของสมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูจำแนกรูปแบบลักษณะการให้ดังนี้

1.5.1.1 การให้อาหารแบบสมัยเก่า	คิดเป็นร้อยละ	08.33 %
1.5.1.2 การให้อาหารแบบสมัยใหม่	คิดเป็นร้อยละ	36.66 %
1.5.1.3 การให้อาหารแบบผสม(แบบสมัยเก่า+แบบสมัยใหม่)	คิดเป็นร้อยละ	55.01 %

1.5.2 การให้อาหารหมูสำเร็จรูปของสมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมู จำแนกรูปแบบการให้อาหารดังนี้

1.5.2.1 ลักษณะการให้อาหารสำเร็จรูปแบบแห้ง	คิดเป็นร้อยละ	03.33 %
1.5.2.1 ลักษณะการให้อาหารสำเร็จรูปแบบเปียก	คิดเป็นร้อยละ	60.00 %
1.5.2.3 ลักษณะการให้อาหารสำเร็จรูปแบบผสม	คิดเป็นร้อยละ	36.67 %

1.5.3 จำนวนการให้อาหารหมูของสมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูต่อวัน/ครั้ง

1.5.3.1 จำนวนอาหารที่ให้ 1 มื้อต่อวัน	คิดเป็นร้อยละ	00.00 %
1.5.3.2 จำนวนอาหารที่ให้ 2 มื้อต่อวัน	คิดเป็นร้อยละ	100.00 %
1.5.3.3 จำนวนอาหารที่ให้ 3 มื้อต่อวัน	คิดเป็นร้อยละ	00.00 %
1.5.3.4 จำนวนอาหารที่ให้ 4 มื้อต่อวันขึ้นไป	คิดเป็นร้อยละ	00.00 %

1.5.4 จำนวนปริมาณการให้อาหารหมูต่อครั้ง/ต่อหมู 1 ตัว ของสมาชิกเครือข่ายฯ
ผู้เลี้ยงหมู

1.5.4.1 จำนวนปริมาณการให้อาหารหมู		
ในปริมาณครั้งละครั้งกิโลกรัม	คิดเป็นร้อยละ	08.34 %
1.5.4.2 จำนวนปริมาณการให้อาหารหมู		
ในปริมาณครั้งละ 1 กิโลกรัม	คิดเป็นร้อยละ	91.66 %
1.5.4.3 จำนวนปริมาณการให้อาหารหมู		
ในปริมาณครั้งละ 2 กิโลกรัม	คิดเป็นร้อยละ	00.00 %
1.5.4.4 จำนวนปริมาณการให้อาหารหมู		
ในปริมาณครั้งละ 3 กิโลกรัมขึ้นไป	คิดเป็นร้อยละ	00.00 %

1.5.5 นอกจากการให้อาหารสำเร็จรูปแล้วสมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูยังให้อาหาร
เสริมอีกคิดเป็นจำนวน

1.5.5.1 ให้อาหารเสริม	คิดเป็นร้อยละ	75.00 %
1.5.5.2 ไม่ให้อาหารเสริม	คิดเป็นร้อยละ	25.00 %

1.5.6 ลักษณะการให้น้ำหมูของสมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูมีลักษณะการให้น้ำ
3 แบบคิดเป็นจำนวน

1.5.6.1 ให้น้ำหมูแบบราง	คิดเป็นร้อยละ	50.00 %
1.5.6.2 ให้น้ำหมูแบบก๊อกปากเปิด	คิดเป็นร้อยละ	50.00 %
1.5.6.3 ให้น้ำหมูแบบวิธีอื่นๆ	คิดเป็นร้อยละ	00.00 %

2. การดูแลรักษาหมู

จากการเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงหมูที่เป็นสมาชิกเครือข่าย
เกษตรกรยังขึ้นคอยเต่า ต.บ้านแอ่น อ.คอยเต่า จ.เชียงใหม่ ในส่วนของการดูแลรักษาหมูทำให้
ทราบข้อมูลที่แท้จริงของสมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูได้ดังนี้

2.1 ใน 1 อาทิตย์สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูเคยทำสะอาดหมูหรือไม่ จากข้อมูล
สรุปแล้วได้ดังนี้

2.1.1 เคยทำความสะอาดหมู	คิดเป็นร้อยละ	66.66 %
2.1.2 ไม่เคยทำความสะอาดหมู	คิดเป็นร้อยละ	33.34 %

2.2 หมู่ที่สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูในหมู 1 รุ่น สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูเคยใช้ยาวัคซีนป้องกันโรคหรือไม่

2.2.1. สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูเคย

ใช้ยาวัคซีนในการป้องกันโรค คิดเป็นร้อยละ 66.66 %

2.2.1.1 ใช้ยาป้องกันอหิวา คิดเป็นร้อยละ 66.66 %

2.2.1.2 ใช้ยาป้องกันท้องร่วง คิดเป็นร้อยละ 63.33 %

2.2.1.3 ใช้ยาป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าเทียม คิดเป็นร้อยละ 61.66 %

2.2.1.4 ใช้ยาป้องกันโรคอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 00.00 %

2.2.2 สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูไม่เคย

ใช้ยาวัคซีนในการป้องกันโรค คิดเป็นร้อยละ 33.34 %

2.3. ถ้าหากหมูเป็นโรคสมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูเคยใช้ยาสมุนไพรมาใช้ในการรักษาหรือไม่

2.3.1 สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูใช้

สมุนไพรมาใช้ในการรักษา คิดเป็นร้อยละ 45.00 %

2.3.2 สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูไม่เคยใช้

สมุนไพรมาใช้ในการรักษา คิดเป็นร้อยละ 55.00 %

2.4 จากการเลี้ยงหมูของสมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูเคยประสบปัญหาเรื่องใดมากที่สุดในการเลี้ยงหมู

2.4.1 ประสบปัญหาเรื่องอาหารราคาแพง คิดเป็นร้อยละ 73.33 %

2. 4.2 ประสบปัญหาเรื่องหมูเป็นโรค คิดเป็นร้อยละ 20.00 %

2.4.3 ประสบปัญหาเรื่องโรงเรือน คิดเป็นร้อยละ 02.00 %

2.4.4 ประสบปัญหาเรื่องกลิ่นเหม็น คิดเป็นร้อยละ 04.67 %

2.4.5 ประสบปัญหาเรื่องอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 00.00 %

3. การตลาด

จากการเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงหมูที่เป็นสมาชิกเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอยเต่า ต.บ้านแ่น อ.คอยเต่า จ.เชียงใหม่ ในส่วนของการการตลาดทำให้ทราบข้อมูลที่แท้จริงของสมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูได้ดังนี้

3.1 สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูขายหมูกันแบบใด

3.1.1 สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูขายแบบซุ่ม	ร้อยละ 33.33 %
3.1.2 สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูขายแบบเป็นตัว	ร้อยละ 66.67 %
3.1.3 สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูขายแบบซึ่งเป็นกิโล	ร้อยละ 00.00 %

3.2 และสมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูคิดว่าขายหมูแบบใดจะได้กำไรมากที่สุด

3.2.1 สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูคิดว่าขายแบบซุ่ม	ร้อยละ 41.66 %
3.2.2 สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูคิดว่าขายแบบเป็นตัว	ร้อยละ 57.33 %
3.2.3 สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูคิดว่าขายแบบซึ่งเป็นกิโล	ร้อยละ 01.01 %

4. กำไรสุทธิ

จากการเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงหมูที่เป็นสมาชิกเครือข่ายเกษตรกรมัยยืนคอยเต่า ต.บ้านแอ่น อ.คอยเต่า จ.เชียงใหม่ ในส่วนของกำไรสุทธิทำให้ทราบข้อมูลที่แท้จริงของสมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูได้ดังนี้

4.1 กำไรสุทธิที่ได้จากการเลี้ยงหมูในราคา 100 – 200 บาท	ร้อยละ 08.34 %
4.2 กำไรสุทธิที่ได้จากการเลี้ยงหมูในราคา 201 – 300 บาท	ร้อยละ 66.66 %
4.3 กำไรสุทธิที่ได้จากการเลี้ยงหมูในราคา 301 บาทขึ้นไป	ร้อยละ 25.00 %

5. ต้นทุนการเลี้ยงหมูในปัจจุบัน

จากการเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงหมูที่เป็นสมาชิกเครือข่ายเกษตรกรมัยยืนคอยเต่า ต.บ้านแอ่น อ.คอยเต่า จ.เชียงใหม่ ในส่วนของต้นทุนการเลี้ยงหมูในปัจจุบันทำให้ทราบข้อมูลที่แท้จริงของสมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูได้ดังนี้

5.1 สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูคิดว่าต้นทุนการเลี้ยงหมูในปัจจุบันสูง	ร้อยละ 91.66 %
5.2 สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูคิดว่าต้นทุนการเลี้ยงหมูในปัจจุบันไม่สูง	ร้อยละ 08.34 %

6. อะไรที่เป็นสาเหตุที่ทำให้ต้นทุนการเลี้ยงหมูในปัจจุบันมีต้นทุนการเลี้ยงที่สูง

จากการเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงหมูที่เป็นสมาชิกเครือข่ายเกษตรกรมัยยืนคอยเต่า ต.บ้านแอ่น อ.คอยเต่า จ.เชียงใหม่ ในส่วนของสาเหตุที่ทำให้ต้นทุนการ

เลี้ยงหมูในปัจจุบันมีต้นทุนการเลี้ยงที่สูงทำให้ทราบข้อมูลเท็จจริงของสมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูได้ดังนี้

6.1 สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูคิดว่ามาจากลูกหมู	ร้อยละ 70.00 %
6.2 สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูคิดว่ามาจากอาหารสำเร็จรูป	ร้อยละ 29.00 %
6.3 สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูคิดว่ามาจากปัจจัยอื่นๆ	ร้อยละ 01.00 %

7. สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูจะลดต้นทุนการเลี้ยงหมูได้ด้วยวิธีใดที่จะทำให้มีต้นทุนการเลี้ยงหมูน้อยที่สุด

จากการเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงหมูที่เป็นสมาชิกเครือข่ายเกษตรกรมัยยังยืนคอยเต่า ต.บ้านแอ่น อ.คอยเต่า จ.เชียงใหม่ ในส่วนของจะลดต้นทุนการเลี้ยงหมูได้ด้วยวิธีใดที่จะทำให้ต้นทุนการเลี้ยงหมูน้อยที่สุดให้ทราบข้อมูลเท็จจริงของสมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูได้ดังนี้

7.1 สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูจะผลิตลูกหมูเอง	ร้อยละ 75.00 %
7.2 สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูจะลดอาหารสำเร็จรูป	ร้อยละ 05.00 %
7.3 สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูจะผลิตอาหารหมูเอง	ร้อยละ 20.00 %

8. ในชุมชนของสมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูมีวัตถุดิบอะไรบ้างที่จะมาผลิตอาหารหมู

จากการเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงหมูที่เป็นสมาชิกเครือข่ายเกษตรกรมัยยังยืนคอยเต่า ต.บ้านแอ่น อ.คอยเต่า จ.เชียงใหม่ ในส่วนของชุมชนสมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูมีวัตถุดิบอะไรที่จะมาผลิตอาหารหมู และทำให้ทราบข้อมูลเท็จจริงของสมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูได้ดังนี้

8.1 สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูมีข้าวโพดสัตว์	ร้อยละ 06.66 %
8.2 สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูมีเกลบ	ร้อยละ 40.00 %
8.3 สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูมีปลายข้าว	ร้อยละ 33.34 %
8.4 สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูมีกล้วย	ร้อยละ 20.00 %
8.5 สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูมีวัตถุดิบอื่นๆ	ร้อยละ 00.00 %

9. ถ้าสมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูมีวัตถุดิบในการผลิตอาหารหมู และคิดว่าจะสามารถผลิตวัตถุดิบได้เพียงพอหรือไม่

จากการเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงหมูที่เป็นสมาชิกเครือข่ายเกษตรกรมยังยืนคอยเต่า ต.บ้านแอ่น อ.คอยเต่า จ.เชียงใหม่ ในส่วนของวัตถุดิบในการผลิตอาหารหมู คิดว่าจะสามารถผลิตวัตถุดิบได้เพียงพอหรือไม่และทำให้ทราบข้อมูลที่แท้จริงของสมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูได้ดังนี้

9.1 สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูคิดว่าจะสามารถผลิตวัตถุดิบได้เพียงพอ	ร้อยละ 58.33 %
9.2 สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูคิดว่าไม่สามารถผลิตวัตถุดิบได้เพียงพอ	ร้อยละ 41.67 %

10. และถ้ากลุ่มเครือข่ายเกษตรกรมยังยืนคอยเต่าจะผลิตอาหารหมู สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูจะส่งเสริมให้มีการผลิตหรือไม่

จากการเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงหมูที่เป็นสมาชิกเครือข่ายเกษตรกรมยังยืนคอยเต่า ต.บ้านแอ่น อ.คอยเต่า จ.เชียงใหม่ ในส่วนของกลุ่มเครือข่ายฯ จะผลิตอาหารหมู สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูจะส่งเสริมให้มีการผลิตหรือไม่ และทำให้ทราบข้อมูลที่แท้จริงของสมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูได้ดังนี้

10.1 สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูคิดว่าจะส่งเสริมให้มีการผลิตอาหารหมู	ร้อยละ 100.00 %
10.2. สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูคิดว่าจะไม่ส่งเสริมให้มีการผลิตอาหารหมู	ร้อยละ 00.00 %

ส่วนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

จากการเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงหมูที่เป็นสมาชิกเครือข่ายเกษตรกรมยังยืนคอยเต่า ต.บ้านแอ่น อ.คอยเต่า จ.เชียงใหม่ ในส่วนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะทำให้ทราบข้อมูลที่แท้จริงของสมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูได้ดังนี้

1. สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูอยากได้ยารักษาและสอนการใช้ยารักษา	ร้อยละ 05.00 %
2. สมาชิกเครือข่ายฯ ผู้เลี้ยงหมูอยากสอนให้ใช้ยารักษา และวิธีการฉีดยารักษา	ร้อยละ 95.00 %

1.6 ศึกษาดูงาน การพัฒนากระบวนการเลี้ยงหมูแบบครบวงจร จำนวน 2 ครั้ง

จากการไปศึกษาดูงานการพัฒนากระบวนการเลี้ยงหมูแบบครบวงจรทั้ง 2 แห่ง ทำให้เป็นประโยชน์ต่อสมาชิกเกษตรกรเครือข่ายผู้เลี้ยงหมู และทีมงานวิจัยเป็นอย่างมากที่จะได้นำข้อมูลมาเป็นเครื่องมือเรียนรู้ในการทำงานงานวิจัย นำไปเผยแพร่ให้ผู้ที่สนใจได้รับรู้ที่มาของการทำอาหารหมูสำเร็จรูป ทั้งแหล่งที่ศึกษาดูงานกิตติรศฟาร์ม บ้านศาลาดงลาน ตำบลท่าศาลา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง และมูลนิธิศูนย์ฝึกอบรมเกษตรกรกรรมและอาชีพ ตำบลหงส์หิน อำเภอรูน จังหวัดพะเยา

1.7 อบรม ขยายความรู้ กระบวนการเลี้ยงหมูแบบครบวงจร ชุมชน

หลังจากที่ทีมงานวิจัย และสมาชิกเกษตรกรเครือข่ายผู้เลี้ยงหมูได้ไปศึกษาดูงานทั้งสองแห่งมา สมาชิกเกษตรกรเครือข่ายผู้เลี้ยงหมูได้มีจัดอบรม ขยายความรู้ กระบวนการเลี้ยงหมูแบบครบวงจร ชุมชน มีการเล่าความหลังของการศึกษาดูงานทั้งสองแห่ง และนอกจากนี้ยังมีการเสริมความรู้กระบวนการเลี้ยงหมูทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เน้นกระบวนการเลี้ยงหมูให้ได้ประโยชน์มากที่สุดจากตัวหมู

1.8 เวทีสรุปบทเรียนการดำเนินงานในระยะแรก

จากการทำกิจกรรมกระบวนการวิจัยก็เกิดปัญหาอุปสรรคหลายอย่าง ทำให้กิจกรรมที่ทำล่าช้าเพราะช่วงเริ่มต้นกิจกรรมเป็นช่วงที่เกษตรกรเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร อาทิ ข้าว และถั่วลิสง อีกทั้งงานวิจัยยังเป็งานชิ้นแรกของชุมชน นักวิจัยและทีมงาน สมาชิกเกษตรกรเครือข่ายในชุมชนยังไม่คุ้นเคยกับงานวิจัย หลังจากที่ได้ทำงานวิจัยไปตามแผนการดำเนินงานก็ทำให้เกิดการเรียนรู้กันในชุมชน ได้มีการสรุปกระบวนการทำงานของแต่ละกิจกรรมวางแผนการทำงานช่วงระยะเวลาที่ 2 ร่วมกันอย่างมีส่วนร่วมระหว่างนักวิจัย และคณะทำงานในชุมชน

1.9 ประชุมทีมวิจัยในช่วงระยะเวลาที่ 2

จากการจัดประชุมทีมวิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจและวางแผนการทำงานร่วมกันในช่วงระยะเวลาที่ 2 ของการวิจัยตั้งแต่เดือนเมษายน ถึงเดือนพฤศจิกายน 2550 ถือว่าการทำงานวิจัยในชุมชนครั้งนี้ ทีมวิจัยในชุมชนถือว่าเป็นงานวิจัยครั้งแรกของกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรกรรมยั่งยืนคอยเต่า ตำบลบ้านแอ่น อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นงานวิจัยที่คนในชุมชนให้ความสนใจ และร่วมกิจกรรมในโครงการวิจัย เพราะต้องการให้ผลการดำเนินงาน

โครงการวิจัยประสบความสำเร็จ นำไปสู่การพัฒนาระบบการเลี้ยงหมูเพื่อการพึ่งตนเองของเกษตรกรสมาชิกเครือข่ายผู้เลี้ยงหมูในชุมชนตำบลบ้านแอ่นในที่สุด

1.10 ออกแบบการเก็บข้อมูลเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมูระหว่างการให้อาหารหมูสำเร็จรูปจากกลุ่มสมาชิกเครือข่ายฯ ผลิตเองและอาหารหมูสำเร็จรูปจากบริษัทในรูปแบบโรงเรือน 3 ระบบ คือคอกหมูซีเมนต์ คอกหมูยกพื้น และคอกหมูหลุม

นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยช่วยกันออกแบบเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมูระหว่างการทดลองให้อาหารหมูสำเร็จรูปจากกลุ่มสมาชิกเครือข่ายฯ ผลิตเอง และอาหารหมูสำเร็จรูปจากบริษัท เพื่อทำการทดลองเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมูและเปรียบเทียบหาต้นทุนของอาหารว่าอาหารหมูสำเร็จรูปไหนที่มีต้นทุนต่ำกว่าและอาหารหมูสำเร็จรูปประเภทไหนที่หมูกินแล้วโตเร็วกว่า ระหว่างอาหารสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯ ผลิตเองกับอาหารสำเร็จรูปที่ซื้อจากบริษัทในรูปแบบโรงเรือน 3 ระบบ คือคอกหมูซีเมนต์ คอกหมูยกพื้น และคอกหมูหลุม โดยให้อาสาสมัครที่ทำการทดลองเลี้ยงหมูโครงการวิจัยช่วยกันจดบันทึกตามลักษณะพฤติกรรมของหมูที่เลี้ยงทดลองวิจัยในแต่ละตัว

1.11 ทดลองทำอาหารหมูสำเร็จรูป

นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยช่วยกันจัดหาวัตถุดิบที่จะนำมาเป็นส่วนผสมในการทำอาหารหมูสำเร็จรูป เพื่อที่จะทำการทดลองทำอาหารหมูสำเร็จรูปไว้ให้หมูที่เลี้ยงทดลองวิจัยได้กิน ในที่นี้นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้ทำการทดลองทำสูตรอาหารหมูสำเร็จรูป 2 สูตร คือ สูตรอาหารหมูหย่านมซึ่งหมูจะมีน้ำหนักอยู่ที่ 5 – 20 กิโลกรัม และสูตรอาหารหมูรุ่นหมูจะมีน้ำหนักตัวอยู่ที่ 20 – 60 กิโลกรัม ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะทำอาหารหมูสำเร็จรูปไว้เพื่อเตรียมการทดลองเปรียบเทียบหาอัตราการเจริญเติบโตของหมูและเปรียบเทียบหาต้นทุนในอาหารหมูสำเร็จรูปของกลุ่มเครือข่ายฯ ผลิตเองว่ามีความแตกต่างในเรื่องของราคาต่ำกว่าอาหารสำเร็จรูปที่ซื้อจากบริษัทหรือไม่ โดยนักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้ทำตามสูตรดังนี้

ตารางการทำอาหารหมูของเครือข่ายเกษตรกรมัยยังยืนค้อยเต่า

ส่วนประกอบ	หมูหย่านม (5-20 ก.ก.)	หมูรุ่น (20-60 ก.ก.)	ราคาต่อ หน่วย	ต้นทุนหมู หย่านม	ต้นทุนหมู รุ่น
ข้าวโพด	41.5	45.5	7	290.5	318.5
กากถั่วเหลือง	35	12	18	630	216
รำละเอียด	12	37	6	72	222
ปลาป่น	8	3	38	304	114
น้ำตาลทราย	2	-	20	40	-
กระดูกป่น	0.5	0.5	5	2.5	2.5
เกลือป่น	0.5	0.5	3	1.5	1.5
ไคแคลเซียม	1	1	5	5	5
พรีมิกซ์	0.5	0.5	40	20	20
สมุนไพร(มะตูม,ขมิ้น, กระถิน, ไพล)	2 ช้อนโต	2 ช้อนโต	-	-	-
รวม	100	100		1,366	900

จากการทดลองเปรียบเทียบต้นทุนอาหารหมูสำเร็จรูปและต้นทุนอาหารหมูสำเร็จรูปจากบริษัททั้ง 2 สูตร คือสูตรอาหารหมูเล็กหย่านมซึ่งหมูจะมีน้ำหนักอยู่ที่ 5 – 20 กิโลกรัม และสูตรอาหารหมูรุ่นมีน้ำหนักตัวอยู่ที่ 20 – 60 กิโลกรัมของนักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยทำให้ทราบถึงต้นทุนในการทำอาหารหมูสำเร็จรูปของกลุ่มเครือข่ายฯ ผลตนเองว่ามีต้นทุนในการผลิตที่ถูกกว่าอาหารหมูสำเร็จรูปที่มาจากบริษัทอยู่จริง โดยทำการเปรียบเทียบหาต้นทุนจากตารางเปรียบเทียบราคาอาหารหมูสำเร็จรูป ณ เดือนกรกฎาคม 2550

ตารางเปรียบเทียบราคาอาหารหมูสำเร็จรูป
ระหว่างอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มผลิตเองกับอาหารหมูสำเร็จรูปที่ซื้อจากบริษัท
ณ เดือนกรกฎาคม 2550

อาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มผลิตเอง	อาหารหมูสำเร็จรูปที่ซื้อจากบริษัท
อาหารหมูหย่านม (น้ำหนักหมู 5 -20 ก.ก.) ราคา/กระสอบ(30 ก.ก.) : 410 บาท ราคาเฉลี่ย/ก.ก. : 13.66 บาท เทียบราคา/กระสอบถูกกว่าอาหารบริษัท:110 บ. เทียบราคา/ก.ก.ถูกกว่าอาหารบริษัท : 3.67 บาท	อาหารหมูหย่านม(น้ำหนักหมู 5 -20 ก.ก.) ราคา/กระสอบ(30 ก.ก.) : 520 บาท ราคาเฉลี่ย/ก.ก. : 17.33 บาท เทียบราคา/กระสอบแพงกว่าอาหารกลุ่มฯ:110 บ. เทียบราคา/ก.ก.แพงกว่าอาหารกลุ่มฯ : 3.67 บาท
อาหารหมูรุ่น (น้ำหนักหมู 20 -60 ก.ก.) ราคา/กระสอบ(30 ก.ก.) : 270 บาท ราคาเฉลี่ย/ก.ก. : 9 บาท เทียบราคา/กระสอบถูกกว่าอาหารบริษัท :50 บ. เทียบราคา/ก.ก.ถูกกว่าอาหารบริษัท : 1.66 บาท	อาหารหมูรุ่น(น้ำหนักหมู 20 -60 ก.ก.) ราคา/กระสอบ(30 ก.ก.) : 320 บาท ราคาเฉลี่ย/ก.ก. : 10.66 บาท เทียบราคา/กระสอบแพงกว่าอาหารกลุ่มฯ: 50 บ. เทียบราคา/ก.ก.แพงกว่าอาหารกลุ่มฯ :1.66 บาท

จากตารางการเปรียบเทียบราคาอาหารหมูสำเร็จรูป ณ เดือนกรกฎาคม 2550 ทำให้พบว่าราคาอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯผลิตเองในอาหารหมูหย่านม (น้ำหนักหมู 5 -20 ก.ก.) ราคากระสอบละ(30 ก.ก.) 410 บาท ราคาเฉลี่ย/กิโลกรัมละ 13.66 บาท อาหารหมูสำเร็จรูปจากบริษัทในอาหารหมูหย่านม (น้ำหนักหมู 5 -20 ก.ก.) ราคากระสอบละ(30 ก.ก.) 520 บาท ราคาเฉลี่ย/กิโลกรัมละ 17.66 บาท เมื่อเทียบราคาแล้วอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯผลิตเองในอาหารหมูหย่านม (น้ำหนักหมู 5 -20 ก.ก.)มีราคา/กระสอบถูกกว่าอาหารบริษัท110 บาท เฉลี่ยราคา/ก.ก.มีราคาถูกกว่าอาหารบริษัท 3.67 บาท และเปรียบเทียบหาต้นทุนอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯผลิตเองใน อาหารหมูรุ่น (น้ำหนักหมู 30 -60 ก.ก.)ราคากระสอบละ(30 ก.ก.) 270 บาท ราคาเฉลี่ย/กิโลกรัมละ 9 บาท อาหารหมูสำเร็จรูปจากบริษัทในอาหารหมูรุ่น (น้ำหนักหมู 30 -60 ก.ก.) ราคากระสอบละ(30 ก.ก.) 320 บาท ราคาเฉลี่ย/กิโลกรัมละ 10.66 บาท เมื่อเทียบราคาแล้วอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯ ผลิตเองในอาหารหมูรุ่น (น้ำหนักหมู 30 -60 ก.ก.) มีราคา/กระสอบถูกกว่าอาหารบริษัท 50 บาท เฉลี่ยราคา/ก.ก.มีราคาถูกกว่าอาหารบริษัท 1.66 บาท

1.12 สรรหาลูกหมูที่จะนำมาเลี้ยงเพื่อทดลองการทำวิจัย

จากการที่นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยนำอาสาสมัครและลูกหมูที่ได้จากการสรรหามาทำการทดลองเลี้ยงวิจัยเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมูและเปรียบเทียบต้นทุนในการเลี้ยง ในโรงเรือน 3 ระบบ คือ คอกหมูซีเมนต์ คอกหมูยกพื้น คอกหมูหลุม นั้นทำให้นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้รับรู้ถึงข้อแตกต่างในการทดลองเลี้ยงหมูโครงการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างมาก คือ

หมูคอกซีเมนต์ผู้รับอาสาสมัครทดลองเลี้ยงวิจัยโดยนายศรีวงศ์ พุดัน ให้อาหารหมูสำเร็จรูปโดยกลุ่มเครือข่ายฯผลิตเอง ผลการวิจัยที่ได้คือหมูกินอาหารดี ซึ่งทำให้อาหารที่ให้หมูกินในวันแรกนั้นไม่เพียงพอ โดยการให้อาหารตามตารางที่นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้กำหนดไว้ในแต่ละวัน ลักษณะการถ่ายมูลของหมูเป็นปกติ ลักษณะนิสัยอาการของหมู ร่าเริง การทำความสะอาดคอกหมูไม่ได้ทำเลย คอกหมูไม่มีกลิ่นเหม็น และไม่มีการให้ยาวัคซีน

หมูคอกซีเมนต์ผู้รับอาสาสมัครทดลองเลี้ยงวิจัยโดยนายนัก ณวรรณดิบ ให้อาหารหมูสำเร็จรูปโดยบริษัท ผลการวิจัยที่ได้คือหมูกินอาหารดี ซึ่งทำให้อาหารที่ให้หมูกินในวันแรกนั้นไม่เพียงพอ โดยการให้อาหารตามตารางที่นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้กำหนดไว้ในแต่ละวัน ลักษณะการถ่ายมูลของหมูเป็นปกติ ลักษณะนิสัยอาการของหมูร่าเริง การทำความสะอาดคอกทำความสะอาดด้วยการฉีดน้ำทุกวัน คอกหมูมีกลิ่นเหม็นตอนที่ไม่ได้ทำความสะอาด และไม่มีการให้ยาวัคซีน

หมูคอกยกพื้นผู้รับอาสาสมัครทดลองเลี้ยงวิจัยโดยนายทองคำ คำหล้า ให้อาหารหมูสำเร็จรูปโดยกลุ่มเครือข่ายฯผลิตเอง ผลการวิจัยที่ได้คือหมูกินอาหารดี ซึ่งทำให้อาหารที่ให้หมูกินในวันแรกนั้นไม่เพียงพอ โดยการให้อาหารตามตารางที่นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้กำหนดไว้ในแต่ละวัน ลักษณะการถ่ายมูลของหมูเป็นปกติ ลักษณะนิสัยอาการของหมูร่าเริง การทำความสะอาดคอกไม่ได้ทำเลย คอกหมูมีกลิ่นเหม็นดับกลิ่นด้วยการรวบปูนขาวอาทิตย์ละ 1 ครั้ง และไม่มีการให้ยาวัคซีน

หมูคอกยกพื้นผู้รับอาสาสมัครทดลองเลี้ยงวิจัยโดยคำจันทร์ ปินดาตง ให้อาหารหมูสำเร็จรูปโดยอาหารบริษัท ผลการวิจัยที่ได้คือหมูกินอาหารดี ซึ่งทำให้อาหารที่ให้หมูกินในวันแรกนั้นไม่เพียงพอ โดยการให้อาหารตามตารางที่นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้กำหนดไว้ในแต่ละวัน ลักษณะการถ่ายมูลของหมูเป็นปกติ ลักษณะนิสัยอาการของหมูร่าเริง การทำความสะอาดคอกไม่ได้ทำเลย คอกหมูมีกลิ่นเหม็นดับกลิ่นด้วยการรดน้ำหมักชีวภาพอาทิตย์ละ 1 ครั้ง และไม่มีการให้ยาวัคซีน

คอกหมูหลุมผู้รับอาสาสมัครทดลองเลี้ยงวิจัยโดยนายสงกรานต์ ยะปาละ ให้อาหารหมูสำเร็จรูปโดยกลุ่มเครือข่ายฯผลิตเอง ผลการวิจัยที่ได้คือหมูกินอาหารดี ซึ่งทำให้อาหารที่ให้หมูกินในวันแรกนั้นไม่เพียงพอ โดยการให้อาหารตามตารางที่นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้กำหนดไว้ในแต่ละวัน ลักษณะการถ่ายมูลของหมูเป็นปกติ ลักษณะนิสัยอาการของหมูร่าเริง การทำความสะอาดคอกไม่ได้ทำเลย ป้องกันกลิ่นเหม็นด้วยการรดน้ำหมักชีวภาพอาทิตย์ละ 1 ครั้ง และไม่มีการให้ยาวัคซีน

คอกหมูหลุมผู้รับอาสาสมัครทดลองเลี้ยงวิจัยโดยนายมาโนช เทพสิงห์ ให้อาหารหมูสำเร็จรูปโดยอาหารบริษัท ผลการวิจัยที่ได้คือหมูกินอาหารดี ซึ่งทำให้อาหารที่ให้หมูกินในวันแรกนั้นไม่เพียงพอ โดยการให้อาหารตามตารางที่นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้กำหนดไว้ในแต่ละวัน ลักษณะการถ่ายมูลของหมูเป็นปกติ ลักษณะนิสัยอาการของหมูร่าเริง การทำความสะอาดคอกไม่ได้ทำเลย ป้องกันกลิ่นเหม็นด้วยการรดน้ำหมักชีวภาพอาทิตย์ละ 1 ครั้ง และไม่มีการให้ยาวัคซีน

ข้อสรุปผลการทดลองเลี้ยงหมูโครงการวิจัยการเลี้ยงหมูเพื่อการพึ่งตนเองของเครือข่ายเกษตรกรที่ยั่งยืนคอยเต่า ตำบลบ้านแอ่น อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

ประเภทโรงเรือน	ข้อดี	ข้อเสีย
คอกซีเมนต์	หมูมีสุขภาพดี	คอกมีกลิ่นเหม็น ต้นทุนการสร้างโรงเรือนสูง
คอกหมูยกพื้น	หมูมีสุขภาพดี	คอกมีกลิ่นเหม็น ไม้ที่จะมาทำโรงเรือนค่อนข้างหายาก
คอกหมูหลุม	หมูมีสุขภาพดี ร่าเริง ชอบเล่น ไม่เหม็นจี้หมู หมูมีไขมันน้อย เนื้อแดงมีมาก	การให้อาหารหมูค่อนข้างยาก รางใส่อาหารสกปรก คอกเปียกแฉะ

1) การเลี้ยงหมูแบบคอกหมูซีเมนต์นี้ตัวหมูจะสะอาด เรียกร้องความสนใจให้กับพ่อค้าหมูได้ดี ฤดูร้อนหมูจะโตเร็วกว่าการเลี้ยงคอกแบบอื่น การเลี้ยงหมูแบบนี้ถ้าเลี้ยงในจำนวนน้อยคอกจะไม่มีกลิ่นเหม็น

2) การเลี้ยงหมูแบบคอกยกพื้นการเลี้ยงหมูแบบนี้ทำให้หมูสะอาด ทำความสะอาดคอกได้ง่าย อัตราการเจริญเติบโตของหมูโตเร็ว 2 – 3 เดือนก็ขายได้แล้ว และสิ่งที่น่าสังเกตในการ

เลี้ยงคอกหมูแบบนี้คือเวลาที่พ่อค้าหมูมาซื้อจะทำให้พ่อค้าสะดุดตา เพราะหมูที่อยู่ในคอกยกพื้นนี้ จะทำให้ดูเหมือนกับว่าหมูตัวโตกว่าหมูที่อยู่แบบคอกหมูซีเมนต์ และคอกหมูหลุม

3) การเลี้ยงหมูแบบคอกหมูหลุมลักษณะการเลี้ยงแบบนี้คอกหมูจะไม่มีกลิ่นเหม็น หมูไม่เครียด อัตราการเจริญเติบโตค่อนข้างดี หมูมีไขมันน้อย ที่สำคัญคือการเลี้ยงหมูคอกหมูหลุมนี้ ต้นทุนต่ำกว่าการเลี้ยงแบบคอก และสามารถนำเอาขี้หมูมาเป็นปุ๋ยไว้ใส่ในไร่อสวนได้ทันที โดยไม่ต้องไปผ่านกระบวนการหมักปุ๋ยให้ยุ่งยาก

1.13 จัดเก็บข้อมูลอัตราการเจริญเติบโตของหมูระหว่างการให้อาหารหมูสำเร็จรูปจากกลุ่มสมาชิกเครือข่ายฯผลิตเองและอาหารหมูสำเร็จรูปจากบริษัทในรูปแบบโรงเรือน 3 ระบบคือ คอกหมูซีเมนต์ คอกหมูยกพื้น และคอกหมูหลุม

จากการที่นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้ให้อาสาสมัครรับเลี้ยงหมู โครงการวิจัยทำการจดบันทึกข้อมูลการเลี้ยงหมูในแต่ละวัน ตามที่อาสาสมัครได้ทำการทดลองเลี้ยงหมูโครงการวิจัยในระบบโรงเรือนทั้ง 3 รูปแบบ คือคอกหมูซีเมนต์ คอกหมูยกพื้น และคอกหมูหลุม โดยให้อาสาสมัครบันทึกลงในแบบเครื่องมือที่นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้ทำการออกแบบไว้ และให้อาสาสมัครสังเกตลักษณะการกินอาหารของหมู ลักษณะการถ่ายของหมู ลักษณะนิสัยอาการ/สุขภาพของหมู บันทึกการทำความสะอาดคอกหมู และการให้ยาวัคซีน ป้องกันโรคนั้น ทำให้ได้รู้ถึงพฤติกรรมของหมูในแต่ละโรงเรือน ดังนี้

หมูคอกซีเมนต์ผู้รับอาสาสมัครทดลองเลี้ยงวิจัยโดยนายศรีวงศ์ พุดัน ให้อาหารหมูสำเร็จรูปจากกลุ่มเครือข่ายฯผลิตเอง จำนวนหมูที่ทดลองเลี้ยง 4 ตัว ปริมาณอาหาร 390 กิโลกรัม ระยะเวลาในการเลี้ยงทดลองเลี้ยง 90 วัน โดยการให้อาหารให้ตามตารางที่นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้ทำการออกแบบไว้ และผลที่ได้จากการบันทึก คือ

น้ำหนักรวมเฉลี่ยก่อนการเลี้ยงเท่ากับ	65.3	ก.ก.
น้ำหนักรวมเฉลี่ยหลังเลี้ยงเท่ากับ	231	ก.ก.
น้ำหนักต่อตัวเฉลี่ยก่อนการเลี้ยงเท่ากับ	16.3	ก.ก.
น้ำหนักต่อตัวเฉลี่ยหลังการเลี้ยงเท่ากับ	57.8	ก.ก.

และลักษณะพฤติกรรมของหมูที่ทำการเลี้ยงทดลองวิจัยตั้งแต่วันที่ 1 – วันที่ 90 หมูตัวที่ 1 ถึง 4 มีลักษณะพฤติกรรมดังนี้

ลักษณะการกินอาหารกินดี	คิดเป็นร้อยละ 100 เปอร์เซ็น
ลักษณะการถ่ายมูลของหมูเป็นปกติ	คิดเป็นร้อยละ 100 เปอร์เซ็น
ลักษณะอาหาร/สุขภาพหมูดี	คิดเป็นร้อยละ 100 เปอร์เซ็น

หมูกอกซีเมนต์ผู้รับอาสาสมัครทดลองเลี้ยงวิจัยโดยนายนัก ณวรรณดิบ ให้อาหารหมูสำเร็จรูปโดยบริษัท จำนวนหมูที่ทดลองเลี้ยง 4 ตัว ปริมาณอาหาร 390 กิโลกรัม ระยะเวลาในการเลี้ยงทดลองเลี้ยง 90 วัน โดยการให้อาหารให้ตามตารางที่นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้ทำการออกแบบไว้ และผลที่ได้จากการบันทึก คือ

น้ำหนักรวมเฉลี่ยก่อนการเลี้ยง	61.3	ก.ก.
น้ำหนักรวมเฉลี่ยหลังการเลี้ยง	228	ก.ก.
น้ำหนักต่อตัวเฉลี่ยก่อนการเลี้ยง	15.3	ก.ก.
น้ำหนักต่อตัวเฉลี่ยหลังการเลี้ยง	57	ก.ก.

และลักษณะพฤติกรรมของหมูที่ทำการเลี้ยงทดลองวิจัยตั้งแต่วันที่ 1 – วันที่ 90 หมูตัวที่ 1 ถึง 4 มีลักษณะพฤติกรรมดังนี้

ลักษณะการกินอาหารกินดี	คิดเป็นร้อยละ 100 เปอร์เซ็น
ลักษณะการถ่ายมูลของหมูเป็นปกติ	คิดเป็นร้อยละ 100 เปอร์เซ็น
ลักษณะอาหาร/สุขภาพหมูดี	คิดเป็นร้อยละ 100 เปอร์เซ็น

หมูกอกยกพื้นผู้รับอาสาสมัครทดลองเลี้ยงวิจัยโดยนายทองคำ คำหาล้า ให้อาหารหมูสำเร็จรูปโดยกลุ่มเครือข่ายฯผลิตเอง จำนวนหมูที่ทดลองเลี้ยง 4 ตัว ปริมาณอาหาร 390 กิโลกรัม ระยะเวลาในการเลี้ยงทดลองเลี้ยง 90 วัน โดยการให้อาหารให้ตามตารางที่นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้ทำการออกแบบไว้ และผลที่ได้จากการบันทึก คือ

น้ำหนักรวมเฉลี่ยก่อนการเลี้ยง	55.6	ก.ก.
น้ำหนักรวมเฉลี่ยหลังการเลี้ยง	230	ก.ก.
น้ำหนักต่อตัวเฉลี่ยก่อนการเลี้ยง	13.9	ก.ก.
น้ำหนักต่อตัวเฉลี่ยหลังการเลี้ยง	57	ก.ก.

และลักษณะพฤติกรรมของหมูที่ทำการเลี้ยงทดลองวิจัยตั้งแต่วันที่ 1 – วันที่ 90 หมูตัวที่ 1 ถึง 4 มีลักษณะพฤติกรรมดังนี้

ลักษณะการกินอาหารกินดี	คิดเป็นร้อยละ 100 เปอร์เซ็น
ลักษณะการถ่ายมูลของหมูเป็นปกติ	คิดเป็นร้อยละ 100 เปอร์เซ็น
ลักษณะอาหาร/สุขภาพหมูดี	คิดเป็นร้อยละ 100 เปอร์เซ็น

หมูคอกยกพื้นผู้รับอาสาสมัครทดลองเลี้ยงวิจัยโดยคำจันทร์ ปินตาแดง ให้อาหารหมูสำเร็จรูปโดยอาหารบริษัท จำนวนหมูที่ทดลองเลี้ยง 4 ตัว ปริมาณอาหาร 390 กิโลกรัม ระยะเวลาในการเลี้ยงทดลองเลี้ยง 90 วัน โดยการให้อาหารให้ตามตารางที่นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้ทำการออกแบบไว้ และผลที่ได้จากการบันทึก คือ

น้ำหนักรวมเฉลี่ยก่อนเลี้ยง	59.4	ก.ก.
น้ำหนักรวมเฉลี่ยหลังเลี้ยง	226.5	ก.ก.
น้ำหนักต่อตัวเฉลี่ยก่อนเลี้ยง	14.9	ก.ก.
น้ำหนักต่อตัวเฉลี่ยหลังเลี้ยง	56.2	ก.ก.

และลักษณะพฤติกรรมของหมูที่ทำการเลี้ยงทดลองวิจัยตั้งแต่วันที่ 1 – วันที่ 90 หมูตัวที่ 1 ถึง 4 มีลักษณะพฤติกรรมดังนี้

ลักษณะการกินอาหารกินดี	คิดเป็นร้อยละ 100 เปอร์เซ็น
ลักษณะการถ่ายมูลของหมูเป็นปกติ	คิดเป็นร้อยละ 100 เปอร์เซ็น
ลักษณะอาหาร/สุขภาพหมูดี	คิดเป็นร้อยละ 100 เปอร์เซ็น

คอกหมูหลุมผู้รับอาสาสมัครทดลองเลี้ยงวิจัยโดยนายสงกรานต์ ยะปาละ ให้อาหารหมูสำเร็จรูปโดยกลุ่มเครือข่ายฯผลิตเอง จำนวนหมูที่ทดลองเลี้ยง 4 ตัว ปริมาณอาหาร 390 กิโลกรัม ระยะเวลาในการเลี้ยงทดลองเลี้ยง 90 วัน โดยการให้อาหารให้ตามตารางที่นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้ทำการออกแบบไว้ และผลที่ได้จากการบันทึก คือ

น้ำหนักรวมเฉลี่ยก่อนเลี้ยง	55.7	ก.ก.
น้ำหนักรวมเฉลี่ยหลังเลี้ยง	220	ก.ก.
น้ำหนักต่อตัวเฉลี่ยก่อนเลี้ยง	13.9	ก.ก.
น้ำหนักต่อตัวเฉลี่ยหลังเลี้ยง	55	ก.ก.

และลักษณะพฤติกรรมของหมูที่ทำการเลี้ยงทดลองวิจัยตั้งแต่วันที่ 1 – วันที่ 90 หมูตัวที่ 1 ถึง 4 มีลักษณะพฤติกรรมดังนี้

ลักษณะการกินอาหารกินดี	คิดเป็นร้อยละ 100 เปอร์เซ็น
ลักษณะการถ่ายมูลของหมูเป็นปกติ	คิดเป็นร้อยละ 100 เปอร์เซ็น
ลักษณะอาหาร/สุขภาพหมูดี	คิดเป็นร้อยละ 100 เปอร์เซ็น

คอกหมูหลุมผู้รับอาสาสมัครทดลองเลี้ยงวิจัยโดยนายมานิช เทพสิงห์ ให้อาหารหมูสำเร็จรูปโดยอาหารบริษัท จำนวนหมูที่ทดลองเลี้ยง 4 ตัว ปริมาณอาหาร 390 กิโลกรัม ระยะเวลาในการเลี้ยงทดลองเลี้ยง 90 วัน โดยการให้อาหารให้ตามตารางที่นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยได้ทำการออกแบบไว้ และผลที่ได้จากการบันทึก คือ

น้ำหนักรวมเฉลี่ยก่อนเลี้ยง	55.9	ก.ก.
น้ำหนักรวมเฉลี่ยหลังเลี้ยง	217	ก.ก.
น้ำหนักต่อตัวเฉลี่ยก่อนเลี้ยง	13.9	ก.ก.
น้ำหนักต่อตัวเฉลี่ยหลังเลี้ยง	54.3	ก.ก.

และลักษณะพฤติกรรมของหมูที่ทำการเลี้ยงทดลองวิจัยตั้งแต่วันที่ 1 – วันที่ 90 หมูตัวที่ 1 ถึง 4 มีลักษณะพฤติกรรมดังนี้

ลักษณะการกินอาหารกินดี	คิดเป็นร้อยละ 100 เปอร์เซ็น
ลักษณะการถ่ายมูลของหมูเป็นปกติ	คิดเป็นร้อยละ 100 เปอร์เซ็น
ลักษณะอาหาร/สุขภาพหมูดี	คิดเป็นร้อยละ 100 เปอร์เซ็น

1.14 เวกีเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมูระหว่างการให้อาหารหมูสำเร็จรูปจากกลุ่มสมาชิกเครือข่ายผลิตเองและอาหารสำเร็จรูปจากบริษัทในรูปแบบโรงเรือน 3 ระบบ คือ คอกหมูซีเมนต์ คอกหมูยกพื้น และคอกหมูหลุม

จากการที่นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยช่วยกันคำนวณหาอัตราการเจริญเติบโตของหมูคำนวณหาต้นทุนอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายผลิตเอง และต้นทุนอาหารหมูสำเร็จรูปที่ซื้อมาจากบริษัทนั้นทำให้รู้ว่าอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายผลิตเองมีอัตราการเจริญเติบโตดีกว่าอาหารสำเร็จรูปที่มาจากบริษัท และต้นทุนของอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายผลิตเองก็ยิ่งถูกกว่าต้นทุนของอาหารสำเร็จรูปที่มาจากบริษัท ดังนี้

1. เปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของหมูที่ทำการทดลองวิจัยโดยการให้อาหารหมูสำเร็จรูปที่มาจากกลุ่มเครือข่ายฯผลิตเองกับอาหารหมูสำเร็จรูปที่มาจากบริษัทจำนวนหมูที่ทดลองเลี้ยงทั้งหมด 24 ตัว ระยะเวลาในการทดลองเลี้ยง 90 วัน แบ่งประเภทโรงเรือนการเลี้ยงออกเป็น 3 ประเภท คือ คอกหมูซีเมนต์ คอกหมูยกพื้น และคอกหมูหลุม โดยโรงเรือนแต่ละประเภทแบ่งรูปแบบการทดลองให้อาหารออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทที่ให้อาหารหมูสำเร็จรูปที่มาจากกลุ่มเครือข่ายฯผลิตเอง กับอาหารหมูสำเร็จรูปที่มาจากบริษัท สรุปผลได้ดังนี้

1.1 อัตราการเจริญเติบโตของหมูที่ให้อาหารจากกลุ่มเครือข่ายฯผลิตเองจะมีน้ำหนักเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 681 กิโลกรัม และอัตราการเจริญเติบโตของหมูที่ให้อาหารจากบริษัทจะมีน้ำหนักเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 671 กิโลกรัม ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าอาหารหมูสำเร็จรูปที่มาจากกลุ่มเครือข่ายฯผลิตเองจะให้อัตราการเจริญเติบโตดีกว่าอาหารที่มาจากบริษัทถึง 10 กิโลกรัม

2. เปรียบเทียบต้นทุนอาหารที่ใช้ในการเลี้ยงหมูระหว่างอาหารหมูสำเร็จรูปที่มาจากกลุ่มเครือข่ายฯผลิตเองกับอาหารหมูสำเร็จรูปที่มาจากบริษัทโดยเฉลี่ย สรุปผลได้ดังนี้

2.1 ต้นทุนอาหารที่ใช้ในการเลี้ยงหมูที่มาจากกลุ่มเครือข่ายฯผลิตเองโดยเฉลี่ยตลอดระยะเวลาที่นำมาทดลองเลี้ยง 90 วัน โดยการให้จำนวนปริมาณอาหารที่เท่ากัน คือ 390 กิโลกรัมต่อหมู 1 คอก ผลปรากฏว่าต้นทุนอาหารที่มาจากกลุ่มเครือข่ายฯผลิตเองจะต่ำกว่าต้นทุนอาหารที่มาจากบริษัทเฉลี่ยโดยรวมถึง 698 บาท คิดเฉลี่ยต่อตัวเท่ากับ 179 บาทต่อตัว

จากการทดลองเลี้ยงหมูโครงการวิจัยทำให้พบปัญหาและข้อเสนอแนะในการเลี้ยงหมู ดังนี้

1. ในการให้อาหารหมู รางใส่อาหารควรจะเป็นช่องๆ เพื่อให้หมูได้กินตามช่อง
2. ควรแยกหมูที่มีขนาดตัวเท่ากันอยู่ในคอกเดียวกัน
3. คอกหมูซีเมนต์ และคอกหมูยกพื้นควรใช้ปูนขาวหรือผงถ่านในการดักกลิ่น ส่วนคอกหมูหลุมควรใช้น้ำหมักชีวภาพ

สรุปผลการทดลองเลี้ยงหมูโครงการวิจัยเครือข่ายเกษตรกรมัยยืนโดยเต่า

จำนวนที่ทดลองเลี้ยง : 6 คอก(คอกซีเมนต์หมู 2, คอกหมูยกพื้น 2, และคอกหมูหลุม 2)

ระยะเวลาในการทดลองเลี้ยง : 90 วัน (ตั้งแต่วันที่ 15 กรกฎาคม ถึงวันที่15 ตุลาคม 2550)

อาหารที่ใช้ในการเลี้ยงทดลอง: 2 ประเภท คืออาหารสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯ ผลิตเอง และอาหารสำเร็จรูปจากบริษัท

คอกซีเมนต์	คอกยกพื้น	คอกหมูหลุม
ชื่อผู้เลี้ยง : นายนัก วรรณดิบ อาหารที่เลี้ยง : อาหารบริษัท ปริมาณอาหารที่ให้ : 390 กิโลกรัม จำนวนหมูที่เลี้ยง : 4 ตัว ต้นทุนลูกหมู : 3,200 บาท ต้นทุนอาหาร : 4,348 บาท รวมต้นทุนในการเลี้ยง : 7,548 บาท น้ำหนักรวมเฉลี่ยก่อนเลี้ยง 61.3 ก.ก. น้ำหนักรวมเฉลี่ยหลังเลี้ยง 228 ก.ก. น้ำหนักต่อตัวเฉลี่ยก่อนเลี้ยง15.3 ก.ก. น้ำหนักต่อตัวเฉลี่ยหลังเลี้ยง 57 ก.ก. ราคาขาย(ก.ก.ละ 40 บาท) 9,120 บาท กำไรสุทธิ(ขาย – ต้นทุน) 1,572 บาท กำไรเฉลี่ยต่อตัว 393 บาท	ชื่อผู้เลี้ยง : นายคำจันทร์ ปินตาด อาหารที่เลี้ยง : อาหารบริษัท ปริมาณอาหารที่ให้ : 390 กิโลกรัม จำนวนหมูที่เลี้ยง : 4 ตัว ต้นทุนลูกหมู : 3,200 บาท ต้นทุนอาหาร : 4,348 บาท รวมต้นทุนในการเลี้ยง : 7,548 บาท น้ำหนักรวมเฉลี่ยก่อนเลี้ยง 59.4 ก.ก. น้ำหนักรวมเฉลี่ยหลังเลี้ยง 226.5 ก.ก. น้ำหนักต่อตัวเฉลี่ยก่อนเลี้ยง14.9 ก.ก. น้ำหนักต่อตัวเฉลี่ยหลังเลี้ยง 56.2 ก.ก. ราคาขาย(ก.ก.ละ 40 บาท) 9,060 บาท กำไรสุทธิ(ขาย – ต้นทุน) 1,512 บาท กำไรเฉลี่ยต่อตัว 378 บาท	ชื่อผู้เลี้ยง : นายมาโนช เทพสิงห์ อาหารที่เลี้ยง : อาหารบริษัท ปริมาณอาหารที่ให้ : 390 กิโลกรัม จำนวนหมูที่เลี้ยง : 4 ตัว ต้นทุนลูกหมู : 3,200 บาท ต้นทุนอาหาร : 4,348 บาท รวมต้นทุนในการเลี้ยง : 7,548 บาท น้ำหนักรวมเฉลี่ยก่อนเลี้ยง 55.9 ก.ก. น้ำหนักรวมเฉลี่ยหลังเลี้ยง 217 ก.ก. น้ำหนักต่อตัวเฉลี่ยก่อนเลี้ยง 13.9ก.ก. น้ำหนักต่อตัวเฉลี่ยหลังเลี้ยง54.3 ก.ก. ราคาขาย(ก.ก.ละ 40 บาท) 8,680 บาท กำไรสุทธิ(ขาย – ต้นทุน) 1,132 บาท กำไรเฉลี่ยต่อตัว 283 บาท
ชื่อผู้เลี้ยง : นายศรีวงศ์ ฟูตัน อาหารที่เลี้ยง : อาหารกลุ่มผลิตเอง ปริมาณอาหารที่ให้ : 390 กิโลกรัม จำนวนหมูที่เลี้ยง : 4 ตัว ต้นทุนลูกหมู : 3,200 บาท ต้นทุนอาหาร : 3,650 บาท รวมต้นทุนในการเลี้ยง : 6,850 บาท น้ำหนักรวมเฉลี่ยก่อนเลี้ยง 65.3 ก.ก. น้ำหนักรวมเฉลี่ยหลังเลี้ยง 231 ก.ก. น้ำหนักต่อตัวเฉลี่ยก่อนเลี้ยง16.3 ก.ก. น้ำหนักต่อตัวเฉลี่ยหลังเลี้ยง 57.8ก.ก. ราคาขาย(ก.ก.ละ 40 บาท) 9,240 บาท กำไรสุทธิ (ขาย – ต้นทุน) 2,390 บาท กำไรเฉลี่ยต่อตัว 598 บาท	ชื่อผู้เลี้ยง : ทองคำ คำหล้า อาหารที่เลี้ยง : อาหารกลุ่มผลิตเอง ปริมาณอาหารที่ให้ : 390 กิโลกรัม จำนวนหมูที่เลี้ยง : 4 ตัว ต้นทุนลูกหมู : 3,200 บาท ต้นทุนอาหาร : 3,650 บาท รวมต้นทุนในการเลี้ยง : 6,850 บาท น้ำหนักรวมเฉลี่ยก่อนเลี้ยง 55.6 ก.ก. น้ำหนักรวมเฉลี่ยหลังเลี้ยง 230 ก.ก. น้ำหนักต่อตัวเฉลี่ยก่อนเลี้ยง13.9 ก.ก. น้ำหนักต่อตัวเฉลี่ยหลังเลี้ยง 57 ก.ก. ราคาขาย(ก.ก.ละ 40 บาท) 9,200 บาท กำไรสุทธิ (ขาย – ต้นทุน) 3,074 บาท กำไรเฉลี่ยต่อตัว 588 บาท	ชื่อผู้เลี้ยง : นางสาวกรรณดี ชะปาละ อาหารที่เลี้ยง : อาหารกลุ่มผลิตเอง ปริมาณอาหารที่ให้ : 390 กิโลกรัม จำนวนหมูที่เลี้ยง : 4 ตัว ต้นทุนลูกหมู : 3,200 บาท ต้นทุนอาหาร : 3,650 บาท รวมต้นทุนในการเลี้ยง : 6,850 บาท น้ำหนักรวมเฉลี่ยก่อนเลี้ยง 55.7 ก.ก. น้ำหนักรวมเฉลี่ยหลังเลี้ยง 220 ก.ก. น้ำหนักต่อตัวเฉลี่ยก่อนเลี้ยง13.9ก.ก. น้ำหนักต่อตัวเฉลี่ยหลังเลี้ยง 55 ก.ก. ราคาขาย(ก.ก.ละ 40 บาท) 8,800 บาท กำไรสุทธิ (ขาย – ต้นทุน) 1,950 บาท กำไรเฉลี่ยต่อตัว 488 บาท

1.15 ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกวัตถุดิบที่จะนำมาเป็นส่วนผสมในการทำอาหารหมูสำเร็จรูปที่กลุ่มเครือข่ายฯ ผลิตเอง

จากการที่นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยร่วมกับสมาชิกเกษตรกรเครือข่ายฯ ได้ร่วมกันปลูกเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดสัตว์ในพื้นที่ไร่ของนายศรีวงศ์ พุดัน จำนวนพื้นที่ 5 ไร่ ซึ่งใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดสัตว์ทั้งหมด 2 กระสอบ คิดเป็นน้ำหนักกระสอบละ 10 กิโลกรัม รวมจำนวนน้ำหนักเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดที่ใช้ปลูกคิดเป็น 20 กิโลกรัม โดยนักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัย ทีมงานวิจัยและสมาชิกเกษตรกรเครือข่ายฯ ร่วมกันปลูกเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดสัตว์ในเดือนมิถุนายน 2550 ซึ่งเป็นช่วงที่กำลังจะเข้าสู่ฤดูฝน การดูแลรักษาโดยการให้พืชได้กินน้ำฝนตามฤดูกาล และบำรุงดินโดยการใส่ปุ๋ยคอก(ขี้หมู)ที่ได้จากการเลี้ยงหมูของสมาชิกเกษตรกรเครือข่ายฯ จำนวน 2 ครั้ง คือหลังแรกใส่ปุ๋ยคอก(ขี้หมู)หลังการปลูกได้ 15 วัน และครั้งที่สองใส่ปุ๋ยคอก(ขี้หมู)เมื่อพืชเจริญเติบโตได้ 30 วัน ผลผลิตที่จะได้จะอยู่ที่ไร่ละ 500 กิโลกรัม รวมแล้วนักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัย ทีมงานวิจัยและสมาชิกเกษตรกรเครือข่ายฯจะมีวัตถุดิบเก็บไว้เป็นส่วนผสมของอาหารหมูสำเร็จรูปที่สมาชิกเครือข่ายฯ ผลิตเองถึง 2,500 กิโลกรัม ซึ่งถือว่ามีความเพียงพอต่อการนำมาเป็นวัตถุดิบในส่วนผสมของอาหารหมูสำเร็จรูปของสมาชิกเครือข่ายฯ

1.16 เวทีสรุปบทเรียนผลการดำเนินงานโครงการวิจัยในระยะที่ 2

นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานวิจัยนำข้อมูลที่ได้มาสรุปบทเรียนกระบวนการทำงานในกิจกรรมที่ผ่านมา เพื่อแสวงหาคำตอบของการทำงานวิจัยในครั้งนี้ซึ่งกระบวนการแสวงหาคำตอบที่ได้ก็คือเกษตรกรสมาชิกเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอยแต่ต้องการเลี้ยงหมูโดยการพึ่งตน ซึ่งความจำกัดความของการพึ่งตนเองของสมาชิกเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอยแต่เริ่มตั้งแต่การพึ่งตนเองในเรื่องของลดต้นทุนในการให้อาหารหมูพึ่งตนเองในเรื่องของโรงเรือนที่ใช้เลี้ยงหมูทั้งแบบคอกซีเมนต์ คอกยกพื้น และคอกหมูหลุม การพึ่งตนเองในเรื่องของวัตถุดิบและสมุนไพรที่นำมาใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตอาหารหมูสำเร็จรูปซึ่งวัตถุดิบหลักๆ ส่วนใหญ่ก็ล้วนแล้วแต่จะมาจากชุมชน เช่น ข้าวโพด รำละเอียด สมุนไพร ขมิ้น ไพล ฟ้าทลายจน ฯลฯ เป็นต้น สมาชิกเครือข่ายฯผู้เลี้ยงหมูต้องการได้มีอาหารหมูสำเร็จรูปที่ได้มาจากสมาชิกกลุ่มเครือข่ายฯ ช่วยกันผลิตขึ้นเองในชุมชน โดยนำวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาเป็นส่วนผสมในการทำอาหารหมูสำเร็จรูป เพื่อที่สมาชิกเครือข่ายผู้เลี้ยงหมูจะได้มีต้นทุนในการเลี้ยงหมูที่ต่ำ กำไรมากและใช้ระยะเวลาในการเลี้ยงที่ไม่ยาวนานเหมือนในอดีตที่ผ่านมา นับว่าเป็นเรื่องที่ยุ่ยากสำหรับการให้อาหารหมูในแต่ละมื้อ ข้อดีของอาหารหมูสำเร็จรูปคือ สะดวก รวดเร็ว และง่ายในเรื่องของรูปแบบการให้อาหารหมูในแต่ละวันสำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงหมู ชุมชนมีเนื้อหมูที่มีคุณภาพ ราคาถูกไว้

บริโภคในชุมชน พ่อค้าในชุมชนสามารถซื้อหมูจากสมาชิกเครือข่ายเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูในราคาที่ต่ำกว่าฟาร์มบริษัท เกิดเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชน สมาชิกเครือข่ายฯ และเกษตรกรในชุมชนมีรายได้จากการปลูกข้าวโพดสัตว์เพื่อจำหน่ายให้กับสมาชิกกลุ่มเครือข่ายฯ ที่ผลิตอาหารหมูสำเร็จรูป และวัตถุดิบที่ใช้เป็นส่วนผสมในการทำอาหารหมูสำเร็จรูปนั้นก็ล้วนแต่จะมาจากทรัพยากรในท้องถิ่นโดยตรง สมาชิกกลุ่มเครือข่ายฯ ผู้ผลิตอาหารหมูสำเร็จรูปได้ซื้อวัตถุดิบได้ในราคาที่ถูกลง เกษตรกรในชุมชนก็ลดต้นทุนในด้านการทำเกษตรโดยการนำปุ๋ยคอก (ขี้หมู) ที่ได้จากการเลี้ยงหมูในชุมชนมาใส่ในไร่นาของตนเอง เกิดการหมุนเวียนทรัพยากรในชุมชน นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัย ทีมงานวิจัยและผู้ที่มีส่วนในชุมชนเกิดการคิดวิเคราะห์ บันทึก สรุปผล เรียบเรียงนำเสนอในหลักของกระบวนการทำงานในด้านโครงการวิจัยเพื่อการเลี้ยงหมูของเครือข่ายเกษตรกรมัยยังยืน ตำบลบ้านแอ่น อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่เป็น

2. สรุปบทเรียนสำคัญ สรุปอธิบายวิธีการหาตัวชี้วัดความสำเร็จ

การเลี้ยงหมูของเกษตรกรเริ่มเปลี่ยนแปลงไปทั้งวัตถุประสงค์ของการเลี้ยงและวิธีเลี้ยง กล่าวคือการเลี้ยงหมูของเกษตรกรบางรายเป็นการเลี้ยงแบบเกื้อบจะเป็นอาชีพหลัก เนื่องจากความต้องการของผู้บริโภคมีความต้องการเพิ่มขึ้น ทำให้การเลี้ยงต้องพึ่งปัจจัยภายนอกชุมชนคืออาหารหมูสำเร็จรูป ที่มาจากบริษัทซึ่งมีราคาแพงขึ้นเรื่อย ๆ อีกทั้งการขนส่งก็ลำบากเนื่องจากระยะทางไกล เกษตรกรที่เลี้ยงบางรายไม่คุ้มทุน บางรายได้เฉลี่ยกำไรจากการขายหมูตัวละ 200–300 บาท เท่านั้น (ไม่คิดค่าเวลาดูแลรักษา) น้อยรายที่จะได้กำไรจากการขายหมู 400–500 บาท ซึ่งปัญหาการไม่คุ้มทุนหรือกำไรน้อยมาจากการซื้ออาหารสำเร็จรูป การเลี้ยงที่พึ่งปัจจัยภายนอกมากเกินไป

เกษตรกรได้สรุปปัญหาเรื่องของการเลี้ยงหมู มีมติข้อตกลงร่วมกันว่า เกษตรกรต้องการทำอาหารหมูสำเร็จรูปในชุมชนเอง เพราะว่าหากเกษตรกรสามารถผลิตอาหารหมูสำเร็จรูปเองได้ เกษตรกรจะมีกำไรจากการขายหมูทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรงคือสามารถจะซื้ออาหารสำเร็จรูปในราคาต่ำกว่าอาหารสำเร็จรูปของบริษัทเนื่องจากมีวัตถุดิบที่ใกล้กว่า ไม่ต้องเสียค่าขนส่งไกล และไม่มีพ่อค้าคนกลางที่จะเอากำไรจากส่วนต่างของการขาย ทางอ้อมคือเกษตรกรสามารถผลิตวัตถุดิบที่เป็นส่วนประกอบได้ และขายให้กับกลุ่มในราคาที่ เป็นธรรม เช่น ข้าวโพด เกษตรกรขายข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่แห้งในราคา กิโลกรัมละ 3 บาท แต่ซื้อคืนเมื่อเป็นอาหารสำเร็จรูปแล้วไม่ต่ำกว่า กิโลกรัมละ 10 บาท เนื่องจากอาหารจำนวน 100 กิโลกรัมจะมีข้าวโพดอยู่ไม่ต่ำกว่า 50 กิโลกรัม (อาหารหมูรุ่น ถึงอาหารแม่พันธุ์) ได้รับการปันหุ้นจากการที่เป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่าย ที่สำคัญหมูที่เลี้ยงด้วยอาหารของกลุ่มเกษตรกรจะสามารถยืนยันได้ว่าไม่มีสารเร่งเนื้อแดงหรือ

สารพิษเจือปน ให้กับผู้บริโภค ซึ่งตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่ตระหนักถึงในเรื่องของการบริโภคอาหารที่ปลอดภัยอย่างแท้จริง

จากการทำวิจัยในครั้งนี้ นักวิจัยและทีมงานร่วมทำวิจัย ได้รู้จักการคิดเชื่อมโยงเป็นระบบมากขึ้น ทั้งนี้สังเกตได้จากการที่ผู้เข้าร่วมวิจัยช่วยกันเติมเต็มในเนื้อหาในแต่ละกิจกรรมอย่างมีส่วนร่วม ให้ความความสมบูรณ์มากขึ้นและสามารถที่จะนำไปอธิบายความสัมพันธ์ได้ดีขึ้น เป็นการดำเนินงานเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อไปสู่กระบวนการพึ่งตนเอง ซึ่งช่วยให้เกษตรกรผู้เลี้ยงหมูในชุมชนตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และเข้าใจแนวทางการแก้ไขปัญหาาร่วมกันอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืนในชุมชน ชุมชนจะสามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น ครอบคลุมเป็นสุข และสิ่งที่ตามมาคือชุมชนก็จะเป็นสุขในที่สุด

3. อภิปรายผล

3.1 ลักษณะงานวิจัย

เป็นงานวิจัยแบบผสมผสานที่ได้บูรณาการกระบวนการวิจัยโดยใช้สถิติขั้นพื้นฐานในการประมวลผลข้อมูลเข้ากับกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมจากชุมชน การสำรวจข้อมูลพื้นฐานการเลี้ยงหมูของสมาชิกเกษตรกรเครือข่ายผู้เลี้ยงหมูซึ่ง ประกอบด้วย ลักษณะการทำโรงเรือน ลักษณะการใช้อาหาร การให้อาหาร และส่วนประกอบที่ใช้ในการผสมส่วนในอาหาร เป็นงานวิจัยเชิงทดลอง การตรวจสอบคุณภาพทางด้านการตอบสนองต่ออัตราการแลกเนื้อ น้ำหนักของหมู เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในสมาชิกเครือข่ายเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูและคนในชุมชนที่สนใจในงานวิจัยทุกแผนงานกิจกรรม เพื่อยกระดับภูมิปัญญาให้มีคุณค่าเป็นที่ยอมรับทั้งในและนอกชุมชน

3.2 ความสอดคล้องของงานวิจัย

งานวิจัยได้เชื่อมโยงกระบวนการพัฒนาคน กระบวนการพัฒนาความคิด ฝึกให้คนในชุมชนกล้าแสดงออก เปิดแนวความคิดในการแสวงหาความรู้ให้กว้างขวางขึ้น นำแหล่งที่ได้เรียนรู้จากการศึกษาดูงานนอกสถานที่มาปรับใช้ในชุมชน เกิดการเรียนรู้ร่วมอย่างมีส่วนร่วม ทั้งคนในชุมชนและนอกชุมชนได้เล็งเห็นคุณค่าของกระบวนการมีส่วนร่วมในการวิจัยเพื่อหาคำตอบหรือสร้างแนวทางเลือกของชุมชน พัฒนางานวิจัยเพื่อท้องถิ่นด้วยรูปแบบที่เอื้อต่อการบูรณาการความรู้ ภูมิปัญญาต่างๆ ในชุมชน

3.3 สรุปภาพรวมประเด็นวิจัยและแนวความคิดทฤษฎี

ประเด็นการวิจัยของโครงการนี้โดยรวมคือสมาชิกเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูต้องการพึ่งตนเองในรูปแบบของการลดต้นทุนอาหารหมูสำเร็จรูป โดยให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้กระบวนการวิจัยร่วมกันในแนวทางการผลิตอาหารหมูสำเร็จรูปเพื่อพัฒนากระบวนการเลี้ยงหมูเพื่อนำไปสู่การพึ่งตนเอง เกษตรกรผู้เลี้ยงหมูในชุมชนตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น เข้าใจแนวทางการแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน เกิดการเผยแพร่องค์ความรู้ในชุมชนและผู้สนใจ

3.4 ข้อจำกัดของผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย

การทำงานวิจัยในครั้งนี้เป็นงานที่แปลกใหม่ในชุมชน ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยยังไม่มีประสบการณ์การทำงานวิจัย เริ่มแรกทำให้ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยเกิดความยากที่จะเริ่มดำเนินการในกระบวนการทำงานวิจัย โดยเฉพาะผู้ร่วมวิจัยและกลุ่มสมาชิกเกษตรกรเครือข่ายผู้เลี้ยงหมูยังขาดการนำเสนอ ขาดการเรียบเรียงคำพูด การนำเสนอที่ไม่เป็นลำดับชั้นความคิด อีกทั้งผู้ร่วมวิจัยและคนในชุมชนส่วนใหญ่ยังต้องหาเลี้ยงชีพ โดยเฉพาะช่วงที่เริ่มอนุมัติโครงการเป็นช่วงที่เกษตรกรต้องเร่งเก็บเกี่ยวพืชผลทางการเกษตรทำให้กระบวนการทำงานในช่วงเริ่มต้นเกิดความล่าช้า

3.5 การเรียนรู้ของผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย

นักวิจัยผู้ร่วมวิจัย สมาชิกเกษตรกรผู้เลี้ยงหมู และคนในชุมชนได้เกิดการเรียนรู้ว่าแนวทางการดำรงชีพ และแนวทางการเลี้ยงหมูควรจะเป็นไปในรูปแบบใด สมาชิกเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูได้สรุปปัญหาเรื่องของการเลี้ยงหมู และมีมติข้อตกลงร่วมกันว่าเกษตรกรในเครือข่ายต้องการทำอาหารหมูสำเร็จรูปในชุมชนของตนเอง เพราะว่าหากเกษตรกรสามารถผลิตอาหารหมูสำเร็จรูปเองได้ เกษตรกรจะมีกำไรจากการขายหมูทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรงคือสามารถจะซื้ออาหารสำเร็จรูปได้ในราคาต่ำกว่าอาหารสำเร็จรูปของบริษัทเนื่องจากมีวัตถุดิบ และต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่า ไม่ต้องเสียค่าขนส่งไกลและไม่มีพ่อค้าคนกลางที่จะเอากำไรจากส่วนต่างของการขาย ทางอ้อมคือเกษตรกรสามารถผลิตวัตถุดิบที่เป็นส่วนประกอบได้และขายให้กับกลุ่มในราคาที่เป็นธรรม

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้แลกเปลี่ยนข้อมูลและตรวจสอบข้อมูลโดยผ่านการใช้ฟังความคิด บันทึกข้อมูล เรื่องเล่าจากประสบการณ์การเลี้ยงหมูตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันของสมาชิกเกษตรกรผู้เลี้ยงหมู กระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้กล้าแสดงออกด้วยความคิด วาจา และการเขียน การตั้งคำถามให้รู้จักจดบันทึกและสรุปสาระสร้างองค์ความรู้

3.6 ข้อเท็จจริงบางประการเกี่ยวกับประเด็นการวิจัย

1. คนในชุมชนเลี้ยงหมูเพราะเลี้ยงเป็นอาชีพเสริมรองลงมาจากการทำการเกษตรเป็นหลัก สร้างรายได้ให้กับครอบครัว
2. รูปแบบการเลี้ยงหมูในปัจจุบันเป็นการเลี้ยงแบบฟาร์มปศุสัตว์ภายนอกเป็นหลัก การให้อาหารสำเร็จรูปจากบริษัท
3. ภูมิปัญญาให้อาหารหมูแบบดั้งเดิมคือการต้มผัก ต้มข้าวให้หมูกิน แต่ปัจจุบันสมาชิกเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูต้องหันมาให้อาหารหมูสำเร็จรูปแทน เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อม ปรับตัวให้ทันกับเศรษฐกิจในปัจจุบัน อีกทั้งต้องเร่งการเจริญเติบโตของหมูเพื่อให้ทันต่อความต้องการของตลาด
4. การตลาดของหมูมี 3 รูปแบบ คือ 1)แบบการชำ 2)ขายเป็นตัว 3)ขายแบบยกเหมา การตกลงราคาซื้อขาย ผู้เลี้ยงหมูและพ่อค้าจะตกลงกันเองตามความพอใจทั้งสองฝ่าย โดยผู้เลี้ยงหมูจะเป็นผู้กำหนดราคาก่อน
5. ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย สมาชิกเกษตรกรเครือข่ายผู้เลี้ยงหมู และผู้สนใจในชุมชน ร่วมกันเสนอความคิด ร่วมกันทำงานวิจัย เพราะล้วนแล้วแต่เป็นคนในชุมชน ทั้งนี้ก็เพื่อความสำเร็จของงานวิจัยในชุมชน เป็นแหล่งเรียนรู้ทั้งในชุมชน และนอกชุมชน
7. เกิดการปฏิบัติกระบวนการผลิตอาหารสำเร็จรูปของชุมชนเอง หลังจากนำมาใช้ผ่านกิจกรรมการศึกษาดูงานต่างจังหวัด
6. แหล่งเรียนรู้กระบวนการพัฒนาการเลี้ยงหมูเพื่อการพึ่งตนเองของเครือข่ายเกษตรกรที่ยั่งยืนคอยแต่ต้องมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้ ความรู้(ภูมิปัญญา) คน(ครูภูมิปัญญา) วัตถุดิบ(อาหาร) และหมู(สุกร)เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ครบถ้วน

4. ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยเห็นว่าคนในชุมชนมีกระบวนการที่เรียนรู้และปรับตัวให้อยู่รอดได้มาอย่างยาวนานก่อนกระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่นจะเกิดขึ้นในชุมชน ดังเช่นการปรับตัวในการผลิตพัฒนากระบวนการเลี้ยงหมูโดยการให้อาหารสำเร็จรูปจากกลุ่มสมาชิกได้ผลิตอาหารสำเร็จรูปกันเอง คนในชุมชนรู้จักการวิจัยและรู้จักเลือกใช้ผลจากการวิจัยได้อย่างชาญฉลาด ผู้วิจัยจึงขอสนับสนุนและเสนอแนะว่าคนในชุมชนควรจะช่วยกันคิดค้นหาวิธีการ กระบวนการทำงานวิจัย เพื่อให้ได้ผลวิจัยประสบผลสำเร็จในงานวิจัยอย่างถูกต้อง ครบถ้วน และสมบูรณ์ที่สุด

เอกสารอ้างอิง

การศึกษาดูงานการเลี้ยงหมูอินทรีซ์ มูลนิธิศูนย์ฝึกอบรมเกษตรกรรมและอาชีพ ตำบลหงส์หิน
อำเภอจุน จังหวัดพะเยา ธันวาคม 2549.

การแลกเปลี่ยนความรู้กับ MR.ANDREW ALKEMA ในการศึกษาดูงาน ALKEMA FRAM
Stree's Ridge ,Nova Scotia Canada วันที่ 24 สิงหาคม 2548.

การแลกเปลี่ยนความรู้กับนายอินทูลย์ กิตริส ในการศึกษาดูงานกิตริสฟาร์ม ตำบลศาลา
อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง พฤศจิกายน 2549.

กลุ่มคนเผ่าคนแก่ ตำบลบ้านแ่น อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ ในการสัมภาษณ์บริบทชุมชน
ตำบลบ้านแ่น อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ กันยายน 2549.

ข้อมูลชุมชนจากแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแ่น อำเภอดอยเต่า จังหวัด
เชียงใหม่ประจำปี 2549 - 2551.

บริษัทเจริญโภคภัณฑ์ จำกัดมหาชน คู่มือการเลี้ยงสุกร 2544.

อุทัย คันโธ อาหารและการผลิตอาหารเลี้ยงสุกรและสัตว์ปีก เล่ม 1- 2 ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมการ
เลี้ยงสุกรแห่งชาติ ภาควิชาสัตวบาล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำแพงแสน นครปฐม
พฤษภาคม 2529.

รายนามคณะผู้ร่วมวิจัย

หัวหน้าโครงการ/นักวิจัย

นายสงกรานต์ ยะปาละ

ผู้ช่วยนักวิจัย

1. นายเจตณวัฒน์	ฟูตัน
2. นายมานิช	เทพสิงห์

พี่เลี้ยงทีมวิจัย

1.นางอสิสา	วิสุทธิธาดา
2.นางสาวอารียา	กาแก้ว

ทีมหนุนเสริมเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.นายนิติศักดิ์	โตนิติ
2.นางสาวเกศสุดา	บุญธรรม

คณะร่วมทำงานวิจัย

1. นายทองคำ	คำหล้า
2. นายเกิด	ตาเสน
3. นายคำจันทร์	ปิ่นตาดง
4. นายศรีวงศ์	ฟูตัน
5. นายสองเมือง	ฟูตัน
6. นายนัก	ฉวรรณดิบ
7. นางสุ่มคำ	จีเอ๋ย
8. นายอนุชา	ดิบปั๋ด
9. นายอาวุธ	สุปิณะเมธา
10. นายอำนาจ	ตันจา
11. นายฉรินทร์	มหาวรรณ
12. นายสมพล	ดิบถา
13. นายดวงคำ	มูลสุข

สมาชิกเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอยเต่า

1.นายหลวง	ด้วงยศ
2.นายสัมพันธ์	แก้ววงศ์
3.นางวันเกรียม	ปิงวัง
4.นางห่มทอง	ปุกติ
5.นางสร้อยคำ	ปัญญาดี
6.นายสุรินทร์	คะณาระตะ
7.นายศรีใจ	แก้ววงศ์
8.นายปิง	ฟูตัน
9.นายแก้ว	บุญแน่น
10.นางฟอง	ปิ่นตาดง
11.นายประทรง	สิทธิโมง
12.นายสม	สายแก้ว
13.นายแก้ว	ใหม่ป่า
14.นางพัค	ไชยวงศ์
15.นายอำนาจ	สมธง
16.นายชูชัย	ประนันต๊ะ
17.นายสมพล	ฟูปางไคร้
18.นางนิภา	ตาเสน
19.นายบุญช่วย	ริตะ
20.นายพัฒน์	เรือนสุข
21.นางแสงหล้า	ตาสิงห์
22.นายสมจิต	ครองสมบัติ
23.นางดวงพร	จ๊ะเปี้ยว
24.นายรัช	ฝั้นศรี
25.นายจันทร์ฮ้วน	ตันปาลี
26.นายเมือง	สุขสม
27.นายคำมูล	กันทวิ
28.นายรำคิง	ควายคณะ
29.นายศรีทบ	กันทะวงศ์
30.นายสมเกียรติ	ไชยวงศ์

สมาชิกเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนคอยเต่า (ต่อ)

31.นายวิชัย	จ๊ะเงียว
32.นางจำเนียง	ตันแก้ว
33.นางบุญยวง	แก้วศ
34.นายยา	ปุ่นอิน
35.นางศรีอัด	ตันยะ
36.นายทnungศักดิ์	ตันเป้ง
37.นางสุคจา	สุขสม
38.นายจรัส	ปุ่นอิน
39.นายจันทร์โทง	จันตะทา
40.นายบุญปุ่น	ลือยศ
41.นายอำนาจ	ควายคณะ
42.นายอินทัน	ประนันตึบ
43.นายอาวุธ	สุปิ่นเมธา
44.นายสัญญา	สุชนะ
45.นายอำนาจ	ตันจา
46.นายสมพล	ตึบถา
47.นายเย็น	แสนศรีวิจิตร
48.นายอินสม	อนันตะ
49.นายพลเดช	ยะปาละ
50.นายณรินทร์	มหาวรรณ
51.นายใหม่	สุปิ่นเมธา

ประวัติหัวหน้าโครงการวิจัย

1.นายสงกรานต์ ยะปาละ
Mr.Songkran Yapala	หัวหน้าโครงการวิจัย
2.สถานที่ทำงาน	บ้านแอ่นจัดสรร 60 หมู่ 3 ตำบลบ้านแอ่น อำเภอดอยเต่า
จังหวัดเชียงใหม่ 50260 โทรศัพท์ 084-7405833
3.ประวัติการทำงาน	- สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแอ่น ปี 2544 - 2548
- ประธานเครือข่ายเกษตรกรมัยยังยืนดอยเต่า ปี 2547-ปัจจุบัน
4. ประวัติการศึกษา	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม
5.ความสนใจในการทำวิจัย	ปกติเลี้ยงหมูเป็นอาชีพเสริมโดยใช้อาหารหมูสำเร็จรูป
จากบริษัท